

**Marian Lemke, Dariusz Piasta,
Grzegorz Wicik, Piotr Wiśniewski**

**PORADNIK
DLA WYKONAWCÓW
UBIEGAJĄCYCH SIĘ
O ZAMÓWIENIA PUBLICZNE
NA RYNKU POLSKIM
I RYNKACH
WYBRANYCH PAŃSTW
CZŁONKOWSKICH
UNII EUROPEJSKIEJ**



PHARE 2003/004-379.01.02.01

**„Doskonalenie praktyk i mechanizmów kontrolnych
dotyczących zamówień publicznych”**

URZĄD ZAMÓWIENÍ PUBLICZNYCH

Publikacja sfinansowana ze środków Unii Europejskiej

**Marian Lemke, Dariusz Piasta
Grzegorz Wicik, Piotr Wiśniewski**

**PORADNIK
DLA WYKONAWCÓW UBIEGAJĄCYCH SIĘ
O ZAMÓWIENIA PUBLICZNE
NA RYNKU POLSKIM
I RYNKACH WYBRANYCH PAŃSTW
CZŁONKOWSKICH UNII EUROPEJSKIEJ**

PHARE 2003/004-379.01.02.01
„Doskonalenie praktyk i mechanizmów kontrolnych
dotyczących zamówień publicznych”

URZĄD ZAMÓWIENÍ PUBLICZNYCH

Warszawa 2006

© Copyright – Urząd Zamówień Publicznych, Warszawa 2006

© Copyright – Marian Lemke, Dariusz Piasta, Grzegorz Wicik, Piotr Wiśniewski

Spis treści

Rozdział 1.	
Zagadnienia wprowadzające	5
Rozdział 2.	
Procedury wspólne dla państw członkowskich Unii Europejskiej	8
Rozdział 3.	
Informacje na temat systemu zamówień publicznych wybranych państw członkowskich Unii Europejskiej	21
Oddział 1. – Austria	21
Oddział 2. – Belgia	36
Oddział 3. – Czechy	54
Oddział 4. – Irlandia	69
Oddział 5. – Szwecja	83
Oddział 6. – Wielka Brytania	101
Rozdział 4.	
Informacje na temat systemu zamówień publicznych w Polsce	120
Bibliografia	160

Rozdział 1.

Zagadnienia wprowadzające

Organy władzy publicznej, organy samorządowe, a także inne podmioty publiczne corocznie dokonują w każdym kraju zakupu dóbr i usług potrzebnych do ich funkcjonowania oraz prawidłowego wykonywania powierzonych tym podmiotom zadań. Są to tzw. zamówienia publiczne. Ponieważ zamówienia te są udzielane przez podmioty publiczne i z reguły finansowane ze środków publicznych, ich dokonywanie przez wspomniane podmioty jest związane z obowiązkiem stosowania określonych procedur. Celem tych procedur jest wybór najkorzystniejszej oferty na wykonanie usług, robót budowlanych lub dostarczenie towarów. Procedury oraz praktyki prowadzące do wyboru takiej oferty nazywamy udzielaniem zamówień publicznych. Z dostępnych danych statystycznych wynika, że wartość zamówień publicznych stanowi znaczną część Produktu Krajowego Brutto krajów członkowskich Unii Europejskiej. Przed ostatnim rozszerzeniem szacowano, że corocznie zamawiający w UE wydają ok. 1,6 biliona euro na towary, usługi lub roboty budowlane¹ – stanowiło to około 16% PKB „Piętnastki” albo inaczej – więcej niż połowę PKB Niemiec². Udział zamówień w PKB poszczególnych krajów UE jest zróżnicowany: od prawie 12% PKB we Włoszech do prawie 22% PKB w Holandii. Fakt, że łączna wartość zamówień wynosi 1,6 biliona euro, nie oznacza jednak, że tyle wynosi wartość zamówień otwartych na międzynarodową konkurencję. Zdaniem Komisji Europejskiej publikowanych jest jedynie 16% udzielanych corocznie zamówień (czyli ok. 2,6% PKB „starej” UE).

Szacuje się, że spośród „starych” członków UE zamówień o największej łącznej wartości udziela się w:

- Niemczech – ok. 350 miliardów euro,
- W. Brytanii – ok. 320 miliardów euro,
- Francji – ok. 280 miliardów euro,
- Włoszech – ok. 200 miliardów euro.

¹ Źródło: „The Internal Market – 10 years without frontiers”, Directorate – General Internal Market, European Commission, 2003.

² Na podstawie danych zawartych w „Marches publics. Measuring the impact of public procurement policy. First indicators”, opublikowanych przez Dyрекcyję Wspólny Rynek Komisji Europejskiej w „Single Market News” Nr. 20, marzec 2000 r., dostępny na str. internetowych pod adresem: http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/smn/smn20/s20mn18.htm.

Uwzględniając jedynie zamówienia, o których ogłoszenia były opublikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, największa wartość zamówień otwartych na konkurencję międzynarodową jest w W. Brytanii (80 miliardów euro), we Francji (45 miliardy euro), Włoszech (32 miliardów euro) i dopiero na czwartym miejscu w Niemczech z 26 miliardami euro. W 2002 r. więcej niż co trzecie ogłoszenie opublikowane w Dz. Urz. pochodziło z Francji (prawie 39 000 na ogólną liczbę 111 405 ogłoszeń), drugie w kolejności Niemcy opublikowały „zaledwie” 16 000 ogłoszeń.

Ponieważ sektor zamówień publicznych stanowi jeden z bardzo istotnych elementów rynku wewnętrznego Unii Europejskiej, ustawodawca unijny nie mógł pozostawić tak istotnej dziedziny gospodarki poza zakresem swoich regulacji.

Zamówienia publiczne w krajach członkowskich UE podlegają więc podstawowym zasadom wynikającym z Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (TWE), czyli:

- zakazowi dyskryminacji ze względu na narodowość,
- zasadzie swobodnego przepływu towarów, która zabrania w szczególności wprowadzania ograniczeń importu oraz wszelkich środków mających podobny skutek,
- swobodzie zakładania i prowadzenia przedsiębiorstw oraz rozpoczynania i prowadzenia działalności gospodarczej we Wspólnocie,
- swobodzie przepływu usług, a także
- zasadom przejrzystości, proporcjonalności oraz wzajemnego uznawania.

Instrumentem prawnym, który został wybrany przez instytucje wspólnotowe do uregulowania szczegółów dotyczących procedur udzielania zamówień publicznych w UE, jest **dyrektywa**. Zgodnie z art. 249 TWE dyrektywy są wiążące dla państw członkowskich w zakresie celu, jaki mają osiągnąć, pozostawiając państwu członkowskiemu wybór metody i środków realizacji tych celów. Postanowienia dyrektyw wymagają wdrożenia do prawa krajowego państw członkowskich. Zgodnie z orzecznictwem Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości wdrożenie dyrektywy niekoniecznie wymaga bezwzględnego, dosłownego przeniesienia jej przepisów w całości do przepisów krajowych. Ogólny kontekst prawny, w zależności od treści dyrektywy, może być wystarczający, pod warunkiem że rzeczywiście gwarantuje on pełne zastosowanie dyrektywy w sposób przejrzysty i precyzyjny. W praktyce jednak, ponieważ postanowienia niżej omawianych dyrektyw dotyczących procedur udzielania zamówień są dość szczegółowe, przepisy krajowe dotyczące zamówień publicznych są bardzo podobne (dotyczy to oczywiście zamówień objętych zakresem dyrektyw, o czym poniżej).

Szczegółowe zasady udzielania zamówień publicznych są uregulowane obecnie w następujących dyrektywach:

- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/18/WE z 31 marca 2004 r. koordynująca procedury udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi,
- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/17/WE z 31 marca 2004 r. koordynująca procedury udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych.

Pierwsza z tych dyrektyw dotyczy tzw. zamówień klasycznych, czyli udzielanych przez podmioty publiczne, druga zaś zamówień sektorowych. Obie dyrektywy zostały opublikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej nr L 134 z 30 kwietnia 2004 r. Państwa członkowskie zostały zobowiązane do wdrożenia dyrektyw do swoich wewnętrznych porządków prawnych w ciągu 21 miesięcy od dnia wejścia w życie dyrektyw, czyli do 31 stycznia 2006 r.

Oprócz ww. dyrektyw zamówień publicznych dotyczą jeszcze dwie tzw. dyrektywy odwoławcze, które poświęcone są środkom i procedurom odwoławczym, jakie powinny przysługiwać wykonawcom w postępowaniach o zamówienia publiczne:

- dyrektywa Rady 89/665/EWG z 21 grudnia 1989 r., dotycząca koordynacji przepisów prawnych i administracyjnych odnoszących się do stosowania procedur odwoławczych w zakresie udzielania zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane (dotyczy zamówień publicznych tzw. sektora klasycznego)
- oraz dyrektywa Rady 92/13/EWG z 25 lutego 1992 r., dotycząca koordynacji przepisów prawnych i administracyjnych odnoszących się do stosowania zasad Wspólnoty w zakresie procedur udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i telekomunikacji (sektor użyteczności).

Rozdział 2.

Procedury wspólne dla państw członkowskich Unii Europejskiej

Przedsiębiorca ubiegający się o zamówienie udzielane np. w Belgii, Austrii czy Szwecji musi zdawać sobie sprawę, że postępowanie dotyczące tego zamówienia jest prowadzone w oparciu o przepisy krajowe, obowiązujące w danym państwie. Ponieważ jednak państwa członkowskie UE mają obowiązek transponowania postanowień dyrektyw dotyczących zamówień publicznych (inaczej – obowiązek dostosowania swoich przepisów do wymogów dyrektyw), przepisy i procedury udzielania zamówień publicznych są we wszystkich krajach UE podobne. Dotyczy to w każdym razie tych zamówień, które z uwagi na swoją wartość, przekraczającą progi określone w dyrektywach, objęte są ich zakresem. W zasadzie identyczne są więc definicje zamówień publicznych (zakres przedmiotowy), zamawiających (zakres podmiotowy), procedur udzielania zamówień publicznych, a także wymogi dotyczące publikacji ogłoszeń, minimalnych terminów składania ofert, zasady kwalifikacji do udziału w postępowaniu, a także wyboru oferty najkorzystniejszej. Różnice pomiędzy przepisami przyjętymi w poszczególnych krajach pojawiają się w zasadzie tam, gdzie:

- dyrektywy pozwalają na pewną swobodę państwom członkowskim (zawierają przepisy fakultatywne, czyli takie, które mogą, ale nie muszą być wdrożone – np. związane z procedurami elektronicznymi, dialogiem konkurencyjnym, fakultatywnymi przesłankami wykluczenia wykonawców, itp.);
- dyrektywy nie regulują w ogóle pewnych aspektów udzielania zamówień (model organizacji systemu zamówień publicznych, wadium, zabezpieczenie należytego wykonania zamówienia, wykonanie zamówienia itp.) bądź
- określają jedynie pewne minimalne warunki, które muszą być spełnione, pozostawiając państwom członkowskim swobodę w przyjęciu bardziej szczegółowych regulacji (organizacja systemu odwoławczego, procedury i środki zaskarżenia).

Różnice dotyczą również tzw. zamówień podprogowych, czyli takich, które z uwagi na swoją wartość nie są objęte zakresem dyrektyw. Podlegają one fundamentalnym zasadom wynikającym z TWE, ale szczegóły regulacji są pozostawione uznaniu państw członkowskich UE.

Poniżej zostaną przedstawione w skrócie te aspekty zamówień publicznych, które są wspólne dla wszystkich państw członkowskich UE.

Zakres przedmiotowy

Dyrektywą „klasyczną” objęte są zamówienia publiczne, czyli umowy o charakterze majątkowym, zawierane na piśmie pomiędzy zamawiającym a przedsiębiorcą, których przedmiotem są dostawy, usługi lub roboty budowlane. W zakresie **dostaw** dyrektywa dotyczy umów o charakterze majątkowym, zawieranych w formie pisemnej pomiędzy dostawcą (którym może być osoba fizyczna lub prawna) a zamawiającym, których przedmiotem jest kupno, kupno na raty, dzierżawa, najem lub leasing z opcją kupna albo bez opcji zakupu produktów³. Przez zamówienia publiczne na **roboty budowlane** rozumie się umowy o charakterze majątkowym, zawierane pomiędzy wykonawcą a zamawiającym, których przedmiotem jest albo wykonanie, albo zarówno wykonanie, jak i zaprojektowanie robót związanych z jedną z prac zdefiniowanych w załączniku nr I do dyrektywy 2004/18 lub obiektu budowlanego albo wykonanie „w jakikolwiek bądź sposób” obiektu budowlanego odpowiadającego wymogom określonym przez zamawiającego. Wśród czynności, do których ma zastosowanie dyrektywa, należy wymienić m.in.: ogólne roboty budowlane, rozbiórkę, ogólne roboty montażowe, wykonywanie konstrukcji i pokryć dachowych, budowę kominów i pieców, odnawianie i konserwację ścian zewnętrznych, wznoszenie i rozbiórkę rusztowań, budowę dróg, mostów, tuneli itp. Za **obiekt budowlany** dyrektywa uznaje z kolei wynik całości prac budowlanych lub inżynierskich, który może samoistnie spełniać funkcję gospodarczą lub techniczną.

Jeśli chodzi o zamówienia na usługi, objęte są nimi umowy, których przedmiotem nie są ani dostawy, ani roboty budowlane⁴. Inaczej niż w przypadku dostaw i robót budowlanych dyrektywa posługuje się więc **definicją negatywną** (objęte jest dyrektywą jedynie to, co nie jest wprost wyłączone). Z zakresu dyrektywy wyłączone zostały m.in. następujące usługi:

- zakup, przygotowanie, produkcja lub koprodukcja programów przez nadawców radiowych i telewizyjnych, jak również zakup czasu antenowego,
- usługi arbitrażowe lub pojednawcze,
- umowy o pracę,
- usługi badawcze i rozwojowe, z wyjątkiem usług, których wyniki stanowią własność wyłącznie zamawiającego i które zostały zamówione w celu prowadzenia jego własnej działalności – pod warunkiem że usługa jest w całości opłacona przez zamawiającego,
- nabycie, najem lub dzierżawa nieruchomości,
- usługi finansowe związane z emisją, sprzedażą, kupnem lub transferem papierów wartościowych oraz usługi banku centralnego (art. 16 dyrektywy 2004/18).

³ Art. 1 ust. 2 lit. c) dyrektywy 2004/18.

⁴ Art. 1 ust. 2 lit. d) dyrektywy 2004/18.

Zakres stosowania dyrektywy, gdy chodzi o usługi, zależy również od tego, jaki rodzaj usługi jest przedmiotem zamówienia. I tak, do zamówień, których przedmiotem są usługi wymienione w załączniku IIA do dyrektywy, postanowienia tej dyrektywy mają zastosowanie w całości. Są to m.in. następujące rodzaje usług: konserwacyjne i naprawcze, transportu lądowego, przewozu lotniczego, ubezpieczeniowe, informatyczne, badania opinii publicznej, architektoniczne, inżynierskie, poligraficzne, usługi w zakresie utrzymania i sprzątnięcia budynków oraz zarządzania nimi. Usługi te określa się często mianem **priorytetowych**. Z kolei do usług wymienionych w załączniku IIB zastosowanie mają jedynie dwa przepisy dyrektywy: art. 23 dotyczący prawidłowego określania przedmiotu zamówienia (tzw. **specyfikacje techniczne**) oraz art. 35 ust. 4 wprowadzający wymóg publikacji w Dzienniku Urzędowym ogłoszenia o udzielonym zamówieniu.

Zakres podmiotowy

Za zamawiających dyrektywa uznaje organy państwowe, samorządowe, podmioty prawa publicznego oraz stowarzyszenia złożone z jednego czy też większej liczby organów lub instytucji prawa publicznego.

Zgodnie z orzecznictwem Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości (ETS) pojęcie **organu państwowego** obejmuje wszelkie podmioty, które sprawują władzę ustawodawczą, wykonawczą lub sądowniczą (parlamenty, ministerstwa, urzędy centralne, a także sądy i trybunały), również organy, które w państwie federalnym sprawują taką władzę na szczeblu federalnym (np. parlamenty regionalne)⁵. W jednym ze swoich orzeczeń ETS stwierdził, że pojęcie organu państwowego należy interpretować w kategoriach funkcjonalnych, a więc obejmuje ono także podmioty, które zostały ustanowione dla realizacji powierzonych im przez władze ustawodawcze zadań, nawet jeżeli formalnie nie stanowią części administracji państwowej⁶.

W zakres pojęcia **podmiot prawa publicznego** wchodzi każdy podmiot, który spełnia równocześnie następujące kryteria:

- został ustanowiony w szczególnym celu zaspokajania potrzeb o charakterze powszechnym, niemających charakteru przemysłowego ani handlowego,
- posiada osobowość prawną oraz
- jest zależny finansowo lub organizacyjnie od organów państwowych, samorządowych lub innych podmiotów prawa publicznego.

Nowej dyrektywie „klasycznej” jest jeszcze znane pojęcie tzw. **zamawiającego centralnego**. Jest to podmiot, który nabywa towary (usługi, roboty budowlane) w imieniu podmiotów publicznych lub udziela zamówień publicznych bądź też zawiera umowy, których przedmiotem są dostawy, usługi albo roboty budowlane

⁵ Orzeczenie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości z 17 września 1998 r. w sprawie C-323/96 Komisja przeciwko Belgii (ECR 1998, str. I-5063).

⁶ Orzeczenie z 20 września 1988 r. w sprawie 31/87 „Beentjes”.

przeznaczone dla podmiotów publicznych. Jeśli w danym kraju istnieje centralny zamawiający, powinien on przestrzegać przepisów o zamówieniach publicznych, natomiast z obowiązku tego zwolnione są te podmioty, które korzystają z jego usług.

Nieco bardziej skomplikowany jest zakres dyrektywy „sektorowej”, regulującej zamówienia udzielane przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych. Ma ona zastosowanie w przypadku dostaw, usług i robót budowlanych, jeżeli udzielane zamówienie ma związek z którąś z wymienionych działalności, jego wartość szacunkowa przekracza określone progi i nie zachodzi żadna z przesłanek wyłączenia. Zamawiającymi w rozumieniu dyrektywy „sektorowej” są „organy publiczne”, „przedsiębiorstwa publiczne” oraz inne podmioty (w tym również zupełnie prywatne), o ile przedmiot ich działania obejmuje co najmniej jedną z wymienionych w dyrektywie czynności i działają one na podstawie specjalnych lub wyłącznych praw przyznanych przez kompetentny organ państwowy. Za **specjalne** lub **wyłączne prawa** uważa się prawa wynikające z uprawnienia przyznanego przez kompetentny organ danego państwa członkowskiego w drodze ustawy, aktu normatywnego niższego rzędu lub decyzji administracyjnej, których rezultatem jest zastrzeżenie wykonywania danych czynności dla jednego lub większej liczby podmiotów, zasadniczo ograniczające możliwość wykonywania takiej działalności przez inne podmioty. Nowością w stosunku do dotychczasowego stanu prawnego jest objęcie zakresem dyrektywy „sektorowej” zamówień udzielanych przez **podmioty świadczące usługi pocztowe**: tzw. zastrzeżone usługi pocztowe, inne usługi pocztowe oraz, przy spełnieniu dodatkowych warunków, także usługi inne niż pocztowe.

Zasady udzielania zamówień

Jedną z podstawowych zasad udzielania zamówień publicznych przewidzianych przez dyrektywę jest zakaz dyskryminacji przedsiębiorców. Zgodnie z art. 2 dyrektywy „klasycznej” zamawiający są zobowiązani do równego i niedyskryminacyjnego traktowania przedsiębiorców ubiegających się o zamówienia publiczne. Odpowiedni wymóg znajduje się też w dyrektywie „sektorowej”. Z wymogiem równego traktowania związane są w szczególności przepisy dotyczące określania przedmiotu zamówienia, kwalifikacji do udziału w postępowaniu oraz wyboru najkorzystniejszej oferty.

Progi obowiązywania dyrektyw

Przepisy dyrektyw dotyczą zamówień o stosunkowo dużej wartości szacunkowej. Od 1 stycznia 2006 r. progi przewidziane w dyrektywie „klasycznej” wynoszą⁷:

⁷ Rozporządzenie Komisji (WE) NR 2083/2005 z 19 grudnia 2005 r. zmieniające dyrektywy 2004/17 i 2004/18 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do progów ich stosowania w zakresie procedur udzielania zamówień (Dz. Urz. UE L 333/18 z 20.12.2005 r.).

137 000 euro – na dostawy i usługi zlecane przez podmioty administracji centralnej,
211 000 euro – na dostawy i usługi zlecane przez pozostałych zamawiających,
5 278 000 euro – na roboty budowlane dla wszystkich zamawiających objętych zakresem dyrektyw.

W dyrektywie „sektorowej” obowiązują jedynie dwa progi⁸:

422 000 euro – dla dostaw i usług,
5 278 000 euro – dla robót budowlanych.

Zgodnie z odpowiednimi przepisami dyrektyw, przy szacowaniu wartości zamówienia dla określenia, czy mają zastosowanie postanowienia dyrektyw, nie uwzględnia się VAT.

W myśl orzecznictwa ETS zamówienia mniejszej wartości, a także zamówienia wyłączone z zakresu obowiązywania dyrektyw powinny być udzielane z poszanowaniem zasad wynikających z TWE⁹.

Informacje o udzielanych zamówieniach – ogłoszenia

Zasada przejrzystości postępowania wymaga przede wszystkim publikowania informacji o udzielanym zamówieniu, tak aby wszyscy zainteresowani przedsiębiorcy mogli podjąć decyzje o ewentualnym uczestnictwie i ubieganiu się o kontrakt. Służy temu przede wszystkim przewidziany przez dyrektywy obowiązek publikacji przez zamawiającego dwóch rodzajów ogłoszeń: ogłoszenia wstępnego o planowanych w ciągu najbliższych 12 miesięcy zamówieniach oraz konkretnego ogłoszenia wszczynającego postępowanie. Publikacja wstępnego ogłoszenia informacyjnego **nie jest obowiązkowa**, zamawiający powinien opublikować takie ogłoszenie jedynie, jeśli chciałby wyznaczyć termin składania ofert krótszy od zasadniczo przewidzianego w dyrektywie. Okresowe ogłoszenie informacyjne jest publikowane przez Komisję Europejską lub przez zamawiającego w tzw. profilu nabywcy (ang. *buyer profile*)¹⁰. W przypadku tzw. zamówień klasycznych (dyrektywa 2004/18), opublikowanie ogłoszenia nie zwalnia zamawiającego z obowiązku późniejszego opublikowania właściwego ogłoszenia o zamówieniu. Inaczej jest w przypadku zamówień składanych przez sektory użyteczności publicznej – wstępne ogłoszenie o planowanych zamówieniach, jeżeli spełnia dodatkowe warunki, może pełnić przy procedurze ograniczonej rolę właściwego ogłoszenia o postępowaniu. Kolejną grupę stanowią ogłoszenia o zamówieniu udzielanym w procedurze otwartej, ograniczonej lub negocjacyjnej z publikacją ogłoszenia, aukcji

⁸ Ibidem.

⁹ C-325/98, C-59/00, C-231/03 a także C-458/03.

¹⁰ Informacje na temat zawartości profilu nabywcy zostały zamieszczone w załączniku VIII do dyrektywy, pkt 2 lit. b).

elektronicznej, dynamicznym systemie zakupów, konkursie oraz systemie kwalifikacji. Inną wreszcie rolę odgrywają ogłoszenia o udzieleniu zamówienia. Ich celem jest umożliwienie sprawdzenia przez wykonawców, a także przez opinię publiczną, prawidłowości postępowania o udzielenie zamówienia. Ogłoszenie to zamawiający ma obowiązek opublikować niezależnie od zastosowanej przez niego procedury, a więc również po przeprowadzeniu negocjacji z tylko jednym wykonawcą.

Dyrektywy dopuszczają przesyłanie ogłoszeń o zamówieniach publicznych do Komisji Europejskiej (odpowiedzialnej za wydawanie Dziennika Urzędowego UE) **za pomocą środków elektronicznych**. Aby zachęcić do korzystania z tej formy, skrócono w niej termin oczekiwania na publikację. Przy tradycyjnej metodzie przesyłania formularzy ogłoszenia są publikowane w ciągu 12 dni od ich wysłania, a przy ogłoszeniach przesyłanych drogą elektroniczną – w ciągu pięciu dni. Ponadto nowe dyrektywy przewidują jeszcze możliwość wyznaczenia krótszych terminów w postępowaniu o zamówienie publiczne, jeżeli zamawiający wykorzystał elektroniczne środki komunikacji.

Wszelkie wymagane przez dyrektywy ogłoszenia publikuje się, za pośrednictwem mającego siedzibę w Luksemburgu Urzędu Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich, w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, a konkretnie w jego dodatku S. Zamawiający sporządza ogłoszenie zgodnie ze wzorami określonymi w rozporządzeniu Komisji Europejskiej Nr 1564 z 7 września 2005 r. Ogłoszenia publikowane są przez Urząd w terminie 12 dni od ich wysłania, zaś w przypadku procedury przyspieszonej – w ciągu pięciu dni od daty ich wysłania. Data wysłania jest o tyle istotna, że minimalne terminy składania ofert są liczone nie od daty publikacji ogłoszenia, ale właśnie od momentu ich wysłania w celu publikacji.

Zamawiający mają ponadto prawo opublikowania ogłoszenia w krajowych dziennikach urzędowych czy też w prasie, nie może to jednak nastąpić przed datą skierowania ogłoszenia do publikacji w OJ. Ponadto w takim ogłoszeniu nie mogą się znaleźć inne informacje niż te, które zostały opublikowane w OJ. Ogłoszenie jest publikowane w całości jedynie w języku, w jakim zostało sporządzone, natomiast streszczenie ogłoszenia – we wszystkich językach urzędowych Wspólnoty. Wszelkie koszty związane z publikacją (w tym również tłumaczenia) ponosi Wspólnota.

Dodatek S do Dziennika Urzędowego nie jest wydawany w wersji papierowej, lecz jedynie w postaci elektronicznej – w Internecie oraz na płytach CD. Tenders Electronic Daily (TED), dostępny bezpłatnie pod adresem <http://www.ted.europa.eu> jest elektroniczną wersją Dodatku S do Dziennika Urzędowego UE. Umożliwia on dostęp do informacji o około 1000 ogłoszeń dziennie. Aktualizowany jest codziennie, ukazuje się we wszystkich językach

urzędowych Wspólnoty. Dodatek S na CD-ROM ukazuje się dwa razy w tygodniu (wtorki i piątki). Roczna subskrypcja kosztuje 360 euro. Każdy CD-ROM umożliwia dostęp do wszystkich opublikowanych ogłoszeń, dla których nie upłynął jeszcze termin składania ofert.

Więcej informacji można uzyskać pod adresem: helpdesk.eurobases@opoce.cec.be.

Niektóre informacje związane z zamówieniami w Unii Europejskiej można znaleźć również pod adresem <http://www.simap.europa.eu> – jest to strona poświęcona projektowi SIMAP – Systeme d'information pour les Marchés Publics. Jednym z jego elementów jest umożliwienie przesyłania ogłoszeń za pomocą Internetu oraz udostępnianie wyspecjalizowanego oprogramowania do wyszukiwania określonych ogłoszeń.

Procedury udzielania zamówień

Ważnym elementem dyrektyw dotyczących zamówień publicznych są przepisy regulujące procedury udzielania zamówień. Dyrektywa „klasyczna” jako zasadę przyjmuje udzielanie zamówień w procedurze **otwartej** lub **ograniczonej**, wyjątkowo jedynie przewidując możliwość udzielania zamówień w procedurze negocjacyjnej. W procedurze otwartej ofertę może złożyć każdy wykonawca w odpowiedzi na opublikowane ogłoszenie.

W procedurze **ograniczonej** oferty mogą składać jedynie wykonawcy zaproszeni przez zamawiającego. Postępowanie składa się z dwóch odrębnych faz: składania przez przedsiębiorców wniosków o udział w postępowaniu i ich kwalifikacji oraz składania ofert przez wykonawców zaproszonych przez zamawiającego. Procedura **negocjacyjna** polega na udzieleniu zamówienia po przeprowadzeniu negocjacji z jednym lub większą liczbą wykonawców. Dyrektywa rozróżnia procedurę negocjacyjną z wcześniejszą publikacją ogłoszenia oraz bez. Zarówno jedna, jak i druga jest dopuszczalna tylko w wyjątkowych, ściśle określonych przypadkach, w sposób wyczerpujący opisanych w dyrektywie. Dyrektywa „klasyczna” przewiduje jeszcze możliwość skorzystania z **aukcji elektronicznej**, **dynamicznego systemu zakupów** oraz **dialogu konkurencyjnego**.

Aukcja elektroniczna to powtarzalny proces wykorzystujący mechanizm elektroniczny, umożliwiający prezentację nowych, coraz to niższych cen, a także nowych wartości dotyczących pewnych elementów oferty. W przypadku procedury otwartej, ograniczonej lub negocjacyjnej z publikacją ogłoszenia zamawiający mogą zdecydować, że udzielenie zamówienia zostanie poprzedzone aukcją elektroniczną, gdy przedmiotem zamówienia są dostawy, usługi lub roboty budowlane, w odniesieniu do których możliwe jest określe-

nie specyfikacji technicznych z dostateczną precyzją. Z kolei przez **dynamiczny system zakupów rozumie się elektroniczny proces dokonywania zakupów towarów powszechnie dostępnych na rynku**, spełniających wymagania określone przez zamawiającego, ograniczony w czasie i przez cały okres obowiązywania otwarty dla wszystkich przedsiębiorców, którzy spełniają kryteria kwalifikacji oraz przedłożyli ofertę wstępną zgodną ze specyfikacją opracowaną przez zamawiającego. Zamówienia dynamiczne najprościej można scharakteryzować jako konkurencję pomiędzy wykonawcami z listy zakwalifikowanych podmiotów przy wykorzystaniu narzędzi elektronicznych. Inną nowością wprowadzoną przez dyrektywy jest tzw. dialog konkurencyjny. W sytuacji, kiedy zamawiający uważa, że zastosowanie procedury otwartej czy też ograniczonej nie pozwoli mu na udzielenie zamówienia, może skorzystać z procedury **dialogu konkurencyjnego**, jeżeli:

- nie jest w stanie obiektywnie określić środków technicznych zdolnych zaspokoić jego potrzeby lub pozwalających osiągnąć wyznaczone przez niego cele bądź też
- nie jest w stanie obiektywnie określić prawnych i/lub finansowych ram projektu.

W takiej sytuacji zamówienie może być udzielane wyłącznie na podstawie kryterium oferty najkorzystniejszej ekonomicznie (cena nie może być jedynym kryterium). Postępowanie w ramach dialogu konkurencyjnego składa się z kilku faz. Zamawiający najpierw publikuje ogłoszenie, określając w nim swoje potrzeby oraz wymagania, które powinny być zdefiniowane szczegółowo w ogłoszeniu lub dokumentacji przetargowej. Następnie prowadzi z zakwalifikowanymi do udziału w postępowaniu wykonawcami rozmowy, których celem jest znalezienie oraz zdefiniowanie środków w największym możliwie stopniu zaspokajających potrzeby zamawiającego. W trakcie rozmów zamawiający może przedyskutować z uczestnikami wszystkie aspekty udzielanego zamówienia. Po zakończeniu rozmów zamawiający zaprasza ich uczestników do złożenia ofert ostatecznych, opartych na rozwiązaniach przedstawionych i sprecyzowanych w trakcie postępowania. Oferty ostateczne powinny zawierać wszystkie wymagane elementy, niezbędne dla wykonania zamówienia.

Terminy składania ofert

Jednym z elementów procedur, które powinny być jednolite dla wszystkich państw członkowskich UE, są wymagane przez dyrektywy minimalne terminy składania ofert czy też wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia. Oczywiście każde z państw członkowskich UE może przewidzieć dłuższe minimalne terminy, niedopuszczalne jest jednak wyznaczenie terminów krótszych.

Terminy składania ofert (wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu) w dyrektywie „klasycznej” przedstawiają się następująco:

Procedura	Czego dotyczy	Termin (w dniach)
Otwarta	a) Składanie ofert – termin zasadniczy	52
	b) Skrócony po wcześniejszym opublikowaniu ogłoszenia wstępnego	36, ale w żadnym wypadku nie mniej niż 22 dni
	c) Skrócony o 7 dni – ogłoszenie przekazano elektronicznie	45 lub 29 (gdy opublikowano ogłoszenie wstępne)
	d) Skrócony o 5 dni – pełny dostęp do elektronicznej postaci dokumentacji przetargowej	47 lub 40 (połączone redukcje: 7 + 5)
Ograniczona	a) Składanie wniosków o dopuszczenie do udziału – termin zasadniczy	37
	b) Skrócony o 7 dni, gdy ogłoszenie przekazano elektronicznie	30
	c) Składanie ofert	40
	d) Skrócony, gdy opublikowano ogłoszenie wstępne	36, ale w żadnym przypadku nie mniej niż 22
	e) Skrócony o 5 dni, gdy jest pełny dostęp do dokumentacji przetargowej w wersji elektronicznej	35
Ograniczona przyspieszona	a) Składanie wniosków o dopuszczenie – termin zasadniczy	15
	b) Składanie ofert – termin zasadniczy	10
Dialog konkurencyjny	a) Składanie wniosków – termin zasadniczy	37
	b) Skrócony o 7 dni, gdy ogłoszenie przesłano elektronicznie	30
Procedura negocjacyjna z publikacją ogłoszenia	Składanie wniosków	37
Procedura negocjacyjna przyspieszona	Składanie wniosków	15

Kwalifikacja do udziału w postępowaniu oraz udzielenie zamówienia

Dyrektywy dotyczące zamówień publicznych przywiązują ogromną wagę do prawidłowej **kwalifikacji (selekcji)** uczestników postępowania o zamówienia publiczne. Zgodnie z postanowieniami dyrektyw rozróżnia się **sprawdzenie zdolności** wykonawcy do wykonania danego rodzaju zamówienia (jest to tzw. kwalifikacja) oraz **wybór najkorzystniejszej oferty** (udzielenie zamówienia). Kwalifikacja to ocena wykonawców (podmiotowa). W każdej z dyrektyw znajduje się odrębny rozdział poświęcony kryteriom kwalifikacji wykonawców do udziału w postępowaniu, w tym m.in. przesłankom do wykluczenia z udziału w postępowaniu, dokumentom, jakich zamawiający może żądać od dostawcy lub wykonawcy w celu wykazania jego wiarygodności, sytuacji ekonomicznej i finansowej oraz wiedzy i możliwości technicznych.

Dyrektywa przewiduje **obligatoryjne** oraz **fakultatywne** przesłanki **wykluczenia** z udziału w postępowaniu.

Zamawiający jest **obowiązany** wykluczyć z udziału w postępowaniu każdego kandydata lub oferenta, który został prawomocnie skazany przez sąd za następujące przestępstwa:

- udział w organizacji przestępczej¹¹,
- przestępstwo korupcji¹²,
- przestępstwo oszustwa¹³,
- „pranie brudnych pieniędzy”¹⁴.

Można natomiast wykluczyć wykonawcę (**wykluczenie fakultatywne**), który:

- a) jest w stanie upadłości lub likwidacji, jego działalność jest objęta zarządem sądowym, zawarł umowę z wierzycielami, zawiesił działalność gospodarczą albo znajduje się w analogicznej sytuacji wynikającej z podobnej procedury przewidzianej prawem krajowym;
- b) jest przedmiotem postępowania o ogłoszenie upadłości, o wydanie nakazu przymusowej likwidacji, o ustanowienie zarządu sądowego, postępowania układowego z wierzycielami lub innego podobnego postępowania przewidzianego prawem krajowym;
- c) został skazany prawomocnym wyrokiem za przestępstwo związane z jego działalnością zawodową;
- d) jest winny poważnego wykroczenia zawodowego, które może być w jakikolwiek sposób udowodnione przez zamawiających;

¹¹ Zdefiniowanej w art. 2 ust. 1 wspólnego działania Rady 98/773/JAI.

¹² Zdefiniowanej w art. 3 aktu Rady z 26 maja 1997 r. i art. 3 ust. 1 wspólnego działania Rady 98/742.

¹³ W rozumieniu art. 1 konwencji w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich.

¹⁴ Zdefiniowane w art. 1 dyrektywy Rady 91/308/EWG w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego w celu „prania brudnych pieniędzy”.

- e) zalega z uiszczaniem składek na ubezpieczenie społeczne wymaganych przez przepisy prawa kraju, w którym ma siedzibę lub kraju zamawiającego;
- f) nie wywiązuje się z obowiązku płatności podatków wymaganych przez przepisy prawa kraju zamawiającego oraz
- g) jest winny poważnego oszustwa w zakresie dostarczenia lub niedostarczenia informacji wymaganych zgodnie z przepisami.

W przypadku kiedy zamawiający wymaga dowodu, że wykonawca nie znajduje się w którejś z wyżej wymienionych sytuacji, obowiązany jest przyjąć jako dowód:

- w sytuacjach wskazanych w pkt a), b) lub c) – wyciąg z rejestru sądowego, a w przypadku jego braku równoważny dokument wskazujący, że nie zachodzi żadna z tych przesłanek, wystawiony przez właściwy organ sądowy lub administracyjny w kraju pochodzenia lub w kraju, z którego przybywa dany podmiot;
- w przypadkach wskazanych w pkt e) lub f) – zaświadczenie wydane przez właściwe władze danego państwa członkowskiego.

Jeżeli wyżej wymieniony dokument lub zaświadczenie nie jest wydawane w danym kraju, można je zastąpić **oświadczeniem** złożonym pod przysięgą przed organem sądowym, administracyjnym, notariuszem albo organem właściwej organizacji zawodowej lub gospodarczej z kraju pochodzenia lub kraju, z którego przybywa dany podmiot.

Jeśli do wykonania danej usługi kandydaci lub oferenci ubiegający się o udzielenie zamówienia muszą posiadać określony **certyfikat** albo być **członkiem** określonej organizacji w państwie członkowskim UE, z którego pochodzą, zamawiający może żądać dowodu tych uprawnień lub członkostwa. Zamawiający może wezwać uczestników postępowania do wykazania, że są wpisani, zgodnie z przepisami kraju, w którym działają, do jednego z rejestrów zawodowych lub gospodarczych wymienionych w dyrektywie, względnie do przedstawienia przewidzianego tam certyfikatu lub zaświadczenia o złożonej przysiędze. Stosowny przepis dyrektywy zawiera wykaz zawodowych lub gospodarczych rejestrów z poszczególnych państw członkowskich, z których zamawiający jest obowiązany uwzględnić wyciągi. Przykładowo, w Belgii jest to „Registre du commerce – Handelsregister” oraz „Ordres professionnels – Beroepsorden”, w Niemczech: „Handelsregister”, „Handwerksrolle” oraz „Vereinsregister”, w Hiszpanii: „Registro Central de Empresas Consultoras de Servicios del Ministerio de Economía i Hacienda”, we Francji: „Registre du commerce” oraz „Répertoire des métiers”, w Polsce zaś „Krajowy Rejestr Sądowy”.

Wyżej wymienione dokumenty czy też zaświadczenia służą do potwierdzenia tzw. **wiarygodności** oferenta. Oprócz tego dyrektywy zawierają wykaz dopuszczalnych dokumentów i zaświadczeń na potwierdzenie sytuacji **finansowej i ekonomicznej** uczestników postępowania. Zamawiający może żądać jednego lub większej liczby dokumentów spośród wymienionych w dyrektywie. Katalog tych dokumentów **nie jest zamknięty**, to znaczy że zamawiający może żądać także innych

dokumentów niż wymienione w dyrektywie¹⁵. Obowiązany jest jednak poinformować o tym, jakich dokumentów zażąda w ogłoszeniu o zamówieniu lub zaproszeniu do składania ofert. Jeżeli z jakiegokolwiek usprawiedliwionego powodu wykonawca nie mógł dostarczyć dokumentów, których żąda zamawiający, może udowodnić swą zdolność ekonomiczną i finansową za pomocą każdego innego dokumentu, który zamawiający uzna za odpowiedni.

Dyrektywa wymienia również dokumenty na potwierdzenie **fachowości, sprawności, doświadczenia i rzetelności** wykonawców (jest to katalog zamknięty).

Podobnie jak w przypadku dokumentów na potwierdzenie sytuacji ekonomicznej i finansowej, zamawiający zobowiązany jest określić w ogłoszeniu lub w zaproszeniu do składania ofert, które z nich należy przedstawić.

Zgodnie z dyrektywami zamawiający może zwrócić się do wykonawcy o uzupełnienie przedłożonych zaświadczeń i dokumentów lub o ich wyjaśnienie.

Zamówienia powinny być udzielane na podstawie **obiektywnych kryteriów**, które zapewniają zgodność z zasadami przejrzystości, niedyskryminacji i równego traktowania oraz że oferty będą oceniane w warunkach rzeczywistej konkurencji. Zgodnie z postanowieniami dyrektyw **kryteriami udzielenia zamówienia** (wyboru oferty najkorzystniejszej) mogą być wyłącznie:

- najniższa cena lub
- oferta najkorzystniejsza ekonomicznie.

W przypadku wyboru **oferty najkorzystniejszej ekonomicznie** zamawiający bierze pod uwagę, oprócz ceny, różne elementy dotyczące przedmiotu zamówienia, wymienione jedynie przykładowo przez dyrektywy, m.in. jakość techniczną, serwis po sprzedaży, funkcjonalność, estetykę, termin wykonania lub dostawy, wpływ na środowisko naturalne itp.

W celu zapewniania równego traktowania wykonawców kryteria udzielenia zamówienia powinny być tak sformułowane, aby umożliwiać porównanie i obiektywną ocenę ofert.

Procedury i środki odwoławcze

Bardzo ważnym elementem reżimu dotyczącego zamówień publicznych w UE są środki odwoławcze przysługujące wykonawcom uważającym, że zostali pokrzywdzeni przez zamawiającego, który podjął decyzję z naruszeniem prawa. Środkom odwoławczym (procedurom odwoławczym) poświęcone są dwie dyrektywy: dyrektywa Rady 89/665, która dotyczy zamówień publicznych tzw. sektora klasycznego oraz dyrektywa Rady 92/13, która dotyczy zamówień sektorowych. Wspólną cechą tych dyrektyw jest to, że przewidują one pewne minimalne wa-

¹⁵ Orzeczenie ETS z 9 czerwca 1987 r. w sprawach C-27-29/86 „CEI i Bellini” (ECR 1987, str. 3347).

runki dotyczące możliwości odwoływania się przez wykonawców od decyzji zamawiających, jakie muszą spełniać odpowiednie procedury określone w porządkach prawnych poszczególnych państw członkowskich UE. Szczegóły dotyczące sposobu organizacji systemu odwoławczego są regulowane samodzielnie przez poszczególne państwa członkowskie Unii.

Dyrektywy odwoławcze wymagają, aby w poszczególnych państwach członkowskich UE istniała możliwość efektywnego i szybkiego rozpatrywania odwołań od decyzji zamawiających; przedmiotem takiego odwołania może być zarzut naruszenia prawa krajowego wdrażającego prawo wspólnotowe (**a prawa wspólnotowego w sytuacji, kiedy nie dokonano implementacji lub jest ona nieprawidłowa**); środki odwoławcze powinny przysługiwać wykonawcom niezależnie od ich przynależności państwowej (zakaz dyskryminacji); powinny być one dostępne co najmniej tym wykonawcom, których mieli lub mogli mieć interes w uzyskaniu danego zamówienia i których interes doznał lub mógł doznać uszczerbku na skutek decyzji zamawiającego, podjętej z naruszeniem odpowiednich przepisów. Procedury odwoławcze poszczególnych państw powinny ponadto przewidywać możliwość zawieszenia postępowania, w stosunku do którego zgłoszono zarzuty, możliwość uchylecia bezprawnej decyzji zamawiającego, jak i przyznania odszkodowania oferentowi¹⁶. Gdy chodzi o organizację systemu odwoławczego, to zgodnie z dyrektywami możliwe są różne rozwiązania – w każdym jednak systemie odwołania powinny być rozpatrywane przez sąd lub inny niezależny od zamawiającego organ, którego członkowie mają być powoływani (odwoływani) na tych samych zasadach co sędziowie. W przypadku kiedy odwołanie jest rozpatrywane przez organ, który nie jest sądem, wykonawcom powinno przysługiwać odwołanie do sądu.

Oprócz wyżej wymienionych elementów dyrektywa 92/13 zawiera jeszcze dwie dodatkowe procedury, nieznane dyrektywie 89/665: atestację oraz concyliację. **Atestacja** to procedura dobrowolnego poddania się przez zamawiającego okresowej kontroli zgodności z odpowiednimi przepisami przeprowadzanych przez niego postępowań o udzielenie zamówień, wykonywana przez niezależnych i obiektywnych inspektorów. **Koncyliacja** to z kolei dobrowolne dla zamawiającego postępowanie pojednawcze z niezadowolonym wykonawcą, prowadzone przez niezależnego arbitra zaproponowanego przez Komisję Europejską¹⁷. Różne sposoby rozstrzygania sporów związanych z zamówieniami zostaną omówione poniżej, w rozdziałach dotyczących udzielania zamówień publicznych w poszczególnych państwach UE.

¹⁶ M. Lemke, „Zamówienia publiczne w Unii Europejskiej. Procedury odwoławcze w świetle dyrektyw”, UZP 1999, str. 5–6.

¹⁷ M. Lemke, op. cit., str. 7.

Rozdział 3.

Informacje na temat systemu zamówień publicznych wybranych państw członkowskich Unii Europejskiej

Oddział 1. – Austria

Austria, Republika Austrii (Österreich, Republik Österreich) jest państwem położonym w Europie Środkowej, federacją dziewięciu landów (krajów związkowych). Liczba ludności Austrii wynosi ok. 8 mln, a powierzchnia – ponad 83 000 km².

Federalna ustawa o zamówieniach publicznych

Podstawowym aktem prawnym regulującym procedury udzielania zamówień publicznych w Austrii jest federalna ustawa o zamówieniach publicznych (Bundesvergabegesetz 2006 – BVerG 2006)¹⁸. Ustawa weszła w życie 1 lutego 2006 r.¹⁹ Zakres regulacji tego aktu jest dość szeroki – obejmuje wszystkie procedury nabywania świadczeń w sektorze publicznym oraz użyteczności publicznej, w tym dotyczące udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi, udzielania koncesji na roboty budowlane oraz koncesji na usługi, a także przeprowadzania konkursów. W jej zakres wchodzi również procedury odwoławcze od decyzji podejmowanych przez zamawiających podległych władzy federalnej. Natomiast organizacja systemów środków ochrony prawnej od decyzji innych zamawiających pozostaje domeną krajów związkowych. Każdy kraj związkowy ma tutaj swoje własne regulacje.

Federalna ustawa o zamówieniach publicznych składa się z 351 paragrafów i jest podzielona na sześć części: 1) przedmiot regulacji i definicje (§§ 1 i 2); 2) postępowanie o udzielenie zamówienia dla zamawiających publicznych (§§ 3 do 162); 3) postępowanie o udzielenie zamówienia dla zamawiających sektorowych (§§ 163 do 290); 4) środki ochrony prawnej (§§ 291 do 334); 5) kontrola pozapaństwowa i przepisy cywilnoprawne (§§ 335 do 343); 6) przepisy karne, końcowe i przejściowe (§§ 344 do 351).

¹⁸ Publ. BGBl. I 2006/17 z 31 stycznia 2006 r.

¹⁹ Niektóre przepisy ustawy, przede wszystkim o umowach ramowych, dialogu konkurencyjnym i dynamicznym systemie zakupów, wchodzi w życie w stosunku do krajów 1 stycznia 2007 r.

Zakres stosowania ustawy

Według przepisów federalnej ustawy o zamówieniach publicznych, zwanej dalej „ustawą”, zamawiający dzielą się na zamawiających publicznych i zamawiających sektorowych.

Zamawiającymi publicznymi są:

- 1) federacja, kraje związkowe, gminy i związki gmin;
- 2) podmioty prawa publicznego: jednostki, które
 - a) zostały utworzone w szczególnym celu wykonywania zadań leżących w interesie ogólnym, które nie mają charakteru komercyjnego i
 - b) mają co najmniej częściową zdolność prawną i
 - c) są finansowane w przeważającej części przez federację, kraje związkowe, gminy lub związki gmin lub inne podmioty prawa publicznego lub takie, których zarząd podlega nadzorowi ze strony tych podmiotów, lub takie, których organ zarządzający, kierujący lub nadzorujący w większości składa się z członków, którzy zostali powołani przez federację, kraje związkowe, gminy lub związki gmin lub inne podmioty prawa publicznego;
- 3) stowarzyszenia, składające się z jednego lub kilku zamawiających w rozumieniu pkt 1) i 2);
- 4) podmioty subwencjonowane: inne niż wymienione w pkt 1), 2) i 3) jednostki, gdy udzielają zamówień na roboty budowlane z zakresu inżynierii lądowej i wodnej wymienione w załączniku I lub zamówień na roboty budowlane w rozumieniu załącznika II (tj. w zakresie budowy szpitali, obiektów sportowych, rekreacyjnych i wypoczynkowych, budynków szkolnych i uniwersyteckich oraz budynków wykorzystywanych do celów administracyjnych) lub na usługi związane z tymi zamówieniami, jeżeli zamówienia te są bezpośrednio subwencjonowane w ponad 50%;
- 5) koncesjonariusze: jednostki, którym została udzielona koncesja na roboty budowlane przy udzielaniu zamówień na roboty budowlane mają obowiązek stosować specyficzne przepisy ustawy;
- 6) prywatne jednostki, którym przyznano szczególne lub wyłączne prawo świadczenia usług publicznych – przy udzielaniu zamówień na dostawy muszą przestrzegać zakazu niedyskryminacji ze względu na przynależność państwową.

Z kolei **zamawiający sektorowi** to podmioty działające w następujących sektorach:

- energetyki,
- gospodarki wodnej,
- transportu,
- usług pocztowych,
- wydobywczym

w zakresie, w jakim udzielają zamówień związanych z tą działalnością.

Austriacki system zamówień publicznych jest zdecentralizowany. Poszczególne podmioty zobowiązane do stosowania ustawy mogą więc samodzielnie dokonywać zakupów. Tylko niektóre rodzaje zamówień udzielanych przez jednostki federalne podlegają scentralizowaniu. Na mocy ustawy o utworzeniu spółki ds. zaopatrzenia Federacji²⁰ powołano do życia **centralną jednostkę zamawiającą**, działającą w formie spółki z o.o. ze 100-procentowym udziałem państwa pod firmą „Bundesbeschaffung GmbH” (BBG). Przedmiotem przedsiębiorstwa spółki jest przejście zadań w obszarze zaopatrzenia Federacji w celu optymalizacji warunków zakupów poprzez agregację zapotrzebowania, przy zastosowaniu kryteriów ekonomicznych i jakościowych. Jednostki federalne zostały zobowiązane do zakupu określonych grup towarów i usług w oparciu o umowy ramowe zawierane przez BBG w imieniu Republiki Austrii. Poza szczególnymi przypadkami jednostki te nie mogą samodzielnie zaopatrywać się we wskazane rodzaje dóbr. Do wspomnianego systemu zakupów centralnych mogą przystąpić dobrowolnie inni zamawiający publiczni, z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z treści umów ramowych oraz przyjętego parytetu zamówień zastrzeżonych dla jednostek federacji (m.in. 80%). Równolegle BBG oferuje wszystkim zamawiającym możliwość dokonywania zakupów na podstawie zawartych przez nią umów na zasadach komercyjnych, za stosowną opłatą liczoną od wartości wolumenu (0,5–1%).

Patrząc od strony przedmiotowej, ustawę stosuje się do udzielania zamówień publicznych, a więc zawierania umów odpłatnych, których przedmiotem są roboty budowlane, dostawy i usługi. Pojęcia robót budowlanych, dostaw i usług zostały identycznie zdefiniowane jak w dyrektywach (patrz rozdział 1.). Ustawa reguluje również procedury udzielania koncesji na roboty budowlane. Jest to umowa, której przedmiot tym różni się od zamówienia na roboty budowlane, że świadczeniem wzajemnym za roboty budowlane jest wyłącznie prawo do korzystania z obiektu budowlanego albo takie prawo wraz z zapłatą. Ustawa wskazuje również zasady udzielania koncesji na usługi. Pojęcie to oznacza umowę tego samego rodzaju co zamówienie publiczne na usługi, z wyjątkiem faktu, że świadczeniem wzajemnym za wykonanie usługi jest wyłącznie prawo do korzystania z takiej usługi albo takie prawo wraz z zapłatą.

Wyłączenia spod ustawy

Katalog wyłączeń (umów, do których nie stosuje się przepisów ustawy) jest szerszy niż w dyrektywach, bowiem uwzględnia również dorobek orzecznictwa ETS.

I tak, spod działania ustawy wyłączone są następujące rodzaje zamówień:

- uznane na podstawie federalnych lub krajowych przepisów za tajne albo wymagające szczególnych środków bezpieczeństwa;
- zamówienia będące w kompetencji Federalnego Ministerstwa Obrony, do których ma zastosowanie art. 296 TWE;

²⁰ W skrócie: BB-GmbH-Gesetz; publikacja BGBl. I 39/2001.

- zamówienia udzielane zgodnie z procedurą określoną w odrębnej umowie międzynarodowej (dotyczy instytucji międzynarodowych lub zamówień związanych ze stacjonowaniem wojsk obcych);
- dotyczące usług świadczonych na podstawie praw wyłącznych;
- powierzone do wykonania jednostce, nad którą zamawiający publiczny sprawuje kontrolę jak nad własnymi służbami i która zasadniczo wykonuje swoją działalność na rzecz zamawiających publicznych, którzy mają w niej udziały lub z których się ona składa (tzw. zamówienia in house);
- dotyczące nabycia lub najmu praw do ziemi lub istniejących budynków lub innych nieruchomości;
- dotyczące nabywania lub produkcji programów radiowych i telewizyjnych, jak również emisji;
- dotyczące usług arbitrażowych i koncyliacyjnych;
- dotyczące usług finansowych związanych z emisją, kupnem lub zbyciem praw do papierów wartościowych, jak również usługi banku centralnego oraz umowy dotyczące instrumentów polityki kredytowej;
- dotyczące niektórych usług naukowo-badawczych;
- zakup towarów, usług lub robót budowlanych od centralnego zamawiającego;
- dotyczące niektórych usług telekomunikacyjnych;
- zamówienia na dodatkowe roboty budowlane, nieprzewidziane w koncesji na roboty budowlane, udzielane przez zamawiającego publicznego koncesjonariuszowi.

Zasady udzielania zamówień publicznych

Ustawa zawiera bardzo rozbudowany katalog zasad udzielania zamówień. Obejmuje on:

- zasadę poszanowania swobód wspólnotowych (tj. swobody przepływu towarów, osób, kapitału i usług);
- zasadę niedyskryminacji (art. 12 TWE);
- zasadę wolnej i uczciwej konkurencji;
- zasadę równego traktowania;
- zasadę udzielania zamówień uprawnionym (*befugt*), posiadającym odpowiedni potencjał (*leistungsfähig*) oraz wiarygodnym (*zuverlässig*) wykonawcom;
- zasadę udzielania zamówienia po stosownej cenie (*angemessen Preis*), tzn. cenie niezaniżonej;
- zakaz wszczynania postępowania wyłącznie w celu rozpoznania rynku;
- zasadę udzielania „zielonych zamówień”;
- zasadę uwzględniania „socjalnych aspektów” zamówień publicznych.

Progi stosowania przepisów

Podmioty subwencjonowane, koncesjonariusze oraz zamawiający sektorowi są zobowiązani stosować ustawę do zamówień, których wartość przekracza określone progi. Natomiast wszyscy pozostali zamawiający (np. organy cen-

tralne, kraje związkowe, gminy) stosują ustawę do zamówień bez względu na ich wartość. Zróznicowany jest tylko zakres stosowania przepisów w zależności od tego, czy wartość zamówienia przekracza określone progi (tzw. zamówienia pod- i ponadprogowe).

Ustawa, w ślad za dyrektywami, przewiduje następujące progi:

- zamówienia publiczne na dostawy:
 - podmioty zamawiające szczebla centralnego wymienione w załączniku V do ustawy: 137 000 euro,
 - pozostali zamawiający publiczni: 211 000 euro,
 - zamawiający sektorowi: 422 000 euro;
- zamówienia publiczne i koncesje na roboty budowlane: 5 278 000 euro;
- zamówienia publiczne na usługi oraz konkursy:
 - centralni zamawiający wymienieni w załączniku V do ustawy: 137 000 euro,
 - zamawiający publiczni: 211 000 euro,
 - zamawiający sektorowi: 422 000 euro.

Zamówienia nieprzekraczające ww. progów nie są objęte zakresem unijnych dyrektyw. Wykorzystując więc brak regulacji europejskich, ustawodawca austriacki przewidział dla zamawiających publicznych uproszczone tryby udzielania najmniejszych zamówień. Mają one zapewnić właściwą relację kosztów postępowania do wartości zamówienia. Tryby te można swobodnie stosować tylko poniżej następujących subprogów:

- zamówienia publiczne na dostawy i usługi:
 - zamówienie bezpośrednio: do 40 000 euro,
 - procedura negocjacyjna bez ogłoszenia: do 60 000 euro,
 - procedura ograniczona bez ogłoszenia: do 80 000 euro;
- zamówienia publiczne na roboty budowlane:
 - zamówienie bezpośrednio: do 40 000 euro,
 - procedura negocjacyjna bez ogłoszenia: do 120 000 euro,
 - procedura ograniczona bez ogłoszenia: do 350 000 euro.

Wszystkie progi oraz subprogi są określone bez podatku obrotowego (USt.).

Procedury udzielania zamówień

Dla zamówień ponadprogowych ustawa przewiduje następujące tryby udzielania zamówień publicznych:

- procedura otwarta (*offenes Verfahren*),
- procedura ograniczona z uprzednim ogłoszeniem (*nicht offenes Verfahren mit vorheriger Bekanntmachung*),

- procedura negocjacyjna z uprzednim ogłoszeniem (*Verhandlungsverfahren mit vorheriger Bekanntmachung*),
- procedura negocjacyjna bez uprzedniego ogłoszenia (*Verhandlungsverfahren ohne vorherige Bekanntmachung*),
- umowa ramowa (*Rahmenvereinbarung*),
- dynamiczny system zakupów (*Dynamisches Beschaffungssystem*),
- dialog konkurencyjny (*Wettbewerblicher Dialog*),
- konkurs (*Wettbewerb*).

Natomiast zamówienia podprogowe mogą być udzielane dodatkowo (oprócz ww. procedur) w trybie:

- procedury ograniczonej bez uprzedniego ogłoszenia (*nicht offenes Verfahren ohne vorherige Bekanntmachung*),
- zamówienia bezpośredniego (*Direktvergabe*).

Procedury ponad- i podprogowe są, co do zasady, ujednolicone. Różnią się jedynie sposobem publikacji ogłoszeń (w procedurach podprogowych ogłoszenie unijne zastępuje się ogłoszeniem krajowym) oraz długością terminów składania wniosków o dopuszczenie udziału w postępowaniu oraz ofert (w procedurach podprogowych terminy są krótsze).

Dla zamówień ponadprogowych podstawowymi trybami są procedura otwarta i procedura ograniczona z ogłoszeniem. W przypadku **procedury otwartej** chodzi o jednostopniowe postępowanie, w którym w drodze ogłoszenia (w obszarze ponadprogowym jest to ogłoszenie „unijne”, w obszarze podprogowym – austriackie) wzywa się wykonawców do składania ofert. Złożone oferty nie podlegają negocjacjom. Wybór najkorzystniejszej oferty następuje na podstawie kryteriów podanych w ogłoszeniu lub dokumentacji przetargowej (waga kryteriów wyrażana jest procentowo lub wynika z ich kolejności). Natomiast **procedura ograniczona z uprzednim ogłoszeniem** jest postępowaniem dwustopniowym. Najpierw w drodze publicznego ogłoszenia unijnego/austriackiego (procedura ponad-/podprogowa) wzywa się zainteresowanych wykonawców do złożenia wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu. Po wpłynięciu wniosków i ich ocenie na podstawie niedyskryminacyjnych kryteriów kwalifikacji oraz wyboru kandydatów zamawiający zaprasza wcześniej ustaloną liczbę odpowiednich kandydatów do złożenia ofert. Także w tym wypadku nie prowadzi się negocjacji dotyczących złożonych ofert. Wybór najkorzystniejszej oferty następuje na tych samych zasadach, co w procedurze otwartej.

Procedura negocjacyjna z uprzednim ogłoszeniem również jest postępowaniem dwustopniowym. W pierwszym etapie, na tych samych zasadach, co w procedurze ograniczonej z uprzednim ogłoszeniem, następuje wybór określonej liczby odpowiednich kandydatów. Wybranych wykonawców zaprasza się do złożenia ofert, które podlegają ocenie na podstawie podanych wcześniej kryteriów.

Różnica w stosunku do procedury ograniczonej z uprzednim ogłoszeniem polega na tym, że złożone oferty podlegają negocjacom. Zamawiający ma obowiązek negocjować z każdym z oferentów wszystkie elementy jego oferty, w tym również cenę. Negocjacje mogą być prowadzone w następujących po sobie fazach, których celem jest stopniowe zmniejszanie liczby ofert podlegających dalszej ocenie. W trakcie negocjacji kryteria oceny ofert nie mogą ulegać zmianie, chyba że co innego wynikało z dokumentacji przetargowej (*Ausschreibungsunterlagen*), która jest odpowiednikiem specyfikacji istotnych warunków zamówienia (SIWZ) na gruncie Pzp. Procedura negocjacyjna z uprzednim ogłoszeniem może być wszczynana wyłącznie w przypadkach wskazanych w ustawie, które zasadniczo odpowiadają przesłankom zastosowania trybu negocjacji z ogłoszeniem na podstawie polskiego Pzp, z tą różnicą, iż nieograniczona możliwość wyboru tej procedury dotyczy zamówień na roboty budowlane o wartości poniżej 350 000 euro oraz na usługi i dostawy poniżej 80 000 euro.

W odróżnieniu od procedury negocjacyjnej z uprzednim ogłoszeniem **procedura negocjacyjna bez uprzedniego ogłoszenia** jest postępowaniem jednoetapowym, w którym wykonawca bezpośrednio kieruje zaproszenie do składania ofert do ograniczonej liczby wykonawców. Liczbę zaproszonych wykonawców należy określić odpowiednio do przedmiotu zamówienia. Jednakże, poza wyjątkowymi przypadkami, gdy przedmiot zamówienia może być wykonany tylko przez jednego wykonawcę lub w przypadku nagłej konieczności udzielenia zamówienia, liczba ta nie powinna być mniejsza od trzech. Złożone oferty podlegają negocjacom, w tym również w zakresie ceny. W obszarze ponadprogowym ustawa zezwala na skorzystanie z procedury negocjacyjnej bez uprzedniego ogłoszenia, gdy zachodzą następujące okoliczności:

- bezskuteczność procedury otwartej i ograniczonej z uprzednim ogłoszeniem;
- z przyczyn technicznych, artystycznych lub związanych z ochroną praw wyłącznych;
- pilne, niezawinione powody, które uniemożliwiają dotrzymanie terminów w procedurze otwartej, ograniczonej z ogłoszeniem lub negocjacyjnej z ogłoszeniem;
- dostawy, które służą wyłącznie celom naukowym lub rozwojowym, nie zaś zapewnieniu zysku lub pokryciu poniesionych nakładów;
- dodatkowe nieprzewidziane roboty budowlane, dostawy lub usługi do wysokości 50% zamówienia podstawowego;
- zamówienia uzupełniające na roboty budowlane, usługi lub dostawy udzielane w terminie trzech lat od udzielenia zamówienia podstawowego;
- dostawy towarów notowanych i kupowanych na giełdzie;
- dostawy towarów na szczególnie korzystnych warunkach od wykonawców zaprzestających swojej działalności lub w ramach postępowania upadłościowego lub likwidacyjnego;
- zamówienie na usługi jest udzielane w wyniku konkursu.

W przypadku zamówień podprogowych dochodzą dodatkowo cztery przesłanki zastosowania tej procedury, tj. jeżeli:

- wartość zamówienia na roboty budowlane nie przekracza wartości 80 000 euro;
- wartość zamówienia na usługi lub dostawy nie przekracza wartości 60 000 euro;
- gdy ze względu na szczególnie korzystne warunki, trwające przez bardzo krótki czas, można nabyć towary lub usługi za cenę znacznie niższą niż zwykłe ceny rynkowe;
- w przypadku bezskuteczności procedury otwartej bez uprzedniego ogłoszenia.

Umowa ramowa jest umową pomiędzy jednym lub kilkoma zamawiającymi a jednym lub kilkoma wykonawcami, która nie nakłada obowiązku przyjęcia świadczenia i której celem jest określenie warunków dotyczących zamówień, które zostaną udzielone w danym okresie, w szczególności w odniesieniu do przewidywanych cen oraz, jeżeli ma to zastosowanie, przewidywanych ilości. Umowę ramową zawiera się w trybie procedury otwartej, procedury ograniczonej z uprzednim ogłoszeniem, procedury negocjacyjnej z uprzednim ogłoszeniem oraz procedury negocjacyjnej bez uprzedniego ogłoszenia. Umowę zawiera się z jednym oferentem, który zaproponował najkorzystniejszą ofertę, lub z kilkoma oferentami, którzy zaproponowali najkorzystniejsze oferty. Po zawarciu umowy ramowej zamawiający może bądź bezpośrednio udzielać zamówień na warunkach określonych w umowie ramowej, bądź wzywać wykonawcę/wykonawców do złożenia nowych ofert, w tym w drodze aukcji elektronicznej.

Dynamiczny system zakupów jest w pełni elektroniczną procedurą służącą do dokonywania zakupu świadczeń, których ogólnie spotykane na rynku cechy spełniają wymagania zamawiającego. W dynamicznym systemie zakupów nieograniczona liczba wykonawców jest wzywana w drodze publicznego ogłoszenia do składania niewiążących deklaracji wykonania świadczeń i wszyscy odpowiedni (tj. spełniający wyłącznie kryteria kwalifikacji) wykonawcy są dopuszczani do udziału w systemie. Niewiążące deklaracje wykonania świadczenia są składane w trybie procedury otwartej i w każdym czasie mogą podlegać modyfikacji, o ile jest ona zgodna z warunkami określonymi w dokumentacji przetargowej. W dynamicznym systemie zakupów zamówienie jest udzielane po osobnym wezwaniu uczestników systemu do składania ofert.

W dialogu konkurencyjnym, po wezwaniu w drodze publicznego ogłoszenia nieograniczonej liczby wykonawców do składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu, zamawiający prowadzi z wybranymi kandydatami dialog na temat wszystkich aspektów zamówienia. Celem dialogu jest znalezienie jednego lub większej liczby rozwiązań spełniających wymagania zamawiającego. Dialog może być prowadzony w kilku fazach i w ich trakcie zamawiający ma prawo redukować liczbę diskutowanych rozwiązań (a tym samym liczbę

uczestników dialogu). Na podstawie wybranego rozwiązania/rozwiązań zamawiający wzywa wskazanych przez siebie wykonawców do złożenia ofert. Liczba zaproszonych wykonawców musi zapewniać konkurencję. Złożone oferty mogą być precyzowane i uzupełniane. Wybór oferty następuje na podstawie kryteriów oceny ofert podanych w ogłoszeniu, z tym że kryteria te mogą być modyfikowane w trakcie trwania procedury.

Konkursy dzielą się na konkursy realizacyjne (tj. prowadzone w powiązaniu z procedurą negocjacyjną bez ogłoszenia w celu udzielenia zamówienia na usługi) oraz na wybór idei (tj. służące do wyboru projektu, w szczególności z zakresu planowania przestrzennego, architektury i budownictwa, reklamy bądź przetwarzania danych). Konkursy mogą być prowadzone w formie konkursu otwartego, ograniczonego oraz zamkniętego, które to formy są *mutatis mutandis* odpowiednikami procedury otwartej, ograniczonej z ogłoszeniem oraz negocjacyjnej bez ogłoszenia.

Jak wspomniano, w obszarze podprogowym dochodzą dodatkowo dwa tryby udzielenia zamówień. Pierwszy z nich to **procedura ograniczona bez uprzedniego ogłoszenia**, która może być stosowana do zamówień na roboty budowlane o wartości poniżej 120 000 euro oraz na usługi i dostawy poniżej 80 000 euro. Procedura ta przebiega w podobny sposób, co procedura negocjacyjna bez uprzedniego ogłoszenia, z tą jednak różnicą, że złożone oferty nie podlegają negocjacji. Drugi z trybów to **zamówienie bezpośrednie**, które polega na całkowicie odformalizowanym i bezpośrednim udzieleniu zamówienia wybranemu wykonawcy. Udzielając zamówienia bezpośredniego, zamawiający jest związany wyłącznie przepisami dotyczącymi szacowania wartości zamówienia oraz podstawowymi zasadami udzielania zamówień publicznych. Tryb ten stosuje się do zamówień, których wartość nie przekracza 40 000 euro lub zamówień współfinansowanych ze środków UE, których wartość nie przekracza progów określonych w dyrektywach unijnych.

Osobne miejsce obok trybów udzielenia zamówienia zajmuje **aukcja elektroniczna** (*Elektronische Auktion*). Aukcja elektroniczna jest interaktywną procedurą służącą do wyłonienia za pomocą elektronicznego urządzenia oferty, której będzie udzielone przyznanie, w której, po pierwszej pełnej ocenie ofert, wykonawcy proponują nowe ceny lub nowe wartości dotyczące niektórych elementów ofert i która umożliwia automatyczną klasyfikację tych ofert. Wyróżnia się zwykłą aukcję elektroniczną, w której przyznanie udziela się najtańszej ofercie, oraz pozostałe aukcje, w których przyznanie udziela się ofercie najkorzystniejszej ekonomicznie. Aukcje elektroniczne można przeprowadzać po zakończeniu procedury otwartej, procedury ograniczonej z uprzednim ogłoszeniem, procedury negocjacyjnej z uprzednim ogłoszeniem lub procedury udzielenia zamówienia na podstawie umowy ramowej lub dynamicznego systemu zakupów.

Warto również zwrócić uwagę na podział usług na priorytetowe (wymienione w załączniku III do ustawy) i niepriorytetowe (załącznik IV). Podział ten dokładnie odpowiada takiemu samemu podziałowi na gruncie dyrektyw. Do udzielania zamówień na usługi niepriorytetowe mają zastosowanie tylko niektóre przepisy ustawy. Są to, obok wypływających z prawa wspólnotowego podstawowych swobód i zasad (zakaz dyskryminacji, zasada przejrzystości i równego traktowania), przepisy dotyczące specyfikacji technicznych (opisu przedmiotu zamówienia), publikacji ogłoszenia o udzielonym zamówieniu, jak też nakaz prowadzenia postępowania z udziałem większej liczby wykonawców. Podobnie jak w innych procedurach decyzja o udzieleniu przyzycia, względnie o unieważnieniu postępowania, musi być podawana do wiadomości przed zawarciem umowy. Mimo tych ograniczeń zamawiający może swobodnie określić procedurę udzielenia zamówienia, o ile tylko zapewni przejrzystość postępowania.

Ogłoszenia o zamówieniach

Wszystkie ogłoszenia o zamówieniach publicznych powyżej progów unijnych z Austrii są obowiązkowo publikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej. Dla zainteresowanych wykonawców ogłoszenia te są łatwo dostępne w internetowej bazie danych TED.

Podobnie jak w przypadku innych krajów unijnych zamawiający zobowiązany jest opublikować trzy różne ogłoszenia dotyczące tego samego zamówienia:

- wstępne ogłoszenie informacyjne,
- właściwe ogłoszenie zapraszające do udziału w postępowaniu w procedurze otwartej, ograniczonej z uprzednim ogłoszeniem, negocjacyjnej z uprzednim ogłoszeniem lub dialogu konkurencyjnym,
- ogłoszenie o wyniku postępowania (udzieleniu zamówienia).

Wstępne ogłoszenie informacyjne dotyczy wszystkich zamówień towarów (usług) planowanych w ciągu najbliższych dwunastu miesięcy, jeżeli ich łączna wartość w ramach określonych grup (kategorii) przekracza 750 000 euro, nawet jeżeli zamówienia udzielane będą w odrębnych postępowaniach (czyli jeżeli objęte będą odrębnymi umowami). Ogłoszenie zawiera również informacje o wszystkich planowanych zamówieniach na roboty budowlane o wartości co najmniej 5 278 000 euro.

Wstępne ogłoszenie informacyjne zawiera podstawowe informacje o planowanym zamówieniu:

- dane adresowe zamawiającego,
- podstawowe dane o planowanych zamówieniach (rodzaj, wielkość, wartość szacunkowa),
- orientacyjny planowany termin uruchomienia procedury.

Właściwe **ogłoszenie o postępowaniu** formalnie rozpoczyna daną procedurę²¹ – jest zaproszeniem do udziału w niej. W zasadzie w przypadku każdego postępowania rozpoczynanego ogłoszeniem odpowiedzieć na nie mogą wszyscy zainteresowani przedsiębiorcy z terenu całej Unii (w tym oczywiście z Polski), zgłaszając swoją ofertę lub wnioski o udział w procedurze. Ogłoszenie przekazuje się do publikacji w terminie 52 dni przed terminem składania ofert w przypadku procedury otwartej lub w terminie 37 dni przed upływem terminu składania wniosków o udział w procedurze ograniczonej z uprzednim ogłoszeniem, negocjacyjnej z uprzednim ogłoszeniem lub dialogu konkurencyjnym. W pewnych przypadkach terminy te mogą ulec skróceniu.

Ogłoszenie o postępowaniu zawiera szczegółowe informacje o zamówieniu, w tym m.in. dotyczące:

- ilości i rodzaju zamawianych towarów (usług, robót budowlanych);
- wymaganego terminu wykonania zamówienia;
- wymaganego wadium;
- dowodów wymaganych na potwierdzenie spełniania warunków podmiotowych (kwalifikacji kandydatów);
- miejsca i terminu składania ofert (wniosków o dopuszczenie do postępowania);
- kryteriów, które będą stosowane do oceny ofert.

Nie później niż w 48 dni od rozstrzygnięcia zamawiający musi opublikować **ogłoszenie o wyniku postępowania**. Ogłoszenie to musi zawierać informacje o tym, kto wygrał (i jaka była cena wybranej oferty), jak również o liczbie i o przedziale cenowym wszystkich złożonych ofert (najniższa/najwyższa).

Natomiast w przypadku zamówień podprogowych publikuje się tylko ogłoszenia o postępowaniu. Sposób publikacji określają przepisy wykonawcze wydawane przez Kanclerza Federalnego oraz rządy poszczególnych krajów.

Warunki wymagane od wykonawców – kryteria kwalifikacji

Wykonawcy, którzy chcą skutecznie ubiegać się o zamówienia publiczne w Austrii, muszą wykazać się **uprawnieniami, potencjałem finansowym i technicznym oraz wiarygodnością** (zdolność do wykonania zamówienia). Jako kryteria oceny zdolności do wykonania zamówienia służą sprecyzowane przez zamawiającego minimalne warunki (np. określone doświadczenie wykonawcy, określony współczynnik płynności finansowej itp.). Spełnienie tych minimalnych warunków weryfikuje się za pomocą tzw. dowodów zdolności (*Eignungsnachweise*), których wykaz podaje się w ogłoszeniu o postępowaniu.

²¹ Tak samo jak np. w Irlandii; patrz str. 69 i n.

Przepisy ustawy nie określają terminu, w jakim należy składać „dowody zdolności”. Zazwyczaj jednak sami zamawiający wskazują ten termin w dokumentacji przetargowej; wtedy niedochowanie tego terminu skutkuje odrzuceniem oferty.

Pamiętaj: „dowody zdolności” należy złożyć w terminie wskazanym w dokumentacji przetargowej.

W przypadku wykonawców pochodzących z Polski dowodem posiadania **uprawnień do wykonania zamówienia**, zgodnie z Załącznikiem VII do ustawy, jest odpis z Krajowego Rejestru Sądowego. Gdy przedmiotem zamówienia są usługi, do wykonywania których konieczne jest posiadanie szczególnych uprawnień (np. projektowych), wykonawca musi liczyć się z tym, że zamawiający zażąda od niego dokumentu potwierdzającego przynależność do stosownej organizacji zawodowej kraju pochodzenia.

Natomiast jako **dowód potencjału finansowego** może służyć:

- zaświadczenie z banku;
- dowód obowiązkowego ubezpieczenia zawodowego;
- załączenie sprawozdania finansowego lub wyciągu ze sprawozdania finansowego;
- oświadczenie o solidarnej odpowiedzialności podwykonawców względem zamawiającego, jeżeli wykonawca powołuje się na potencjał finansowy podwykonawców;
- informacja o wysokości obrotów za okres nie dłuższy niż trzy ostatnie lata, chyba, że okres prowadzenia działalności jest krótszy.

Dalej, jako dowodów potencjału technicznego, żąda się w szczególności:

- dowodów wykształcenia i zaświadczeń o uprawnieniach zawodowych wykonawcy lub osób pełniących funkcje kierownicze (dla robót budowlanych i usług);
- informacji o sprzęcie (dla robót budowlanych), o przeciętnym zatrudnieniu oraz liczebności personelu kierowniczego (dla robót budowlanych i usług);
- wykazu wykonanych zamówień wraz z referencjami.

Referencje muszą zawierać: nazwę i siedzibę zamawiającego, jak również nazwisko osoby, która może udzielić informacji, wartość zamówienia, czas i miejsce realizacji oraz informację, czy zamówienie zostało wykonane w sposób należyty.

Uwaga: ustawa przyznaje wykonawcom prawo powołania się na potencjał finansowy i techniczny podwykonawców.

Wykonawca musi udowodnić swoją **ogólną wiarygodność zawodową**, a zatem wykazać, że: nie toczy się wobec niego postępowania upadłościowe; nie znajduje się likwidacji; ani on, ani członkowie jego organu zarządzającego nie zostali

skazani prawomocnym wyrokiem, który podważałby ich wiarygodność zawodową; nie zalega z płaceniem podatków lub opłat oraz składek na ubezpieczenie społeczne. W przypadku polskich wykonawców stosowanymi dowodami będą: odpis z KRS, zaświadczenia z KRK dla podmiotów zbiorowych i dla członków organu zarządzającego, aktualne (ostatnie) zaświadczenie z właściwego polskiego urzędu skarbowego oraz z właściwego oddziału ZUS.

Niezależnie od tego zamawiający jest obowiązany ocenić tzw. szczególną wiarygodność zawodową. W tym celu samodzielnie występuje do centralnej ewidencji administracyjno-karnej Federalnego Ministerstwa Finansów o informację o naruszeniach ustawy o zatrudnianiu cudzoziemców.

Uwaga: wszystkie „dowody zdolności” można składać w formie oryginału, kopii lub elektronicznie

W Austrii istnieje system kwalifikacji wykonawców „Auftragnehmerkataster Österreich” (Austriacki Kataster Wykonawców), w skrócie ANKÖ. Umożliwia on wykonawcom zamieszczanie i udostępnianie on-line zamawiającym „dowodów zdolności”, co zwalnia z konieczności składania ich w każdym postępowaniu. System ten jest otwarty również dla wykonawców zagranicznych. Warto skorzystać z możliwości zarejestrowania się w tym systemie, ponieważ uwiarygodnia to wykonawcę w oczach zamawiającego.

Praktyczne wskazówki dotyczące przygotowania oferty

Zgodnie z ustawą oferta musi zawierać co najmniej następujące elementy:

- nazwę (firmę, nazwę przedsiębiorstwa) i siedzibę wykonawcy; w przypadku kon-sorcjów wymaga się wskazania przedstawiciela upoważnionego do reprezentowania ich w postępowaniu oraz zawarcia umowy z informacją o jego adresie; wreszcie adres e-mailowy jednostki uprawnionej do odbioru poczty elektronicznej;
- informację o podwykonawcach, na których potencjał powołuje się oferent, wraz z załączeniem wymaganych poświadczeń i dowodu, że oferent ma zapewnione dysponowanie tym potencjałem; wskazanie istotnych części zamówienia, których wykonanie oferent zamierza powierzyć podwykonawcom, a jeżeli żąda tego zamawiający – wszystkich części zamówienia; należy wymienić wszystkich podwykonawców;
- dowód wniesienia wadium;
- ceny w rozbiciu na wszystkie wymagane elementy wraz z koniecznymi wyjaśnieniami; w kosztorysie lub kosztorysie uproszczonym ceny należy wpisać we właściwe pozycje; jeżeli w pozycji nie ma ceny oferta będzie podlegała wyjaśnieniu;
- w przypadku cen zmiennych informacje o sposobie przeliczenia ceny;
- pozostałe wyjaśnienia konieczne lub pożądane w procesie oceny oferty;

- spis załączników do oferty, „dowodów zdolności” oraz pozostałych załączników, które zostały złożone osobno (próbki, wzory itp.);
- składane wraz z ofertą rozwiązania lub oferty wariantowe;
- datę i podpis upoważnionej osoby.

Przygotowując ofertę, należy przestrzegać następujących wskazówek:

I. Przygotowanie oferty pod względem formalnym

- Jeżeli ofertę podpisuje pełnomocnik, do oferty należy dołączyć pełnomocnictwo; jego brak skutkuje odrzuceniem oferty.
- Należy zwrócić uwagę, czy zamawiający nie wymaga podpisania oferty przez osobę uwidocznioną w KRS (zarząd, prokurenci); jeżeli jednak ofertę podpisze pełnomocnik, to wada ta nie skutkuje odrzuceniem oferty.
- W ofercie wykonawca musi oświadczyć, że: zna warunki przetargu; posiada wymagane uprawnienia; wykona zamówienie na żądanych warunkach i za podaną przez siebie cenę; jest związany złożoną ofertą do upływu terminu przyzbicia (*Zuschlagsfrist*).
- Do oferty należy dołączyć spis treści; jego brak nie skutkuje jednak odrzuceniem oferty.
- Do oferty należy bezwzględnie dołączyć dowód wniesienia wadium; jego brak skutkuje odrzuceniem oferty.
- Wszystkie złożone wraz z ofertą załączniki muszą być wyraźnie oznaczone jako części oferty; brak ten skutkuje odrzuceniem oferty.
- Ofertę składa się w kopercie lub elektronicznie, podpisaną kwalifikowanym podpisem elektronicznym. Kopertę należy oznaczyć zgodnie z formułą określoną przez zamawiającego, a w razie jej braku – opisem wskazującym na jej zawartość z zachowaniem anonimowości.

II. Przygotowanie oferty pod względem merytorycznym

- Oferta musi odpowiadać wymaganiom ustawy oraz dokumentacji przetargowej; wykonawca nie może modyfikować ani uzupełniać treści dokumentacji przetargowej, nawet jeżeli ta zawiera błędy. W szczególności wykonawca nie może narzucać zamawiającemu własnych warunków umowy.
- Cała oferta, łącznie ze wszystkimi załącznikami (np. certyfikatami jakości), musi być – o ile co innego nie wynika z dokumentacji przetargowej – sporządzona w języku niemieckim, a podane w niej ceny – wyrażone w euro. Zaleca się, by wszystkie składane dokumenty w języku obcym były przetłumaczone na język niemiecki przez tłumacza przysięgłego; to samo dotyczy sformułowań technicznych (np. stosowanych w branży IT) lub oznaczeń bądź skrótów handlowych.
- Jeżeli wykonawca zamierza powierzyć wykonanie części zamówienia podwykonawcom, musi wskazać te części i podać podwykonawców; brak ten skutkuje odrzuceniem oferty.

Środki ochrony prawnej

W przeciwieństwie do materialnego prawa zamówień publicznych procedury odwoławcze w Austrii są bardzo rozczłonkowane. O ile bowiem w odniesieniu do zamówień federalnych przewidziano postępowania odwoławcze przed Federalnym Urzędem Zamówień Publicznych, o tyle w każdym kraju powołano odrębny organ kontroli zamówień. W rezultacie istnieje dziesięć różnych systemów środków ochrony prawnej, bardzo do siebie zbliżonych. Poniżej zostaną pokrótce omówione rodzaje postępowań odwoławczych przed Federalnym Urzędem Zamówień Publicznych.

Ustawa przewiduje trzy rodzaje procedur odwoławczych:

- procedura tymczasowa (*Provisorialverfahren*),
- procedura kontrolna (*Nachprüfungsverfahren*),
- procedura o ustalenie (*Feststellungsverfahren*).

Wpis od wniosku o wszczęcie każdej z trzech powyższych procedur dla zamówień ponadprogowych wynosi odpowiednio dla zamówień na roboty budowlane 5 000 euro, na dostawy i usługi – 1 600 euro.

Celem **procedury tymczasowej** jest wstrzymanie biegu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego i umożliwienie merytorycznego rozpoznania zaskarżonych decyzji zamawiającego, co może nastąpić w wyniku wydania przez organ odwoławczych zarządzeń tymczasowych. Organ odwoławczy musi rozstrzygnąć o żądaniu wniosku w terminie jednego tygodnia. Przy podejmowaniu decyzji bierze pod uwagę to, jakie skutki spowoduje wstrzymanie czynności zamawiającego (np. otwarcia ofert).

Procedura kontrolna ma na celu zbadanie przez organ odwoławczy poszczególnych czynności zamawiającego jeszcze przed zakończeniem postępowania o udzielenie zamówienia publicznego. Sama procedura kontroli nie wstrzymuje jednak biegu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego. Ustawa przewiduje skomplikowany system czynności zaskarżalnych i niezaskarżalnych. Różnicuje również terminy na składanie wniosku o przeprowadzenie procedury kontrolnej. Zasadniczo terminy wynoszą 14 dni od chwili, gdy wykonawca powziął lub mógł powziąć wiadomość o zaskarżanej czynności zamawiającego. Natomiast wnioski o skontrolowanie ogłoszenia oraz dokumentacji przetargowej można wносить w terminie siedmiu dni przed upływem terminu składania ofert. W przypadkach niektórych procedur o udzielenie zamówienia (np. procedury przyspieszonej) termin na składanie wniosku wynosi siedem dni od chwili, gdy wykonawca powziął lub mógł powziąć wiadomość o zaskarżanej czynności zamawiającego. Federalny Urząd Zamówień Publicznych rozstrzyga wniosek w terminie sześciu tygodni. Stronami procedury kontrolnej są wnioskodawca i zamawiający. Swoje stanowisko w sprawie mogą zgłaszać również wykonawcy, których interes może doznać uszczerbku w wyniku uwzględnienia wniosku.

Po zakończeniu postępowania o udzielenie zamówienia, czyli po udzieleniu przybycia lub po unieważnieniu postępowania, wykonawca może zawnieść o wszczęcie **procedury o ustalenie**. Musi wykazać swój interes w zawarciu umowy o zamówienie publiczne lub szkodę wywołaną sprzeczną z prawem decyzją zamawiającego. Organ odwoławczy w wyniku procedury ustala, czy wskutek naruszeń ustawy doszło do niezgodnego z prawem udzielenia zamówienia lub unieważnienia postępowania. Termin na wniesienie wniosku wynosi zasadniczo sześć miesięcy od daty powzięcia wiadomości o naruszeniu ustawy. Stronami postępowania są: wnioskodawca, zamawiający oraz wykonawca, który otrzymał zamówienie.

Pamiętaj: ustawa nie przewiduje procedury sygnalizowania domniemanych naruszeń zamawiającemu (procedury protestacyjnej). Środki prawne wnosi się bezpośrednio do organu kontrolnego.

Przydatne adresy internetowe

- www.wko.at – Austria Izba Gospodarcza
- www.ris.bka.gv.at – Urząd Kanclerza Federalnego
- www.bauinfo.at – Informacja o przetargach
- www.bva.gv.at – Federalny Urząd Zamówień Publicznych

Oddział 2. – Belgia

Belgia jest państwem federacyjnym o dość skomplikowanym podziale polityczno-administracyjnym. I tak, wyróżnia się: a) trzy **wspólnoty** (flamandzka, francuska, niemiecka), b) trzy **regiony** (Flandria, Walonia oraz stołeczna Bruksela), oraz c) cztery **regiony językowe** (francuski, niderlandzki, stołeczny [francusko-niderlandzki] oraz niemiecki).

Dwa z trzech regionów (oprócz regionu stołecznego – Brukseli) dzielą się dalej na prowincje, po pięć w każdym. Najniższym stopniem podziału są **gminy**, których jest 589. Każdy z trzech **regionów** Belgii ma własną władzę ustawodawczą – Radę Regionalną.

W Belgii obowiązują trzy języki urzędowe: niderlandzki (używany przez około 56–60% ludności), francuski (używany przez ok. 40–44%) oraz niemiecki (tylko 1%, głównie na wąskim obszarze sąsiadującym z Niemcami).

Podstawy prawne zamówień publicznych

Zamówienia publiczne w Belgii uregulowane są obecnie głównie w ustawie z 24 grudnia 1993 r. o zamówieniach publicznych oraz o niektórych zamówieniach na roboty, dostawy i usługi (La loi du 24 décembre 1993 relative aux marchés

publics et à certains marchés de travaux, de fournitures et de services), oraz w następujących aktach wykonawczych:

- dekret królewski z 8 stycznia 1996 r. dotyczący zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy, usługi oraz koncesje na roboty budowlane (Arrêté royal du 8 janvier 1996 relatif aux marchés publics de travaux, de fournitures et de services et aux concessions de travaux publics);
- dekret królewski z 10 stycznia 1996 r., regulujący procedury udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych (Arrêté royal relatif aux marchés publics de travaux, de fournitures et de services dans les secteurs de l'eau, de l'énergie, des transports et des services postaux);
- dekret królewski z 10 marca 1996 r. w sprawie organizacji komisji ds. zamówień publicznych (Arrêté royal organisant la Commission des marchés publics);
- dekret królewski z 26 września 1996 r., określający ogólne zasady wykonywania zamówień publicznych oraz koncesji na roboty budowlane (Arrêté royal du 26 septembre 1996 établissant les règles générales d'exécution des marchés publics et des concessions de travaux publics).

Oprócz tego jest jeszcze spora grupa przepisów dotyczących systemu licencji w przypadku zamówień publicznych na roboty budowlane (o czym mowa poniżej), obejmująca przede wszystkim ustawę z 20 marca 1991 r. w sprawie organizacji systemu licencji dla wykonawców robót budowlanych (La loi organisant l'agrégation d'entrepreneurs de travaux) oraz trzy akty wykonawcze, definiujące m.in. system klasyfikacji wykonawców i dokumenty wymagane od wykonawców ubiegających się o licencje.

Do tego dochodzi jeszcze pewna liczba okólników oraz komunikatów. Teksty aktów prawnych dotyczących zamówień publicznych w Belgii można znaleźć m.in. na stronie internetowej, poświęconej zamówieniom publicznym: <http://www.marchespublics.be>. Przydatne, choć raczej ogólne informacje można znaleźć również na specjalnym portalu stworzonym przez administrację federalną: <http://www.belgium.be/eportal/index.jsp>.

W 2006 r. rozpoczęły się w Parlamencie belgijskim prace nad nową ustawą o zamówieniach publicznych, której zadaniem ma być wdrożenie nowych unijnych dyrektyw dotyczących zamówień publicznych²². Ustawa została uchwalona przez niższą izbę Parlamentu (Izbę Deputowanych – *La Chambre*) 4 maja 2006 r., a następnie skierowana do Senatu. Sama ustawa nie jest aktem zbyt obszernym – liczy 80 artykułów – trzeba jednak pamiętać, że spora część materii zostanie uregulowana w kilkunastu rozporządzeniach wykonawczych. Przepisy wykonawcze określą m.in:

- progi obowiązywania ustawy;
- szczegóły dotyczące publikacji ogłoszeń o zamówieniach publicznych;

²² Dyrektywa 2004/18 oraz 2004/17.

- sposób komunikacji pomiędzy zamawiającym i wykonawcami;
- terminy składania ofert lub wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu;
- szczegóły dotyczące udzielania zamówień w procedurze otwartej, ograniczonej, negocjacyjnej, dialogu konkurencyjnym, a także tzw. systemu zamówień dynamicznych, aukcji elektronicznych oraz zamówień ramowych.

Ustawa w zasadzie będzie określać jedynie jej podmiotowy oraz przedmiotowy zakres obowiązywania (w tym również wyłączenia), a także zasady udzielania oraz wykonywania zamówień publicznych. Odrębne akty prawne uregulują środki i procedury odwoławcze dostępne dla wykonawców.

Zakres podmiotowy

Zakresem ustawy o zamówieniach publicznych są objęte wszystkie podmioty publiczne w Belgii, począwszy od szczebla federalnego, aż do lokalnego: organy władzy państwowej, regiony, prowincje, gminy, stowarzyszenia gmin, podmioty działające w sektorach użyteczności publicznej, a ponadto niektóre podmioty prywatne, finansowane w przeważającej części przez podmioty publiczne lub od nich zależne.

Zgodnie z nową ustawą przepisy zamówień publicznych mają obowiązywać:

- 1) organy państwowe (*l'Etat*),
- 2) wspólnoty terytorialne (*les collectivités territoriales*),
- 3) podmioty prawa publicznego (*les organismes de droit public*),
- 4) a także inne podmioty, niezależnie od ich formy prawnej oraz natury, które w momencie wszczęcia postępowania o zamówienie publiczne spełniają następujące kryteria:
 - a) zostały ustanowione w szczególnym celu zaspokajania potrzeb o charakterze powszechnym, niemających charakteru przemysłowego ani handlowego,
 - b) posiadają osobowość prawną oraz
 - c) spełniają co najmniej jeden z następujących warunków:
 - są finansowane w przeważającej części przez organy państwowe, organy samorządowe lub inne podmioty prawa publicznego bądź
 - ich zarząd podlega nadzorowi ze strony tychże podmiotów, bądź
 - ponad połowę składu ich organu kierowniczego, zarządzającego lub nadzorczego stanowią osoby mianowane przez organy państwowe, organy samorządowe lub inne podmioty prawa publicznego;

oraz

- 5) stowarzyszenia utworzone przez podmioty wymienione w pkt 1–4.

Poszczególne podmioty zobowiązane do stosowania ustawy (zamawiający) są same odpowiedzialne za udzielanie zamówienia. Jest to więc zdecentralizowany model organizacji systemu zamówień. Na szczeblu federalnym dość popularne

są także zamówienia scentralizowane, w ramach których dla kilku lub kilkunastu instytucji publicznych nabywane są towary powszechnie dostępne, o ustalonych standardach (np. sprzęt biurowy, komputery, paliwo). W Belgii brak jest **odrębnego urzędu ds. zamówień publicznych**. Za kwestie zamówień publicznych na szczeblu federalnym odpowiedzialny jest departament w Kancelarii Premiera (<http://www.premier.be>).

Nowej ustawie znane jest też pojęcie „centralny zamawiający”. Jest to podmiot udzielający zamówień na rzecz innych organów, działający w ich imieniu bądź nabywający towary, usługi, dostawy lub roboty budowlane, które będą następnie zamawiane przez inne podmioty publiczne. Podmioty korzystające z usług centralnego zamawiającego lub nabywające towary czy usługi zamawiane przez centralnego zamawiającego będą zwolnione z obowiązku przestrzegania przepisów o zamówieniach publicznych.

Zakres przedmiotowy przepisów o zamówieniach publicznych

Podobnie jak w innych państwach członkowskich UE, zakresem zarówno obecnie obowiązującej, jak i nowej ustawy są objęte zamówienia na dostawy, usługi oraz roboty budowlane. Przez zamówienia publiczne na dostawy rozumie się umowy zawierane w formie pisemnej pomiędzy dostawcą (którym może być osoba fizyczna lub prawna) a zamawiającym, których przedmiotem jest kupno, kupno na raty, dzierżawa, najem, lub leasing z opcją lub bez opcji zakupu produktów. Zamówienia publiczne na roboty budowlane to z kolei umowy o charakterze majątkowym, zawierane pomiędzy wykonawcą a zamawiającym, których przedmiotem jest albo wykonanie, albo zarówno wykonanie, jak i zaprojektowanie robót określonych w załączniku do ustawy²³, albo wykonanie „w jakikolwiek bądź sposób” obiektu budowlanego, odpowiadającego wymogom określonym przez zamawiającego. Zamówienia publiczne na usługi to umowy, których przedmiotem nie są ani dostawy, ani roboty budowlane. Przepisy o zamówieniach publicznych dotyczą również koncesji na roboty budowlane. **Koncesje na roboty budowlane różnią się od zamówienia publicznego na roboty budowlane jedynie tym, że wynagrodzeniem za wykonanie obiektu budowlanego jest wyłącznie prawo do jego eksploatacji lub takie prawo wraz z płatnością.** Różnica pomiędzy zamówieniami i koncesjami zasadniczo sprowadza się więc do sposobu wynagradzania wykonawcy. W przypadku koncesji na roboty budowlane wynagrodzeniem za wykonanie danego obiektu budowlanego jest prawo do pobierania opłat od jego użytkowników. Zgodnie z nową ustawą szczegóły udzielania koncesji na roboty budowlane zostaną określone w przepisach wykonawczych do ustawy.

Zarówno obecna, jak i nowa ustawa ma zastosowanie do tzw. zamówień sektorowych, czyli udzielanych przez podmioty działające w określonych sektorach w sytuacji, kiedy zamówienie jest związane z działalnością prowadzoną przez ten

²³ Stanowiącym wierne odwzorowanie załącznika z dyrektywy 93/37, a w przypadku nowej ustawy – dyrektywy 2004/18.

podmiot. Przepisy o zamówieniach mają zastosowanie do organów zamawiających (organów państwowych, regionalnych, lokalnych oraz podmiotów prawa publicznego) oraz przedsiębiorstw publicznych, które wykonują co najmniej jeden z rodzajów działalności, szczegółowo zdefiniowanych w ustawie. Zamawiającymi są ponadto inne niż organy zamawiające czy też przedsiębiorstwa publiczne podmioty, jeżeli wykonują one co najmniej jedną z działalności wymienionych poniżej oraz **działają na podstawie praw specjalnych lub wyłącznych, przyznanych przez kompetentny organ.**

Wyróżnić można więc **dwie kategorie zamawiających:**

- organy publiczne i przedsiębiorstwa publiczne; do uznania ich za zamawiających w rozumieniu dyrektywy wystarczy wykonywanie przez nie jednego z niżej wymienionych rodzajów działalności, oraz
- inne podmioty, które aby być uznane za zamawiających, muszą spełniać równocześnie dwie przesłanki: wykonywanie jednego z niżej wymienionych rodzajów działalności oraz działanie na podstawie praw szczególnych lub wyłącznych.

Nowa ustawa będzie miała zastosowanie do zamówień związanych z następującymi rodzajami działalności:

- tworzenie lub zarządzanie stałymi sieciami przeznaczonymi do świadczenia publicznych usług związanych z produkcją, transportem lub dystrybucją wody pitnej, energii elektrycznej, gazu bądź energii cieplnej lub dostarczaniem wody pitnej, energii elektrycznej, gazu bądź energii cieplnej do takich sieci;
- eksploatacja określonego obszaru geograficznego w celu poszukiwania lub wydobywania ropy naftowej, gazu, węgla lub innych paliw stałych lub udostępniania przewoźnikom powietrznym, morskim i rzeczonym lotnisk, portów morskich lub śródlądowych lub innych urządzeń portowych;
- obsługa sieci świadczących społeczeństwu usługi w zakresie transportu kolejną, systemami automatycznymi, tramwajami, trolejbusami, autobusami lub kolejną linową oraz
- świadczenie usług pocztowych oraz innych usług zdefiniowanych w dyrektywie.

Spod obowiązywania przepisów o zamówieniach publicznych wyłączone są:

- **zamówienia udzielane zgodnie z przepisami międzynarodowymi** (zamówienia udzielane zgodnie z umową międzynarodową zawartą pomiędzy państwami członkowskim EOG i państwem trzecim, dotyczące wspólnego projektu podmiotów zamawiających);
- zamówienia udzielane zgodnie z zawartą umową międzynarodową, dotyczącą **stacjonowania wojska** i obejmującą podmioty państwa członkowskiego lub kraju trzeciego;
- zamówienia udzielane zgodnie z określoną procedurą organizacji międzynarodowej, a także

- **następujące rodzaje usług:**
 - nabycie, najem lub dzierżawa gruntów, istniejących budynków lub innych nieruchomości bądź praw do nich, bez względu na sposób finansowania;
 - usługi arbitrażowe i pojednawcze;
 - usługi finansowe związane z emisją, sprzedażą, nabyciem lub transferem papierów wartościowych lub innych instrumentów finansowych;
 - umowy o nawiązanie stosunku pracy;
 - usługi badawcze i rozwojowe, oprócz umów, z których korzyści przypadają wyłącznie podmiotowi zamawiającemu i są wykorzystywane dla potrzeb prowadzonej przez niego działalności, pod warunkiem że usługa taka jest w całości opłacona przez podmiot zamawiający;
 - usługi związane z zarządzaniem długiem publicznym oraz świadczone przez bank narodowy.

W zakresie **zamówień sektorowych** przepisy o zamówieniach publicznych nie mają zastosowania do:

- zamówień udzielanych w innym celu niż wykonywanie odpowiedniej działalności lub w celu wykonywania wspomnianej działalności w kraju trzecim;
- koncesji na roboty budowlane lub usługi;
- zamówień udzielanych w celu odsprzedaży lub najmu osobom trzecim;
- zamówień uznanych za tajne lub wymagające szczególnych środków ostrożności;
- zamówień udzielanych zgodnie z przepisami międzynarodowymi;
- zamówień na usługi udzielanych innemu zamawiającemu;
- zamówień udzielanych przez zamawiającego przedsiębiorstwu powiązanemu;
- zamówień na niektóre usługi (te same co w przypadku zamawiających „publicznych”), a także – wyłącznie w przypadku zamawiających w sektorze gospodarki wodnej oraz energetyki:
 - dostawa wody (jeśli zamówienie jest udzielane przez podmiot zajmujący się działalnością polegającą na pozyskiwaniu, transporcie i dystrybucji wody pitnej);
 - dostawa energii lub paliw do produkcji energii (jeśli zamówienie jest udzielane przez podmiot działający w sektorze energetyki).

Zasady udzielania zamówień publicznych

Zamawiający obowiązani są do równego traktowania wszystkich wykonawców, dostawców i usługodawców oraz do przestrzegania zasady przejrzystości. Zamówienia publiczne powinny być udzielane po przeprowadzeniu konkurencyjnego postępowania (z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w ustawie), po sprawdzeniu kwalifikacji kandydatów lub oferentów oraz ocenie ofert w oparciu o kryteria wyboru oferty najkorzystniejszej.

Procedury udzielania zamówień publicznych

Obecna ustawa przewiduje trzy kategorie procedur udzielania zamówień publicznych:

- **zwyczajne,**
- **wyjątkowe,**
- **specjalne.**

W ramach procedur „zwyczajnych” wyróżnia się procedury otwarte i ograniczone. Zarówno w przypadku procedur otwartych, jak i ograniczonych, w zależności od zastosowanych kryteriów, dopuszczalne są dwa sposoby udzielenia zamówienia: **licytacja** (fr. *l'adjudication publique*) oraz **przetarg** (fr. *l'appel d'offres*).

Licytacja polega na udzieleniu zamówienia na podstawie jednego kryterium – ceny. Zamawiający wybiera po prostu ofertę, która zawiera najniższą cenę.

Jeśli zamawiający chce zastosować inne kryteria oprócz ceny (pod warunkiem, że muszą się one odnosić do przedmiotu zamówienia), przeprowadza **przetarg** i wybiera **ofertę „najbardziej korzystną”**.

Biorąc pod uwagę oba kryteria podziału: „otwartość” procedury, jak też zastosowane kryteria udzielenia zamówienia, można wyróżnić:

- licytację otwartą,
- przetarg otwarty,
- licytację ograniczoną,
- przetarg ograniczony.

Przepisy ustawy (zarówno obecnej, jak i nowej) nie przewidują żadnych ograniczeń, jeżeli chodzi o wybór spośród wyżej wymienionych procedur. Jest on pozostawiony samemu zamawiającemu.

W ramach procedur wyjątkowych wyróżnia się z kolei procedurę negocjacyjną z publikacją ogłoszenia oraz bez publikacji ogłoszenia. Udzielający zamówień sektorowych mają swobodny wybór pomiędzy procedurą otwartą, ograniczoną oraz negocjacyjną z publikacją ogłoszenia. Nie dotyczy to zamawiających „klasycznych”, którzy z procedury negocjacyjnej, w obu jej postaciach, mogą skorzystać tylko, jeśli wystąpią określone w ustawie przesłanki.

Z procedury negocjacyjnej można skorzystać zawsze, ilekroć wartość zamówienia nie przekracza kwoty 67 000 euro (wyższy próg dotyczy niektórych usług finansowych, a także badawczo-rozwojowych). Po przekroczeniu progu 67 000 euro procedura negocjacyjna jest dopuszczalna, jeżeli wystąpi co najmniej jedna z okoliczności wymienionych w ustawie. Katalog tych okoliczności jest zamknięty. Przykładowo, ustawa zezwala na skorzystanie z **procedury negocjacyjnej z publikacją ogłoszenia:**

- jeżeli w procedurze otwartej, ograniczonej lub negocjacyjnej z publikacją ogłoszenia nie zostały złożone żadne oferty albo wpłynęły jedynie nieodpowiednie oferty;
- jeżeli w procedurze ograniczonej lub negocjacyjnej z publikacją ogłoszenia nie zostały złożone żadne wnioski o dopuszczenie do udziału w postępowaniu, a także
- w wyjątkowych przypadkach, gdy charakter dostaw, robót budowlanych lub usług czy też związane z nimi ryzyko nie pozwalają na dokonanie wcześniejszej ogólnej wyceny;
- w odniesieniu do usług – jeżeli specyfikacje techniczne nie mogą być ustalone z dostateczną precyzją, aby umożliwić wybór oferty najkorzystniejszej w procedurze otwartej lub ograniczonej;
- gdy dane roboty budowlane służą wyłącznie celom badawczym, doświadczalnym lub rozwojowym, nie zaś zapewnieniu zysku lub pokryciu poniesionych kosztów badań i rozwoju.

Z kolei z **procedury negocjacyjnej bez publikacji ogłoszenia** można skorzystać, jeżeli:

- w poprzedniej procedurze otwartej, ograniczonej lub negocjacyjnej z publikacją ogłoszenia nie wpłynęły żadne oferty lub wpłynęły jedynie oferty nieprawidłowe, o ile początkowe warunki zamówienia nie zostały w sposób istotny zmienione, oraz o ile przekazano Komisji Europejskiej na jej wniosek sprawozdanie;
- w poprzedniej procedurze ograniczonej lub negocjacyjnej z publikacją ogłoszenia nie zostały złożone żadne wnioski o dopuszczenie do udziału w postępowaniu;
- z przyczyn technicznych, artystycznych lub z przyczyn związanych z ochroną praw wyłącznych zamówienie może zostać udzielone tylko określönemu wykonawcy;
- zachodzi pilna potrzeba udzielenia zamówienia, niemożliwa do przewidzenia wcześniej, niewynikająca z przyczyn zależnych od zamawiającego, która sprawia, że nie można zachować terminów przewidzianych w odniesieniu do procedury otwartej, ograniczonej lub negocjacyjnej z publikacją ogłoszenia.

Ponadto procedura ta jest dopuszczalna w odniesieniu do zamówień udzielanych zwycięzcy konkursu na projekt oraz zamówień, których przedmiotem są wyroby produkowane jedynie w celach naukowych, doświadczalnych, badawczych lub rozwojowych. Przepis ten nie obejmuje produkcji seryjnej, mającej na celu udowodnienie zdolności rynkowych lub pokrycie kosztów badań i rozwoju, oraz nie obowiązuje w stosunku do tzw. zamówień uzupełniających lub dodatkowych.

Trzecią wreszcie kategorią procedur są **procedury specjalne** – jest to przede wszystkim konkurs na projekt, mający postać konkursu otwartego lub zamkniętego.

Zgodnie z **nową ustawą** zamawiający będzie mógł, podobnie jak obecnie, udzielać zamówienia w procedurze otwartej lub ograniczonej. Każda z nich będzie mogła mieć postać licytacji lub przetargu. Podobnie jak obecnie, po spełnieniu warunków określonych w ustawie zamawiający będzie mógł skorzystać z procedury negocjacyjnej. Dodatkowo, w ślad za nowymi dyrektywami UE, nowa ustawa wprowadza procedurę **dialogu konkurencyjnego** oraz nowe procedury elektroniczne: systemy zamówień elektronicznych i aukcje elektroniczne. Szczegóły dotyczące tych dwóch ostatnich mają zostać uregulowane w rozporządzeniu wykonawczym.

Dialog konkurencyjny to nowa procedura wprowadzana w Belgii w ślad za nowymi dyrektywami Unii Europejskiej. Zamawiający ma prawo skorzystać z procedury dialogu konkurencyjnego w przypadku zamówień **szczególnie skomplikowanych**, jeżeli nie jest możliwe udzielenie zamówienia w procedurze otwartej lub ograniczonej. Za zamówienia **szczególnie skomplikowane** uważa się takie, w których zamawiający:

- nie jest w stanie obiektywnie określić środków technicznych, zdolnych zaspokoić jego potrzeby lub pozwalających osiągnąć wyznaczone przez niego cele bądź też
- nie jest w stanie obiektywnie określić prawnych i/lub finansowych ram danego przedsięwzięcia.

W ramach dialogu konkurencyjnego zamówienie może być udzielane wyłącznie na podstawie kryterium oferty najkorzystniejszej ekonomicznie. Cena nie może być więc jedynym kryterium udzielenia zamówienia.

Szczegóły mają zostać uregulowane w rozporządzeniu wykonawczym.

Terminy składania ofert i wniosków

Terminy składania ofert czy też wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu zależą od tego, czy dane postępowanie, z uwagi na swoją wartość, jest „postępowaniem europejskim”, czyli podlegającym przepisom dyrektyw, czy też podlega wyłącznie przepisom krajowym.

W postępowaniach **krajowych** obowiązują następujące terminy:

- w procedurze otwartej termin składania ofert wynosi, co do zasady, co najmniej 36 dni od daty wysłania ogłoszenia do publikacji, z możliwością wyjątkowego skrócenia do 10 dni;
- w procedurze ograniczonej jest to co najmniej 15 dni na złożenie wniosku o dopuszczenie do udziału w postępowaniu oraz również 15 dni na złożenie oferty (w obu przypadkach możliwość skrócenia w wyjątkowych sytuacjach do 10 dni).

Dla zamówień **unijnych**, a więc podlegających publikacji w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, terminy te wyglądają następująco:

- co najmniej 52 dni na złożenie oferty w procedurze otwartej (36 dni jeśli opublikowano wstępne ogłoszenie o planowanych zamówieniach);

- w procedurze ograniczonej co najmniej 37 dni na złożenie wniosku o dopuszczenie do udziału w postępowaniu (15 dni, jeżeli zamówienia jest pilne) oraz co najmniej 40 dni na złożenie oferty (26 dni, jeśli było ogłoszenie wstępne oraz 10 dni w przypadku pilnej potrzeby udzielenia zamówienia);
- w procedurze negocjacyjnej z publikacją ogłoszenia termin składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu wynosi 37 dni od daty wysłania ogłoszenia do publikacji.

Terminy te nie powinny ulec zasadniczym zmianom w nowych przepisach wykonawczych.

Kryteria udzielania zamówień publicznych

Zgodnie z ustawą zamawiający może dokonać wyboru oferty albo wyłącznie na podstawie najniższej ceny, albo na podstawie kryterium „oferty najkorzystniejszej ekonomicznie”. Wybór pomiędzy tymi dwoma rozwiązaniami jest pozostawiony swobodnemu uznaniu zamawiającego. W przypadku wyboru oferty najkorzystniejszej ekonomicznie zamawiający dokonuje oceny oferty na podstawie podkryteriów przykładowo podanych w ustawie, takich jak: cena, koszty bieżące, jakość, estetyka, wpływ na środowisko naturalne i inne. Wszystkie kryteria (podkryteria) stosowane przez zamawiającego w celu wyboru oferty najkorzystniejszej ekonomicznie powinny być podane do wiadomości oferentów w ogłoszeniu lub dokumentacji przetargowej, w miarę możliwości w kolejności ich znaczenia. Obecnie obowiązujące przepisy nie nakładają na zamawiających obowiązku podawania wagi kryteriów. Zgodnie z nową ustawą kryteria powinny być podawane w ogłoszeniu lub dokumentacji przetargowej w kolejności wg ich znaczenia, z podaniem wagi kryteriów, o ile to możliwe (np. cena 70%, termin wykonania 30%).

Dane statystyczne dotyczące rynku zamówień publicznych w Belgii

Wartość belgijskiego rynku zamówień publicznych jest szacowana na ok. 45,5 mld euro. Wartość samych zamówień ogłoszonych w Dzienniku Urzędowym UE wyniosła w 2004 r. ok. 7,3 mld euro. Belgijscy zamawiający opublikowali w Dz. Urz. UE w 2004 r. 2948 ogłoszeń o zamówieniach. Udział wartości zamówień opublikowanych w Dz. Urz. UE w ogólnej wartości zamówień udzielonych w tym kraju był równy średniej europejskiej i wyniósł w 2004 r. 16,1%. Liczba podmiotów zamawiających publikujących ogłoszenia w Dz. Urz. UE wynosi ok. 700.

Sposoby i miejsca publikacji ogłoszeń o zamówieniach publicznych. Dokumentacja przetargowa

Ogłoszenia o zamówieniach publicznych publikowane są w Biuletynie Zamówień Publicznych, który jest częścią „Moniteur Belge” (adres internetowy: <http://www.just.fgov.be>). Część dotycząca ogłoszeń – „Bulletin des adjudications”

to specjalny tygodniowy dodatek do Monitora (adres Rue de Lovain 40-42, 1000 Bruxelles, tel. 32-2-5522211). Ogłoszenia publikowane są bądź w językach: niderlandzkim oraz francuskim bądź też tylko w jednym z języków urzędowych, wybranym przez zamawiającego. Pełny tekst Biuletynu jest dostępny za darmo w internecie http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_bul/bul.pl. Wersja elektroniczna ukazuje się w każdy piątek. Biuletyn posiada również wyszukiwarkę ogłoszeń na podstawie następujących haseł: przedmiot zamówienia, data publikacji, podmiot zamawiający oraz słowa użyte w tekście ogłoszenia. Wyszukiwarka jest dostępna w każdym z języków urzędowych.

Ogłoszenia o zamówieniach publicznych, ale tylko dotyczących robót budowlanych, można również znaleźć w publikacji wydawanej przez Krajową Federację Budownictwa, dostępnej na stronie internetowej: <http://www.confederation-construction.be>.

Oprócz tego w Belgii ukazują się jeszcze czasopisma specjalistyczne: „Construction” oraz „La Chronique”. W przypadku zamówień o wartościach przekraczających progi przewidziane w unijnych dyrektywach o zamówieniach publicznych ogłoszenia publikowane są także w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, dodatku S. Obecnie ogłoszenia te są dostępne tylko w formie elektronicznej, pod adresem www.ted.europa.eu.

Zasady publikacji zgodnie z nową ustawą mają dopiero zostać uregulowane w rozporządzeniu wykonawczym.

Szczegółowe informacje dotyczące konkretnego zamówienia powinny być podane przez zamawiającego w dokumentacji przetargowej. Wymagania jej dotyczące są obecnie określone w dekrete królewskim z 26 września 1996 r., który określa ogólne zasady wykonywania zamówień publicznych i koncesji na roboty budowlane oraz ogólnej specyfikacji zamówienia – *Cahier Général de Charges* (CGC). CGC jest określona w załączniku do dekretu.

Dokumentacja przetargowa obejmuje:

- CGC, która jest określona przez przepisy prawne i od której odstępstwo jest dopuszczalne jedynie w wyjątkowych przypadkach,
- *Cahier Spécial de Charges* (CGS), która jest sporządzana przez samego zamawiającego.

CGC ma zastosowanie do wszystkich zamówień, których wartość wynosi co najmniej 22 000 euro. W przypadku zamówień mniejszej wartości *Cahier Spécial de Charges* może odesłać w części lub całości do postanowień CGC. Tak czy inaczej, niektóre postanowienia CGC i tak mają zastosowanie do zamówień mniejszej wartości. CGC nie ma natomiast w ogóle zastosowania do zamówień o wartości nieprzekraczającej 5 500 euro.

CGC w swojej pierwszej części zawiera postanowienia dotyczące wykonania zamówienia wspólne dla wszystkich zamówień publicznych, zaś w drugiej części klauzule charakterystyczne wyłącznie dla zamówień publicznych na dostawy, usługi lub roboty budowlane albo koncesji na roboty budowlane. CGC zawiera w szczególności klauzule dotyczące wynagrodzenia wykonawcy, kontroli prawidłowego wykonania zamówienia, środków dostępnych zamawiającemu w przypadku opóźnień lub nieprawidłowego wykonywania zamówienia.

Zamawiający nie może odstąpić od postanowień CGC, z wyjątkiem sytuacji, kiedy jest to niezbędnie konieczne lub wymagane przez specyfikę zamówienia lub w sytuacjach, kiedy sama CGC to wyraźnie dopuszcza.

CGS z kolei to dokumentacja zamówieniowa, która jest sporządzana przez samego zamawiającego. CGS powinna zawierać klauzule kontraktowe specyficzne dla zamówienia publicznego na dostawy, roboty budowlane lub usługi. Zamawiający powinien w szczególności zawrzeć w CGS następujące dane:

- dane identyfikujące zamawiającego;
- przedmiot zamówienia;
- tryb udzielenia zamówienia (licytacja, przetarg lub procedura negocjacyjna);
- wymogi i dokumenty mające zastosowanie do zamówienia;
- kryteria selekcji wykonawcy (w procedurze ograniczonej);
- kryteria udzielenia zamówienia;
- wymagania dotyczące sporządzenia i złożenia oferty;
- wadium;
- sposób określenia ceny;
- termin wykonania zamówienia (z wyjątkiem sytuacji, kiedy jest on kryterium udzielenia zamówienia);
- szczegóły dotyczące płatności (zaliczki);
- adres, pod który powinny być wysłane oferty lub wnioski.

Zamawiający ma obowiązek sporządzenia CGS w przypadku procedury otwartej, ograniczonej lub negocjacyjnej z publikacją ogłoszenia

Warunki udziału w postępowaniu

Warunki udziału w postępowaniu, których spełnienia wymaga się od wykonawców zainteresowanych danym zamówieniem oraz kryteria kwalifikacji określone są obecnie w dekrety królewskim z 8 stycznia 1996 r. Po przyjęciu nowej ustawy zostanie wydany też nowy akt wykonawczy. Obecnie obowiązujący dekret wymienia sytuacje, w których dany wykonawca może zostać wykluczony z udziału w postępowaniu, a także dokumenty, jakich można żądać od wykonawców na potwierdzenie ich sytuacji ekonomicznej i finansowej oraz zdolności technicznej. Zgodnie z tymi przepisami w przypadku licytacji otwartej lub przetargu otwartego zamawiający jest obowiązany dokonać podmiotowej selekcji wykonawców na podstawie informacji dotyczących ich sytuacji osobistej, a także na podstawie infor-

macji oraz dokumentów odnoszących się do spełniania przez nich minimalnych warunków dotyczących ich sytuacji ekonomicznej, finansowej oraz technicznej. Dopuszczeni do udziału w postępowaniu są wszyscy oferenci, którzy spełniają te warunki. Zamawiający może uznać za wystarczające warunki minimalne stanowiące podstawę uzyskania licencji, zgodnie z przepisami dotyczącymi licencji na wykonywanie robót budowlanych (patrz poniżej). Zamawiający może także wprowadzić warunki surowsze.

W przypadku licytacji ograniczonej lub przetargu ograniczonego oraz w procedurze negocjacyjnej z publikacją ogłoszenia zamawiający wybiera, na podstawie informacji dotyczących sytuacji osobistej wykonawców, a także na podstawie informacji oraz dokumentów dotyczących spełniania przez nich minimalnych warunków w zakresie ich sytuacji ekonomicznej, finansowej oraz technicznej, tych wykonawców, których zaprosi do złożenia oferty lub udziału w negocjacjach. W tym przypadku zamawiający nie ma obowiązku zaproszenia do składania ofert lub negocjacji wszystkich wykonawców, którzy spełniają warunki minimalne, lecz może wybrać tych, którzy spełniają te warunki w najlepszym stopniu.

Aby móc skorzystać z tej ostatniej możliwości, zamawiający powinien wskazać w ogłoszeniu dotyczącym licytacji lub przetargu ograniczonego „widełki”, w których będzie się mieścić liczba wykonawców, jakich zaprosi do składania ofert.

Jeśli chodzi o sytuację osobistą wykonawcy, zamawiający może wykluczyć wykonawcę, który:

- jest w stanie upadłości lub likwidacji, którego działalność jest objęta zarządzeniem sądowym, który zawarł umowę z wierzycielami, zawiesił działalność gospodarczą albo znajduje się w analogicznej sytuacji, wynikającej z podobnej procedury przewidzianej prawem krajowym;
- jest przedmiotem postępowania o ogłoszenie upadłości, o wydanie nakazu przymusowej likwidacji, o ustanowienie zarządu sądowego, postępowania układowego z wierzycielami lub innego podobnego postępowania, przewidzianego prawem krajowym;
- został skazany prawomocnym wyrokiem za przestępstwo związane z jego działalnością zawodową;
- jest winny poważnego wykroczenia zawodowego, które może być w jakikolwiek sposób udowodnione przez zamawiających;
- zalega z uiszczaniem składek na ubezpieczenie społeczne wymaganych przez przepisy prawa kraju, w którym ma siedzibę lub kraju zamawiającego;
- nie wywiązuje się z obowiązku płatności podatków wymaganych przez przepisy prawa kraju zamawiającego oraz
- jest winny poważnego oszustwa w zakresie dostarczenia lub niedostarczenia informacji wymaganych zgodnie z przepisami niniejszego rozdziału.

Wykonawcy zagraniczni powinni dołączyć do oferty (w procedurze otwartej) lub wniosku o udział w postępowaniu (w procedurze ograniczonej lub negocjacyjnej z publikacją ogłoszenia) bądź przedstawić zamawiającemu, nie później niż przed upływem terminu składania ofert lub wniosków, zaświadczenie wystawione przez kompetentny organ potwierdzające, że – najpóźniej przed upływem tego terminu – uregulowali swoje zobowiązania dotyczące płatności składek na ubezpieczenie społeczne, zgodnie z przepisami kraju, w którym mają swoją siedzibę.

Z zastrzeżeniem przepisów dotyczących licencji sytuacja finansowa i ekonomiczna wykonawcy może być wykazana za pomocą następujących dokumentów:

- odpowiednie oświadczenia banku,
- bilans firmy lub wyciągi z bilansów, jeśli ich publikowanie przewiduje prawo spółek kraju siedziby usługodawcy,
- oświadczenie o ogólnym obrocie przedsiębiorstwa oraz o obrocie w zakresie usług, będących przedmiotem zamówienia, w trzech poprzednich latach obrachunkowych.

Zdolność techniczna wykonawcy może być wykazana, z zastrzeżeniem przepisów dotyczących licencji, za pomocą następujących dokumentów:

- zaświadczenia o wykształceniu i kwalifikacjach zawodowych usługodawcy (wykonawcy) lub kierownictwa przedsiębiorstwa, w szczególności osoby lub osób odpowiedzialnych za wykonanie usługi (roboty budowlanej);
- wykaz głównych usług wykonanych w ciągu ostatnich trzech lat, z podaniem wartości, dat wykonania oraz odbiorców, publicznych lub prywatnych; spis robót budowlanych wykonanych w ciągu ostatnich pięciu lat wraz z zaświadczeniami należytego wykonania najważniejszych robót;
- wskazanie personelu technicznego lub placówek technicznych, niezależnie od tego, czy należą one bezpośrednio do usługodawcy, zwłaszcza zaś tych, którym powierzono kontrolę jakości;
- oświadczenie, z którego wynika roczne średnie zatrudnienie u wykonawcy w ciągu ostatnich trzech lat oraz liczba osób zajmujących w jego przedsiębiorstwie kierownicze stanowiska w ostatnich trzech latach;
- oświadczenie, z którego wynika, jakim wyposażeniem, jakim sprzętem i jakimi urządzeniami technicznymi dysponuje usługodawca w celu wykonywania usług;
- wykaz narzędzi, wyposażenia technicznego i sprzętu budowlanego dostępnego wykonawcy podczas wykonywania robót budowlanych;
- opis środków kontroli jakości oraz opis możliwości badawczych i naukowych wykonawcy;
- wskazanie części zamówienia, którą usługodawca zamierza zlecić podwykonawcy.

Zamawiający zobowiązany jest określić w **ogłoszeniu lub w zaproszeniu** do składania ofert, które z tych dokumentów należy przedstawić.

Licencje dla wykonawców robót budowlanych

W Belgii istnieje państwowy system licencji dla wykonawców ubiegających się o zamówienia publiczne na roboty budowlane. Ustawowo uregulowaną licencję (fr. *agregation*) należy odróżnić od centralnego, generalnego obowiązku rejestracji (fr. *registration*) przedsiębiorców, który jest ogólnie stosowanym warunkiem realizacji zamówienia na roboty budowlane na rzecz dowolnego (a więc nie tylko publicznego) zamawiającego. Posiadanie licencji jest warunkiem udziału we wszystkich postępowaniach, które dotyczą zamówień o wartości powyżej 75 000 euro; licencji udziela Ministerstwo Infrastruktury i Komunikacji. Podstawą systemu licencji jest ustawa z 20 marca 1991 r. w sprawie organizacji systemu licencji.

Struktura systemu licencji składa się z 16 kategorii i, w sumie, 60 podkategorii, do których zaszeregowanie następuje osobno, na podstawie innych dokumentów potwierdzających wymagane doświadczenie. Dodatkowo przedsiębiorcy dzieleni są dla potrzeb procedury udzielania licencji na osiem tzw. kategorii wartości zamówienia. Operacja ta ma na celu uniknięcie sytuacji, w której wykonawcy wykonują zamówienie, którego rozmiar przekracza ich aktualną kondycję finansową. Każdy wykonawca może ubiegać się o zamówienie do wysokości określonej w kategorii, do której został wcześniej zakwalifikowany. Zaszeregowanie następuje na podstawie wysokości obrotów i zamówień z ostatnich ośmiu lat, a także w oparciu o wysokość kapitału własnego wykonawcy. Dla każdej kategorii zostało określone zamówienie o wartości maksymalnej. Dodatkowo ustala się również wartość maksymalną wszystkich aktualnie realizowanych przez wykonawcę zamówień. Ponadto dla wielu rodzajów działalności gospodarczej istnieją dwie kompleksowe klasy. Zaszeregowanie uzależnione jest od zakresu doświadczenia, w szczególności dla okresu, co do którego wykonawca musi udokumentować swoje doświadczenie. Przykład: Zezwolenie dla klasy A (mniejszy stopień złożoności) zostanie udzielone, jeśli wykonawca wykaże się trzyletnim doświadczeniem. Do uzyskania zezwolenia na zamówienia z klasy B (wyższy stopień złożoności) wymaga się natomiast udokumentowanego pięcioletniego doświadczenia. Przepisy regulujące zamówienia publiczne nie określają jednak, dla jakich zamówień wystarczy kwalifikacja typu A, ewentualnie do których konieczna jest kwalifikacja typu B. W praktyce oznacza to, że decyzję, której kwalifikacji wymaga dla swojego przetargu (czy A – trzy lata doświadczenia, czy B – pięć lat doświadczenia) pozostawia się zamawiającemu.

Zaszeregowanie następuje na wniosek wykonawcy, po zajęciu stanowiska przez komisję składającą się z przedstawicieli publicznych zamawiających, związków zawodowych i przedstawicieli organizacji reprezentujących określone zawody. Zaszeregowanie do kategorii jest ważne przez okres pięciu lat, może jednak zostać odebrane w wyniku zmiany sytuacji przedsiębiorstwa. Ponieważ przedsiębiorstwa, które dopiero rozpoczęły działalność, zwykle nie są w stanie wykazać się wykonaniem odpowiednich robót budowlanych, ani też wymaganą wielkością

obrotów, istnieje możliwość uzyskania przez takie przedsiębiorstwa „licencji tymczasowej”, której dotyczą bardziej elastyczne przepisy. Licencja taka jest wydana na okres 20 miesięcy i może być przedłużona.

Wymagania dotyczące ofert oraz wniosków o dopuszczenie do postępowania

Niezależnie od zastosowanej procedury udzielenia zamówienia zamawiający ma obowiązek sprawdzenia, czy złożona oferta jest „prawidłowa” (fr. *régulière*). W tym celu zamawiający sprawdza, czy oferty zostały przygotowane zgodnie z wymaganiami CGS. Jeśli wymagania te są spełnione, oferta jest uznawana za prawidłową. W przypadku ofert nieprawidłowych rozróżnia się nieprawidłowość zasadniczą/istotną (fr. *substantielle*) oraz nieprawidłowość, która jest mniejszej wagi. Oferta jest uznawana za zasadniczo nieprawidłową, jeśli odstępstwa od wymogów CGS dotyczą ceny, terminu lub warunków technicznych. Zamawiający ma obowiązek odrzucenia oferty zasadniczo nieprawidłowej. W przypadku mniej istotnych nieprawidłowości zamawiający dysponuje pewną swobodą w ocenie, czy oferta może zostać przyjęta, biorąc pod uwagę zasadę równego traktowania wykonawców.

W odniesieniu do przygotowania ofert mają zastosowanie następujące najważniejsze wymogi:

- oferta powinna zostać przygotowana na formularzu określonym przez CGS i podpisana przez oferenta lub jego pełnomocnika;
- wszystkie aneksy, modyfikacje, oraz kosztorys (zamówienia publiczne na roboty budowlane) powinny być podpisane;
- oferta powinna zawierać dane identyfikacyjne oferenta i ewentualnie podwykonawców;
- w przypadku oferty konsorcjum oferta musi określać solidarną odpowiedzialność członków konsorcjum i być podpisana przez osobę upoważnioną do reprezentowania konsorcjum na zewnątrz.

Wykonawca może złożyć tylko jedną ofertę – w nieprzezroczystej kopercie, zabezpieczonej lub zabezpieczonej w inny sposób przed otwarciem. Koperta powinna zawierać informację o dacie otwarcia ofert oraz odwoływać się do CGS. Ofertę można złożyć bezpośrednio w siedzibie zamawiającego bądź pocztą zwykłą lub poleconą. W przypadku wysyłania pocztą oferta powinna być dodatkowo umieszczona w zewnętrznej zamkniętej kopercie, zaadresowana w sposób określony w CGS oraz zawierać słowo „oferta” (fr. *offre*). Oferta nie może być wysłana faksem. Wykonawca może, przed upływem terminu otwarcia ofert, wycofać lub zmodyfikować złożoną przez siebie ofertę. Może poinformować zamawiającego o wycofaniu przez siebie oferty faksem lub telegramem.

Wykonawcy są związani złożonymi przez siebie ofertami przez okres 60 dni. Termin ten biegnie od dnia następującego po dniu otwarcia ofert. CGS może przewidywać krótszy lub dłuższy termin związania ofertą. W przypadku zamówień na dostawę lub usługi CGS może upoważniać wykonawcę do określenia samemu, jak długi będzie związany swoją ofertą.

Otwarcie ofert ma miejsce w dniu oraz o godzinie wskazanej w dokumentacji przetargowej. Wymogi dotyczące otwarcia ofert różnią się w zależności od tego, czy zamówienie jest udzielane w procedurze otwartej, czy też ograniczonej. W pierwszym przypadku w otwarciu ofert mogą wziąć udział wszyscy zainteresowani (otwarcie ma charakter publiczny). Z kolei w przypadku procedury ograniczonej udział w otwarciu mogą wziąć wyłącznie wykonawcy, którzy złożyli oferty.

Zamawiający może żądać od wykonawców składających oferty **wadium** w wysokości nieprzekraczającej 5% wartości zamówienia. Wadium nie może być wymagane w przypadku następujących zamówień:

- na dostawy i usługi, których termin realizacji nie przekracza 30 dni,
- na usługi finansowe, prawnicze, edukacyjne, szkolenia zawodowego, socjalne i sanitarne,
- o wartości nieprzekraczającej 22 000 euro (bez VAT).

Dostępne środki odwoławcze

W belgijskim systemie zamówień publicznych nie przewidziano specjalnych procedur rozpatrywania odwołań wniesionych przez wykonawców od decyzji zamawiających. Właściwe forum do wniesienia odwołania zależy od charakteru (rodzaju) decyzji czy też aktu, który jest zaskarżany. System belgijski, podobnie zresztą jak i francuski, opiera się na koncepcji wyraźnego rozdzielenia administracyjnoprawnej oraz cywilnoprawnej części postępowania o udzielenie zamówienia – czyli koncepcji *l'acte détachable*²⁴. Zgodnie z tą koncepcją akty jednostronne, które prowadzą do udzielenia zamówienia, mogą być przedmiotem wniosku o unieważnienie. Taki aktami są zarówno akty, które poprzedzają zawarcie umowy w sprawie zamówienia publicznego, jak i następujące już po zawarciu umowy. Czynności zamawiającego do chwili podpisania umowy w sprawie zamówienia publicznego podlegają więc prawu administracyjnemu, pozostałe zaś, mające miejsce już po podpisaniu umowy w sprawie zamówienia, mają charakter wyłącznie cywilistyczny i jako takie podlegają wyłącznej kompetencji sądów cywilnych. Zgodnie z art. 144 i 145 Konstytucji sądy powszechne są kompetentne do rozpatrywania wszystkich spraw dotyczących praw i obowiązków wynikających z zamówień publicznych na usługi, dostawy lub roboty budowlane. Jedynie sądy powszechne są upoważnione do rozstrzygania w sprawach wykonania zamówienia czy też wniosków o przyznanie odszkodowania. Dalej, zgodnie z powyższym rozróżnieniem, jednostronne decyzje zamawiającego podlegają zaskarżeniu do najwyższego sądu administracyjnego w Belgii – Rady Państwa (*Conseil d'Etat*).

Adres Rady Państwa to: 33 rue de la Science, 1040 Bruxelles. Adres internetowy to: <http://www.raadvst-consetat.be>.

²⁴ Więcej na temat koncepcji „*l'acte detachable*” – Evelyne Clerc „*L'ouverture des marchés publics: Effectivité et protection juridique*”, Editions Universitaires Fribourg Suisse, 1997, str. 147 i n.

Skargę do Rady Państwa można wnieść w terminie 60 dni, licząc od dnia, w którym decyzja zamawiającego została opublikowana czy też zakomunikowana zamawiającemu. Rada może uchylić decyzję zamawiającego, zawiesić postępowanie lub nałożyć grzywnę. Decyzje zamawiających zapadłe do czasu podjęcia *l'acte detachable* mogą być uchylone zarówno przed, jak i po zawarciu umowy – w tym ostatnim jednak przypadku, pomimo uznania decyzji zamawiającego za nieważną, kontrakt zawarty w jej wyniku pozostaje w mocy, zaś kompetentny do unieważnienia umowy jest jedynie sąd powszechny²⁵.

Rada nie ma kompetencji w zakresie odszkodowania dla wykonawcy – wnioski takie składa się wyłącznie w sądach powszechnych pierwszej instancji. Legitymacja procesowa do wniesienia odwołania przysługuje wykonawcy, którego interes prawny doznał uszczerbku na skutek naruszenia przez zamawiającego odpowiednich przepisów. W odwołaniu zawarty jest zwykle wniosek o unieważnienie decyzji zamawiającego, można jednak wyobrazić sobie jeszcze inne wnioski wykonawców:

- wniosek o to, ażeby wnioskodawca (w terminie dwóch tygodni) został dopuszczony do dalszych etapów postępowania;
- wniosek o zobowiązanie zamawiającego do przyznania wykonawcy takiego samego traktowania, z jakiego korzystali inni wykonawcy w okresie pomiędzy podjęciem zaskarżonej decyzji i orzeczeniem sądu – np. przyznanie wykonawcy dodatkowego czasu na zapoznanie się z dokumentacją zamówienia.

Z kolei wniosek o odszkodowanie składa się wyłącznie w sądach powszechnych (cywilnych). Aby uzyskać odszkodowanie, wykonawca powinien udowodnić, że zamawiający, poprzez naruszenie stosownych przepisów, wyrządził mu szkodę. Jeżeli wniosek o odszkodowanie był poprzedzony odwołaniem do Rady Państwa, a ta ostatnia unieważniła decyzję zamawiającego, sąd jest związany tym wyrokiem. Wykonawca musi więc jedynie wykazać, że na skutek decyzji zamawiającego poniósł szkodę. Sposób ustalenia wysokości odszkodowania zależy m.in. od rodzaju postępowania o udzielenie zamówienia. W przypadku **licytacji**, wykonawca, którego oferta została niesłusznie odrzucona, jeżeli udowodni, że to jego oferta powinna być wybrana, ma prawo do odszkodowania równego 10% ceny oferty. Z kolei w **przetargu**, a więc w procedurze, w której cena nie jest jedynym kryterium udzielenia zamówienia, wykonawca musi wykazać wysokość poniesionej przez siebie straty.

Głównym kryterium pozwalającym sędziemu obliczyć wysokość odszkodowania jest wartość zamówienia. Praktyka wskazuje na to, że sądy wybrały dość proste rozwiązanie – wymierzają odszkodowanie w wysokości 10% wartości przetargu, wychodząc z założenia, że w takiej mniej więcej wysokości kształtuje się zysk netto w przypadku zamówień na roboty budowlane. Z reguły odszkodowanie po-

²⁵ Ibidem, str. 184.

krywa utracony zysk, ale już nie dodatkowe wydatki związane z udziałem w postępowaniu, np. przygotowania do złożenia oferty, wydatki administracyjne itp. Przepisy belgijskie nie przewidują natomiast konkretnego terminu na wniesienie sprawy do sądu cywilnego. Termin przedawnienia takich spraw wynosi aż 30 lat – dotyczy to również żądania odszkodowania.

Przydatne adresy internetowe

- Bulletin des adjudications – biuletyn zamówień publicznych – [ttp://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_bul/bul.pl](http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_bul/bul.pl)
- Chambre de Commerce et d'Industrie de Charleroi – <http://www.ccic.be> Izba publikuje na swojej stronie streszczenia wybranych ogłoszeń o zamówieniach publicznych, publikowanych zarówno przez zamawiających w Belgii, jak i w krajach ościennych, a także przez niektóre instytucje europejskie.
- Assistance en Adjudications Publics <http://www.ebp.be> Portal poświęcony zamówieniom publicznym, oferujący różne usługi dla podmiotów publicznych, m.in. informacje o zmianach w przepisach o zamówieniach publicznych, możliwości publikacji ogłoszenia, zamieszczenia dokumentacji przetargowej itp.
- Joint electronic public procurement portal – <http://www.jepp.be/> Strona projektu poświęconego zamówieniom elektronicznym.

Oddział 3. – Czechy

Podział administracyjny Republiki Czeskiej obejmuje 13 **krajów** (czes. *kraje*), które są odpowiednikami naszych województw, oraz miasto wydzielone Praga. Podział na kraje obowiązuje od 2000 roku. Do niedawna kraje były podzielone na mniejsze jednostki zwane **powiatami** (cz. *okresy*). Od 1 stycznia 2003 r. powiaty nie są już jednostką podziału administracyjnego Czech. W ich miejsce powołano **gminy z rozszerzonymi uprawnieniami** (cz. *obce s rozšířenou působností*). Podział na powiaty zachowały jednak sądy, policja i niektóre inne urzędy państwowe. Został on również zachowany dla celów statystycznych.

Przepisy dotyczące zamówień publicznych

Procedury udzielania zamówień publicznych u naszego południowego sąsiada są obecnie uregulowane w ustawie z 14 marca 2006 r. o udzielaniu zamówień publicznych i koncesji (Zákon o veřejných zakázkách)²⁶. **Ustawa ta weszła w życie 1 lipca 2006 r.** i zastąpiła ustawę nr 40/2004, która obowiązywała nieco ponad dwa lata (od 1 maja 2004 r.). Jest to już trzecia ustawa o zamówieniach publicznych w Czechach (pierwsza została uchwalona w 1994 r., kolejna tuż przed akcesją do UE).

²⁶ Opublikowana w czeskim dzienniku ustaw z 19 kwietnia 2006 r.

Nowa ustawa składa się ze 161 artykułów i jest podzielona na dziewięć części:

1) przepisy ogólne, 2) procedury udzielania zamówień publicznych, 3) szczególne procedury zamówień publicznych, 4) konkurs na projekt, 5) procedury odwoławcze, 6) lista zakwalifikowanych wykonawców, 7) przepisy wspólne, 8) przepisy przejściowe i końcowe, 9) wejście w życie ustawy.

Zakresem ustawy objęte są zamówienia publiczne, czyli umowy o charakterze majątkowym zawierane pomiędzy zamawiającym i wykonawcą, których przedmiotem są dostawy, usługi lub roboty budowlane.

Zakres podmiotowy przepisów

Zakresem ustawy objęte są następujące podmioty (zamawiający):

- Republika Czeska,
- tzw. państwowe organizacje pomocnicze (wspierające),
- regionalne lub gminne organy samorządu terytorialnego lub organizacje wspierające,
- podmioty prawa publicznego, czyli podmioty, które spełniają następujące kryteria:
 - zostały ustanowione w szczególnym celu zaspokajania potrzeb o charakterze powszechnym, niemających charakteru przemysłowego ani handlowego,
 - posiadają osobowość prawną oraz
 - spełniają co najmniej jeden z następujących warunków:
 - bądź są finansowane w przeważającej części przez organy państwowe, organy samorządowe lub inne podmioty prawa publicznego,
 - bądź ich zarząd podlega nadzorowi ze strony tych podmiotów,
 - bądź też ponad połowę składu ich organu kierowniczego, zarządzającego lub nadzorczego stanowią osoby mianowane przez organy państwowe, organy samorządowe lub inne podmioty prawa publicznego
- podmioty subwencjonowane, czyli osoby fizyczne lub prawne, udzielające zamówienia, które w więcej niż 50% jest finansowane bezpośrednio przez zamawiającego lub za pośrednictwem innego podmiotu,
- podmioty działające w następujących sektorach:
 - gospodarki wodnej,
 - energetyki,
 - transportu,
 - usług pocztowych,
 - o ile udzielają zamówień związanych z tą działalnością.

System zamówień publicznych w Czechach jest zdecentralizowany, co oznacza, że poszczególni zamawiający są sami odpowiedzialni za udzielane przez siebie zamówienia.

Nowej ustawie jest znane również pojęcie tzw. **centralnego zamawiającego**. Jest to podmiot, który udziela zamówień na rzecz innych organów, działając w ich imieniu bądź zamawia towary, usługi lub roboty budowlane, które są następnie od niego nabywane przez inne podmioty publiczne. W obu przypadkach centralny zamawiający musi przestrzegać ustawy, natomiast podmioty publiczne korzystające z jego usług są zwolnione z tego obowiązku.

Zasady udzielania zamówień publicznych

Zgodnie z § 6 ustawy zamówienia publiczne powinny być udzielane zgodnie z zasadami przejrzystości, równego traktowania oraz zakazu dyskryminacji. W przypadku wszystkich procedur udzielenia zamówienia zamawiający jest obowiązany traktować uczestników postępowania w sposób niedyskryminacyjny oraz przejrzysty. **Jedynym wyjątkiem od zasady równego traktowania oferentów jest przewidziana w ustawie preferencja dla przedsiębiorców zatrudniających osoby niepełnosprawne²⁷. Preferencja ta dotyczy jedynie zamówień podprogowych.** Polega ona na tym, że w przypadku procedury otwartej lub ograniczonej oferty złożoną przez przedsiębiorcę, u którego osoby niepełnosprawne stanowią więcej niż 50% ogółu pracowników, uważa się za najkorzystniejszą, o ile nie jest ona o więcej niż 20% droższa od oferty złożonej przez pozostałych oferentów. Fakt zatrudniania niepełnosprawnych powinien być potwierdzony zaświadczeniem wydanym przez odpowiedni lokalny urząd pracy.

Progi obowiązywania ustawy

Ustawa przewiduje **trzy typy zamówień publicznych (§ 7 (3)):**

- ponadprogowe,
- podprogowe,
- małej wartości.

Zamówienia **ponadprogowe** to zamówienia, których wartość przekracza poniższe progi:

- dostawy
 - 4 290 000 czeskich koron²⁸ (Kc) dla Republiki Czeskiej i państwowych organizacji pomocniczych,
 - 6 607 000 Kc dla samorządu terytorialnego,
 - 13 215 000 Kc dla zamawiających sektorowych;
- usługi
 - 4 290 000 Kc dla Republiki Czeskiej i państwowych organizacji pomocniczych,

²⁷ Preferencja ta jest dopuszczalna zgodnie z postanowieniami dyrektywy 2004/18.

²⁸ 1 Kc to ok. 0,03 EUR.

- 6 607 000 Kc samorządu terytorialnego,
- 13 215 000 Kc dla zamawiających sektorowych;
- roboty budowlane – 165 288 000 Kc dla wszystkich zamawiających.

Z przekroczeniem tych progów wiąże się obowiązek opublikowania ogłoszenia o zamówieniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej czy też wyznaczenia dłuższych terminów składania ofert bądź wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu.

Powyższe progi odpowiadają zaktualizowanym progom obowiązywania wspólnotowych dyrektyw o zamówieniach określonych w rozporządzeniu Komisji nr 2083/2005 i w komunikacie 2005/C325/09.

Zamówienia **podprogowe** to te, których wartość wynosi co najmniej 2 000 000 Kc dla dostaw lub usług oraz 6 000 000 Kc dla robót budowlanych, lecz nie przekracza progów, od których dane zamówienie uważa się za ponadprogowe (patrz wyżej).

Zamówienia **małej wartości** to te, których wartość nie przekracza 2 000 000 Kc dla dostaw lub usług oraz 6 000 000 dla robót budowlanych.

Wszystkie progi są określone w ustawie bez uwzględniania podatku od wartości dodanej (VAT).

Procedury udzielania zamówień

Ustawa przewiduje następujące procedury udzielania zamówień publicznych:

- procedura otwarta,
- procedura ograniczona,
- procedura negocjacyjna z publikacją ogłoszenia,
- procedura negocjacyjna bez publikacji ogłoszenia,
- dialog konkurencyjny oraz
- procedura uproszczona dla zamówień podprogowych.

Procedurami **podstawowymi** są otwarta i ograniczona. W procedurze **otwartej** oferty mogą złożyć wszyscy zainteresowani oferenci w odpowiedzi na dane ogłoszenie o zamówieniu. Zabronione są negocjacje zamawiającego z wykonawcami. W procedurze **ograniczonej** oferty mogą złożyć jedynie wykonawcy zaproszeni przez zamawiającego. Postępowanie w tej procedurze składa się z **dwóch odrębnych faz**. Zamawiający publikuje najpierw ogłoszenie, w którym zaprasza wykonawców do składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu. Następnie zamawiający dokonuje wyboru takiej liczby wykonawców, która zapewni rzeczywistą konkurencję, wyłącznie na podstawie dokumentów i środków dowodowych wymienionych wprost w odpowiednich przepisach dyrektyw. Wykonawcy, składając wnioski o dopuszczenie do udziału w postępowaniu, mają obowiązek wykazać, że spełniają warunki określo-

ne przez zamawiającego. Zamawiający powinien zaprosić co najmniej pięciu (w przypadku zamawiających sektorowych – trzech) wykonawców do kolejnej fazy postępowania – złożenia ofert. Wyboru wykonawców, którzy zostaną zaproszeni do składania ofert, dokonuje się w oparciu o obiektywne kryteria, odnoszące się do:

- wiarygodności wykonawcy,
- jego sytuacji finansowej i ekonomicznej,
- jego wiedzy i możliwości technicznych.

Jeżeli liczba wykonawców spełniających warunki określone przez zamawiającego jest mniejsza niż pięć, zamawiający powinien zaprosić wszystkich wykonawców spełniających te warunki. Zaproszenie do składania ofert powinno być wysłane na piśmie i zawierać co najmniej następujące informacje:

- dokumentację przetargową lub informacje o miejscu, gdzie można ją uzyskać,
- informację o publikacji ogłoszenia o zamówieniu,
- termin składania ofert,
- miejsce składania ofert,
- kryteria udzielenia zamówienia,
- informacje, w jakim języku mogą być składane oferty.

Procedura **negocjacyjna** polega na tym, że zamawiający udziela zamówienia po przeprowadzeniu negocjacji z jednym lub większą liczbą wykonawców. Ustawa wyróżnia procedurę negocjacyjną z wcześniejszą publikacją ogłoszenia oraz bez takiej publikacji. Zarówno jedna, jak i druga jest jednak dopuszczalna tylko w wyjątkowych, ściśle określonych przypadkach. Przykładowo, ustawa zezwala na skorzystanie z **procedury negocjacyjnej z publikacją ogłoszenia**:

- jeżeli w procedurze otwartej, ograniczonej lub negocjacyjnej z publikacją ogłoszenia nie zostały złożone żadne oferty albo wpłynęły jedynie nieodpowiednie oferty;
- jeżeli w procedurze ograniczonej lub negocjacyjnej z publikacją ogłoszenia nie zostały złożone żadne wnioski o dopuszczenie do udziału w postępowaniu, a także:
- w wyjątkowych przypadkach, gdy charakter dostaw, robót budowlanych lub usług bądź związane z nimi ryzyko nie pozwalają na dokonanie wcześniejszej ogólnej wyceny;
- w odniesieniu do usług, zwłaszcza tych wymienionych w kategorii 6 w załączniku IIA do dyrektywy oraz usług intelektualnych, gdy specyfikacje techniczne nie mogą być ustalone z dostateczną precyzją, aby umożliwić wybór oferty najkorzystniejszej w procedurze otwartej lub ograniczonej;
- gdy dane roboty budowlane służą wyłącznie celom badawczym, doświadczalnym lub rozwojowym, nie zaś zapewnieniu zysku lub pokryciu poniesionych kosztów badań i rozwoju.

Z kolei z procedury **negocjacyjnej bez publikacji ogłoszenia** można skorzystać, jeżeli (art. 31):

- w poprzedniej procedurze otwartej, ograniczonej lub negocjacyjnej z publikacją ogłoszenia nie wpłynęły żadne oferty lub wpłynęły jedynie oferty nieprawidłowe, o ile początkowe warunki zamówienia nie zostały w sposób istotny zmienione oraz o ile przekazano Komisji Europejskiej, na jej wniosek, sprawozdanie;
- w poprzedniej procedurze ograniczonej lub negocjacyjnej z publikacją ogłoszenia nie zostały złożone żadne wnioski o dopuszczenie do udziału w postępowaniu;
- z przyczyn technicznych, artystycznych lub związanych z ochroną praw wyłącznych zamówienie może zostać udzielone tylko określonemu wykonawcy;
- zachodzi pilna potrzeba udzielenia zamówienia, której nie można było wcześniej przewidzieć, niewynikająca z przyczyn zależnych od zamawiającego, która sprawia, że nie można zachować terminów przewidzianych w odniesieniu do procedury otwartej, ograniczonej lub negocjacyjnej z publikacją ogłoszenia.

Ponadto procedura ta jest dopuszczalna w odniesieniu do towarów nabywanych na giełdzie towarowej, na wyjątkowo korzystnych warunkach, dostępnych w ograniczonym czasie, nabywanych od przedsiębiorcy będącego w stanie likwidacji, zamówień udzielanych zwycięzcy konkursu, zamówień, których przedmiotem są wyroby produkowane jedynie w celach naukowych, doświadczalnych, badawczych lub rozwojowych. Przepis ten nie obejmuje produkcji seryjnej, mającej na celu udowodnienie zdolności rynkowych lub pokrycie kosztów badań i rozwoju oraz do tzw. zamówień uzupełniających lub dodatkowych.

Dialog konkurencyjny to nowa procedura wprowadzona w Czechach w ślad za nowymi dyrektywami Unii Europejskiej. Zamawiający ma prawo skorzystać z procedury dialogu konkurencyjnego w przypadku zamówień **szczególnie skomplikowanych**, jeżeli nie jest możliwe udzielenie zamówienia w procedurze otwartej lub ograniczonej. Za **szczególnie skomplikowane** uważa się te zamówienia, w przypadku których zamawiający:

- nie jest w stanie obiektywnie określić środków technicznych zdolnych zaspokoić jego potrzeby lub pozwalających osiągnąć wyznaczone przez niego cele bądź też
- nie jest w stanie obiektywnie określić prawnych i/lub finansowych ram danego przedsięwzięcia.

W ramach dialogu konkurencyjnego zamówienie może być udzielane wyłącznie na podstawie kryterium oferty najkorzystniejszej ekonomicznie. Cena nie może być więc jedynym kryterium udzielenia zamówienia. Jest to jedyna procedura w ustawie, która przewiduje takie ograniczenie.

Postępowanie w ramach dialogu konkurencyjnego jest opisane szczegółowo w § 35 i 36 ustawy i zgodnie z tym przepisem składa się z kolejnych etapów. Zamawiający publikuje ogłoszenie o dialogu konkurencyjnym, określając w nim swoje potrzeby oraz wymagania, które powinny być szczegółowo zdefiniowane w specyfikacji zamówienia. W ogłoszeniu zamawiający zaprasza do składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu. Następnie sprawdza wiarygodność poszczególnych wykonawców, wyklucza tych, co do których zachodzą przesłanki do ich wykluczenia, sprawdza zdolność finansową oraz ekonomiczną wykonawców, a także ich zdolności techniczne oraz umiejętności zawodowe. Kwalifikacja do udziału w postępowaniu odbywa się w oparciu o warunki określone przez zamawiającego, podane w ogłoszeniu, oraz na podstawie dokumentów lub zaświadczeń wymienionych w dyrektywie i zażądanych przez zamawiającego. Warunki udziału w postępowaniu oraz wymagane dokumenty powinny być związane z zamówieniem oraz proporcjonalne, czyli odpowiednie do wartości oraz przedmiotu zamówienia (nie powinny być zbyt wygórowane). Zamawiający powinien zaprosić do udziału w dialogu co najmniej trzech wykonawców. Jeżeli liczba zakwalifikowanych wykonawców jest mniejsza niż trzy, zamawiający ma obowiązek zaprosić wszystkich wykonawców, którzy spełnili określone przez niego minimalne wymogi. Pierwszy etap postępowania w ramach dialogu konkurencyjnego do złudzenia przypomina procedurę ograniczoną lub negocjacyjną z publikacją ogłoszenia. Różnice pojawiają się dopiero na dalszych etapach postępowania. Następnie zamawiający prowadzi z zakwalifikowanymi do udziału w postępowaniu wykonawcami „dialog”, którego celem jest zidentyfikowanie oraz zdefiniowanie środków w największym możliwym stopniu zaspokajających potrzeby zamawiającego. W trakcie dialogu zamawiający może przedyskutować z jego uczestnikami wszystkie aspekty udzielanego zamówienia (np. prawne lub finansowe aspekty przedsięwzięcia). Podczas postępowania zamawiający jest obowiązany zapewnić równe traktowanie wszystkich wykonawców. W szczególności nie wolno mu udostępniać, w sposób dyskryminacyjny, niektórym wykonawcom pewnych informacji, które uprzywilejowałyby ich w stosunku do pozostałych uczestników dialogu. Nie może też udostępnić pozostałym wykonawcom rozwiązań czy też innych poufnych informacji, przedstawionych przez danego wykonawcę, bez jego zgody. Zamawiający może założyć, że dialog będzie się składał z następujących po sobie etapów, których celem będzie zmniejszenie liczby rozwiązań dyskutowanych podczas kolejnej fazy. Możliwość zmniejszania liczby dyskutowanych rozwiązań powinna być przewidziana w ogłoszeniu lub specyfikacji. Wybór rozwiązań odbywa się na podstawie **kryteriów** określonych w ogłoszeniu i/lub specyfikacji. Zamawiający prowadzi dialog aż do chwili, kiedy jest w stanie zidentyfikować rozwiązanie lub rozwiązania, które zaspokajają jego potrzeby. Po zakończeniu dialogu i poinformowaniu o tym wykonawców zamawiający zaprasza ich do złożenia **ofert ostatecznych**. Podstawą ich złożenia są rozwiązania przedstawione i doprecyzowane w trakcie postępowania. Oferty ostateczne powinny zawierać wszystkie wymagane, niezbędne dla wykonania zamówienia elementy. Na żądanie zamawiającego oferty mogą być wyjaśniane, uzupełniane, doprecyzowane lub

„ulepszane” – czynności te nie mogą jednak prowadzić do zmiany zasadniczych elementów oferty lub przetargu oraz „wypaczenia” konkurencji lub dyskryminacji wykonawców. Zamawiający wybiera następnie ofertę najkorzystniejszą i udziela zamówienia. **Ocena ofert** odbywa się w oparciu o kryteria określone w ogłoszeniu. Na żądanie zamawiającego wykonawca, który złożył ofertę uznaną za najkorzystniejszą, może zostać wezwany do wyjaśnienia niektórych aspektów swojej oferty lub do potwierdzenia zawartych w niej zobowiązań, pod warunkiem że rezultatem tego nie będzie zmiana istotnych elementów oferty lub przetargu, wypaczenie konkurencji lub dyskryminacja. Aby zachęcić wykonawców do udziału w tej procedurze, ustawa pozwala zamawiającemu ustanowić nagrody lub wynagrodzenie dla uczestników dialogu.

Zamawiający może także skorzystać z **procedury uproszczonej** dla zamówień podprogowych. W procedurze tej zamawiający zaprasza na piśmie co najmniej pięciu wykonawców do złożenia ofert oraz wykazania, że spełniają warunki udziału w postępowaniu.

Terminy składania ofert

Jednym z tych przypadków, kiedy ustawa przewiduje mniejszy rygoryzm dla zamówień podprogowych niż dla ponadprogowych, są terminy minimalne składania ofert lub wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu. Są one krótsze dla zamówień podprogowych.

Ustawa przewiduje różne minimalne terminy w zależności od tego, czy zamawiający udziela zamówienia ponad- czy podprogowego. Ustawa nie definiuje minimalnych terminów dla zamówień małej wartości. Terminy składania ofert lub wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu liczone są od daty wysłania ogłoszenia do publikacji. Termin składania ofert w procedurze ograniczonej liczy się od daty wysłania zaproszenia do składania ofert.

Minimalne terminy dla składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu (dotyczące procedury ograniczonej, procedury negocjacyjnej z publikacją ogłoszenia i dialogu konkurencyjnego):

- 1) zamówienia ponadprogowe
 - a) co najmniej 37 dni lub
 - b) co najmniej 15 dni w procedurze ograniczonej lub procedurze negocjacyjnej z publikacją ogłoszenia, kiedy nie jest możliwe wyznaczenie terminu wskazanego w pkt a);
- 2) zamówienia podprogowe:
 - a) co najmniej 15 dni lub
 - b) co najmniej 10 dni w procedurze ograniczonej lub procedurze negocjacyjnej z publikacją ogłoszenia, kiedy nie jest możliwe wyznaczenie terminu wskazanego w pkt a).

Minimalne terminy składania ofert:

- 1) zamówienia ponadprogowe:
 - a) co najmniej 52 dni w procedurze otwartej,
 - b) co najmniej 40 dni w procedurze ograniczonej,
 - c) co najmniej 10 dni w procedurze ograniczonej, kiedy z niezawinionych, obiektywnych przyczyn nie jest możliwe wyznaczenie terminu wskazanego w pkt b);
- 2) zamówienia podprogowe
 - a) co najmniej 22 dni w procedurze otwartej,
 - b) co najmniej 15 dni w procedurze ograniczonej oraz procedurze uproszczonej,
 - c) co najmniej 7 dni, kiedy z obiektywnych, niezawinionych przyczyn nie jest możliwe wyznaczenie terminu wskazanego w pkt b).

Do swobodnego uznania zamawiającego należy natomiast wyznaczenie terminu składania ofert w dialogu konkurencyjnym oraz w procedurze negocjacyjnej z publikacją ogłoszenia, a także w przypadku udzielania zamówień w ramach umów ramowych.

Ustawa przewiduje również możliwość skrócenia terminów, jeżeli zamawiający opublikował zbiorcze ogłoszenie o zamówieniach planowanych w danym okresie lub jeśli wykorzystał środki elektronicznej komunikacji z wykonawcami, np. zamieścił w internecie dokumentację przetargową, do której dostęp jest nieograniczony.

Postępowanie w sprawie koncesji na usługi i roboty budowlane

Udzielanie koncesji na usługi i roboty budowlane jest uregulowane w odrębnej ustawie z 14 marca 2006 r. – ustawa o koncesjach i procedurach udzielania koncesji. Ustawa ma zastosowanie do tych koncesji, których wartość wynosi co najmniej 2 000 000 Kc (ok. 66 000 euro).

Ustawa przewiduje **dwie procedury** wyboru koncesjonariusza:

- procedura podobna do procedury ograniczonej z dodatkową możliwością negocjacji,
- dialog koncesyjny połączony z możliwością prowadzenia negocjacji.

Pierwsza z tych procedur jest mieszanką procedury ograniczonej z negocjacyjną z publikacją ogłoszenia. W porównaniu z procedurą ograniczoną procedura przewidziana w tej ustawie pozwala zamawiającemu na negocjowanie z potencjalnym koncesjonariuszem warunków wykonywania koncesji. Wybór koncesjonariusza może odbyć się tylko w oparciu o kryterium oferty najkorzystniejszej ekonomicznie (cena nie może być jedynym kryterium udzielenia zamówienia).

Procedura dialogu koncesyjnego ma z kolei zastosowanie w sytuacjach, kiedy zamawiający nie jest w stanie przed wszczęciem postępowania zdefiniować szczegółowo projektu będącego przedmiotem koncesji. Procedura ta może być stosowana

wana w przypadku szczególnie skomplikowanych przedsięwzięć dotyczących infrastruktury lub telekomunikacji. Po przeprowadzeniu oceny kwalifikacji zainteresowanych wykonawców zamawiający zaprasza zakwalifikowanych wykonawców do udziału w dialogu, którego celem jest znalezienie, wspólnie z zamawiającym, najlepszych rozwiązań umożliwiających realizację przedsięwzięcia będącego przedmiotem koncesji.

Organy odpowiedzialne za zamówienia publiczne

W Czechach istnieją dwie centralne instytucje odpowiedzialne za zamówienia publiczne:

- Urząd ds. Ochrony Konkurencji (Urząd)
- Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (Ministerstwo)

Urząd jest organem kontrolnym oraz odwoławczym. Do jego kompetencji, poza zamówieniami publicznymi, należą także pomoc publiczna oraz ochrona konkurencji.

Kompetencje Urzędu w zakresie zamówień publicznych obejmują:

- stosowanie środków tymczasowych,
- kontrolowanie prawidłowości postępowania zamawiającego,
- podejmowanie decyzji dotyczących naruszenia prawa przez zamawiających,
- nakładanie kar i innych sankcji,
- wykonywanie innych zadań, zgodnie z odrębnymi przepisami.

Urząd jest organem odwoławczym w zakresie zamówień publicznych (patrz szerzej pkt 1.5).

Ministerstwo jest odpowiedzialne za opracowywanie projektów aktów prawnych w zakresie zamówień publicznych, monitorowanie rozwoju systemu zamówień publicznych oraz gromadzenie i przetwarzanie danych statystycznych dotyczących udzielanych zamówień.

Dane teleadresowe obu instytucji:

Urząd ds. Ochrony Konkurencji (Úřad pro ochranu hospodářské soutěže)

Joštova 8, 601 56 pracoviště Brno

Adres e-mail: posta@compet.cz

Adres strony internetowej: www.compet.cz

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (Ministerstvo pro místní rozvoj)

Staroměstské náměstí 6, 110 15 Praha 1

Tel. 22486 1111

Adres strony internetowej: www.mmr.cz

Informacje statystyczne o rynku zamówień publicznych

Wartość zamówień publicznych udzielonych w tym kraju w 2004 r. była szacowana na ok 22,3 mld euro. Wartość zamówień ogłoszonych w Dzienniku Urzędowym UE wyniosła ok. 320 mln euro. Również w 2004 r. czescy zamawiający opublikowali w Dz. Urz. UE 471 ogłoszeń. Udział wartości zamówień opublikowanych w Dzienniku w stosunku do ogólnej wartości zamówień udzielonych w tym kraju wyniósł w 2004 r. 1,43% (średnia unijna to 16%).

Jeśli chodzi o statystykę zamówień za 2005 r., to wg danych Ministerstwa łączna wartość zamówień udzielonych w Czechach wyniosła prawie 184 mld Kc (czyli ok. 6,5 mld euro)²⁹. Statystyka ta uwzględnia jedynie zamówienia podprogowe i powyżej progów, nie obejmuje zamówień „małej wartości”, czyli do 2 000 000 Kc dla dostaw i usług oraz do 6 000 000 Kc dla robót budowlanych. Jeśli chodzi o przedmiot zamówienia: 55% zamówień dotyczyło robót budowlanych, 23% usług, a 22% dostaw. Wartość zamówień powyżej progu stanowiła 59% wszystkich zamówień objętych statystyką³⁰.

Przedsiębiorcy z Polski uzyskali w 2005 r. 12 zamówień, których wartość stanowiła łącznie 1% całkowitej wartości zamówień³¹. Jeśli chodzi o liczbę (ale nie wartość) uzyskanych zamówień, przedsiębiorcy polscy ustąpili jedynie niemieckim, francuskim oraz brytyjskim. Biorąc pod uwagę wartość uzyskanych zamówień, zajęli pierwsze miejsce w kategorii wykonawców zagranicznych.

Źródła informacji o zamówieniach – publikacja ogłoszeń

Ogłoszenia dotyczące zamówień o wartościach przekraczających progi europejskie publikowane są w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej w dodatku S (www.ted.europa.eu). Są one także zamieszczane w centralnym systemie informatycznym dotyczącym zamówień publicznych, prowadzonym przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (adres: www.mmr.cz). System ten służy nie tylko do upubliczniania informacji o udzielanych zamówieniach, ale również gromadzenia i przetwarzania danych statystycznych wymaganych przez Komisję Europejską. Zamieszczane są w nim również ogłoszenia o zamówieniach „podprogowych”. Brak jest natomiast papierowego wydania biuletynu zamówień publicznych.

Warunki wymagane od wykonawców – kryteria kwalifikacji

Wykonawcy zainteresowani ubieganiem się o zamówienia publiczne w Czechach muszą spełniać określone warunki (kryteria). Zgodnie z ustawą wyróżnia się:

²⁹ Źródło: www.mmr.cz.

³⁰ Ibidem.

³¹ Ibidem.

- ogólne warunki kwalifikacji,
- zawodowe (profesjonalne) warunki kwalifikacji,
- finansowe i ekonomiczne warunki kwalifikacji,
- techniczne warunki kwalifikacji.

Warunki kwalifikacji określone przez zamawiającego powinny być związane z przedmiotem zamówienia. Warunki finansowe i ekonomiczne oraz techniczne nie mogą być także kryterium udzielenia zamówienia. Innymi słowy, zamawiający nie może wybrać oferty najkorzystniejszej w oparciu o kryteria, które dotyczą osoby wykonawcy (jego obrót, doświadczenie itp.).

Wykonawca ma obowiązek wykazać, że spełnia warunki udziału w postępowaniu. Moment, w jakim powinny być one spełnione, zależy od procedury udzielenia zamówienia publicznego. W przypadku procedury ograniczonej oraz procedury uproszczonej wykonawca powinien je spełniać w momencie złożenia wniosku o udział w postępowaniu. W procedurze otwartej warunki te muszą być spełnione w momencie składania ofert. Z kolei w procedurze otwartej z zastosowaniem tzw. systemu zamówień dynamicznych wykonawca powinien wykazać spełnianie tych warunków w momencie składania oferty wstępnej.

Ogólne warunki kwalifikacji:

- niewystępowanie w stosunku do danego wykonawcy okoliczności powodujących konieczność wykluczenia go z udziału w postępowaniu o zamówienie publiczne, takich jak: bankructwo, zakończenie prowadzenia działalności gospodarczej, zaleganie z opłacaniem podatków lub składek na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenie zdrowotne, skazanie za przestępstwo związane z prowadzeniem działalności gospodarczej;
- posiadanie pozwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej, które należy wykazać przez przedłożenie wyciągu (niepochodzącego z okresu wcześniejszego niż 90 dni) z rejestru spółek lub innego rejestru (wyciąg może być w oryginale lub w formie oficjalnie potwierdzonej kopii);
- wykazanie odpowiednich kwalifikacji zawodowych lub członkostwa w określonej organizacji zawodowej, o ile jest to wymagane w stosunku do danego zamówienia publicznego, zgodnie z odrębnymi przepisami.

Wykonawca niespełniający kryteriów kwalifikacji podlega wykluczeniu z udziału w postępowaniu. Ustawa stanowi, że są one spełnione przez każdego wykonawcę, który nie jest w stanie upadłości lub likwidacji, nie zawiesił działalności gospodarczej, nie został skazany prawomocnym wyrokiem za przestępstwo związane z jego działalnością zawodową, w ostatnich trzech latach nie został uznany za winnego poważnego wykroczenia zawodowego, nie zalega z uiszczaniem składek na ubezpieczenie społeczne wymaganych przez przepisy prawa kraju, w którym ma siedzibę oraz wywiązuje się z obowiązku płatności podatków.

Wykonawca jest obowiązany wykazać spełnianie przez niego ogólnych warunków kwalifikacji poprzez przedłożenie wyciągu z rejestru karnego oraz innej odpowiednich dokumentów, nie starszych niż 6 miesięcy.

W przypadku **zamówień podprogowych** nie jest wymagane przedłożenie dokumentów na potwierdzenie spełniania określonych wyżej warunków, lecz wystarczy złożenie oświadczenia przez wykonawcę.

Lista zakwalifikowanych wykonawców

W Czechach oficjalna lista zatwierdzonych wykonawców jest prowadzona przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (www.mmr.cz), dalej „Ministerstwo”. Na listę wpisywani są wykonawcy, którzy spełnili warunki kwalifikacji określone w art. 30 ust. 2 lit a) c) i d) ustawy oraz udowodnili to przedłożeniem odpowiednich dokumentów.

Na wniosek zainteresowanego przedsiębiorcy, który spełnił warunki kwalifikacji i przedłożył wymagane dokumenty, Ministerstwo dokonuje wpisu w terminie 30 dni od dnia złożenia wniosku; jeżeli warunki dla dokonania wpisu nie są spełnione, wniosek jest oddalany. Zarejestrowany wykonawca jest obowiązany poinformować Ministerstwo o każdej zmianie w swoich zarejestrowanych danych, w terminie 15 dni od wystąpienia zdarzenia powodującego konieczność jej dokonania, oraz przedłożenia potwierdzających tę zmianę dokumentów, nie starszych niż jeden miesiąc. O ile zmiana jest odpowiednio udokumentowana, Ministerstwo jest obowiązane dokonać aktualizacji informacji wpisanych do rejestru. Jest również obowiązane wystawić, na wniosek zainteresowanej osoby, wyciąg z rejestru, który powinien zawierać wszystkie informacje zarejestrowane na liście (wydanie wpisu jest odpłatne).

Wykreślenie z listy jest dokonywane z urzędu przez Ministerstwo, jeżeli zachodzą następujące okoliczności:

- wykonawca przestał spełniać warunki kwalifikacji,
- wykonawca nie wypełnił swoich obowiązków związanych z notyfikacją dotyczących go zmian,
- do wniosku o wpis zostały dołączone niekompletne lub nieodpowiednie dokumenty.

Skreślenie z listy jest też możliwe na pisemny wniosek przedsiębiorcy.

Na stronie Ministerstwa znajduje się wyszukiwarka zarejestrowanych wykonawców, która umożliwia wyszukiwanie według różnych kryteriów: nazwa wykonawcy, siedziba, prowadzona działalność (zarówno wg „słów kluczowych”, jak i kodów działalności gospodarczej).

Lista zatwierdzonych wykonawców stanowi, zgodnie z ustawą, „system informatyczny administracji publicznej” dostępny dla osób zainteresowanych. Lista pełni więc rolę systemu informacji o wykonawcach.

System ten jest dostępny na stronie Ministerstwa (pod adresem: <http://www2.mmr.cz/iszvz/default.aspx>); każda zainteresowana osoba ma prawo wglądu do listy.

Na wspomnianej stronie znajdują się następujące informacje (tylko w języku czeskim):

- przewodnik dla wykonawców zainteresowanych rejestracją na liście,
- wzór wniosku o wpisanie na listę,
- wzór wniosku o zmianę danych zarejestrowanych na liście,
- wzór wniosku o wykreślenie z listy,
- wzór wniosku o wydanie wypisu z listy.

Zgodnie z postanowieniami ustawy od przedsiębiorców z innych państw członkowskich UE, którzy są zainteresowani uzyskaniem wpisu na listę, nie można żądać dokumentów innych niż te, które obowiązany jest przedłożyć wykonawca krajowy. Ministerstwo jest zobowiązane zakomunikować innym krajom unijnym adres instytucji, do której mogą być składane wnioski o dokonanie wpisu na wspomnianą listę. Lista zawiera następujące informacje:

- nazwa i siedziba przedsiębiorstwa,
- przedmiot jego działalności,
- forma prawna przedsiębiorstwa,
- data złożenia wniosku o wpis,
- numer identyfikacyjny przedsiębiorstwa, jeżeli został nadany,
- numer identyfikacji podatkowej, jeżeli został nadany,
- imiona i nazwiska osób reprezentujących/działających w imieniu wykonawcy oraz
- ogólne warunki kwalifikacji.

Wymagania dotyczące przygotowania i złożenia oferty

Oferent może złożyć tylko jedną ofertę. Oferta obejmująca warianty (§ 70 ustawy) jest uważana za jedną ofertę. Oferty składa się na piśmie lub w formie elektronicznej, zgodnie z § 149 ustawy. Zamawiający może wyrazić zgodę na składanie ofert w formie elektronicznej, pod warunkiem że są one opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym, weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu.

Wymagania dotyczące wadium

Zamawiający może żądać od oferentów wniesienia wadium. Wadium można żądać w procedurze otwartej, ograniczonej, negocjacyjnej z publikacją ogłoszenia oraz dialogu konkurencyjnym. Jest ono wykluczone w przypadku systemów zamó-

wień dynamicznych. Wysokość wadium określa sam zamawiający w konkretnej kwocie, wynoszącej dokładnie 2% wartości szacunkowej zamówienia. Wadium może być wniesione w formie gotówki, przelewu bankowego lub gwarancji bankowej. Wybór formy należy do zamawiającego.

Otwarcie ofert oraz kryteria udzielenia zamówienia

Kryteriami udzielenia zamówienia są, wg wyboru zamawiającego, najniższa cena lub oferta najkorzystniejsza ekonomicznie. W tym ostatnim przypadku zamawiający uwzględni tzw. kryteria częściowe – oprócz ceny, która jest obowiązkowa, mogą być zastosowane następujące kryteria: jakość, estetyczne lub funkcjonalne właściwości, serwis po sprzedaży, termin wykonania lub dostawy. Waga wszystkich podkryteriów musi być podana do wiadomości wykonawców.

Kryteria wyboru oferty nie mogą dotyczyć osoby (kwalifikacji, doświadczenia itp.) wykonawcy.

Otwarcie ofert powinno nastąpić w terminie określonym przez zamawiającego w ogłoszeniu, nie później jednak niż w ciągu 30 dni, licząc od daty składania ofert.

Dostępne środki i procedury odwoławcze

Wykonawcom, których interesy prawne zostały naruszone przez zamawiającego w trakcie postępowania o udzielenie zamówienia, przysługują środki odwoławcze, określone w rozdziale 5. ustawy. Są one dostępne zarówno w przypadku zamówień ponadprogowych, jak i podprogowych.

Procedura odwoławcza jest dwuetapowa:

- 1) protest do zamawiającego oraz
- 2) odwołanie do Urzędu.

Wykonawca, który jest lub był zainteresowany uzyskaniem danego zamówienia, a który został uszkodzony na skutek niezgodnej z prawem decyzji zamawiającego, może wnieść pisemny, uzasadniony protest do zamawiającego. Prawo do wniesienia protestu przysługuje również wykonawcy, którego zamawiający, niezgodnie z prawem, nie dopuścił do systemu zamówień dynamicznych. Termin na wniesienie protestu wynosi 15 dni, licząc od dnia, kiedy wykonawca dowiedział się o danym naruszeniu przepisów. Wniesienie protestu jest możliwe tylko do czasu zawarcia umowy w sprawie zamówienia publicznego.

Protest wobec decyzji o wyborze oferty lub o wykluczeniu z udziału w postępowaniu może być wniesiony w ciągu **15 dni** od dnia poinformowania wykonawcy o danej decyzji. Wniesienie protestu powoduje, że zamawiający ma obowiązek zawiesić postępowanie w sprawie zamówienia publicznego.

Protest powinien zawierać informacje o wnoszącym go wykonawcy, wskazanie czynności zamawiającego będących przedmiotem protestu oraz szkody, jaką poniósł lub może ponieść wykonawca. W ciągu **10 dni** zamawiający jest zob-

wiązany poinformować wykonawcę, czy zgadza się, czy też nie, z zarzutami przez niego postawionymi. W tym drugim przypadku zamawiający nie może zawrzeć umowy przed upływem 60 dni od dnia otrzymania protestu. Umowa podpisana z naruszeniem tego przepisu jest nieważna. Wykonawcy, który otrzymał odpowiedź, że zamawiający nie uwzględni zarzutów podniesionych w protestie lub uwzględni je tylko częściowo, przysługuje prawo do wniesienia odwołania od rozstrzygnięcia protestu do Urzędu. Termin na wniesienie odwołania wynosi 10 dni od dnia powiadomienia wykonawcy o decyzji podjętej przez zamawiającego w zakresie jego protestu.

Od wniesionego odwołania pobiera się wpis (kaucję) w wysokości 1% wartości zamówienia. Kaucja nie może być mniejsza aniżeli 50 000 Kc ani większa niż 2 000 000 Kc. W przypadku kiedy nie jest możliwe ustalenie wartości zamówienia, odwołujący się wnosi kaucję w wysokości 100 000 Kc.

Postępowanie o naruszenie przepisów ustawy może być również wszczęte przez Urząd z jego własnej inicjatywy, w terminie trzech lat od dnia, w którym nastąpiło naruszenie.

Przydatne adresy internetowe

Czeski rząd – strona rządowa, zawiera linki do poszczególnych ministerstw oraz urzędów – <http://www.vlada.cz>

Rejestr przedsiębiorstw – <http://www.ov.ihned.cz>

Ogłoszenia o zamówieniach – ogólnokrajowa strona, na której zamieszczane są ogłoszenia o zamówieniach – <http://www.centralni-adresa.cz>

Urząd Ochrony Konkurencji – <http://www.compnet.cz>

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego – <http://www.mmr.cz>

Oddział 4. – Irlandia

System zamówień publicznych w Irlandii jest zdecentralizowany. Każda instytucja publiczna dokonuje zakupów samodzielnie, na własny rachunek.

Jak we wszystkich krajach Unii Europejskiej, do stosowania procedur zamówień publicznych zobowiązane są podmioty sektora publicznego, m.in.:

- agendy rządu centralnego (ministerstwa i instytucje im bezpośrednio podporządkowane, w tym wojsko i policja),
- instytucje samorządu terytorialnego,
- publiczne instytucje służby zdrowia,
- publiczne placówki edukacyjne i naukowe,
- sektor użyteczności publicznej (woda, gaz, transport, itd.).

Pełna lista instytucji zobowiązanych do stosowania procedur udzielania zamówień publicznych dostępna jest na stronach Ministerstwa Finansów oraz na stronie internetowej The Forum on Public Procurement in Ireland (www.fpp.ie).

W Irlandii nie istnieje odrębna centralna instytucja rządowa, właściwa w sprawach zamówień publicznych – sprawy te są powierzone Ministerstwu Finansów.

W Ministerstwie Finansów funkcjonuje wydział do spraw polityki zamówień publicznych – National Public Procurement Policy Unit, który odpowiada za przygotowywanie przepisów i wytycznych w tym zakresie.

Zamówienia o mniejszej wartości (poniżej progów)

W Irlandii procedury udzielania zamówień publicznych o wartości poniżej progów określonych w dyrektywach Unii Europejskiej uregulowane są w wytycznych Ministerstwa Finansów (opracowane przez National Public Procurement Policy Unit) z 2004 r. (Public Procurement Guidelines – Competitive Process). Nowe wytyczne zastąpiły poprzednie, obowiązujące od 1994 r. (Public Procurement – 1994 [Greek Book]). Przyjęcie nowych wytycznych potrzebne było ze względu na konieczność uwzględnienia nowych dyrektyw (ponieważ część wytycznych dotyczy zamówień o wartości powyżej progów unijnych). Nowelizacja wspiera nowe metody udzielania zamówień (zamówienia elektroniczne) oraz kładzie większy nacisk na przejrzystość postępowania i wdrażanie dobrych praktyk (*best practice*).

Obecnie NPPPU pracuje nad kolejnymi, bardziej szczegółowymi wytycznymi – dotyczącymi procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane oraz na usługi.

Podstawowe zasady

Wytyczne podkreślają, iż każda procedura udzielania zamówień, niezależnie od wartości, musi być prowadzona rzetelnie i uczciwie, w sposób gwarantujący, że pieniądze publiczne zostaną wykorzystane w możliwie najlepszy sposób (*best value for public money*). Wszystkie procedury powinny być obiektywne i stwarzać warunki dla uczciwej konkurencji. Należy respektować podstawowe zasady wywiedzione z Traktatu Rzymskiego – brak dyskryminacji ze względu na narodowość, równe traktowanie, przejrzystość, proporcjonalność, swoboda świadczenia usług i swoboda przepływu towarów. Zasady te w pełni obowiązują niezależnie od wartości zamówienia – również zamówień o mniejszej wartości. Natomiast wobec zamówień o większej wartości (powyżej progów unijnych) dodatkowo obowiązują jeszcze szczegółowe przepisy unijnych dyrektyw, koordynujących procedury udzielania zamówień publicznych (obecnie zwłaszcza: dyrektywa 2004/18 koordynująca procedury udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi [sektor publiczny] oraz dyrektywa 2004/17 koordynująca procedury udzielania zamówień publicznych przez jednostki sektora użyteczności publicznej).

Procedury

Generalnie, w każdej sytuacji (powyżej i poniżej progów) powinny być stosowane możliwie najbardziej konkurencyjne procedury, pozwalające na porównanie wielu ofert i wybór najlepszej spośród nich. Zakup u jednego dostawcy (zamówienie z wolnej ręki) jest dopuszczalny tylko w wyjątkowych, uzasadnionych okolicznościach.

Zgodnie z wytycznymi stopień skomplikowania procedur zależy od wartości zamówienia.

Zamówienia na usługi i dostawy o wartości do 5000 euro udzielane są w najprostszej procedurze – po uzyskaniu (ustnie) ofert od jednego lub więcej dostawców. Nie jest konieczne przygotowywanie jakiegokolwiek specjalnej dokumentacji dla takiego zamówienia. Zamawiający wybiera ofertę najtańszą lub najbardziej odpowiednią (*most suitable*).

Zamówienia na dostawy i usługi w przedziale wartości pomiędzy 5000 Euro i 50 000 euro są udzielane na podstawie porównania ofert uzyskanych po wysłaniu faksem lub pocztą elektroniczną uproszczonej specyfikacji istotnych warunków zamówienia do co najmniej trzech dostawców. Najkorzystniejszą ofertę wybiera się na podstawie obiektywnych kryteriów (może, ale nie musi to być kryterium najniższej ceny). Wszyscy, do których wysłano specyfikację, muszą zostać poinformowani o wyniku postępowania (dokonanym wyborze oferty najkorzystniejszej).

Tak więc, w przypadku wszystkich zamówień o wartości do 50 000 euro nie jest wymagane publikowanie jakiegokolwiek ogłoszenia o postępowaniu. Można się zatem spodziewać, że w praktyce wszystkie te zamówienia kierowane są do lokalnych firm, dobrze już znanych zamawiającym. Nowe firmy (na przykład z Polski) mogą mieć poważne kłopoty z uzyskaniem takich zamówień, lecz ze względu na znikomą wartość trudno spodziewać się dużego zainteresowania działaniami tej skali ze strony firm zagranicznych.

Natomiast w przypadku zamówień o wartości powyżej 50 000 euro zamawiający jest zobowiązany rozpocząć postępowanie od publikacji ogłoszenia.

Zgodnie z wytycznymi ogłoszenie może być opublikowane w dowolny sposób w mediach o zasięgu ogólnokrajowym. W praktyce jednak większość zamawiających publikuje ogłoszenia na stronie internetowej elektronicznego Biuletynu Zamówień Publicznych, prowadzonego przez prywatną firmę na zlecenie Ministerstwa Finansów (www.etenders.gov.ie). Ogłoszenia do Biuletynu przesyłane są w postaci elektronicznej i ten sposób publikacji znacznie redukuje czas i koszty. Dostęp do ogłoszeń opublikowanych w Biuletynie jest bezpłatny.

Procedura udzielania zamówień o wartości poniżej progów unijnych jest wyraźnie uproszczona w porównaniu z procedurami z dyrektyw (aczkolwiek bardziej sformalizowana niż w przypadku zamówień o wartości do 50 000 euro).

Zamawiający rozpoczyna od sporządzenia dokumentacji zamówienia, która obejmuje również kryteria oceny ofert (wraz z podaniem wagi/znaczenia podkryteriów, jeżeli stosowane jest kryterium oferty najkorzystniejsze ekonomicznie). Następnie publikuje stosowne ogłoszenie w Biuletynie, innych mediach (jeżeli uzna to za stosowne) oraz ewentualnie w Dzienniku Urzędowym UE (zgodnie z dyrektywami można w dzienniku unijnym publikować również ogłoszenia o zamówieniach o wartości mniejszej od progów unijnych). Jeżeli zamówienie prowadzone jest w trybie przetargu ograniczonego, należy zaprosić co najmniej pięciu dostawców. Wytyczne nie zawierają żadnych przepisów dotyczących minimalnych terminów składania ofert. Po wybraniu oferty najkorzystniejszej wszyscy pozostali oferenci muszą być poinformowani o wynikach postępowania, jednakże osobne ogłoszenie o wyniku nie musi być publikowane w Biuletynie (tak jak to ma miejsce w przypadku zamówień unijnych).

Oprócz powyższych procedur konkurencyjnych, w przypadku zamówień krajowych (tj. poniżej progów unijnych) irlandzcy zamawiający mogą bezpośrednio (czyli bez publikacji ogłoszenia) zaprosić firmy do składania ofert w jednym z dwóch przypadków:

- 1) jeżeli, ze względu na szczególne wymagania, na rynku nie ma wystarczającej liczby firm do zapewnienia konkurencji oraz
- 2) gdy zamawiający prowadzi listę stałych dostawców (w przypadku zamówień powtarzalnych).

Dostęp do listy stałych dostawców powinien być otwarty, przejrzysty i oparty na obiektywnych przesłankach. Przynajmniej raz w roku zamawiający powinien opublikować ogłoszenie o prowadzeniu przez siebie listy stałych dostawców, umożliwiając dostęp nowym firmom.

Procedury odwoławcze

W Irlandii sprawy z zakresu zamówień publicznych rozpatrywane są przez sąd powszechny (sąd regionalny w Dublinie). Nie ma w tym zakresie żadnych szczególnych regulacji.

Jak dostać się na lokalny rynek zamówień publicznych w Irlandii?

Irlandzkie stowarzyszenie przedsiębiorców uczestniczących w zamówieniach publicznych na rynku lokalnym przygotowało praktyczny przewodnik dla firm planujących podjąć na nim działalność („Guide to Tendering for Public Procurement Contracts”).

W oparciu o wskazania zawarte w tej publikacji przedstawiamy kroki, jakie należy podjąć, aby osiągnąć sukces w ubieganiu się o zamówienia.

Faza pierwsza. Analiza rynku

- Zbieranie informacji:
 - określ, które instytucje mogą być zainteresowane twoim produktem;
 - dowiedz się, jak wiele wydają na tego typu produkty;
 - dowiedz się, jak często udzielają na nie zamówień.
- Zdecyduj, czy zamierzasz oferować swoje produkty na całym rynku krajowym, czy tylko lokalnie.
- Zidentyfikuj osoby kluczowe dla dokonywania zakupów w danej instytucji.
- Dowiedz się, czy zamówienia w danej organizacji są scentralizowane, czy też zdecentralizowane.
- Uzyskaj informację o dotychczasowych dostawcach, z którymi będziesz chciał konkurować.
- Oceń, na ile twój potencjał jest odpowiedni dla zaspokojenia potrzeb danej instytucji.

Faza druga. Przedstawienie twojej firmy

- Zaprezentuj swoją firmę osobom podejmującym decyzje w sprawie zamówień. Zaprezentuj profil firmy, jej dotychczasowe sukcesy, katalog produktów, być może również próbki produktów. Poproś o spotkanie.

Faza trzecia. Dokładne określenie potrzeb zamawiającego

- Dowiedz się, kim są użytkownicy twoich produktów w danej instytucji.
- Zorientuj się w wielkości i terminach potrzebnych dostaw.
- Określ, w jakich lokalizacjach twój produkt może być potrzebny.
- Dowiedz się, czy są jakieś szczególne wymagania ze strony danej instytucji odnośnie do produktów, które możesz zaoferować.
- Dowiedz się, jaki jest poziom zadowolenia z dotychczasowych dostawców.
- Skoncentruj się na potencjalnych przewagach nad konkurencją.

Faza czwarta. Przetarg

- Dowiedz się, kiedy będzie ogłoszone następne zamówienie na twój produkt, w jakiej procedurze będzie prowadzone.
- Jakie procedury są stosowane przez tę instytucję:
 - czy instytucja stosuje bezpośrednie zaproszenie, czy procedury konkurencyjne?
 - czy stosuje procedury otwarte (wszyscy mogą składać oferty), czy ograniczone?
 - czy instytucja prowadzi listę stałych dostawców – jeśli tak, to kiedy będzie aktualizowana?

- jak ogłaszane są zamówienia – etenders, Biuletyn Zamówień Publicznych, Dziennik Urzędowy UE?
- jak wiele firm jest zazwyczaj zapraszanych do udziału w postępowaniu?
- jakie wymagania dotyczące doświadczenia, potencjału ekonomicznego instytucja stawia zwykle dostawcom?
- jakie zazwyczaj stosuje kryteria udzielenia zamówienia?
- Dowiedz się, czy instytucja zaakceptowała próbki towarów do testowania.
- Czy instytucja zaprosiła cię do następnego przetargu?
- Czy instytucja wpisała cię na listę stałych dostawców?

Zamówienia ponadprogowe

Obecnie (czerwiec 2006 r.) na finiszu są prace nad nowymi regulacjami dotyczącymi procedur udzielania zamówień publicznych o wartości powyżej progów określonych w dyrektywach Unii Europejskiej. Ostateczny projekt rozporządzenia (oficjalna nazwa aktu prawnego brzmi: European Communities [Award of Public Authorities] Contracts] Regulations 2006), po konsultacjach i uzgodnieniach, został ogłoszony przez ministra finansów w maju 2006 r. Powinien zostać finalnie przyjęty i ogłoszony latem 2006 r.

Projekt przenosi do irlandzkiego systemu prawnego wszystkie rozwiązania zawarte w dyrektywie 2004/18 dotyczącej koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi.

Jest dość obszerny (94 strony) i szczegółowy. Składa się z 11 części:

1. Przepisy wstępne.
2. Zakres obowiązywania rozporządzenia.
3. Zasady udzielania zamówień publicznych.
4. Szczególne przepisy dotyczące zamówień publicznych na usługi.
5. Dokumenty przetargowe.
6. Procedury udzielania zamówień publicznych.
7. Zasady dotyczące publikacji ogłoszeń i przejrzystości postępowania.
8. Udzielenie zamówienia.
9. Przepisy dotyczące koncesji na roboty budowlane.
10. Konkursy na prace projektowe.
11. Obowiązki statystyczne; przepisy przejściowe.

Projekt zawiera również sześć załączników:

1. Lista kategorii robót budowlanych.
2. Lista usług.
3. Definicje niektórych specyfikacji technicznych.
4. Określenie wymagań odnośnie do urzędzeń elektronicznej transmisji ofert, wniosków o udział w postępowaniu oraz planów i projektów w konkursach.
5. Informacje, które powinny być uwzględnione w ogłoszeniach.
6. Wymagania dotyczące publikacji.

Zakres obowiązywania rozporządzenia

Progi

Rozporządzenie stosuje się do zamówień, których wartość jest większa (lub równa) od progów określonych w przepisach unijnych.

Zgodnie z art. 4 rozporządzenia jest to:

- 137 000 euro dla dostaw i usług w przypadku zamówień udzielanych przez agendy rządu centralnego;
- 211 000 euro dla dostaw i usług zamawianych przez instytucje niebędące agendami rządu centralnego;
- 211 000 euro dla dostaw zamawianych przez agendy rządu centralnego w dziedzinie obronności (z wyjątkiem towarów wymienionych w aneksie V dyrektywy 2004/18);
- 137 000 euro dla dostaw towarów wymienionych w aneksie V dyrektywy 2004/18 (zamówienia z dziedziny obronności), zamawianych przez rząd centralny;
- 211 000 euro dla niektórych usług (usługi telekomunikacyjne, naukowo-badawcze oraz wszystkie wymienione w części B załącznika 2.);
- 5 278 000 euro dla robót budowlanych (bez rozróżnienia, czy zamówienie udzielane jest przez rząd centralny, czy przez inne instytucje).

Rozporządzenie stosuje się również w przypadku zamówień dokonywanych przez instytucje niezobowiązujące do jego stosowania, w przypadku współfinansowania ze środków publicznych (dokładniej: w przypadku współfinansowania przez podmioty obowiązane do stosowania rozporządzenia). Zasada ta dotyczy kontraktów, w których ponad połowa wartości jest bezpośrednio współfinansowana przez instytucje zamawiające (zobowiązane do stosowania rozporządzenia). Progi w tym przypadku wynoszą 211 000 euro dla dostaw i usług oraz 5 278 000 euro dla robót budowlanych (jednakowe progi dla rządu centralnego i pozostałych instytucji).

Wyłączenia

Analogicznie do dyrektywy 2004/18 określono katalog wyłączeń (umów, do których nie stosuje się przepisów rozporządzenia).

Następujące rodzaje zamówień są wyłączone spod działania omawianych przepisów:

- w dziedzinie użyteczności publicznej, do których stosuje się postanowienia dyrektywy 2004/17;
- zamówienia, którym towarzyszą szczególne środki bezpieczeństwa, zgodnie z odrębnymi przepisami (zamówienia specjalne);
- jeżeli wymaga tego istotny interes państwa;
- zamówienia udzielane zgodnie z procedurą określoną w odrębnej umowie międzynarodowej (dotyczy instytucji międzynarodowych lub zamówień związanych ze stacjonowaniem wojsk obcych);
- dotyczące nabywania ziemi lub istniejących budynków;

- dotyczące nabywania lub produkcji programów radiowych i telewizyjnych;
- dotyczące usług arbitrażowych (koncyliacyjnych);
- dotyczące niektórych usług finansowych, w tym świadczonych przez Bank Centralny Irlandii;
- dotyczące umów w sprawie pracy (zatrudnienia);
- dotyczące niektórych usług naukowo-badawczych;
- dotyczące koncesji na świadczenie usług;
- dotyczące usług świadczonych na podstawie praw wyłącznych.

Zamawiający może postanowić, że niektóre jego zamówienia skierowane będą wyłącznie do zakładów pracy chronionej (Art. 16). W tym przypadku, przy założeniu, że stosowna nota została umieszczona w ogłoszeniu o postępowaniu, mogą w nim brać udział wyłącznie takie podmioty (zakłady pracy chronionej).

Zasady udzielania zamówień publicznych

Art. 17 rozporządzenia określa lakonicznie podstawowe zasady udzielania zamówień publicznych w Irlandii. Instytucje zamawiające zobowiązane są traktować wszystkich zainteresowanych jednakowo i bez dyskryminacji oraz działać w sposób przejrzysty (transparentny). Zasady te odnoszą się jednakowo do przedsiębiorców irlandzkich oraz zagranicznych, pochodzących z innych krajów Unii Europejskiej. Nakaz równego traktowania wymaga identycznego podejścia do wszystkich przedsiębiorców ubiegających się o zamówienie, niezależnie od tego, z jakiego kraju pochodzą (dotyczy to tylko przedsiębiorców z krajów UE). Przedsiębiorcy krajowi (irlandzcy) nie mogą być w żaden sposób preferowani (traktowani bardziej korzystnie niż przedsiębiorcy z innych krajów). Żaden przedsiębiorca nie może być dyskryminowany tylko dlatego, że pochodzi z innego kraju (zakaz dyskryminacji ze względu na narodowość). Ta podstawowa zasada unijnych zamówień publicznych pochodzi wprost z Traktatu, jej naruszenie byłoby więc nie tylko naruszeniem przepisów krajowych, ale również naruszeniem międzynarodowych zobowiązań Irlandii (wobec Unii Europejskiej). Zasada ta oczywiście w pełni obowiązuje również przedsiębiorców polskich. Niedozwolone jest zarówno lepsze (odmienne) traktowanie przedsiębiorców krajowych od przedsiębiorców zagranicznych, jak i jakiegokolwiek różnicowanie przedsiębiorców zagranicznych ze względu na kraj pochodzenia. Przedsiębiorcy polscy ubiegający się o zamówienia w Irlandii muszą więc być traktowani tak samo jak przedsiębiorcy z Irlandii oraz tak samo jak konkurenci z innych krajów unijnych.

Dokumenty przetargowe

Zasady sporządzania dokumentów przetargowych są, oczywiście, w pełni zgodne z zasadami unijnymi.

Zamawiający powinien zamieścić w dokumentach przetargowych (ogłoszeniu o zamówieniu, specyfikacji istotnych warunków zamówienia, zaproszeniu do skła-

dania ofert/wniosków o udział w postępowaniu) kompletny i wyczerpujący opis przedmiotu zamówienia, w tym przede wszystkim podać dokładne specyfikacje techniczne (art. 23 rozporządzenia).

Specyfikacje techniczne powinny być sformułowane z wykorzystaniem (kolejność według preferencji):

- standardów krajowych (wdrażających odpowiednie standardy europejskie),
- europejskich aprobat technicznych,
- odpowiednich standardów międzynarodowych,
- wspólnych specyfikacji technicznych (uzgodnionych w Unii Europejskiej),
- innego systemu specyfikacji technicznych, uzgodnionego przez europejskie organizacje standaryzacyjne.

Tylko w przypadku, jeżeli w odniesieniu do jakiegoś produktu nie istnieją żadne normy międzynarodowe (europejskie), jego opis może odwoływać się do norm (standardów) krajowych. Wtedy jednak każde takie odwołanie musi być opatrzone zwrotem „lub równoważne”. Równoważny znaczy „spełniający te same funkcje”, „mający te same parametry”. Wynika z tego zatem, że zamawiający jest zobowiązany zaakceptować produkt zgodny z normami innego państwa (będącego członkiem Unii Europejskiej), o ile ten produkt jest równoważny produktowi irlandzkiemu. Warto przypomnieć, że to Irlandia swego czasu przegrała przed Europejskim Trybunałem Sprawiedliwości sprawę z zakresu zamówień publicznych (C-45/87 Dundalk), gdzie zamawiający odrzucił produkty z innego państwa unijnego (Hiszpanii) tylko dlatego, że były zgodne z normami hiszpańskimi, a nie irlandzkimi, bez sprawdzenia, czy są to produkty równoważne.

Opis przedmiotu zamówienia może odwoływać się nie tylko do parametrów technicznych (jak powyżej – przez odwołanie do standardów technicznych), lecz także do funkcji, jakie ma spełniać dostarczany produkt (parametry funkcjonalne). Parametry funkcjonalne mogą również obejmować aspekty ochrony środowiska (czynniki proekologiczne).

Opis przedmiotu zamówienia nie może faworyzować (lub dyskryminować) określonych produktów (lub producentów).

Opis przedmiotu zamówienia, co do zasady, nie może odwoływać się do:

- określonego sposobu produkcji,
- marki producenta,
- znaku handlowego, patentu,
- źródła pochodzenia.

Odstępstwo od tej reguły możliwe jest tylko wyjątkowo, gdy nie można w inny sposób wystarczająco precyzyjnie opisać przedmiotu zamówienia. Wtedy jednak zamawiający musi każde takie wskazanie opatrzyć zwrotem „lub równoważne”,

dopuszczając produkty równoważne (podobne), nawet jeżeli pochodzą od innego producenta niż wskazany w dokumentacji przetargowej (lub odpowiednio – wyprodukowane według innej technologii, itd.).

Procedury udzielania zamówień publicznych

Rozporządzenie przewiduje cztery główne procedury udzielania zamówień:

- procedury otwarte,
- procedury ograniczone,
- dialog konkurencyjny,
- procedury negocjacyjne.

Procedurami podstawowymi są procedura otwarta i ograniczona. Mogą być stosowane zawsze, bez konieczności spełniania jakichkolwiek warunków dodatkowych. Zamawiający ma swobodę wyboru pomiędzy tymi dwiema procedurami podstawowymi, żadna z nich nie jest w jakikolwiek sposób preferowana. W praktyce większość postępowań toczy się w trybie procedury otwartej (około 50% ogłoszeń publikowanych przez Irlandię w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej; procedury ograniczone – około 20%), podczas gdy np. w sąsiedniej Wielkiej Brytanii proporcje te wyglądają dokładnie odwrotnie – 60% to procedury ograniczone i tylko 20% – otwarte. Dostęp do informacji o większości zamówień powinna więc umożliwiać lektura Dziennika Urzędowego UE (portal internetowy TED).

W **procedurze otwartej** mogą wziąć udział wszyscy zainteresowani przedsiębiorcy, składając ofertę w odpowiedzi na ogłoszenie o przetargu. Procedura otwarta jest jednofazowa. Zamawiający sprawdza najpierw, czy wszyscy oferenci spełniają warunki podmiotowe (analizując dokumenty potwierdzające wiarygodność, doświadczenie, sytuację finansową i ekonomiczną oraz potencjał techniczny firmy). Oferenci niespełniający tych warunków są wykluczeni (jest to etap kwalifikacji oferentów). Następnie oferty są sprawdzane pod względem zgodności ze specyfikacją techniczną – oferty niezgodne z opisem przedmiotu zamówienia są odrzucane. Pozostałe ocenianie są zgodnie z przyjętymi wcześniej kryteriami – oferta, która uzyskała najwięcej punktów, zostaje wybrana jako podstawa do podpisania kontraktu. Na żadnym etapie procedury otwartej nie są możliwe jakiegokolwiek negocjacje z oferentami.

Procedura ograniczona w wielu aspektach jest podobna do procedury otwartej, aczkolwiek istnieją znaczące różnice. Jest to procedura dwufazowa. W pierwszej fazie, w odpowiedzi na ogłoszenie publikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, mogą wziąć udział wszyscy zainteresowani, składając wniosek o dopuszczenie do udziału w postępowaniu (jeszcze nie ofertę). Do wniosku muszą być dołączone dokumenty potwierdzające spełnianie warunków podmioto-

wych (potwierdzające wiarygodność, doświadczenie, sytuację finansową i ekonomiczną oraz potencjał techniczny firmy). Do drugiego etapu zamawiający wybiera nie mniej niż pięciu kandydatów (chyba że zgłosiło się mniej niż pięciu). Wybrani kandydaci zapraszani są do składania ofert. Oferty, podobnie jak w przypadku procedury otwartej, oceniane są, bez możliwości ich negocjowania, w oparciu o wcześniej ogłoszone kryteria oceny ofert.

Dialog konkurencyjny jest nową procedurą, wprowadzoną dopiero dyrektywą 2004/18 z 2004 r. Do irlandzkiego systemu prawnego wprowadza go dopiero obecnie (lato 2006 r.) nowe rozporządzenie w sprawie udzielania zamówień publicznych powyżej progów unijnych. Dialog konkurencyjny może być stosowany, gdy zamówienie jest szczególnie skomplikowane oraz gdy instytucja zamawiająca uważa, że nie da się wybrać wykonawcy w trybie procedury otwartej lub ograniczonej.

Zamówienie może zostać potraktowane jako szczególnie skomplikowane, gdy:

- 1) zamawiający nie jest w stanie na początku postępowania, bez negocjacji z oferentami, sformułować opisu przedmiotu zamówienia w sposób wyczerpujący i obiektywny (za pomocą norm i standardów lub przez opis parametrów funkcjonalnych) albo
- 2) zamawiający nie jest w stanie w sposób obiektywny, bez negocjacji z oferentami, określić warunków prawnych i finansowych przyszłej umowy.

W obu przypadkach dla udzielenia zamówienia (określenia jego parametrów technicznych lub finansowo prawnych) niezbędne są negocjacje z wykonawcami. To właśnie powoduje, że udzielenie takiego zamówienia nie byłoby możliwe w procedurze otwartej lub ograniczonej, w których negocjacje nie są dozwolone.

Prowadząc postępowanie w trybie dialogu konkurencyjnego, zamawiający najpierw publikuje ogłoszenie w Dzienniku Urzędowym UE; w ogłoszeniu lub w towarzyszącej mu dokumentacji postępowania opisuje przedmiot i warunki zamówienia. Po dokonaniu kwalifikacji oferentów (używając tych samych kryteriów i dokumentów, co w pozostałych procedurach) zaprasza wybranych kandydatów do negocjacji (nie mniej niż trzech). Przedmiotem negocjacji mogą być wszystkie elementy przyszłej umowy, jednakże wszyscy uczestnicy negocjacji muszą być traktowani jednakowo i bez żadnej dyskryminacji. W szczególności wszyscy muszą mieć równy dostęp do informacji, żaden nie może być uprzywilejowany (mieć dostęp do informacji, której inni byliby pozbawieni). Negocjacje mogą toczyć się w wielu fazach, zamawiający może w kolejnych fazach negocjacji eliminować (w oparciu o obiektywne, ogłoszone wcześniej kryteria) mniej korzystne rozwiązania. Po zakończeniu negocjacji zamawiający wzywa do składania ofert ostatecznych i wybiera ofertę najkorzystniejszą.

Procedury negocjacyjne są najmniej sformalizowane. Zamawiający wybiera kandydatów (nie mniej niż trzech, chyba że zgłosiło się mniej niż trzech oferentów możliwych do zaakceptowania) i negocjuje z nimi warunki umowy, aż do osiągnięcia porozumienia. Procedura negocjacyjna może być poprzedzona publikacją

stosownego ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym UE. W pewnych sytuacjach zamawiający może wszcząć procedurę negocjacyjną nawet bez publikacji stosownego ogłoszenia. Procedury negocjacyjne są jednak procedurami wyjątkowymi – mogą być zastosowane w szczególnych okolicznościach, tylko wtedy, gdy spełnione są specjalne warunki.

Procedura negocjacyjna z uprzednim ogłoszeniem (art. 31 rozporządzenia) może być zastosowana, gdy:

- 1) we wcześniej prowadzonej procedurze otwartej, ograniczonej lub dialogu konkurencyjnym otrzymane oferty nie odpowiadały warunkom określonym w dokumentacji przetargowej i z tej racji postępowanie zostało unieważnione;
- 2) specyficzny charakter prac (dostaw, usług), które mają być wykonane, uniemożliwia dokonanie wcześniejszej wyceny (określenia wartości szacunkowej);
- 3) w przypadku usług finansowych lub usług intelektualnych (prace projektowe, doradztwo) specyficzny charakter tych usług uniemożliwia na tyle precyzyjny opis przedmiotu zamówienia, by możliwe było jego udzielenie w trybie procedury otwartej lub ograniczonej (czyli bez jakichkolwiek negocjacji);
- 4) w przypadku zamówień na prace naukowo-badawcze.

Procedura negocjacyjna bez uprzedniego ogłoszenia (art. 32 rozporządzenia) może być stosowana w wyjątkowych przypadkach, przykładowo:

- 1) gdy w uprzednim przetargu nie złożono żadnych ofert;
- 2) gdy ze względów artystycznych, technicznych lub ze względu na ochronę praw wyłącznych istnieje tylko jeden możliwy wykonawca;
- 3) ze względu na szczególną pilność;
- 4) w przypadku zamówień dodatkowych (uzupełniających).

W praktyce jednak, ponieważ ta procedura nie wymaga wcześniejszej publikacji w Dzienniku Urzędowym i zamawiający zaprasza znane sobie firmy, nie należy się spodziewać, szczególnie w pierwszym okresie, by polskie firmy były masowo zapraszane przez irlandzkich zamawiających.

Rozporządzenie, oprócz powyższych, reguluje również procedury specjalne: konkurs na prace projektowe i procedurę udzielania koncesji na roboty budowlane. Procedury te uregulowane są dokładnie tak, jak w dyrektywie 2004/18.

Ogłoszenia o zamówieniach

Wszystkie ogłoszenia o zamówieniach publicznych powyżej progów unijnych z Irlandii są obowiązkowo publikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej. Dla zainteresowanych wykonawców ogłoszenia te są łatwo dostępne w internetowej bazie danych TED.

Odnosnie do każdego zamówienia zamawiający zobowiązany jest opublikować trzy różne ogłoszenia:

- wstępne ogłoszenie informacyjne na początku roku budżetowego,

- właściwe ogłoszenie zapraszające do udziału w postępowaniu w procedurze otwartej, ograniczonej, negocjacyjnej lub dialogu konkurencyjnym,
- ogłoszenie o wyniku postępowania (udzieleniu zamówienia).

Publikowane na początku roku budżetowego **wstępne ogłoszenie informacyjne** dotyczy wszystkich zamówień danych towarów (usług) planowanych w ciągu całego roku, jeżeli ich łączna wartość przekracza 750 000 euro, nawet jeżeli zamówienia będą udzielane w odrębnych postępowaniach (czyli będą objęte odrębnymi umowami).

Wstępne ogłoszenie informacyjne zawiera podstawowe informacje o planowanym zamówieniu:

- dane adresowe instytucji zamawiającej,
- podstawowe dane o planowanych zamówieniach (rodzaj, wielkość, wartość szacunkowa),
- orientacyjny planowany termin uruchomienia procedury.

Właściwe **ogłoszenie o postępowaniu** formalnie rozpoczyna dana procedurę – jest zaproszeniem do udziału w niej. W zasadzie, w przypadku każdego postępowania rozpoczynanego ogłoszeniem odpowiedzi na nie mogą wszyscy zainteresowani przedsiębiorcy z terenu całej Unii (w tym oczywiście z Polski), zgłaszając swoją ofertę lub wnioski o udział w procedurze. Ogłoszenie publikuje się w terminie 52 dni przed terminem składania ofert w przypadku procedury otwartej lub w terminie 37 dni przed upływem terminu składania wniosków o udział w procedurze ograniczonej, negocjacyjnej lub dialogu konkurencyjnym. W pewnych przypadkach terminy te mogą ulec skróceniu.

Ogłoszenie o postępowaniu zawiera szczegółowe informacje o przetargu, w tym m.in. dotyczące:

- danych adresowych instytucji zamawiającej,
- ilości i rodzaju zamawianych towarów (usług, robót budowlanych),
- wymaganego terminu wykonania zamówienia,
- wymaganego wadium,
- dokumentów wymaganych dla potwierdzenia spełniania warunków podmiotowych (kwalifikacji kandydatów),
- miejsca i terminu składania ofert (wniosków o dopuszczenie do postępowania),
- kryteriów, które będą stosowane do oceny ofert.

Nie później niż 48 dni od rozstrzygnięcia zamawiający musi opublikować **ogłoszenie o wyniku postępowania**.

Ogłoszenie to musi zawierać informacje o tym, kto wygrał (i jaka była cena wybranej oferty), jak również informacje o liczbie i o przedziale cenowym wszystkich złożonych ofert (najniższa/najwyższa).

Kwalifikacja wykonawców i wymagane dokumenty

Niezależnie od tego, w jakiej procedurze toczy się postępowanie, zamawiający zawsze dokonuje kwalifikacji kandydatów (oferentów). Celem kwalifikacji jest wyeliminowanie tych, którzy nie dają gwarancji należytego wykonania zamówienia (np. z powodu niewystarczającej wiedzy lub doświadczenia czy też braku odpowiedniego sprzętu). Ubocznym celem kwalifikacji jest także ukaranie tych dostawców, którzy nie wypełniają przewidzianych prawem obowiązków (np. dotyczących płacenia podatków lub składek na ubezpieczenia zdrowotne lub społeczne) lub wręcz dopuścili się przestępstwa.

Przepisy rozporządzenia szczegółowo określają, kiedy zamawiający musi (ma obowiązek), a kiedy może (ma taką możliwość, ale nie musi automatycznie z niej skorzystać) wykluczyć daną firmę.

Zgodnie z art. 53 (1) rozporządzenia zamawiający musi wykluczyć firmę (osoby), o której powziął wiadomość, że została skazana prawomocnym wyrokiem za przestępstwo związane z korupcją, praniem brudnych pieniędzy lub zorganizowaną przestępczością.

Zgodnie z art. 53 (4) może być wykluczona firma (osoba):

- która jest objęta postępowaniem upadłościowym lub wobec której ogłoszono bankructwo,
- wobec której orzeczono karę za naruszenie etyki zawodowej,
- która nie płaci podatków lub składek na ubezpieczenia społeczne w kraju, gdzie ma siedzibę bądź w kraju, gdzie ma siedzibę zamawiający,
- która nie dostarczyła dokumentów niezbędnych do kwalifikacji lub przedłożyła dokumenty zawierające nieprawdziwe (sfalszowane) dane.

Jeżeli chodzi o sytuację ekonomiczną i finansową firmy, przepisy rozporządzenia określają tylko ogólne zasady. Szczegółowe wymagania dotyczące sytuacji ekonomicznej i finansowej określone są każdorazowo przez zamawiającego, w odniesieniu do poszczególnych zamówień. Wymagania te w sposób oczywisty zależne są od wielkości i stopnia skomplikowania (np. długotrwałości) danego kontraktu.

Dla udowodnienia, że spełnia warunki minimalne w tym zakresie, każda firma ubiegająca się o zamówienie musi przedłożyć:

- stosowne oświadczenie banku,
- sprawozdania finansowe.

Można żądać dokumentów z ostatnich trzech lat; tylko w wyjątkowych wypadkach okres ten może zostać wydłużony.

Rozporządzenie zawiera szczegółowy wykaz dokumentów, które mogą być wymagane od wykonawców dla sprawdzenia ich wiedzy, doświadczenia i potencjału

technicznego, niezbędnych dla wykonania danego zamówienia (art. 57 odnośnie do robót budowlanych, art. 58 odnośnie do dostaw i art. 59 odnośnie do usług).

Dokumenty te obejmują m.in.:

- listę wykonanych zamówień wraz z referencjami (za ostatnie pięć lat dla robót budowlanych, za trzy lata dla dostaw i usług),
- wykaz kluczowych pracowników wraz z ich kwalifikacjami,
- potwierdzenie wielkości zatrudnienia za ostatnie trzy lata,
- odpowiednie certyfikaty (w tym dotyczące jakości zarządzania oraz potwierdzające spełnianie wymogów ochrony środowiska).

W przypadku dostaw oferent może być również poproszony o dostarczenie próbek produktów, które mają być przedmiotem zamówienia.

Wszystkie irlandzkie ogłoszenia o zamówieniach publikowane w Dzienniku Urzędowym UE są również automatycznie przekazywane do publikacji w irlandzkiej elektronicznej bazie danych na stronie www.etenders.gov.ie.

Procedury odwoławcze

W Irlandii sprawy z zakresu zamówień publicznych rozpatrywane są przez sąd powszechny (sąd regionalny w Dublinie). Nie istnieje zatem szczególny mechanizm przyspieszonego rozpatrywania sporów (jak np. system arbitrażu przy UZP w Polsce).

Rozpatrując sprawy dotyczące protestów przeciwko procedurze udzielenia zamówienia, sąd może zawiesić postępowanie, uchylić bezprawną decyzję oraz przyznać odszkodowanie (w przypadku gdy kontrakt został już zawarty). Sąd w postępowaniu stosuje normalną procedurę (nie są przewidziane żadne szczególne skrócone terminy).

Przydatne adresy internetowe

- Elektroniczny Biuletyn Zamówień Publicznych – www.etenders.gov.ie
- Ministerstwo Finansów – www.finance.gov.ie
- Forum on Public Procurement In Ireland – www.fpp.ie

Oddział 5. – Szwecja

Szwecja administracyjnie podzielona jest na 21 regionów (szw. *län* – odpowiednik naszego województwa) i 290 gmin (szw. *kommun*). Ostatnią nową gminą jest Knivsta, powstała w 2003 r., po odłączeniu się od gminy Uppsala.

Przepisy o zamówieniach publicznych

Podstawowym aktem prawnym dotyczącym zamówień publicznych w Szwecji jest Ustawa o zamówieniach publicznych – Lag (1992: 1582) om offentlig upphandling – w skrócie LOU. Ustawa ta została uchwalona w 1992 r. i weszła w życie 1 stycznia 1994 r. Obecnie trwają prace dostosowujące prawo do wymogów dwóch nowych dyrektyw unijnych, dotyczących zamówień publicznych (2004/17 oraz 2004/18). Planowane jest przyjęcie dwóch nowych ustaw regulujących odrębnie procedury udzielania zamówień przez podmioty publiczne oraz przez zamawiających sektorowych.

LOU składa się z siedmiu rozdziałów: 1) Przepisy ogólne, 2) Zamówienia na dostawy powyżej progów, 3) Zamówienia na roboty budowlane powyżej progów, 4) Zamówienia w sektorach wodnym, energetycznym, transportu i telekomunikacji powyżej progów, 5) Zamówienia na usługi typu A powyżej progów, 6) Zamówienia poniżej progów oraz zamówienia na usługi typu B, niezależnie od wartości zamówienia, 7) Środki odwoławcze i odszkodowania.

Inne akty prawne mające zastosowanie do zamówień publicznych w Szwecji to:

- rozporządzenie Komisji (WE) nr 1564/2005 z 7 września 2005 r. ustanawiające standardowe formularze do publikacji ogłoszeń w ramach procedur zamówień publicznych, zgodnie z dyrektywami 2004/17/WE i 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady;
- rozporządzenie (2000: 63) w sprawie wartości progowych zgodnie z ustawą o zamówieniach publicznych;
- rozporządzenie (1998: 63) w sprawie specyfikacji technicznych w zamówieniach publicznych;
- rozporządzenie (1998: 1364) dotyczące dokumentacji pisemnej w zamówieniach publicznych;
- rozporządzenie (1998: 796) dotyczące koordynacji zamówień rządowych.

Tekst ustawy oraz rozporządzeń jest dostępny na stronie <http://www.nou.se> (po angielsku jest tylko tekst ustawy). Jest to strona szwedzkiej agencji rządowej, Krajowej Rady ds. Zamówień Publicznych (NOU), odpowiedzialnej za kwestie zamówień publicznych (co do szczegółów patrz dalej). Strona ta zawiera sporo informacji o zamówieniach publicznych w Szwecji, w tym również teksty publikowanych przez NOU informatorów. Niestety, w języku angielskim, poza samym tekstem ustawy, dostępny jest jedynie krótki informator o NOU oraz o ustawie.

Dodatkowo do zamówień publicznych mogą mieć zastosowanie niektóre przepisy ustawy o tajemnicy państwowej (1980: 100) oraz ustawy o procedurach administracyjnych (1986: 223). W przypadku kiedy przedmiotem zamówienia

publicznego jest dostawa towarów, mają do niego zastosowanie przepisy ustawy regulującej stosunki umowne – ustawa o sprzedaży towarów (1990: 931) oraz inne przepisy prawa cywilnego.

Organizacja systemu zamówień publicznych

System zamówień publicznych w Szwecji jest co do zasady **zdecentralizowany**. Poszczególni zamawiający są sami odpowiedzialni za prowadzone przez siebie postępowania o zamówienia publiczne. Sporą popularnością, przede wszystkim w administracji centralnej, cieszą się jednak tzw. **zamówienia ramowe**. Są one udzielane w imieniu wszystkich agencji rządowych i mogą obejmować wiele produktów oraz usług. Stosownie do rozporządzenia w sprawie koordynacji zakupów rządowych (1998: 796), po udzieleniu takiego zamówienia ramowego na rzecz całej lub części administracji, dany organ administracji może zwrócić się bezpośrednio do wykonawcy takiego zamówienia ramowego z propozycją zakupu określonych towarów na określonych warunkach i po określonej cenie. W takim przypadku nie zachodzi potrzeba przeprowadzania kolejnego postępowania przetargowego. Cena oraz inne warunki umowne zostały już wcześniej ustalone pomiędzy zamawiającym a dostawcą lub wykonawcą. Organem odpowiedzialnym za koordynację udzielania zamówień ramowych jest Agencja Usług Prawnych, Administracyjnych i Finansowych (*Kammarkollegiet*). Jej zadaniem jest, po pierwsze, dopilnowanie, ażeby zamówienia dotyczyły najczęściej potrzebnych w administracji towarów (np. materiały biurowe, komputery, papier) oraz, po drugie, monitorowanie korzystania z zamówień ramowych dla celów statystycznych³². Wspomniane rozporządzenie przyznaje prawo do udzielania ramowych zamówień dziesięciu organom państwowym, i to tylko w zakresie ich kompetencji (np. *Statskontoret* jest odpowiedzialny za zakup komputerów i oprogramowania). Wszystkie zamówienia ramowe są centralnie ewidencjonowane, zaś informacja o nich dostępna w bazie danych prowadzonej przez *Kammarkollegiet*. Zamówienia ramowe są bardzo częstym zjawiskiem w Szwecji, obecnie obowiązuje około 300 zamówień ramowych podpisanych z 300 wykonawcami na zakup około 100 różnych grup produktów. Całkowita wartość udzielanych corocznie zamówień ramowych przekracza 700 mln euro i stanowi około 5% wszystkich zamówień publicznych. Przepisy rozporządzenia stwarzają ponadto możliwość udziału w postępowaniach małych i średnich przedsiębiorstw, poprzez obowiązek podzlecania czy też ustalania wymogów dotyczących kwalifikacji do udziału w postępowaniu na odpowiednim dla tych przedsiębiorstw poziomie³³. Wykaz zamówień ramowych można znaleźć na stronach systemu zamówień publicznych *Statens Internethandelsystem* (HIS), dostępnych w Internecie pod adresem: www.avropa.nu.

³² SIGMA-OECD „Centralised and Decentralised Public Procurement”, 2000, str. 15.

³³ Ibidem, str. 16.

Organy odpowiedzialne za zamówienia publiczne

Organem właściwym w sprawach zamówień publicznych jest **Krajowa Rada ds. Zamówień Publicznych (NOU)**.

Jest to organ centralnej administracji rządowej, który zajmuje się przede wszystkim:

- kontrolą przestrzegania ustawy o zamówieniach publicznych oraz Porozumienia w sprawie Zamówień Rządowych (GPA) Światowej Organizacji Handlu³⁴;
- przyczynianiem się do zwiększania efektywności systemu zamówień publicznych;
- rozpowszechnianiem informacji na temat zamówień publicznych za pomocą usług telefonicznych, publikacji, seminariów i konferencji;
- udzielaniem ogólnych porad i komentarzy na temat interpretacji ustawy oraz GPA.

NOU wydaje także informator o zamówieniach publicznych „Nou Info”. Ukazuje się on cztery razy w roku. Jest adresowany przede wszystkim do zamawiających – każdy zamawiający otrzymuje za darmo jeden egzemplarz informatora – zawiera jednak też szereg informacji użytecznych dla dostawców, konsultantów czy też dziennikarzy. Jest dostępny w Internecie pod adresem <http://www.nou.se>.

Dane teleadresowe NOU:

Adres pocztowy:

Vasagatan 44

S-111 20 STOCKHOLMSWEDEN

tel. +46 8 454 44 40 Fax +46 8 791 72 81

e-mail: registrator.nou@nou.se

Zasady udzielania zamówień publicznych

Postępowanie w sprawach zamówień publicznych w Szwecji oparte jest na następujących zasadach:

- najlepszej praktyki biznesowej,
- uczciwej konkurencji,
- zakazu dyskryminacji i obowiązku równego traktowania wykonawców ubiegających się o udzielenie zamówienia.

Zasady te mają zastosowanie do wszystkich zamówień, niezależnie od ich wartości. Oprócz tego do zamówień publicznych w Szwecji stosuje się zasady wynikające z orzecznictwa ETS: proporcjonalności, wzajemnego uznawania oraz przejrzystości. Polscy wykonawcy ubiegający się o zamówienia publiczne są traktowani na równi z wykonawcami szwedzkimi oraz wykonawcami pochodzącymi z innych państw UE.

³⁴ Tekst Porozumienia dostępny na internetowych stronach UZP, www.uzp.gov.pl.

Zakres podmiotowy

Podmiotami **zamawiającymi** obowiązanyymi do stosowania ustawy są:

- organy państwowe centralne i lokalne, inne agencje rządowe,
- organy zarządzające podmiotów regionalnych i lokalnych (samorząd terytorialny),
- organy samorządu terytorialnego, lokalne organy administracji rządowej, spółki, stowarzyszenia oraz fundacje stanowiące własność publiczną,
- instytucje kościelne (parafie).

Zakres przedmiotowy

Zakresem ustawy, podobnie jak w innych państwach UE, objęte jest udzielanie zamówień na dostawy, roboty budowlane oraz usługi. Ustawa dotyczy zarówno zamówień o wartości przekraczającej progi obowiązującego unijnych dyrektyw, jak i tzw. zamówień podprogowych.

W ślad za dyrektywami UE³⁵ ustawa wprowadza rozróżnienie pomiędzy usługami tzw. **priorytetowymi** (wymienionymi w załączniku A do ustawy) oraz **nie-priorytetowymi** (załącznik B). Różnica pomiędzy nimi polega na bardziej elastycznych procedurach udzielania zamówień w przypadku usług z załącznika B. Usługi typu B, nawet jeżeli ich wartość przekracza progi europejskie (o czym bardziej szczegółowo poniżej) mogą być udzielane zgodnie z procedurami uproszczonymi (to samo dotyczy oczywiście usług typu B o wartości podprogowej). Z kolei zamówienia na usługi priorytetowe podlegają bardziej rygorystycznym procedurom, ale po przekroczeniu progu europejskiego.

Do usług z załącznika A zalicza się:

- usługi konserwacyjne i naprawcze,
- usługi informatyczne,
- usługi księgowo, marketingowe,
- usługi reklamowe, wydawnicze,
- utrzymywanie i administrowania budynkami, a także
- usługi związane z usuwaniem odpadów.

Załącznik B obejmuje usługi:

- ochroniarskie,
- edukacyjne,
- związane z ochroną zdrowia,

³⁵ Dyrektywa 2004/18 oraz dyrektywa 92/50 dotycząca koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na usługi.

- kulturalne,
- socjalne,
- rekreacyjne, sportowe.

W sytuacji, kiedy zamówienie obejmuje zarówno dostarczenie dóbr, usług, jak i wykonanie robót budowlanych, zamawiający powinien uwzględnić te zasady, które mają zastosowanie do typu zamówienia, którego udział w ogólnej wartości zamówienia jest największy. To samo dotyczy kombinacji usług z załącznika A i B.

Spod obowiązywania ustawy wyłączone są następujące zamówienia:

- **zamówienia udzielane zgodnie z przepisami międzynarodowymi;**
- zamówienia udzielane zgodnie z umową międzynarodową zawartą pomiędzy państwami członkowskim EOG i państwem trzecim, dotyczące wspólnego projektu podmiotów zamawiających;
- zamówienia udzielane zgodnie z zawartą umową międzynarodową, dotyczącą **stacjonowania wojska** i obejmującą podmioty państwa członkowskiego lub kraju trzeciego;
- zamówienia udzielane zgodnie z określoną procedurą organizacji międzynarodowej, a także
- **następujące rodzaje usług:**
 - nabycie, najem lub dzierżawa gruntów, istniejących budynków lub innych nieruchomości lub praw do nich, bez względu na sposób finansowania,
 - usługi arbitrażowe i pojednawcze,
 - usługi telefoniczne, teleksowe, radiotelefoniczne, przywoławcze oraz satelitarne³⁶,
 - usługi finansowe związane z emisją, sprzedażą, nabyciem lub transferem papierów wartościowych lub innych instrumentów finansowych,
 - umowy o nawiązanie stosunku pracy,
 - usługi badawcze i rozwojowe – oprócz umów, z których korzyści przypadają wyłącznie podmiotowi zamawiającemu i są wykorzystywane dla potrzeb prowadzonej przez niego działalności, pod warunkiem że usługa taka jest w całości opłacona przez podmiot zamawiający,
 - usługi związane z zarządzaniem szwedzkim długiem publicznym oraz świadczone przez narodowy bank Szwecji.

Progi obowiązywania przepisów

Rygoryzm przepisów ustawy zależy od tego, czy wartość zamówienia przekracza, czy też nie, określony próg. I tak, postanowienia rozdziałów 2.–5. ustawy,

³⁶ Zamówienia na te usługi mogą być udzielane w procedurze uproszczonej (rozdział 7. ustawy); usługi te są objęte zakresem nowych dyrektyw UE, a więc w nowych przepisach wyłączenie to będzie musiało zostać uchylone.

które przewidują tzw. ponadprogowe procedury udzielania zamówień publicznych, mają zastosowanie po przekroczeniu następujących progów:

- zamówienia publiczne na dostawy:
 - agencje rządowe: 1 253 000 SK³⁷,
 - inni zamawiający: 1 826 000 SK;
- zamówienia publiczne na roboty budowlane: 45 670 000 SKK;
- zamówienia publiczne na usługi:
 - agencje rządowe: 1 253 000 SK,
 - pozostali zamawiający: 1 826 000 SK;
- zamówienia sektorowe:
 - zamówienia na usługi i dostawy: sektor wody, energetyki, transportu i telekomunikacji – 3 653 000 SK,
 - zamówienia na usługi i dostawy: telekomunikacja – 5 480 000 SK,
 - zamówienia na roboty budowlane: 45 670 000 SK.

Zamówienia przekraczające wspomniane progi są objęte zakresem unijnych dyrektyw dotyczących zamówień publicznych. Powyższe progi odpowiadają zaktualizowanym progom obowiązywania wspólnotowych dyrektyw o zamówieniach określonych w rozporządzeniu Komisji nr 2083/2005 i w komunikacie 2005/C325/09.

Do zamówień o wartościach szacunkowych (bez VAT), nieprzekraczających powyższych progów mają zastosowanie przepisy przewidujące procedury uproszczone. Dotyczą ich też ogólne zasady, wskazane w pkt 3, oraz procedury i środki odwoławcze (rozdział 7. ustawy).

Procedury udzielania zamówień

Powyżej wartości progowych przewidzianych w dyrektywach unijnych do udzielania zamówień stosuje się trzy procedury:

- otwartą,
- ograniczoną,
- negocjacyjną.

Podstawowymi procedurami udzielania zamówień publicznych są procedura otwarta oraz ograniczona. Wybór pomiędzy tymi dwiema procedurami należy do samego zamawiającego. Procedura **negocjacyjna** z kolei może być stosowana jedynie wyjątkowo, o ile spełnione są przesłanki wskazane w ustawie.

W przypadku procedury otwartej ofertę może złożyć każdy wykonawca w odpowiedzi na dane ogłoszenie o zamówieniu. **Termin składania ofert** wyznaczony przez zamawiającego nie może być krótszy niż **52 dni**, licząc od daty wysłania ogłoszenia.

³⁷ 1 EUR to ok. 9,3 SK.

szenia do publikacji w Dzienniku Urzędowym. Termin ten może być wszakże skrócony do **36 dni**, w żadnym wypadku jednak nie może być krótszy niż **22 dni**, jeżeli zamawiający opublikował ogłoszenie o planowanych zamówieniach (czyli tzw. PIN). Warunkiem jest jednak, aby ogłoszenie o planowanych zamówieniach zostało wysłane do publikacji nie później niż 52 dni i nie wcześniej niż 12 miesięcy przed wysłaniem do publikacji właściwego ogłoszenia o wszczęciu postępowania.

Zabronione są negocjacje zamawiającego z wykonawcami.

W procedurze **ograniczonej** oferty mogą złożyć jedynie wykonawcy zaproszeni przez zamawiającego. Postępowanie w tym przypadku składa się z **dwóch odrębnych faz**. Zamawiający najpierw publikuje ogłoszenie, w którym zaprasza wykonawców do składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu. Termin składania wniosków nie może być krótszy aniżeli **37 dni**, licząc od daty wysłania ogłoszenia do publikacji w Dzienniku Urzędowym UE. Następnie zamawiający dokonuje wyboru takiej liczby wykonawców, która zapewni rzeczywistą konkurencję, wyłącznie na podstawie dokumentów i środków dowodowych wymienionych wprost w odpowiednich przepisach dyrektyw. Wyboru wykonawców, którzy zostaną zaproszeni do składania ofert, dokonuje się w oparciu o obiektywne kryteria odnoszące się do:

- wiarygodności wykonawcy,
- jego sytuacji finansowej i ekonomicznej,
- jego wiedzy i możliwości technicznych.

Zamawiający może, w ogłoszeniu zapraszającym do składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu, określić z góry liczbę wykonawców, których zaprosi do składania ofert. Liczba ta powinna mieścić się w przedziale od 5 do 20. Zamawiający może ją jednak ograniczyć w sytuacji, kiedy wydaje się, że liczba wykonawców spełniających minimalne wymagania będzie zbyt duża, a przez to znacznie zwiększy koszty postępowania. Jeżeli zamawiający nie uczynił takiego zastrzeżenia, obowiązany jest zaprosić wszystkich wykonawców, którzy spełniają przewidziane przez niego kryteria. Zgodnie z orzecznictwem ETS wybór wykonawców może być dokonywany jedynie w oparciu o obiektywne kryteria wskazane w dyrektywach unijnych, nie zaś w sposób dowolny czy też arbitralny. Równocześnie, jeżeli liczba wykonawców spełniających warunki określone przez zamawiającego jest mniejsza aniżeli liczba wskazana w ogłoszeniu, zamawiający zaprasza wszystkich wykonawców spełniających te warunki.

Następnie zamawiający zaprasza wybranych przez siebie wykonawców do składania ofert, wyznaczając termin, który nie może być krótszy aniżeli **40 dni**, licząc od daty wysłania zaproszenia. Podane wyżej terminy mogą być także pod pewnymi warunkami skrócone. Po pierwsze, w sytuacji, kiedy zamawiający opublikował ogłoszenie o planowanych zamówieniach, termin składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu może zostać skrócony do **26 dni**. Po drugie, ustawie znana jest jeszcze procedura **przyspieszona**, w której skróceniu mogą ulec zarówno termin składania wniosków o dopuszczenie do udziału – do nie mniej niż

15 dni, jak i termin składania ofert, ale do nie mniej niż **10 dni**. Procedura ta może zostać zastosowana w sytuacji, kiedy ze względu na pilny charakter udzielenia zamówienia nie mogą być zachowane terminy normalnie przewidziane dla procedury ograniczonej.

Podobnie jak w procedurze otwartej, w procedurze ograniczonej niedopuszczalne jest prowadzenie negocjacji z oferentami.

Procedura **negocjacyjna** polega na tym, że zamawiający udziela zamówienia po przeprowadzeniu negocjacji z jednym lub większą liczbą wykonawców. Ustawa rozróżnia procedurę negocjacyjną z wcześniejszą publikacją ogłoszenia oraz bez. Zarówno jedna, jak i druga jest jednak dopuszczalna tylko w wyjątkowych, ściśle określonych przypadkach.

Przykładowo, ustawa zezwala na skorzystanie z **procedury negocjacyjnej z publikacją ogłoszenia**:

- gdy w toku realizacji procedury otwartej lub ograniczonej nie wpłynęły prawidłowe oferty albo wpłynęły oferty, które nie mogą być przyjęte na mocy przepisów krajowych, o ile początkowe warunki zamówienia nie zostały w sposób istotny zmienione;
- w wyjątkowych przypadkach, gdy charakter dostaw, robót budowlanych lub usług bądź związane z nimi ryzyko nie pozwalają na dokonanie wcześniejszej ogólnej wyceny;
- w odniesieniu do usług, gdy specyfikacje techniczne nie mogą być ustalone z dostateczną precyzją, aby umożliwić wybór oferty najkorzystniejszej w procedurze otwartej lub ograniczonej;
- gdy dane roboty budowlane służą wyłącznie celom badawczym, doświadczalnym lub rozwojowym, nie zaś zapewnieniu zysku lub pokryciu poniesionych kosztów badań i rozwoju.

Z kolei z procedury **negocjacyjnej bez publikacji ogłoszenia** można skorzystać, jeżeli:

- w toku procedury otwartej lub ograniczonej nie wpłynęły żadne oferty lub wpłynęły jedynie oferty nieprawidłowe, o ile początkowe warunki zamówienia nie zostały w sposób istotny zmienione oraz o ile przekazano Komisji, na jej wniosek, sprawozdanie;
- z przyczyn technicznych, artystycznych lub związanych z ochroną praw wyłącznych zamówienie może zostać udzielone tylko określönemu wykonawcy;
- zachodzi pilna potrzeba udzielenia zamówienia, której nie można było wcześniej przewidzieć, wynikająca z przyczyn niezależnych od zamawiającego, która sprawia, że nie można zachować terminów przewidzianych w odniesieniu do procedury otwartej, ograniczonej lub negocjacyjnej z publikacją ogłoszenia.

Ponadto procedura **negocjacyjna bez ogłoszenia** jest dopuszczalna w odniesieniu do zamówień udzielanych zwycięzcy konkursu oraz zamówień, których przedmiotem są wyroby produkowane jedynie w celach naukowych, doświadczalnych, badawczych lub rozwojowych. Przepis ten nie obejmuje produkcji seryjnej, mającej na celu udowodnienie zdolności rynkowych lub pokrycie kosztów badań i rozwoju, oraz tzw. zamówień uzupełniających lub dodatkowych.

Termin składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu w procedurze negocjacyjnej z publikacją ogłoszenia nie powinien być krótszy aniżeli **37 dni**, licząc od daty wysłania ogłoszenia (15 dni w przypadku procedury przyspieszonej). Pierwszy etap postępowania w procedurze negocjacyjnej (kwalifikacja) jest identyczny jak w przypadku procedury ograniczonej. **Ustawa nie reguluje minimalnego terminu składania ofert w procedurze negocjacyjnej.**

Procedury dla zamówień podprogowych

Procedury udzielania zamówień publicznych poniżej progów europejskich określone są w rozdziale 6. Przepisy tego rozdziału mają zastosowanie do:

- zamówień, których wartość szacunkowa (bez VAT) nie przekracza progów unijnych;
- zamówień na usługi wymienione w załączniku A (tzw. usługi priorytetowe), o ile ich wartość nie przekracza progów unijnych;
- zamówień na usługi wymienione w załączniku B (tzw. usługi niepriorytetowe), niezależnie od ich wartości;
- zamówień na usługi telefoniczne, teleksowe, radiotelefoniczne, przywoławcze oraz satelitarne;
- zamówień wymienionych w art. 3 rozdziału 1, czyli zamówień, do których udzielenia konieczne jest przestrzeganie tajemnicy lub stosowanie innych restrykcji dotyczących bezpieczeństwa państwa, a także zamówień dotyczących produktów i usług, które nie mają wyłącznie cywilnego przeznaczenia lub do których ma zastosowanie art. 296 TWE.

Udzielając zamówień „podprogowych”, zamawiający może zastosować procedury **uproszczone lub ograniczone, a zupełnie wyjątkowo udzielić zamówienia z wolnej ręki.**

W **procedurze uproszczonej** zamawiający zaprasza przedsiębiorców do składania ofert poprzez zamieszczenie ogłoszenia w elektronicznej, publicznie dostępnej bazie danych lub w inny sposób, który może zapewnić prawdziwą konkurencję.

Zamawiający może zaprosić do złożenia oferty bez publikacji ogłoszenia jednego określonego wykonawcę, jeżeli:

- w odpowiedzi na opublikowane poprzednio zaproszenie do składania ofert w procedurze uproszczonej nie wpłynęły żadne oferty lub wpłynęły jedynie oferty nieprawidłowe, o ile początkowe warunki zamówienia nie zostały w sposób istotny zmienione;
- zamawiane towary są produkowane wyłącznie w celach badawczych, rozwojowych, eksperymentalnych lub studyjnych, pod warunkiem że ich produkcja nie ma na celu zysku;
- z przyczyn technicznych, artystycznych lub związanych z ochroną praw wyłącznych zamówienie może być wykonane tylko przez określonego wykonawcę;
- przedmiotem zamówienia są dostawy produktów przez oryginalnego dostawcę, w celu częściowego zastąpienia lub uzupełnienia dotychczasowych dostaw, o ile zmiana dostawcy powodowałaby nieproporcjonalne dla zamawiającego problemy techniczne lub ekonomiczne.

Procedura selektywna z kolei polega na tym, że zamawiający zamieszcza zaproszenie do składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu w elektronicznej, publicznie dostępnej bazie danych. W zaproszeniu tym może wskazać on liczbę dostawców lub wykonawców, których ma zamiar następnie zaprosić do składania ofert. Liczba ta powinna być uzasadniona charakterem przedmiotu zamówienia oraz na tyle duża, aby zapewnić prawdziwą konkurencję. Zamawiający może następnie prowadzić negocjacje z jednym lub z większą liczbą zaproszonych dostawców lub wykonawców.

Zamówienie z wolnej ręki (zamówienie bezpośrednio) można stosować tylko w sytuacjach, kiedy zachodzi pilna potrzeba udzielenia zamówienia, wynikająca z okoliczności, których nie można było przewidzieć i na które zamawiający nie ma wpływu. Zamówienie takie może być zastosowane również w sytuacji, kiedy wartość zamówienia jest niska³⁸. W ocenie pracowników wydawnictwa „Anbuds Journalen”, w którym zamieszczane są krajowe ogłoszenia o zamówieniach publicznych, szwedzcy zamawiający są coraz bardziej zainteresowani publikowaniem ogłoszeń o zamówieniach nawet o stosunkowo niedużej wartości, gdyż prowadzi to do zwiększenia konkurencyjności postępowania o zamówienie publiczne i co za tym idzie – uzyskiwania coraz bardziej korzystnych ofert.

Terminy składania ofert i wniosków

Ustawa przewiduje różne terminy minimalne, w zależności od tego, czy zamawiający udziela zamówienia ponad-, czy też podprogowego. Terminy składania ofert lub wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu liczone są od daty wysłania ogłoszenia do publikacji. Termin składania ofert w procedurze ograniczonej liczy się od daty wysłania zaproszenia do składania ofert.

³⁸ Przepisy ustawy nie mówią, jaka to może być wartość – zamawiający sami decydują o tym, czy dane zamówienie może być uznane za małej wartości. W praktyce publikowane są ogłoszenia o wartościach przekraczających próg 8 000–16 000 euro.

Minimalne terminy dla składania **wniosek o dopuszczenie do udziału w postępowaniu** (dotyczy procedury ograniczonej i procedury negocjacyjnej z publikacją ogłoszenia):

Zamówienia **ponadprogowe**:

- 1) co najmniej 37 dni lub
- 2) co najmniej 15 dni w procedurze ograniczonej i procedurze negocjacyjnej z publikacją ogłoszenia, kiedy nie jest możliwe wyznaczenie terminu wskazanego w pkt 1).

Minimalne terminy składania ofert:

Zamówienia ponadprogowe:

- 1) co najmniej 52 dni w procedurze otwartej,
- 2) co najmniej 40 dni w procedurze ograniczonej,
- 3) co najmniej 10 dni w procedurze ograniczonej, kiedy z niezawinionych obiektywnych przyczyn nie jest możliwe wyznaczenie terminu wskazanego w pkt 2).

Do uznania zamawiającego należy natomiast wyznaczenie terminu składania ofert w w procedurze negocjacyjnej z publikacją ogłoszenia lub bez ogłoszenia.

Ustawa przewiduje także możliwość skrócenia terminów, jeżeli zamawiający opublikował zbiorcze ogłoszenie o zamówieniach planowanych w danym okresie.

W procedurach podprogowych zamawiający ma obowiązek wyznaczyć rozsądny termin na złożenie oferty lub wniosku o dopuszczenie do udziału w postępowaniu, termin ten nie może być wszakże krótszy niż **10 dni**, licząc od daty opublikowania informacji o zamówieniu.

Kryteria udzielenia zamówienia

Zamawiający może wybrać ofertę najkorzystniejszą na podstawie wyłącznie najniższej ceny albo w oparciu o kryterium „oferty najkorzystniejszej ekonomicznie”. W tym ostatnim przypadku wyboru oferty dokonuje się przy uwzględnieniu podkryteriów, takich jak np. cena, koszty bieżące, jakość, estetyka, wpływ na środowisko naturalne i inne. Wszystkie kryteria (podkryteria) stosowane przez zamawiającego w celu wyboru oferty najkorzystniejszej ekonomicznie powinny być podane do wiadomości oferentów w ogłoszeniu lub dokumentacji przetargowej, w miarę możliwości w kolejności ich znaczenia.

Obecnie obowiązujące przepisy nie nakładają na zamawiających obowiązków podawania wagi kryteriów³⁹.

³⁹ Zamawiający będą mieli taki obowiązek po wejściu w życie przepisów wdrażających nowe dyrektywy.

Informacje statystyczne o rynku zamówień publicznych

Wartość rynku zamówień publicznych w Szwecji jest szacowana na ok. 50 mld euro. Wartość zamówień ogłoszonych w Dzienniku Urzędowym UE wyniosła w 2004 r. ok. 9,5 mld euro. Szwedzcy zamawiający opublikowali w Dz. Urz. UE w 2004 r. 3287 ogłoszeń o zamówieniach. Udział wartości zamówień opublikowanych w stosunku do ogólnej wartości zamówień udzielonych w tym kraju był wyższy od średniej europejskiej i wyniósł w 2004 r. 18,8%. Liczba zamawiających, którzy opublikowali ogłoszenia o zamówieniach publicznych, wyniosła w 2004 r. nieco ponad 700.

Sposoby i miejsca upublicznienia informacji o zamówieniach publicznych

Ogłoszenia o zamówieniach

Zgodnie z zasadą przejrzystości zamawiający mają obowiązek publikacji ogłoszeń o zamówieniach. Obowiązek ten dotyczy wszystkich zamówień, zarówno przekraczających progi europejskie, jak i podprogowych. W przypadku zamówień „europejskich” (czyli powyżej progów z dyrektyw) zamawiający są obowiązani do publikowania następujących ogłoszeń:

- ogłoszenie wstępne o planowanych zamówieniach, które będą udzielane w ciągu kolejnych 12 miesięcy,
- ogłoszenie o danym zamówieniu,
- ogłoszenie o udzielonym zamówieniu.

Ogłoszenia o zamówieniach publicznych w Szwecji, których wartość przekracza progi unijne, są publikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej (dodatek S). Od 1 lipca 1999 r. jest on dostępny tylko w postaci elektronicznej jako Tenders Electronic Daily (TED). Obecny adres strony internetowej to: www.ted.europa.eu.

W TED publikowane są zresztą nie tylko ogłoszenia o zamówieniach udzielanych przez zamawiających ze Szwecji czy też innych państw Unii Europejskiej, ale także o zamówieniach udzielanych przez Europejski Bank Inwestycyjny, Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju, instytucje unijne, przez zamawiających z Norwegii, Liechtensteinu i Islandii⁴⁰, instytucje z krajów stron Porozumienia w sprawie zamówień rządowych (GPA) – Japonii, USA, Kanady i Szwajcarii, oraz ogłoszenia o zamówieniach udzielanych w ramach programów pomocowych finansowanych przez UE. Ogłoszenia zamawiających przesyłane są do TED na

⁴⁰ Kraje tworzące wspólnie z państwami UE Europejski Obszar Gospodarczy.

formularzach określonych w unijnym Rozporządzeniu Komisji (WE) nr 1564/2005 z 7 września 2005 r. ustanawiającym standardowe formularze do publikacji ogłoszeń w ramach procedur zamówień publicznych, zgodnie z dyrektywami 2004/17/WE i 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady.

Ogłoszenia o zamówieniach publicznych w Szwecji zamieszczane są ponadto w periodyku „Anbuds Journalen” ([www. anbudsjournalen. se](http://www.anbudsjournalen.se)), wydawanym od 1994 r.

Publikowanie ogłoszeń w AJ nie jest obowiązkowe dla zamawiających. Ogłoszenia w AJ są publikowane bezpłatnie, podobnie jak bezpłatne jest umieszczenie ogłoszenia w bazie danych dostępnej w Internecie. „Anbuds Journalen” jest tygodnikiem, ukazuje się we wtorki. Oprócz ogłoszeń o szwedzkich zamówieniach, zarówno „podprogowych”, jak i „europejskich”, można tam znaleźć również informacje o zamówieniach udzielanych w Finlandii.

Zamawiający ma prawo opublikować ogłoszenie o zamówieniu publicznym w każdym języku urzędowym UE. W praktyce prawie zawsze jest to język szwedzki, a jedynie wyjątkowo, w sytuacji, kiedy trudno znaleźć wykonawcę w Szwecji, także język angielski.

Dokumentacja przetargowa

Zamawiający ma obowiązek opracowania, niezależnie od zastosowanej procedury udzielania zamówienia, dokumentacji przetargowej zawierającej bardziej szczegółowe niż ogłoszenie informacje o udzielanym zamówieniu.

Dokumentacja przetargowa powinna zawierać co najmniej:

- specyfikację zamawianych produktów/usług,
- warunki umowy,
- warunki administracyjne, np. dotyczące złożenia oferty,
- kryteria wyboru oferty,
- warunki kwalifikacji dotyczące wykonawców.

Zamawiający nie może zmienić warunków udziału w postępowaniu w trakcie jego trwania. Co do zasady, w przypadku zmian wymagań zamawiającego powinien on rozpocząć postępowanie od nowa.

Ustawa zabrania wprowadzania do dokumentacji zamówienia dyskryminujących zapisów, w szczególności odwołujących się do znaków towarowych, patentów lub pochodzenia i przez to skutkujących uprzywilejowaniem lub wyeliminowaniem

waniem niektórych dostawców lub wykonawców. Wskazanie, o którym mowa wyżej, jest jednak możliwe, jeżeli zamawiający nie jest w stanie inaczej opisać przedmiotu zamówienia za pomocą dostatecznie dokładnych i powszechnie zrozumiałych określeń, w takim jednak przypadku zamawiający obowiązany jest użyć słów „lub równoważne”.

Warunki, które muszą być spełnione przez wykonawców

Ustawa pozwala zamawiającemu na wykluczenie wykonawcy, który:

- jest w stanie upadłości lub likwidacji, którego działalność jest objęta zarządem sądowym, który zawarł umowę z wierzycielami, zawiesił działalność gospodarczą albo znajduje się w analogicznej sytuacji, wynikającej z podobnej procedury przewidzianej prawem krajowym;
- jest przedmiotem postępowania o ogłoszenie upadłości, o wydanie nakazu przymusowej likwidacji, o ustanowienie zarządu sądowego, postępowania układowego z wierzycielami lub innego podobnego postępowania przewidzianego prawem krajowym;
- został skazany prawomocnym wyrokiem za przestępstwo związane z jego działalnością zawodową;
- jest winny poważnego wykroczenia zawodowego, które może być w jakikolwiek sposób udowodnione przez zamawiających;
- zalega z uiszczaniem składek na ubezpieczenie społeczne, wymaganych przez przepisy prawa kraju, w którym ma siedzibę lub kraju zamawiającego;
- nie wywiązuje się z obowiązku płatności podatków wymaganych przez przepisy prawa kraju zamawiającego oraz
- jest winny poważnego oszustwa w zakresie dostarczenia lub niedostarczenia informacji, wymaganych zgodnie z ustawą.

Zamawiający może wymagać od wykonawcy wykazania, że nie zachodzi w stosunku do niego żadna z okoliczności skutkujących jego wykluczeniem. Wykonawca ma wówczas obowiązek wykazać za pomocą odpowiednich dokumentów, że spełnia warunki udziału w postępowaniu, a w przypadku gdy takie dokumenty nie są wydawane przez administrację kraju, z którego pochodzi, za pomocą oświadczenia wykonawcy.

Zamawiający może również określić w ogłoszeniu lub dokumentacji przetargowej, jakie rodzaje dokumentów ma przedstawić wykonawca w celu potwierdzenia swojej sytuacji ekonomicznej i finansowej oraz zdolności technicznych i profesjonalnych. Ustawa nie określa, jakie to mogą być dokumenty.

Zasadą obowiązującą w tej sytuacji jest ta, że żądanie przedstawienia określonych dokumentów musi być uzasadnione przedmiotem zamówienia; zamawiający zobowiązany jest uwzględnić przy tym uzasadnione interesy wykonawców, związane z ochroną ich tajemnic technicznych i handlowych.

Wymagania dotyczące ofert oraz wniosków

Co do zasady, oferty lub wnioski o dopuszczenie do udziału w postępowaniu o zamówienie publiczne powinny być składane na piśmie. Wniosek o dopuszczenie do udziału w postępowaniu może być złożony ustnie, za pomocą środków elektronicznych lub w inny sposób, pod warunkiem że zostanie następnie potwierdzony na piśmie.

Zamawiający może wyrazić zgodę na składanie ofert drogą elektroniczną lub w inny sposób, pod warunkiem że treść oferty nie zostanie ujawniona przed upływem terminu składania ofert. Zamawiający może również wymagać, aby oferta złożona w ten sposób została niezwłocznie potwierdzona, na piśmie lub w inny sposób.

Otwarcie ofert powinno nastąpić tak szybko, jak to możliwe po upływie terminu składania ofert. **Otwarcie ofert nie jest publiczne.** Powinno nastąpić w obecności co najmniej dwóch osób wskazanych przez zamawiającego. Wykonawca może wnioskować o udział w otwarciu ofert przedstawiciela szwedzkiej izby handlowej, ma jednak obowiązek pokryć koszty jego udziału. Zamawiający ma obowiązek sporządzić protokół z otwarcia ofert. W przypadku procedur negocjacyjnych wyżej wymienione formalności nie muszą mieć zastosowania.

Dostępne procedury i środki odwoławcze

Wykonawcom, których interesy prawne zostały naruszone przez zamawiającego w trakcie postępowania o udzielenie zamówienia, przysługują środki odwoławcze. Środkiem odwoławczym od decyzji podjętych przez zamawiających, przysługującym dostawcom lub wykonawcom, poświęcony jest rozdział 7. szwedzkiej ustawy. Środki przewidziane w ustawie przysługują niezależnie od wartości zamówienia będącego przedmiotem postępowania, również w przypadku zamówień, które ze względu na swoją wartość nie podlegają przepisom dyrektyw. Środki odwoławcze dzielą się na mające charakter **administracyjny** oraz **sądowy**.

Środki administracyjne

Dostawcy lub wykonawcy, który uważa, że doznał lub może doznać uszczerbku na skutek naruszenia prawa przez zamawiającego, przysługuje prawo do wniesienia odwołania do sądu administracyjnego. W Szwecji są 23 sądy regionalne rozpatrujące odwołania w pierwszej instancji, cztery sądy drugiej instancji rozpatrujące odwołania od wyroków sądów niższej instancji oraz Najwyższy Sąd Administracyjny.

Odwołanie wnosi się do sądu właściwego według siedziby zamawiającego. Sądy administracyjne rozpatrują zwykle odwołania w składzie jednoosobowym, w niektórych przypadkach w składzie: jeden sędzia zawodowy i trzech ławników. Postępowanie przed sądem jest szybkie i nie kosztowne, gdyż:

- nie pobiera się żadnego wpisu od wnoszonego odwołania,
- nie obowiązuje tzw. przymus adwokacki,
- każda ze stron ponosi swoje własne koszty związane z udziałem w postępowaniu.

Wniesienie odwołania jest dopuszczalne tylko przed zawarciem umowy w sprawie zamówienia publicznego, ale nie później niż w terminie 10 dni od dnia, w którym dostawca lub wykonawca został poinformowany przez zamawiającego o danej decyzji. Wnosząc odwołanie, dostawca lub wykonawca może domagać się naprawienia danego naruszenia lub powtórzenia postępowania przez zamawiającego. Sąd, który uwzględni wniesione odwołanie, może zdecydować, że postępowanie powinno zostać powtórzone albo że może być kontynuowane dopiero po naprawieniu naruszenia, np. usunięciu dyskryminujących zapisów w specyfikacji technicznej. Sąd administracyjny nie jest natomiast uprawniony do unieważnienia zawartej już umowy w sprawie zamówienia publicznego. Zgodnie z przepisami prawa cywilnego możliwe jest w pewnych sytuacjach uchylenie umowy zawartej w wyniku postępowania przestępczego, jest to jednak przypadek niezwykle rzadki, który do tej pory nie wystąpił w szwedzkich zamówieniach publicznych.

W przypadku zamówień w tzw. sektorze użyteczności publicznej trybunał administracyjny może, pod karą grzywny, zabronić kontynuowania postępowania bez wcześniejszego usunięcia nieprawidłowości. Podczas prac nad ostatnią nowelizacją ustawy proponowano, ażeby w takim wypadku sąd nakładał na zamawiającego grzywnę w wysokości nie niższej niż 1% wartości zamówienia – ostatecznie propozycja ta nie została przyjęta⁴¹. Sąd może również zawiesić postępowanie do czasu podjęcia ostatecznego rozstrzygnięcia w sprawie. Od decyzji sądu administracyjnego można się odwoływać do trybunału wyższej instancji i wreszcie do Najwyższego Sądu Administracyjnego⁴².

Środki cywilnoprawne

W przypadku środków o charakterze cywilnoprawnym dostawca lub wykonawca, który został pokrzywdzony przez zamawiającego, może dochodzić od niego odszkodowania za poniesione szkody przed sądem powszechnym. Z żądaniem takim można wystąpić przed sąd pierwszej instancji, w terminie do roku od popełnienia naruszenia (sądy administracyjne nie mają kompetencji do orzekania w sprawach odszkodowań)⁴³. Wykonawca dla uzyskania odszkodowania obejmującego tzw. dodatni interes umowny, czyli utracony potencjalny zysk, musi udo-

⁴¹ Komisja Europejska „Public Procurement in the European Union. Practical Guide on Remedies”, 2000, str. 231.

⁴² Douglas Roos i Pernilla Bjurman, „The Law on Public Procurement in Sweden”, Public Procurement Law Review 7 (1998), str. 16; bardziej szczegółowy opis procedur odwoławczych w Szwecji w opracowaniu Komisji Europejskiej „Public Procurement in the European Union. Practical Guide on Remedies”, 2000, str. 229.

⁴³ Douglas Roos i Pernilla Bjurman, op. cit., str. 16.

wodnić, iż miał rzeczywiste szanse na uzyskanie zamówienia, które zostały zaprzepaszczone przez zamawiającego na skutek naruszenia przez niego odpowiednich przepisów. Z kolei w przypadku przedsiębiorstw z tzw. sektora użyteczności publicznej odszkodowanie obejmuje jedynie koszty poniesione w związku z przygotowaniem oferty; w takiej jednak sytuacji konieczne jest udowodnienie przez wykonawcę, iż miał realne szanse na uzyskanie zamówienia.

Przydatne adresy internetowe

- Aktuell Produkt Information (API) Online <http://www.api.se/> – strona zawierająca linki do BRE, TED, ogłoszeń z UE/EFTA/GPA oraz innych usług, baz danych oraz dokumentów.
- Anbuds Journalen <http://www.ajour.se/> – baza danych, zawierająca wszystkie ogłoszenia opublikowane w Dz. Urz. UE (TED). „Anbuds Journalen” publikuje także ogłoszenia o zamówieniach publicznych nieprzekraczających progów obowiązywania dyrektyw.
- The Swedish Instrument for Ecologically Sustainable Procurement <http://www.eku.nu> – strona skierowana do zamawiających, którzy chcą udzielać zamówień proekologicznych.
- Kommerskollegium – National Board of Trade <http://www.offentlig.kommers.se> – strona internetowa skierowana do małych i średnich przedsiębiorstw, udzielająca porad, jak ubiegać się o zamówienia publiczne, również na rynku europejskim.
- National Board for Public Procurement (NOU) <http://www.nou.se> – NOU jest centralną agendą rządową udzielającą porad w zakresie zamówień publicznych.
- SEMA Group Info Data <http://www.infodata.sema.se/ted/> – SEMA oferuje linki do baz danych zawierających informacje o zamówieniach publicznych w kraju i za granicą. Dostępna tylko po szwedzku.
- Svenska Handelshuset AB <http://www.svenskahandelshuset.se/> – Svenska Handelshuset AB monitoruje zamówienia publiczne udzielane w Szwecji. Na podstawie kryteriów wskazanych przez klienta informacje są sortowane wg sektorów działalności oraz obszaru geograficznego. Informacje o interesujących zamówieniach są wysyłane pocztą elektroniczną. Dostępna tylko po szwedzku.
- Nätverket för Elektroniska Affärer – Swedish Alliance for Electronic Business (NEA) <http://www.nea.nu/>
- Fritzes – odpowiedzialny za wydawanie biuletynu przygotowywanego przez NOU <http://www.fritzes.se>
- Sveriges Offentliga Inköpare – The Swedish Association of Public Purchasers (SOI) <http://www.soiorg.org/>
- Szwedzkie Stowarzyszenie Publicznych Nabywców (SOI) jest organizacją non-profit zrzeszającą ok. 1000 publicznych zamawiających i urzędników zajmujących się zamówieniami. Celem SOI jest polepszenie warunków udzielania zamówień publicznych.

- Szwedzki Urząd ds. Konkurencji <http://www.kkv.se>
- Szwedzki Instytut Normalizacyjny <http://www.sis.se> – informacje na temat norm obowiązujących w Szwecji
- Exportrådet The Swedish Trade Council <http://www.upphandlingsnytt.swedishtrade.se>
- Publikuje newsletter, który zawiera informacje o zamówieniach (ogłoszenia) zaczerpnięte z TED oraz projektów międzynarodowych finansowanych przez UE, ONZ lub międzynarodowe banki. Dostęp do newslettera wymaga rejestracji.

Oddział 6. – Wielka Brytania

W skład Wielkiej Brytanii wchodzi: Anglia, Walia i Szkocja, położone na wyspie Wielka Brytania, oraz Irlandia Północna, leżąca w północnej części wyspy Irlandia. W. Brytania podzielona jest na cztery części, będące niegdyś samodzielnymi królestwami – Anglię, Irlandię Północną, Szkocję i Walię. Szczegółowy podział administracyjny nie jest ustalony przez rząd centralny, lecz samodzielnie w każdej z części, stąd też istnieją pomiędzy nimi duże różnice w organizacji administracji samorządowej. I tak, w **Anglii** nie ma dualizmu administracji terytorialnej, czyli występowania obok siebie administracji rządowej i samorządowej. Rząd zajmuje się sprawami całego kraju. Istnieje podział na regiony, hrabstwa, dystrykty i parafie (*parish*). Podział **Irlandii Północnej** wynika z podziału całej wyspy Irlandii – sześć z dziewięciu hrabstw prowincji Ulster należy do Zjednoczonego Królestwa, tworząc Irlandię Północną, pozostałe należą do Irlandii. **Szkocja** od 1996 r. dzieli się na 32 hrabstwa. **Walia** również w 1996 r. podzielona została na 22 jednostki administracyjne: 9 hrabstw, 10 hrabstw miejskich i 3 miasta, wszystkie o równym statusie.

Przepisy dotyczące zamówień publicznych

Dla brytyjskiego systemu zamówień publicznych charakterystyczne jest to, że powszechnie obowiązujące przepisy o zamówieniach publicznych dotyczą tylko tych zamówień, które są objęte zakresem unijnych dyrektyw. Są to dwa rozporządzenia opracowane przez rząd i przedstawione do zatwierdzenia Parlamentowi:

- rozporządzenie nr 5 (2006) dotyczące zamówień publicznych (Statutory instrument no 5 The Public Contract Regulations 2006),
- rozporządzenie nr 6 (2006) dotyczące zamówień sektorowych (Statutory instrument no 6 The Utilities Contracts Regulation 2006).

Celem przyjęcia tych rozporządzeń było transponowanie (wdrożenie) postanowień dwóch nowych unijnych dyrektyw dotyczących zamówień publicznych – 2004/18 oraz 2004/17. The Public Contract Regulations, wdrażające postanowie-

nia dyrektywy 2004/18, w dalszej części publikacji będzie nazywane „rozporządzeniem klasycznym”, zaś The Utilities Contracts Regulations, wdrażające przepisy dyrektywy 2004/17, będzie określane jako „rozporządzenie sektorowe”.

Rozporządzenia te dotyczą wyłącznie zamówień udzielanych w Anglii, Walii oraz Irlandii Płn. W Szkocji przyjęte zostały dwa odrębne rozporządzenia:

- Scottish Statutory Instrument 2006 No. 1 – The Public Contracts (Scotland) Regulations 2006 oraz
- Scottish Statutory Instrument 2006 No. 2 – The Utilities Contracts (Scotland) Regulations 2006.

Treść tych rozporządzeń jest jednak identyczna z rozporządzeniami dla Anglii, Walii i Irlandii Płn., dlatego nie będą one osobno omawiane.

Rozporządzenia klasyczne i sektorowe, zarówno „angielskie”, jak i „szkockie”, weszły w życie 31 stycznia 2006 r., a więc w dniu, w którym upływał termin wdrożenia dyrektyw 2004/18 oraz 2004/17. W ten sposób W. Brytania znalazła się w niewielkiej grupie państw UE, które zdążyły z wdrożeniem dyrektyw w terminie przez nie wyznaczonym.

Rozporządzenie **klasyczne** składa się z dziewięciu części:

- przepisy ogólne (zakres obowiązywania, wyłączenia, progi),
- specyfikacje techniczne,
- procedury udzielania zamówień publicznych,
- wybór wykonawcy,
- udzielenie zamówienia publicznego,
- zamówienia specjalne (konkursy na projekty, koncesje na roboty budowlane, podwykonawstwo oraz zamówienia subsydiowane),
- umowy ws. zamówień publicznych,
- przepisy różne,
- procedury odwoławcze.

Struktura rozporządzenia **sektorowego** przedstawia się z kolei następująco:

- przepisy ogólne (zakres obowiązywania, wyłączenia, progi),
- specyfikacje techniczne,
- procedury udzielania zamówień publicznych (otwarta, ograniczona, negocjacyjna, ogłoszenia – zaproszenie do konkurencji),
- kwalifikacja i wybór wykonawcy (systemy kwalifikacji, kryteria wykluczenia i wyboru wykonawców, konsorcja),
- udzielenie zamówienia publicznego (kryteria wyboru oferty, publikacja ogłoszenia o udzieleniu zamówienia),
- zamówienia specjalne (konkursy na projekty),
- umowy ws. zamówień publicznych (wymogi dotyczące wykonania zamówienia),

- przepisy różne (protokół z postępowania, sprawozdania statystyczne, publikacja ogłoszeń, podwykonawstwo, atestacja),
- procedury odwoławcze (środki ochrony prawnej oraz concyliacja).

Zarówno klasyczne, jak i sektorowe rozporządzenia mają zastosowanie wyłącznie do zamówień o wartościach nie mniejszych niż progi określone w unijnych dyrektywach. W W. Brytanii brak jest aktu prawnego regulującego procedury udzielania zamówień podprogowych. Zamówienia mniejszej wartości podlegają więc wyłącznie zasadom wynikającym z prawa pierwotnego WE – Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (szczegóły – patrz rozdział 1.).

Zakresem rozporządzenia „klasycznego” objęte są zamówienia publiczne, czyli umowy majątkowe zawierane na piśmie pomiędzy zamawiającym (zakres podmiotowy) a przedsiębiorcą, których przedmiotem jest dostawa produktów, świadczenie usług lub wykonanie robót budowlanych (zakres przedmiotowy), o wartości nie mniejszej niż próg określony w rozporządzeniu (progi).

Zakres przedmiotowy

Rozporządzenie klasyczne

Przez zamówienia publiczne na **dostawy** rozumie się umowy zawierane w formie pisemnej pomiędzy dostawcą a zamawiającym, których przedmiotem jest kupno, kupno na raty, dzierżawa, najem lub leasing z opcją lub bez opcji zakupu produktów. Zamówienia publiczne na **roboty budowlane** to z kolei umowy o charakterze majątkowym, zawierane pomiędzy wykonawcą a zamawiającym, których przedmiotem jest albo wykonanie, albo zarówno wykonanie, jak i zaprojektowanie robót określonych w załączniku do rozporządzenia lub wykonanie „w jakikolwiek bądź sposób” obiektu budowlanego odpowiadającego wymogom określonym przez zamawiającego. Zamówienia publiczne na **usługi** to umowy, których przedmiotem nie są ani dostawy, ani roboty budowlane. Podobnie jak dyrektywa 2004/18 oraz przepisy innych państw omawiane w niniejszej publikacji, również rozporządzenie przewiduje podział usług na dwie kategorie:

- kategoria „A” – usługi objęte w całości postanowieniami rozporządzenia,
- kategoria „B” – usługi podlegające jedynie niektórym przepisom rozporządzenia⁴⁴.

Przepisy rozporządzenia klasycznego dotyczą również koncesji na roboty budowlane. Koncesje na roboty budowlane różnią się od zamówienia publicznego na roboty budowlane jedynie tym, że wynagrodzeniem za wykonanie obiektu

⁴⁴ Specyfikacje techniczne oraz publikacja ogłoszenia o udzieleniu zamówienia.

budowlanego jest wyłącznie prawo do jego eksploatacji lub takie prawo wraz z płatnością. Różnica pomiędzy zamówieniami i koncesjami zasadniczo sprowadza się więc do sposobu wynagradzania wykonawcy. W przypadku koncesji na roboty budowlane wynagrodzeniem za wykonanie danego obiektu budowlanego jest prawo do pobierania opłat od jego użytkowników.

Przepisy dotyczące koncesji na roboty budowlane są zawarte w art. 36 rozporządzenia klasycznego (koncesje są wyłączone z zakresu obowiązywania rozporządzenia sektorowego). W przypadku udzielania koncesji na roboty budowlane zamawiający ma obowiązek opublikowania w Dzienniku Urzędowym UE ogłoszenia o koncesji, której wartość jest równa lub przekracza **5 278 000 euro**.

Rozporządzenie **nie reguluje przebiegu postępowania koncesyjnego**, pozostawiając w tym zakresie swobodę zamawiającemu. Wybór koncesjonariusza może więc mieć miejsce w trybie procedury otwartej, ograniczonej czy też negocjacyjnej (oczywiście po wcześniejszej publikacji ogłoszenia) lub innej. Rozporządzenie wymaga jedynie, aby minimalny termin składania ofert lub wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu lub negocjacjach **nie był krótszy niż 52 dni**, licząc od daty wysłania ogłoszenia do publikacji. Termin ten może być skrócony o siedem dni, jeżeli zamawiający przesłał ogłoszenie do publikacji drogą elektroniczną.

Rozporządzenie nakłada ponadto pewne obowiązki na **koncesjonariusza**, w sytuacji kiedy udziela on zamówienia podmiotom trzecim. Zakres tych obowiązków zależy od tego, czy koncesjonariusz sam jest zamawiającym w rozumieniu rozporządzenia. Jeśli koncesjonariusz jest równocześnie zamawiającym, jest zobowiązany stosować w całości postanowienia dyrektywy przy zleceniu wykonania robót budowlanych osobom trzecim. Natomiast koncesjonariusz, który nie jest zamawiającym w rozumieniu rozporządzenia, zlecając wykonanie robót budowlanych osobom trzecim, obowiązany jest poinformować o swoim zamiarze w ogłoszeniu publikowanym w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej. Wyznaczony przez koncesjonariusza termin składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu nie może być krótszy niż **37 dni**, liczone od daty wysłania ogłoszenia, a termin składania ofert nie krótszy aniżeli **40 dni** od daty wysłania ogłoszenia lub zaproszenia do składania ofert.

Rozporządzenie sektorowe ma zastosowanie do zamówień na dostawy, usługi lub roboty budowlane, udzielane przez podmioty wymienione w załączniku 1. do rozporządzenia i wykonujące działalność określoną w tym załączniku, o ile zamówienie jest związane z tą działalnością. Działalność, o której mowa, to:

- tworzenie lub zarządzanie stałymi sieciami przeznaczonymi do świadczenia publicznych usług związanych z produkcją, transportem lub dystrybucją wody pitnej, energii elektrycznej, gazu bądź energii cieplnej lub dostarczaniem wody pitnej, energii elektrycznej, gazu bądź energii cieplnej do takich sieci;
- eksploatacja określonego obszaru geograficznego w celu poszukiwania lub wydobywania ropy naftowej, gazu, węgla lub innych paliw stałych lub udostępniania przewoźnikom powietrznym, morskim i rzeczonym lotnisk, portów mor-

- skich lub śródlądowych lub innych urządzeń portowych;
- obsługa sieci świadczących społeczeństwu usługi w zakresie transportu kolejną, systemami automatycznymi, tramwajami, trolejbusami, autobusami lub koleją linową.

Zakres podmiotowy

Zakresem rozporządzenia klasycznego objęte są następujące podmioty – zamawiający:

- ministerstwa (*Minister of the Crown*),
- agendy rządowe (*government departments*),
- Izba Deputowanych (*the House of Commons*),
- Izba Lordów (*the House of Lords*),
- Parlament Irlandii Płn. (*the Northern Ireland Assembly Commission*),
- szkołki ministerstwa,
- parlament Szkocji (*the Scottish Parliamentary Corporate Body*),
- parlament Walii (*the National Assembly for Wales*),
- organ lokalny (*a local authority*),
- policja (*a police authority*),
- straż pożarna,
- parki narodowe,
- osoby prawne (*corporations*) ustanowione w szczególnym celu zaspokajania potrzeb o charakterze powszechnym, niemających charakteru przemysłowego ani handlowego, jeżeli spełniają co najmniej jeden z następujących warunków:
 - bądź są finansowane w przeważającej części przez organy państwowe, organy samorządowe lub inne podmioty prawa publicznego,
 - bądź ich zarząd podlega nadzorowi ze strony tych podmiotów,
 - bądź też ponad połowę składu ich organu kierowniczego, zarządzającego lub nadzorczego stanowią osoby mianowane przez organy państwowe, organy samorządowe lub inne osoby prawa publicznego,
- stowarzyszenia utworzone przez podmioty wyżej wymienione lub składające się z nich.

Zakresem rozporządzenia **sektorowego** są z kolei objęte podmioty wymienione w załączniku 1. do rozporządzenia i wykonujące działalność określoną w tymże załączniku oraz udzielające zamówienia związanego z tą działalnością.

System zamówień publicznych w W. Brytanii ma charakter **zdecentralizowany**, tzn. poszczególni zamawiający są sami odpowiedzialni za udzielane przez siebie zamówienia.

Organem odpowiedzialnym za system zamówień publicznych jest *Office of Government Commerce* (OGC). Jest on niezależnym organem Ministerstwa Skarbu (*Ministry of Treasury*). Zadaniem OGC jest przede wszystkim upowszechnianie wiedzy oraz dobrych praktyk w zakresie zamówień publicznych.

Na stronie internetowej OGC (www.ogc.gov.uk), poza tekstami omawianych rozporządzeń, można znaleźć teksty publikacji przygotowanych przez OGC, zawierających przydatne informacje dotyczące różnych aspektów zamówień publicznych w W. Brytanii, m.in.:

- wspólnotowych zasad i procedur udzielania zamówień publicznych,
- progów obowiązywania przepisów,
- wymogów dotyczących specyfikacji technicznych,
- wymogów odnośnie do aukcji elektronicznych, systemów zamówień dynamicznych, centralnych zamawiających itp.

Progi obowiązywania rozporządzeń

Rozporządzenie **klasyczne** ma zastosowanie do zamówień, których wartość (bez VAT) jest nie mniejsza niż:

- 1 370 000 euro na dostawy i usługi zlecane przez podmioty administracji centralnej, wymienione w załączniku 1. do rozporządzenia;
- 211 000 euro na dostawy i usługi zlecane przez pozostałych zamawiających;
- 5 278 000 euro na roboty budowlane dla wszystkich zamawiających.

Z kolei w rozporządzeniu **sektorowym** obowiązują jedynie dwa progi:

- 422 000 euro dla dostaw i usług,
- 5 278 000 euro dla robót budowlanych.

W Wielkiej Brytanii brak jest przepisów regulujących procedury udzielania zamówień publicznych o wartościach podprogowych.

Zasady udzielania zamówień publicznych

Zgodnie z art. 4 rozporządzenia **klasycznego** zamawiający obowiązani są do równego traktowania wszystkich wykonawców, usługodawców lub dostawców oraz do udzielania zamówień zgodnie z zasadami przejrzystości oraz niedyskryminacji.

Wyjątkiem od zasady równego traktowania są przewidziane, w ślad za dyrektywą sektorową, preferencje dla wykonawców pochodzących z UE lub z państw, z którymi Wspólnota Europejska zawarła umowy międzynarodowe (dwustronne lub wielostronne) gwarantujące wzajemny dostęp do procedur udzielania zamówień publicznych, w stosunku do wykonawców pochodzących z państw, z którymi nie zostały zawarte takie umowy (tzw. państw trzecich). Jeżeli przedmiotem zamówienia jest dostawa, dana oferta może zostać odrzucona, jeśli udział towarów pochodzących z państw trzecich przekracza 50% całkowitej wartości towarów.

Co więcej, jeżeli dwie lub kilka ofert jest równoważnych w świetle kryteriów udzielenia zamówienia, należy preferować te, które nie mogą być odrzucone (czyli oferty nie pochodzące z krajów trzecich). Ceny tych ofert uważa się za równoważne, jeżeli różnice pomiędzy nimi nie przekraczają 3%. Innymi słowy, oferta przedsiębiorcy unijnego może być nawet o 3% droższa od oferty pochodzącej z państwa trzeciego, a i tak jest uważana za korzystniejszą. Nie powinna być ona jednak preferowana w stosunku do innych, jeśli jej przyjęcie zobowiązywałoby zamawiającego do nabywania materiałów różniących się od dotychczas wykorzystywanych, czego rezultatem byłyby praktyczne trudności użytkowania lub utrzymania czy nieproporcjonalnie wysokie koszty.

Wykonawcy z Polski są traktowani na tych samych warunkach, jak wykonawcy irlandzcy lub pochodzący z innych państw UE (zasada traktowania narodowego – *national treatment*).

Informacje statystyczne o rynku zamówień publicznych

Wartość rynku zamówień publicznych w W. Brytanii jest szacowana na ok. 320 mld euro. Wartość zamówień ogłoszonych w Dzienniku Urzędowym UE wyniosła w 2004 r. ok. 80 mld euro. Brytyjcy zamawiający opublikowali w Dz. Urz. UE w 2004 r. ponad 12 tys. ogłoszeń o zamówieniach. Udział wartości zamówień opublikowanych w stosunku do ogólnej wartości zamówień udzielonych w tym kraju był wyższy od średniej europejskiej i wyniósł w 2004 r. ponad 25%. Liczba zamawiających, którzy opublikowali ogłoszenia o zamówieniach publicznych, wyniosła w 2004 r. nieco ponad 2000.

Procedury udzielania zamówień publicznych

Rozporządzenie „klasyczne” przewiduje następujące procedury udzielania zamówień publicznych:

- procedura otwarta,
- procedura ograniczona,
- procedura negocjacyjna z publikacją ogłoszenia,
- procedura negocjacyjna bez publikacji ogłoszenia oraz
- dialog konkurencyjny.

Procedurami **podstawowymi** są otwarta i ograniczona. Wybór pomiędzy nimi pozostawiono swobodnemu uznaniu zamawiającego. Co ciekawe, W. Brytania jest, obok Danii, jedynym państwem w UE, w którym procedura ograniczona jest stosowana częściej niż nieograniczona⁴⁵.

⁴⁵ Ok. 60% zamówień ponadprogowych jest udzielanych w procedurze ograniczonej.

W procedurze **otwartej** oferty mogą złożyć wszyscy zainteresowani wykonawcy w odpowiedzi na dane ogłoszenie o zamówieniu. **Termin składania ofert** wyznaczony przez zamawiającego nie może być krótszy niż **52 dni**, licząc od daty wysłania ogłoszenia w celu jego publikacji w Dzienniku Urzędowym. Termin ten może być wszakże skrócony do **36 dni**, jednakże w żadnym wypadku nie może być krótszy niż **22 dni**, jeżeli zamawiający opublikował ogłoszenie o planowanych zamówieniach (czyli tzw. PIN). Warunkiem jest jednak, aby ogłoszenie o planowanych zamówieniach zostało wysłane do publikacji nie później niż 52 dni i nie wcześniej niż 12 miesięcy przed wysłaniem do publikacji właściwego ogłoszenia o wszczęciu postępowania. W procedurze tej zabronione są negocjacje zamawiającego z wykonawcami. Zamawiający może również skrócić termin składania ofert, jeżeli przesłał drogą elektroniczną ogłoszenie do publikacji (o siedem dni) oraz jeżeli zapewnił nieograniczony elektroniczny dostęp do dokumentacji przetargowej (o pięć dni).

W procedurze **ograniczonej** oferty mogą złożyć jedynie wykonawcy zaproszeni przez zamawiającego. Postępowanie w tej procedurze składa się z **dwóch odrębnych faz**. Zamawiający publikuje najpierw ogłoszenie, w którym zaprasza wykonawców do składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu. Termin składania wniosków nie może być krótszy aniżeli **37 dni**, licząc od daty wysłania ogłoszenia do publikacji w Dzienniku Urzędowym UE. Następnie zamawiający dokonuje wyboru takiej liczby wykonawców, która zapewni rzeczywistą konkurencję, wyłącznie na podstawie dokumentów i środków dowodowych wymienionych wprost w odpowiednich przepisach dyrektyw. Wykonawcy, składając wnioski o dopuszczenie do udziału w postępowaniu, mają obowiązek wykazać, że spełniają warunki określone przez zamawiającego. Zamawiający powinien zaprosić co najmniej pięciu (w przypadku zamawiających sektorowych – trzech) wykonawców do kolejnej fazy postępowania – złożenia ofert. Wyboru wykonawców, którzy zostaną zaproszeni do składania ofert, dokonuje się w oparciu o obiektywne kryteria, odnoszące się do:

- wiarygodności wykonawcy,
- jego sytuacji finansowej i ekonomicznej,
- jego wiedzy i możliwości technicznych.

Jeżeli liczba wykonawców spełniających warunki określone przez zamawiającego jest mniejsza od pięciu, zamawiający powinien zaprosić wszystkich wykonawców spełniających te warunki. Zaproszenie do składania ofert powinno być wysłane na piśmie i zawierać co najmniej następujące informacje:

- dokumentację przetargową lub informacje o miejscu, gdzie można ją uzyskać,
- informację o publikacji ogłoszenia o zamówieniu,
- termin składania ofert,
- miejsce składania ofert,
- kryteria udzielenia zamówienia,
- informacje, w jakim języku mogą być składane oferty.

Wybranych przez siebie wykonawców zamawiający zaprasza do składania ofert, wyznaczając termin, który nie może być krótszy aniżeli **40 dni**, licząc od daty wysłania zaproszenia. Podane wyżej terminy mogą być także pod pewnymi warunkami skrócone. Po pierwsze, w sytuacji, kiedy zamawiający opublikował ogłoszenie o planowanych zamówieniach, termin na składanie wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu może zostać skrócony do **26 dni**. Po drugie, w przypadku kiedy zachodzi pilna potrzeba udzielenia zamówienia, powodująca, że nie mogą być zachowane „normalne” terminy, skróceniu mogą ulec zarówno termin składania wniosków o dopuszczenie do udziału – do nie mniej niż **15 dni**, jak i termin składania ofert, ale do nie mniej niż **10 dni**. Na tych samych zasadach zamawiający może skrócić termin, jeżeli wykorzystał środki elektroniczne do upowszechnienia informacji o udzielanym zamówieniu.

Podobnie jak w procedurze otwartej, w procedurze ograniczonej niedopuszczalne jest prowadzenie negocjacji z oferentami.

Procedura **negocjacyjna** polega na tym, że zamawiający udziela zamówienia po przeprowadzeniu negocjacji z jednym lub większą liczbą wykonawców. Ustawa wyróżnia procedurę negocjacyjną z wcześniejszą publikacją ogłoszenia oraz bez. Zarówno jedna, jak i druga jest jednak dopuszczalna tylko w wyjątkowych, ściśle określonych przypadkach, które są identyczne jak w dyrektywach oraz innych omawianych w niniejszej publikacji państwach, stąd też nie ma potrzeby ich powtarzania.

Dialog konkurencyjny to nowa procedura, wprowadzona w W. Brytanii w ślad za nowymi dyrektywami Unii Europejskiej. Zamawiający ma prawo skorzystać z procedury dialogu konkurencyjnego w przypadku zamówień **szczególnie skomplikowanych**, jeżeli nie jest możliwe udzielenie zamówienia w procedurze otwartej lub ograniczonej. Za **szczególnie skomplikowane** uważa się te zamówienia, odnośnie do których zamawiający:

- nie jest w stanie obiektywnie określić środków technicznych zdolnych zaspokoić jego potrzeby lub pozwalających osiągnąć wyznaczone przez niego cele bądź też
- nie jest w stanie obiektywnie określić prawnych i/lub finansowych ram danego przedsięwzięcia.

W ramach dialogu konkurencyjnego zamówienie może być udzielane wyłącznie na podstawie kryterium oferty najkorzystniejszej ekonomicznie. Jest to jedyna procedura w rozporządzeniu, której dotyczy takie ograniczenie.

Postępowanie w ramach dialogu konkurencyjnego jest opisane szczegółowo w art. 18 rozporządzenia i zgodnie z tym przepisem składa się z następujących etapów: najpierw zamawiający publikuje ogłoszenie o dialogu konkurencyjnym, określając w nim swoje potrzeby oraz wymagania, które powinny być szczegółowo zdefiniowane w specyfikacji zamówienia. W ogłoszeniu zamawiający zaprasza do składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu. Następnie sprawdza wiarygodność, zdolność finansową oraz ekonomiczną wykonawców, a także ich zdolności techniczne oraz umiejętności zawodowe. Kwalifikacja do udziału

w postępowaniu odbywa się w oparciu o warunki określone przez zamawiającego, podane w ogłoszeniu, oraz na podstawie dokumentów lub zaświadczeń wymienionych w rozporządzeniu i żądanych przez zamawiającego. Warunki udziału w postępowaniu oraz wymagane dokumenty powinny być związane z zamówieniem oraz proporcjonalne, czyli odpowiednie do wartości oraz przedmiotu zamówienia (nie powinny być zbyt wygórowane). Zamawiający powinien zaprosić do udziału w dialogu taką liczbę wykonawców, która gwarantuje prawdziwą konkurencję, ale nie mniej niż trzech. Jeżeli liczba wykonawców spełniających wymagania zamawiającego jest mniejsza niż trzy, zamawiający ma obowiązek zaprosić wszystkich wykonawców, którzy spełnili określone przez niego minimalne wymogi. Po przeprowadzeniu kwalifikacji zamawiający prowadzi z zakwalifikowanymi wykonawcami „dialog”, którego celem jest zidentyfikowanie oraz zdefiniowanie środków w największym możliwie stopniu zaspokajających potrzeby zamawiającego. W trakcie dialogu zamawiający może przedyskutować z jego uczestnikami wszystkie aspekty udzielanego zamówienia (np. prawne lub finansowe aspekty przedsięwzięcia). Podczas postępowania zamawiający jest zobowiązany zapewnić równe traktowanie wszystkich wykonawców. W szczególności nie wolno mu udostępniać, w sposób dyskryminacyjny, niektórym wykonawcom pewnych informacji, które uprzywilejowałyby ich w stosunku do pozostałych uczestników dialogu. Zamawiający nie może też udostępnić rozwiązań czy też innych poufnych informacji, przedstawionych przez danego wykonawcę, bez jego zgody, pozostałym wykonawcom. Może też założyć, że dialog będzie składał się z następujących po sobie etapów, których celem będzie zmniejszenie liczby rozwiązań dyskutowanych podczas kolejnej fazy. Możliwość zmniejszania liczby dyskutowanych rozwiązań powinna być przewidziana w ogłoszeniu lub specyfikacji. Wybór rozwiązań odbywa się na podstawie **kryteriów** określonych w ogłoszeniu i/lub specyfikacji. Zamawiający prowadzi dialog aż do chwili, kiedy jest w stanie zidentyfikować rozwiązanie lub rozwiązania, które zaspokajają jego potrzeby. Po zakończeniu dialogu i poinformowaniu o tym wykonawców zamawiający zaprasza ich do złożenia **ofert ostatecznych**. Podstawą złożenia tych ofert są rozwiązania przedstawione i doprecyzowane w trakcie postępowania. Oferty ostateczne powinny zawierać wszystkie wymagane, niezbędne dla wykonania zamówienia elementy. Na żądanie zamawiającego oferty mogą być wyjaśniane, uzupełniane, doprecyzowane lub „ulepszane” – nie może to jednak prowadzić do zmiany zasadniczych elementów oferty lub przetargu oraz „wypaczenia” konkurencji lub dyskryminacji wykonawców. Zamawiający wybiera następnie ofertę najkorzystniejszą i udziela zamówienia. **Ocena ofert** odbywa się w oparciu o kryteria określone w ogłoszeniu. Na żądanie zamawiającego wykonawca, który złożył ofertę uznaną za najkorzystniejszą, może zostać wezwany do wyjaśnienia niektórych aspektów swojej oferty lub do potwierdzenia zawartych w niej zobowiązań, pod warunkiem że rezultatem nie będzie zmiana istotnych elementów oferty lub przetargu, wypaczenie konkurencji lub dyskryminacja.

Inną nowością wprowadzoną przez nowe rozporządzenia są tzw. **dynamiczne systemy zakupów** (ang. *dynamic purchasing systems*), przez które należy rozumieć **ograniczony w czasie całkowicie elektroniczny proces dokonywania zakupów**

powszechnie dostępnych produktów, usług lub robót budowlanych. Przy tworzeniu systemu oraz udzielaniu zamówień w ramach systemu zamawiający jest obowiązany stosować **wyłącznie środki elektroniczne.** Czas działania systemu nie może, co do zasady, przekraczać **czterech lat.** Termin dłuższy jest dopuszczalny jedynie w szczególnie uzasadnionych przypadkach. Od uczestników systemu oraz od wykonawców zainteresowanych udziałem zamawiający **nie może pobierać żadnych opłat.** Zamawiający, który chce wprowadzić system, powinien **przestrzegać przepisów dotyczących procedury otwartej, aż do fazy udzielenia zamówienia.** Przebieg procedury udzielania zamówienia jest następujący:

- Procedura udzielenia zamówienia rozpoczyna się publikacją w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej ogłoszenia, w którym zamawiający podaje do publicznej wiadomości swój zamiar zastosowania dynamicznego systemu zamówień. Ponieważ zastosowanie ma procedura otwarta, informacja o zastosowaniu systemu jest zamieszczana w ogłoszeniu o zamówieniu publicznym, nie zaś w odrębnym ogłoszeniu o wprowadzeniu systemu. Z kolei w specyfikacji, do której dostęp powinien być swobodny, bezpośredni oraz pełny, zamawiający określa charakter zakupów dokonywanych w ramach systemu oraz podaje wszelkie niezbędne informacje o systemie, sprzęcie elektronicznym oraz o wymogach dotyczących uzyskania dostępu do dokumentacji. Od momentu opublikowania ogłoszenia, aż do wygaśnięcia systemu, zamawiający ma obowiązek zapewnić nieograniczony, bezpośredni oraz pełny dostęp do specyfikacji i innych dodatkowych dokumentów oraz wskazać w ogłoszeniu adres internetowy, pod którym są one dostępne.
- Zainteresowani wykonawcy składają **oferty informacyjne** (ang. *indicative tender*), które powinny zostać ocenione przez zamawiającego w terminie **15 dni**, licząc od daty ich otrzymania. Zamawiający może przedłużyć czas trwania oceny otrzymanych ofert, pod warunkiem że w tym czasie nie są wysyłane żadne zaproszenia do składania ofert. Zamawiający zaprasza wszystkich oferentów dopuszczonych do systemu do składania ofert dotyczących zamówienia, podając termin składania ofert. Na podstawie otrzymanych ofert sporządza listę dopuszczonych do systemu wykonawców. Dopuszczeni do systemu powinni zostać wszyscy wykonawcy, którzy spełniają warunki kwalifikacji określone przez zamawiającego oraz złożyli oferty zgodne ze specyfikacją zamówienia. Oferty wstępne złożone przez wykonawców mogą być modyfikowane przez cały czas obowiązywania systemu, pod warunkiem że w dalszym ciągu pozostają zgodne ze specyfikacją. Przez cały czas obowiązywania systemu mogą być składane także oferty informacyjne nowych wykonawców.
- Zamawiający, który chce dokonać konkretnego zakupu (ponieważ pojawiła się taka potrzeba) w ramach systemu zakupów dynamicznych, jest obowiązany przeprowadzić oddzielne postępowanie o zamówienie publiczne. W tym celu zamawiający publikuje tzw. **ogłoszenie uproszczone** (ang. *simplified notice*). Ogłoszenie uproszczone powinno zawierać następujące informacje:
 - nazwa państwa, z którego jest zamawiający,
 - nazwa zamawiającego oraz internetowy adres zamawiającego (URL),

- adres internetowy, pod którym można uzyskać dokumentację przetargową,
- opis przedmiotu zamówienia – wskazanie kodu(ów) CPV oraz ilości lub zakresu zamówienia,
- termin składania ofert informacyjnych; nie powinien być krótszy niż **15 dni**, licząc od daty wysłania ogłoszenia do publikacji;
- Zamawiający dokonuje oceny wszystkich ofert informacyjnych złożonych w tym terminie; zabronione jest udzielenie zamówienia przed dokonaniem oceny wszystkich ofert złożonych w terminie.
- Zamawiający zaprasza następnie wszystkich oferentów dopuszczonych do systemu do składania ofert ostatecznych w odniesieniu do każdego zamówienia objętego zakresem systemu; termin składania ofert powinien być **dostatecznie długi**.
- Zamawiający wybiera ofertę najkorzystniejszą, biorąc pod uwagę kryteria określone w ogłoszeniu, w którym informował o zastosowaniu systemu zamówień dynamicznych; kryteria te mogą być także „doprecyzowane” w zaproszeniu do składania ofert.

Rozporządzenie **sektorowe** pozwala zamawiającemu na swobodny wybór pomiędzy trzema procedurami udzielania zamówień:

- otwartą,
- ograniczoną,
- negocjacyjną, pod warunkiem że zamawiający opublikuje ogłoszenie zapraszające do konkurencji (*call for competition*), czyli zapraszające do złożenia oferty lub wniosku o dopuszczenie do udziału.

Dodatkowo, jeżeli spełnione są określone warunki (których lista jest zamknięta), zamawiający może udzielić zamówienia bez publikacji ogłoszenia. Katalog tych warunków jest identyczny z przesłankami do zastosowania procedury negocjacyjnej bez publikacji ogłoszenia w rozporządzeniu klasycznym.

Rozporządzenie sektorowe nie przewiduje dialogu konkurencyjnego (podobnie jak dyrektywa 2004/17).

Sposoby i miejsca publikacji ogłoszeń o zamówieniach publicznych

Ogłoszenia dotyczące zamówień o wartościach przekraczających progi europejskie publikowane są w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.

W Wielkiej Brytanii brak jest biuletynu krajowego, w którym publikowane byłyby ogłoszenia o zamówieniach publicznych. Podstawowym źródłem informacji o udzielanych zamówieniach jest więc Dziennik Urzędowy UE.

Ogłoszenia publikowane przez brytyjskich zamawiających powinny być sporządzane zgodnie z wzorami określonymi w unijnym rozporządzeniu Nr 1564 z 2005 r. Dziennik Urzędowy obejmuje jednak tylko ogłoszenia o zamówieniach objętych zakresem dyrektyw UE. Informacje o zamówieniach podprogowych można znaleźć natomiast w elektronicznych wyspecjalizowanych portalach dotyczących zamówień publicznych (patrz aneks – wybrane adresy internetowe). Niestety, dostęp do tych ogłoszeń jest odpłatny (i stosunkowo drogi).

Zgodnie z wymaganiami unijnych dyrektyw zamawiający brytyjscy mają obowiązek publikacji trzech typów ogłoszeń dotyczących zamówień publicznych:

- ogłoszenia wstępnego o planowanych w ciągu 12 kolejnych miesięcy zamówieniach na dostawy i usługi, których łączna wartość wynosi co najmniej 750 000 euro w przypadku dostaw i usług oraz na roboty budowlane o wartości co najmniej 5 278 000 euro⁴⁶;
- ogłoszenia o danym zamówieniu, wszczynającego postępowanie oraz
- ogłoszenia o udzielonym zamówieniu⁴⁷.

Warunki udziału w postępowaniu

Wykonawcy, którzy chcą wziąć udział w postępowaniu o zamówienie publiczne, powinni spełniać określone warunki. Wykonawca, który nie spełnia tych warunków, podlega wykluczeniu z udziału w postępowaniu lub nie jest zapraszany do złożenia oferty.

Zgodnie z nowymi przepisami wyróżnia się obligatoryjne i fakultatywne przesłanki wykluczenia.

Zamawiający **jest obowiązany** wykluczyć wykonawcę, który został prawomocnie skazany przez sąd za:

- 1) udział w organizacji przestępczej⁴⁸,
- 2) przestępstwo korupcji w rozumieniu rozdziału 1 Public Bodies Corrupt Practices Act z 1889 r. lub rozdziału 1 Prevention of Corruption Act (ustawy o zwalczaniu korupcji) z 1906 r.,
- 3) przestępstwo przekupstwa, w rozumieniu Money Laundering Regulations 2003,
- 4) „pranie brudnych pieniędzy”⁴⁹,
- 5) za każde inne przestępstwo w rozumieniu art. 45 ust. 1 dyrektywy 2004/18 zdefiniowane przez prawo krajowe któregośkolwiek państwa członkowskiego UE.

Zamawiający **może** wykluczyć wykonawcę, który:

- 1) jest w stanie upadłości lub likwidacji, jego działalność jest objęta zarządem sądowym, zawarł umowę z wierzycielami, zawiesił działalność gospodarczą al-

⁴⁶ Ogłoszenie to zamawiający musi opublikować tylko jeśli zamierza wyznaczać krótsze terminy składania ofert.

⁴⁷ Publikowane, niezależnie od zastosowanej procedury udzielenia zamówienia, w ciągu 48 dni od dnia udzielenia zamówienia lub zawarcia umowy ramowej.

⁴⁸ Zdefiniowanej w art. 2 ust. 1 wspólnego działania Rady 98/773/JAI.

⁴⁹ Zdefiniowane w art. 1 dyrektywy Rady 91/308/EWG w sprawie zapobiegania wykorzystywania systemu finansowego w celu „prania brudnych pieniędzy”.

bo znajduje się w analogicznej sytuacji wynikającej z podobnej procedury przewidzianej prawem krajowym,

- 2) jest przedmiotem postępowania o ogłoszenie upadłości, o wydanie nakazu przymusowej likwidacji, o ustanowienie zarządu sądowego, postępowania układowego z wierzycielami lub innego podobnego postępowania, przewidzianego prawem krajowym,
- 3) został skazany prawomocnym wyrokiem za przestępstwo związane z jego działalnością zawodową,
- 4) jest winny poważnego wykroczenia zawodowego, które może być w jakikolwiek sposób udowodnione przez zamawiających,
- 5) zalega z uiszczaniem składek na ubezpieczenie społeczne, wymaganych przez przepisy prawa kraju, w którym ma siedzibę lub kraju zamawiającego,
- 6) nie wywiązuje się z obowiązku płatności podatków wymaganych przez przepisy prawa kraju zamawiającego oraz
- 7) jest winny poważnego oszustwa w zakresie dostarczenia lub niedostarczenia informacji.

W sytuacji, w której zamawiający wymaga dowodu, że w stosunku do wykonawcy nie zachodzi któraś z wyżej wymienionych sytuacji, obowiązany jest przyjąć jako dowód:

- w sytuacjach wskazanych w pkt 1), 2) lub 3) – wyciąg z rejestru sądowego, a w przypadku jego braku równoważny dokument wskazujący, że nie zachodzi żadna z tych przesłanek, wystawiony przez właściwy organ sądowy lub administracyjny w kraju pochodzenia lub w kraju, z którego przybywa dany podmiot,
- zaświadczenie wydane przez właściwe władze danego państwa członkowskiego w przypadkach wskazanych w pkt 5) lub 6).

Oprócz tego rozporządzenie zawiera wykaz dopuszczalnych dokumentów i zaświadczeń na potwierdzenie sytuacji **finansowej i ekonomicznej** uczestników postępowania. Zamawiający może żądać jednego lub większej liczby dokumentów spośród niżej wymienionych:

- odpowiednie oświadczenia banku albo dowód ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej z tytułu wykonywania zawodu,
- bilans firmy lub wyciągi z bilansów, jeśli ich publikowanie przewiduje prawo spółek kraju siedziby usługodawcy,
- oświadczenie o ogólnym obrocie przedsiębiorstwa oraz o obrocie w zakresie usług będących przedmiotem zamówienia w trzech poprzednich latach obrachunkowych.

Wyżej wymieniony katalog **nie jest zamknięty**, to znaczy że zamawiający może żądać także innych dokumentów niż wymienione w rozporządzeniu. Obowiązany jest jednak poinformować o tym, jakich dokumentów zażąda, w ogłoszeniu o zamówieniu lub zaproszeniu do składania ofert. Jeżeli z jakiegokolwiek uspra-

wiedliwionego powodu wykonawca nie mógł dostarczyć dokumentów, których żąda zamawiający, może udowodnić swą zdolność ekonomiczną i finansową za pomocą każdego innego dokumentu, który zamawiający uzna za odpowiedni.

Dalej rozporządzenie wymienia dokumenty na potwierdzenie **fachowości, sprawności, doświadczenia i rzetelności** wykonawców. Dokumentami, jakich może żądać zamawiający, są:

- zaświadczenia o wykształceniu i kwalifikacjach zawodowych usługodawcy (wykonawcy) lub kierownictwa przedsiębiorstwa, w szczególności osoby lub osób odpowiedzialnych za wykonanie usługi (roboty budowlanej);
- wykaz głównych usług wykonanych w ciągu ostatnich trzech lat, z podaniem wartości, dat wykonania oraz odbiorców, publicznych lub prywatnych; spis robót budowlanych wykonanych w ciągu ostatnich pięciu lat wraz z zaświadczeniami należytego wykonania najważniejszych robót,
 - w przypadku usług (robót budowlanych) dla zamawiających publicznych dowód przedstawia się w formie zaświadczenia wydanego lub poświadczonego przez właściwe władze,
 - w przypadku usług (robót budowlanych) dla nabywców prywatnych wykonanie potwierdza zaświadczenie wystawione przez nabywcę, a w razie braku takiego zaświadczenia wystarczy oświadczenie usługodawcy;
- wskazanie personelu technicznego lub placówek technicznych, niezależnie od tego, czy należą one bezpośrednio do usługodawcy, zwłaszcza zaś tych, którym powierzono kontrolę jakości;
- oświadczenie o rocznym średnim zatrudnieniu u wykonawcy w ciągu ostatnich trzech lat oraz liczbie osób zajmujących tam kierownicze stanowiska w ostatnich trzech latach;
- oświadczenie, z którego wynika, jakim wyposażeniem, jakim sprzętem i jakimi urządzeniami technicznymi dysponuje usługodawca w celu wykonywania usług;
- wykaz narzędzi, wyposażenia technicznego i sprzętu budowlanego dostępnego wykonawcy podczas wykonywania robót budowlanych;
- opis środków kontroli jakości oraz opis możliwości badawczych i naukowych wykonawcy;
- wskazanie części zamówienia, którą usługodawca zamierza zlecić podwykonawcy.

Zasadą obowiązującą w stosunku do wymaganych dokumentów jest to, że można żądać tylko tych, które mieszczą się w zakresie uzasadnionym przedmiotem zamówienia. Zamawiający zobowiązany jest uwzględnić przy tym uzasadnione interesy wykonawców związane z ochroną ich tajemnic technicznych i handlowych. Wyżej wymieniony katalog jest zamknięty.

Podobnie jak w przypadku dokumentów na potwierdzenie sytuacji ekonomicznej i finansowej, zamawiający zobowiązany jest określić w ogłoszeniu lub w zaproszeniu do składania ofert, które z nich należy przedstawić.

Kryteria udzielenia zamówienia

Zgodnie z postanowieniami rozporządzenia zamawiający może udzielić zamówienia wykonawcy, którego oferta:

- jest najkorzystniejsza ekonomicznie z punktu widzenia zamawiającego lub
- zawiera najniższą cenę.

Wybór pomiędzy tymi dwoma kryteriami jest pozostawiony swobodnemu uznaniu zamawiającego.

W przypadku wyboru **oferty najkorzystniejszej ekonomicznie** zamawiający może uwzględnić różne kryteria związane z przedmiotem zamówienia, takie jak: jakość, cena, jakość techniczna, serwis po sprzedaży, koszty bieżące, funkcjonalność i estetyka, termin wykonania lub dostawy, wpływ na środowisko naturalne.

Chociaż wybór kryteriów jest pozostawiony uznaniu zamawiającego, muszą być jednak spełnione poniższe warunki:

- wybrane kryteria muszą być związane z przedmiotem zamówienia;
- wszystkie zastosowane kryteria powinny być podane w ogłoszeniu o zamówieniu lub dokumentacji przetargowej;
- każdemu kryterium powinno towarzyszyć wskazanie jego wagi (jeżeli jednak zamawiający z obiektywnych powodów nie jest w stanie podać wagi kryteriów, powinien je wymieniwać w kolejności wg ich znaczenia, poczynając od najważniejszego).

Zarówno rozporządzenie klasyczne, jak i sektorowe przewidują jeszcze możliwość zastosowania, przed ostatecznym wyborem oferty, tzw. **aukcji elektronicznej**. Nie jest ona odrębnym trybem (procedurą) udzielenia zamówienia, ale pewnym dodatkowym etapem, o który można wzbogacić procedurę otwartą, ograniczoną lub negocjacyjną. Zamawiający nie mogą stosować aukcji elektronicznych w sposób ograniczający lub wypaczający konkurencję lub prowadzący do zmiany przedmiotu zamówienia wskazanego w ogłoszeniu i zdefiniowanego szczegółowo w dokumentacji.

W przypadku procedury otwartej, ograniczonej lub negocjacyjnej zamawiający mogą zdecydować, że **udzielenie zamówienia zostanie poprzedzone aukcją elektroniczną**, gdy przedmiotem zamówienia są dostawy, usługi lub roboty budowlane, w odniesieniu do których możliwe jest określenie specyfikacji technicznych z dostateczną precyzją. Po wstępnej ocenie i odrzuceniu ofert niespełniających wymogów określonych przez zamawiającego oferenci są zapraszani do przedstawiania kolejnych propozycji zawierających coraz niższe ceny lub niższe wartości dotyczące poszczególnych elementów oceny. Aukcja elektroniczna może składać się z kilku następujących po sobie etapów. Informacja o przeprowadzeniu aukcji powinna być podana w ogłoszeniu o zamówieniu. Przed jej przeprowadzeniem zamawiający winien dokonać oceny ofert zgodnie z kryterium lub kryteriami udzielenia zamówienia.

Aukcja elektroniczna **może dotyczyć**:

- wyłącznie ceny, jeżeli cena jest jedynym kryterium udzielenia zamówienia,
- ceny oraz nowych wartości tych elementów, które zostały wskazane w dokumentacji zamówienia (jeżeli zamówienia udziela się oferentowi oferującemu tzw. najkorzystniejszą ekonomicznie ofertę).

Zamawiający ma obowiązek zaproszenia równocześnie drogą elektroniczną wszystkich oferentów, którzy złożyli odpowiednie oferty do podania nowych cen oraz/lub nowych wartości (dotyczących innych elementów oferty). Zaproszenie powinno zawierać informacje o dacie oraz godzinie rozpoczęcia aukcji elektronicznej. Aukcja nie może rozpocząć się przed upływem **dwóch dni roboczych** od wysłania zaproszenia. W każdej fazie aukcji zamawiający ma obowiązek ciągłego informowania uczestników co najmniej o pozycji, jaką zajmują w danym momencie; informacje te mogą dotyczyć także cen proponowanych w trakcie aukcji, pod warunkiem że dopuszczono taką możliwość w dokumentacji przetargowej. Zamawiający mogą też podać liczbę uczestników aukcji w danym momencie, nie mogą jednak ujawniać danych pozwalających na zidentyfikowania poszczególnych oferentów. Po zakończeniu aukcji zamawiający jest obowiązany udzielić zamówienia jej zwycięzcy.

Procedury i środki odwoławcze

Zamawiający jest obowiązany poinformować wszystkich wykonawców, którzy złożyli oferty w danym postępowaniu lub ubiegali się o zaproszenie do składania ofert, negocjacji lub zawarcia umowy ramowej, o swojej decyzji dotyczącej:

- udzielenia zamówienia lub
- zawarcia umowy ramowej.

Zamawiający jest obowiązany poinformować wykonawców o podjęciu odpowiedniej decyzji na piśmie, tak szybko, jak to tylko możliwe, podając szczegóły dotyczące:

- kryteriów udzielenia zamówienia,
- jeżeli jest to możliwe, wyniku uzyskanego przez wykonawcę, do którego jest adresowana ta informacja, oraz wyniku uzyskanego przez wykonawcę, któremu zostało udzielone zamówienie lub który został wybrany jako strona umowy ramowej,
- nazwiska (nazwy) zwycięskiego oferenta.

Następnie zamawiający obowiązany jest odczekać z zawarciem umowy w sprawie zamówienia publicznego co najmniej **10 dni**, licząc od dnia wysłania powyższej informacji. Wymóg ten (tzw. *standstill period*), wynikający z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości⁵⁰, został wprowadzony dopiero w nowych rozporządzeniach. Jego celem jest umożliwienie wykonawcom, którzy

⁵⁰ Patrz wyrok ETS w sprawie C-81/98 oraz przede wszystkim C-212/02.

uważają, że ich interesy zostały naruszone przez ewentualną niezgodną z prawem decyzję zamawiającego, skorzystania ze środków zaskarżenia (o czym poniżej). Termin ten nie ma zastosowania do zamówień, które nie są objęte w pełni zakresem dyrektyw (zamówień podprogowych oraz zamówień na usługi niepriorytetowe), a także zamówień udzielanych po negocjacjach z jednym wykonawcą, z uwagi na nadzwyczajnie pilną potrzebę udzielenia zamówienia. Wykonawca, który otrzymał wspomnianą informację, ma prawo do wystąpienia do zamawiającego, nie później niż przed końcem drugiego dnia roboczego od dnia otrzymania informacji, o szczegółowe informacje o charakterystyce i zaletach (przewagach) wybranej oferty. Zamawiający jest obowiązany udzielić tych informacji na co najmniej trzy dni robocze przed upływem terminu *standstill*.

Procedury i środki zaskarżenia są określone w ostatnim rozdziale rozporządzeń. Środki zaskarżenia przysługują w stosunku do decyzji podejmowanych przez zamawiających oraz koncesjonariuszy koncesji na roboty budowlane, którzy udzielają zamówienia podmiotom trzecim. Prawo do skorzystania ze środków zaskarżenia przysługuje wykonawcom, których interes w uzyskaniu danego zamówienia (koncesji) jest lub może być naruszony przez zamawiającego. W Wielkiej Brytanii nie ma odrębnego organu odwoławczego w sprawach zamówień publicznych. Wykonawcy mogą wnosić odwołania do sądów powszechnych (w Anglii, Walii oraz Irlandii Płn. do High Courts, w Szkocji do Courts of Session). Sądy te mają swoje siedziby w większości dużych oraz średnich miast brytyjskich. Skargę wnosi się do sądu właściwego wg siedziby zamawiającego. **Przed wniesieniem skargi do sądu wykonawca jest obowiązany poinformować danego zamawiającego (lub koncesjonariusza) o naruszeniu przez tego ostatniego przepisów o zamówieniach oraz o zamiarze skorzystania z przysługujących wykonawcy środków zaskarżenia.** Jest to bezwzględny wymóg, którego niedopełnienie skutkuje oddaleniem skargi przez sąd⁵¹. Skarga do sądu powinna być wniesiona niezwłocznie, ale nie później niż w ciągu trzech miesięcy licząc od dnia, w którym wykonawca powziął wiadomość o wystąpieniu okoliczności stanowiących podstawę do wniesienia skargi. Sąd może jednak, z ważnych powodów, dopuścić skargę wniesioną po upływie wspomnianego terminu. Od skargi pobierana jest opłata (wpis) w wysokości ok. 500 funtów.

Po otrzymaniu skargi sąd może:

- zawiesić postępowanie w sprawie udzielenia zamówienia lub wykonanie danej decyzji zamawiającego lub koncesjonariusza oraz, w przypadku kiedy uznaje skargę za uzasadnioną;
- unieważnić decyzję zamawiającego lub koncesjonariusza lub nakazać mu zmianę postanowień zawartych w określonym dokumencie lub/i
- przyznać odszkodowanie wykonawcy, który poniósł szkodę na skutek naruszenia przepisów.

⁵¹ The Queen vs Portsmouth City Council, 6 czerwca 1995 r.

W procedurze odwoławczej toczącej się już po zawarciu umowy w sprawie zamówienia lub koncesji sąd jest uprawniony jedynie do przyznania odszkodowania wykonawcy. Od wyroku wydanego przez sąd powszechny przysługuje prawo odwołania do sądu apelacyjnego (Cort of Appeal), a następnie do Izby Lordów, która jest najwyższym sądem w W. Brytanii.

Przydatne adresy internetowe dotyczące zamówień publicznych

- Business Information Publications Ltd (BIP) <http://www.bipcontracts.com/index.html> – strona zawiera informacje o przepisach o zamówieniach publicznych, a także o udzielanych zamówieniach.
- Chartered Institute of Purchasing & Supply (CIPS) <http://www.cips.org> – The Chartered Institute of Purchasing & Supply (CIPS) jest organizacją międzynarodową, z siedzibą w W. Brytanii, która świadczy usługi zarówno zamawiającym, jak i wykonawcom. Celem tych usług jest promocja dobrych praktyk udzielania zamówień publicznych.
- Scottish Executive Government – Procurement Directorate <http://www.scotland.gov.uk/Topics/Government/SPD/17555/9010> – Szkocka dyrekcja ds. zamówień publicznych.
- eProcurementScotl@nd ePS www.eprocurementscotland.com – Scottish Executive's eProcurement Scotl@and (ePS) jest serwisem zamówień elektronicznych w Szkocji; adresowany jest do zamawiających.
- Government Opportunities Public Procurement Portal <http://www.govopps.co.uk/> Portal poświęcony zamówieniom publicznym w W. Brytanii oraz Irlandii; umożliwia zaprenumerowanie tygodnika zawierającego ogłoszenia o zamówieniach publicznych „Contrax Weekly”. Prenumerata jest odpłatna, kosztuje 960 funtów rocznie.
- Office of Government Commerce (OGC) <http://www.ogc.gov.uk> – strona internetowa urzędu ds. zamówień publicznych; zadaniem OGC jest upowszechnianie wiedzy oraz dobrej praktyki udzielania zamówień publicznych. Strona OGC zawiera materiały dotyczące zamówień publicznych w W. Brytanii oraz UE.
- OGC Buying Solutions <http://www.ogcbuyingsolutions.gov.uk/default.asp> OGC buying. solutions jest organem OGC świadczącym profesjonalne usługi w zakresie zamówień publicznych na rzecz administracji rządowej oraz innych podmiotów publicznych.
- SourceUK. net <http://www.sourceuk.net/index.html> – elektroniczna baza usługodawców oraz produktów.
- Tenders Direct <http://www.tendersdirect.co.uk> – Baza zawierająca tysiące ogłoszeń o zamówieniach publicznych w W. Brytanii oraz w innych państwach UE, informacje o przepisach (teksty dyrektyw unijnych oraz brytyjskich rozporządzeń) oraz nowościach dotyczących zamówień publicznych. Ogłoszenia o zamówieniach posegregowane są wg rynków, zarówno geograficznych, jak i sektorowych. Prenumerata kosztuje 600 funtów rocznie.

Rozdział 4.

Informacje na temat systemu zamówień publicznych w Polsce

4.1. Organizacja systemu zamówień publicznych

4.1.1. Przepisy prawne dotyczące zamówień publicznych

Podstawowym aktem prawnym regulującym funkcjonowanie polskiego systemu zamówień publicznych jest ustawa z 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. Nr 19, poz. 177 ze zm.), zwana w tej części poradnika „Pzp”, wraz z wydanymi na jej podstawie aktami wykonawczymi, oraz przepisy Kodeksu cywilnego i Kodeksu postępowania cywilnego, do których Pzp odsyła. Ważne są również ustawy dotyczące sektora finansów publicznych, tj. ustawa z 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104 ze zm.) oraz ustawa z 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz. U. z 2005 r. Nr 14, poz. 114 ze zm.). Oprócz wymienionych, na system zamówień publicznych składają się również bezpośrednio obowiązujące w polskim systemie przepisy prawa Unii Europejskiej (UE), tj. Traktat ustanawiający Wspólnoty Europejskie (Traktat) oraz stosowne rozporządzenia UE. Znaczenie mają również dyrektywy 2004/17/WE, 2004/18/WE oraz 89/665/EWG, które, co do zasady, nie obowiązują bezpośrednio, były natomiast przedmiotem implementacji do polskiego porządku prawnego. Dyrektywy mogą mieć zastosowanie w procesie dokonywania wykładni polskich przepisów prawa czy też, w określonych sytuacjach, mogą być zastosowane bezpośrednio (np. wtedy gdy państwo członkowskie UE nie dokona implementacji prawa unijnego do krajowego porządku prawnego, a przepis UE jest na tyle precyzyjny, że można go zastosować bezpośrednio).

Prawo zamówień publicznych

Pzp implementowała do polskiego porządku prawnego dyrektywy: 92/50/EWG z 18 czerwca 1992 r. dotyczącą koordynacji procedur w zakresie udzielania zamówień publicznych na usługi, 93/36/EWG z 14 czerwca 1993 r. dotyczącą koordynacji procedur w zakresie udzielania zamówień publicznych na dostawy, 93/37/EWG z 14 czerwca 1993 r. dotyczącą koordynacji procedur

w zakresie udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane oraz dyrektywę 89/665/EWG z 21 grudnia 1989 r. koordynującą przepisy i regulacje administracyjne dotyczące stosowania procedur odwoławczych w udzielaniu zamówień publicznych, a ostatnia nowelizacja Pzp z 7 kwietnia 2006 r. również nowe dyrektywy, tj. dyrektywę 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielenia zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi (Dz. Urz. UE L 134 z 30.04.2004) oraz dyrektywę 2004/17/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 31 marca 2004 r., koordynującą procedury udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych (Dz. Urz. UE L 134 z 30.04.2004).

Pzp określa zasady i tryb udzielenia zamówień publicznych, środki ochrony prawnej, kontrolę udzielania zamówień publicznych oraz organy właściwe w sprawach zamówień publicznych.

Zamówienia publiczne

Są to umowy odpłatne zawierane między zamawiającym a wykonawcą, których przedmiotem są usługi, dostawy lub roboty budowlane.

Pzp nie stosuje się do zamówień, których wartość nie przekracza wyrażonej w złotych równowartości kwoty 6000 euro. Poniżej tej wartości do udzielania zamówień stosowane są najczęściej wewnętrzne przepisy danego podmiotu zainteresowanego uzyskaniem zaspokojenia zapotrzebowania na usługi, dostawy lub roboty budowlane. Pzp określa szereg innych wyłączeń – patrz art. 4 Pzp.

Systematyka Pzp

Odzwierciedla przebieg postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, co ułatwia posługiwanie się tym aktem prawnym przez jego użytkowników.

Pzp składa się z dziewięciu działów. Działy dzielą się na rozdziały, natomiast w dziale II rozdział 3 „Tryby udzielania zamówień” został podzielony również na oddziały.

- Dział I „Przepisy ogólne” zawiera definicje określeń użytych w ustawie, określa zakres podmiotowy, zakres przedmiotowy oraz zasady udzielania zamówień publicznych.
- Dział II „Postępowanie o udzielenie zamówienia” określa poszczególne etapy postępowania o udzielenie zamówienia, począwszy od wskazania osób odpowiedzialnych za jego prawidłowe przygotowanie i przeprowadzenie, wskazanie trybów, w jakich może być przeprowadzone postępowanie, aż do jego zakończenia, tj. wyłonienia podmiotu, któremu zostanie udzielone zamówienie publiczne.
- Dział III „Przepisy szczególne” reguluje umowy ramowe, dynamiczny system zakupów, konkurs, koncesje na roboty budowlane oraz zamówienia sektorowe.
- Dział IV „Umowy w sprawach zamówień publicznych” dotyczy formy, treści oraz terminów zawierania umów w sprawach zamówień publicznych, możliwych przypadków ich nieważności, zabezpieczenia, zmian czy wreszcie udostępniania umów zainteresowanym podmiotom.

- Dział V „Prezes Urzędu Zamówień Publicznych” zawiera przepisy dotyczące centralnego organu administracji rządowej właściwego w sprawach zamówień publicznych, tj. Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych (Prezes UZP), sposób jego powoływania i odwoływania, zadania Prezesa UZP, przepisy dotyczące urzędu zapewniającego obsługę Prezesa UZP, tj. Urzędu Zamówień Publicznych (UZP), wiceprezesów UZP, przy pomocy których Prezes UZP wykonuje zadania, oraz przepisy dotyczące Rady Zamówień Publicznych, będącej organem doradczo-opiniotwórczym Prezesa UZP, czy wreszcie przepisy dotyczące Arbitrażu usytuowanego przy Prezesie UZP, powołanego do rozstrzygnięcia odwołań w postępowaniach odwoławczych.
- Dział VI „Środki ochrony prawnej” dotyczy protestów, odwołań i skarg, terminów oraz sposobów ich wnoszenia, a także ich rozstrzygnięcia przez właściwe podmioty.
- Dział VII „Odpowiedzialność za naruszenie ustawy” określa wysokość kar pieniężnych nakładanych przez Prezesa UZP za naruszenie przepisów ustawy.
- Pozostałe dwa działy – Dział VIII oraz Dział IX – dotyczą zmian w przepisach obowiązujących oraz przepisów przejściowych i końcowych.

Akty wykonawcze do Pzp

W celu zapewnienia wykonania ustawy Pzp zostały do niej wydane akty wykonawcze. Pełnią one w stosunku do Pzp rolę służebną w tym sensie, iż są wydawane na podstawie Pzp, dotyczą wyłącznie spraw określonych w upoważnieniu do ich wydania oraz są związane z treścią ustawy i służą do jej wykonania. Poniżej zostaną krótko omówione te akty wykonawcze, które mogą mieć znaczenie z punktu widzenia podmiotu ubiegającego się o udzielenie zamówienia publicznego (wykonawcy), a następnie zostanie przedstawiony wykaz wszystkich aktów wykonawczych do Pzp.

Aktem wykonawczym do Pzp mającym zasadnicze znaczenie dla wykonawcy jest **rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów w sprawie rodzajów dokumentów, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy oraz form, w jakich te dokumenty mogą być składane**. Rozporządzenie określa zamknięty katalog dokumentów, których przedstawienia może żądać zamawiający w celu potwierdzenia spełnienia warunków udziału w postępowaniu oraz potwierdzenia spełnienia przez oferowane dostawy, usługi oraz roboty budowlane wymagań określonych przez zamawiającego. Rozporządzenie określa również formy, w jakich dokumenty mogą być składane, a także wskazuje okoliczności pozwalające na składanie zamiast dokumentów stosownych oświadczeń złożonych przed właściwym organem.

Aktem wykonawczym do Pzp istotnym z punktu widzenia wykonawcy jest również **rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów w sprawie protokołu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego**. Rozporządzenie to stanowi o sposobie udostępniania protokołu wraz z załącznikami (m.in. ofertami, opiniami biegłych, oświadczeniami): a) zamawiający umożliwia w swojej siedzibie sporządzanie kopii lub odpisów protokołu wraz z załącznikami, b) zamawiający przesyła, na wniosek wykonawcy, kopię protokołu pisemnie, faksem lub drogą elektroniczną zgodnie z wyborem zamawiającego.

Innymi aktami wykonawczymi do Pzp ważnymi dla wykonawcy są rozporządzenia dotyczące postępowania odwoławczego, tj. **rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów w sprawie regulaminu postępowania przy rozpatrywaniu odwołań oraz rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów w sprawie wysokości oraz szczegółowych zasad pobierania wpisu od odwołania oraz szczegółowych zasad rozliczania kosztów w postępowaniu odwoławczym**. Pierwsze z tych rozporządzeń może stanowić swego rodzaju instrukcję postępowania – dokonywania określonych czynności przez każdego z wykonawców samodzielnie wnoszącego i popierającego odwołanie przed zespołem arbitrów. Drugie dotyczy zasad pobierania wpisu od odwołania oraz zasad rozliczania kosztów w postępowaniu odwoławczym.

Uwaga: Pzp bardzo często odwołuje się do wartości określonych rozporządzeniem wydanym na podstawie art. 11 ust. 8 Pzp, uzależniając wystąpienie określonego obowiązku od wartości zamówienia publicznego. **Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów w sprawie kwot wartości zamówień i konkursów, od których jest uzależniony obowiązek przekazywania ogłoszeń Urzędowi Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich** określa następujące kwoty, od których aktualizuje się obowiązek przekazania ogłoszenia o zamówieniu publicznym Urzędowi Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich. Ogłoszenia przekazuje się, jeżeli wartość zamówień publicznych:

- udzielanych przez zamawiających z sektora finansów publicznych, w rozumieniu przepisów o finansach publicznych, z wyłączeniem państwowych szkół wyższych, jednostek badawczo-rozwojowych, państwowych instytucji kultury oraz podsektora samorządowego, a także udzielanych przez zamawiających będących innymi państwowymi jednostkami organizacyjnymi nieposiadającymi osobowości prawnej, jest równa lub przekracza wyrażoną w złotych równowartość kwoty: a) 137 000 euro – dla dostaw lub usług, b) 5 278 000 euro – dla robót budowlanych;
- udzielanych przez zamawiających innych niż określone w pkt 1, z wyjątkiem zamówień publicznych, o których mowa w pkt 3, jest równa lub przekracza wyrażoną w złotych równowartość kwoty: a) 211 000 euro – dla dostaw lub usług, b) 5 278 000 euro – dla robót budowlanych;
- sektorowych jest równa lub przekracza wyrażoną w złotych równowartość kwoty: a) 422 000 euro – dla dostaw lub usług, b) 5 278 000 euro – dla robót budowlanych.

Wykaz aktów wykonawczych do Pzp

Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów

- 1) Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 17 maja 2006 r. w sprawie regulaminu postępowania przy rozpatrywaniu odwołań (Dz. U. Nr 87, poz. 603);
- 2) Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 19 maja 2006 r. w sprawie kwot wartości zamówień i konkursów, od których jest uzależniony obowiązek przekazywania ogłoszeń Urzędowi Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich (Dz. U. Nr 87, poz. 604),

- 3) Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 19 maja 2006 r. w sprawie rodzajów dokumentów, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy oraz form, w jakich te dokumenty mogą być składane (Dz. U. Nr 87, poz. 605);
- 4) Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 19 maja 2006 r. w sprawie protokołu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego (Dz. U. Nr 87, poz. 606);
- 5) Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 19 maja 2006 r. w sprawie wysokości wynagrodzenia za czynności arbitrów (Dz. U. Nr 87, poz. 607);
- 6) Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 19 maja 2006 r. w sprawie wysokości oraz szczegółowych zasad pobierania wpisu od odwołania oraz szczegółowych zasad rozliczania kosztów w postępowaniu odwoławczym (Dz. U. Nr 87, poz. 608);
- 7) Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 22 maja 2006 r. w sprawie wzorów ogłoszeń przekazywanych Prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych (Dz. U. Nr 87, poz. 609);
- 8) Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 22 maja 2006 r. w sprawie średniego kursu złotego w stosunku do euro, stanowiącego podstawę przeliczania wartości zamówień publicznych (Dz. U. Nr 87, poz. 610);
- 9) Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 22 marca 2004 r. w sprawie wysokości wynagrodzenia przewodniczącego, wiceprzewodniczącego i pozostałych członków Rady Zamówień Publicznych (Dz. U. Nr 49, poz. 470);
- 10) Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 22 marca 2004 r. w sprawie zakresu informacji zawartych w rocznym sprawozdaniu o udzielonych zamówieniach publicznych oraz jego wzoru. (Dz. U. Nr 50, poz. 479);
- 11) Rozporządzenie Rady Ministrów z 27 kwietnia 2004 r. w sprawie trybu wpisu na listę arbitrów, sposobu powoływania komisji egzaminacyjnej i przeprowadzania egzaminu oraz zakresu egzaminu (Dz. U. Nr 98, poz. 997).

Rozporządzenia Ministra Infrastruktury

- 1) Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z 2 września 2004 r. w sprawie w sprawie szczegółowego zakresu i formy dokumentacji projektowej, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych oraz programu funkcjonalno-użytkowego (Dz. U. Nr 202, poz. 2072);
- 2) Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z 22 kwietnia 2005 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowego zakresu i formy dokumentacji projektowej, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych oraz programu funkcjonalno-użytkowego (Dz. U. Nr 75, poz. 2075);
- 3) Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z 18 maja 2004 r. w sprawie określenia metod i podstaw sporządzania kosztorysu inwestorskiego, obliczania planowanych kosztów prac projektowych oraz planowanych kosztów robót budowlanych określonych w programie funkcjonalno-użytkowym (Dz. U. Nr 130, poz. 1389).

Zarządzenie Prezesa Rady Ministrów

Zarządzenie Prezesa Rady Ministrów z 6 grudnia 2004 r. w sprawie nadania statutu Urzędowi Zamówień Publicznych (M. P. Nr 52, poz. 886).

Pozostałe przepisy dotyczące zamówień publicznych.

Kodeks cywilny

Pzp stanowi, iż do czynności podejmowanych przez zamawiającego i wykonawców w postępowaniu o udzielenie zamówienia (patrz art. 14 Pzp) oraz do umów w sprawach zamówień publicznych, jeżeli przepisy Pzp nie stanowią inaczej (patrz art. 139 ust. 1 Pzp), stosuje się przepisy ustawy z 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 ze zm.).

Postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego jest postępowaniem o charakterze cywilnoprawnym. Oznacza to, iż uczestnicy postępowania, tj. zamawiający oraz wykonawcy, są podmiotami równoprawnymi, a właściwą równowagę zapewniają tym podmiotom przepisy Pzp, których celem jest zapewnienie prawidłowości, przejrzystości działań zamawiającego, uniemożliwienie niczym nieograniczonej swobody w zakresie zamówień publicznych.

Kodeks postępowania cywilnego

Pzp stanowi, iż do postępowania odwoławczego stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 ze zm.) o sądzie polubownym, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej (patrz art. 184 ust. 6 Pzp). Natomiast w postępowaniu toczącym się na skutek wniesienia skargi stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o apelacji, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej (patrz art. 194 ust. 2 Pzp).

Ustawa o finansach publicznych

Ustawa z 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104 ze zm.).

Ustawa o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych

Ustawa z 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz. U. z 2005 r. Nr 14, poz. 114 ze zm.).

Przepisy Unii Europejskiej dotyczące zamówień publicznych

Traktat

Postanowienia Traktatu mają bezpośrednie zastosowanie do zamówień zarówno udzielanych w trybie Pzp, jak i udzielanych poza Pzp np. ze względu na wartość zamówienia poniżej 6000 euro. Ważne z punktu widzenia każdego wykonawcy ubiegającego się o zamówienie publiczne są następujące postanowienia Traktatu: art. 12 – stanowiący zakaz dyskryminacji ze względu na przynależność państwową, art. 23–31 – stanowiące zasadę swobodnego przepływu towarów, art. 43–48 – stanowiące zasadę swobody przedsiębiorczości, art. 49–55 – stanowiące zasadę swobodnego przepływu usług, art. 82 – stanowiący zakaz nadużywania pozycji dominującej na rynku, art. 86 – dotyczący obowiązków państwa względem przedsiębiorstw, którym państwo przyznało prawa szczególne lub wyłączne, oraz art. 87 – dotyczący pomocy państwa udzielanej krajowym przedsiębiorstwom.

Rozporządzenia

- 1) Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1564/2005 z 7 września 2005 r. ustanawiające standardowe formularze do publikacji ogłoszeń w ramach procedur udzielania zamówień publicznych zgodnie z dyrektywami 2004/17/WE i 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz. Urz. UE L 257 z 1.10.2005);
- 2) Rozporządzenie (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2195/2002 z 5 listopada 2002 r. w sprawie Wspólnego Słownika Zamówień CPV (Dz. Urz. WE L 340 z 16.12.2002).

Dyrektywy

- 1) Dyrektywa 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielenia zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi (Dz. Urz. UE L 134 z 30.04.2004);
- 2) Dyrektywa 2004/17/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 31 marca 2004 r. koordynująca procedury udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych (Dz. Urz. UE L 134 z 30.04.2004);
- 3) Dyrektywa Rady 89/665/EWG z 21 grudnia 1989 r. koordynująca przepisy i regulacje administracyjne dotyczące stosowania procedur odwoławczych w udzielaniu zamówień publicznych (Dz. Urz. WE L 395 z 30.12.1989).

4.1.2. Orzecznictwo, publikacje oraz czasopisma dotyczące zamówień publicznych.

Nie bez wpływu na kształt systemu zamówień publicznych pozostają orzeczenia zarówno Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości (ETS), jak i polskich sądów, tj. Sądu Najwyższego (SN) i sądów okręgowych (SO), oraz orzecznictwo

zespołów arbitrow (ZA). Dodatkowo warto zwrócić uwagę na szereg publikacji traktujących o zamówieniach publicznych, w tym bardzo ciekawych komentarzy do Pzp, czy wreszcie czasopism specjalistycznych dostarczających zarówno wiedzy praktycznej, jak i teoretycznej.

Orzecznictwo

Orzeczenia ETS

Orzeczenia ETS są dostępne na stronie <http://europa.eu.int/eur-lex/> oraz w szeregu publikacji – np. „Analiza wyroków ETS dotyczących zamówień publicznych w okresie od 1999 do 2005”. Wybrane orzeczenia omawiane są na łamach czasopism zajmujących się zagadnieniami zamówień publicznych.

Orzeczenia SN

Orzeczenia SN publikowane są w periodykach takich, jak np. „Orzecznictwo Sądów Polskich”, „Orzecznictwo Sądu Najwyższego”, „Przegląd Sądowy”. Niektóre z orzeczeń dostępne są na stronie www.uzp.gov.pl w zakładce „Prawo”. Wybrane orzeczenia omawiane są również na łamach czasopism poświęconych zamówieniom publicznym.

Orzeczenia SO

Wybrane orzeczenia SO są dostępne na stronie www.uzp.gov.pl w zakładce „Prawo” oraz w publikacjach takich, jak np. „Analiza wyroków sądów okręgowych oraz analiza orzeczeń zespołów arbitrow wydanych na podstawie przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych”. Wybrane orzeczenia omawiane są również na łamach czasopism zajmujących się tematyką dotyczącą zamówień publicznych.

Orzeczenia ZA

Liczba spraw rozpatrywanych przez zespoły arbitrow z roku na rok rośnie:

Lp.	Rok	Liczba orzeczeń⁵²
1.	2001	1202
2.	2002	1404
3.	2003	1615
4.	2004	1862

⁵² Opracowano na podstawie Sprawozdania z funkcjonowania systemu zamówień publicznych w 2004 r.

Wybrane orzeczenia ZA są zamieszczane na stronie Urzędu Zamówień Publicznych www.uzp.gov.pl w zakładce „Odwołania”. Orzeczenia można wyszukiwać za pomocą wyszukiwarki udostępnionej na tej stronie według poszukiwanej frazy, numeru sygnatury czy imienia i nazwiska arbitra.

Komentarze

- 1) „Prawo zamówień publicznych. Komentarz”, pod red. T. Czajkowskiego, Urząd Zamówień Publicznych, 2004,
- 2) „Prawo zamówień publicznych. Komentarz”, J. Pieróg, C. H. Beck, 2004,
- 3) „Prawo zamówień publicznych. Komentarz”, M. Płużański, C. H. Beck, 2004,
- 4) „Prawo zamówień publicznych. Komentarz”, A. Panasiuk, A. Mikołajczyk, T. Siedlecki, Branta, 2004,
- 5) „Prawo zamówień publicznych. Komentarz”, A. Warwas, GALL, 2004,
- 6) „Prawo zamówień publicznych. Komentarz”, M. Stachowiak, J. Jerzykowski, W. Dzierżanowski, Zakamycze, 2005.

Czasopisma

- 1) Miesięcznik „Zamówienia publiczne – Doradca” – patrz www.publicus.pl
- 2) Miesięcznik „Monitor Zamówień Publicznych” – patrz www.monitor.e-forum.pl
- 3) Miesięcznik „Przetargi publiczne” – patrz www.przetargipubliczne.pl
- 4) Kwartalnik „Prawo Zamówień Publicznych” – patrz www.izp.pl

4.1.3. Podmioty systemu zamówień publicznych

W obszarze zamówień publicznych występuje szereg grup podmiotów. Jedną z nich tworzy Prezes UZP wraz ze skupionymi wokół niego podmiotami: wiceprezesami UZP – przy pomocy których Prezes UZP wykonuje swoje zadania; Urzędem Zamówień Publicznych (UZP) – zapewniającym obsługę Prezesa UZP; Radą Zamówień Publicznych – organem opiniodawczo-doradczym Prezesa UZP; oraz Arbitrażem – zespołami arbitrów powoływanymi do rozstrzygnięcia odwołań.

Kolejną grupę podmiotów tworzą zamawiający i wykonawcy. I wreszcie, trzecią grupę podmiotów tworzą organizacje zrzeszające wykonawców, stowarzyszenia osób zainteresowanych zamówieniami publicznymi, podmioty prowadzące prace naukowo-badawcze czy podmioty świadczące usługi szkoleniowe, doradcze.

Prezes UZP oraz podmioty z nim związane

Prezes UZP

Zadania Prezesa UZP:

- 1) opracowuje projekty aktów normatywnych dotyczących zamówień publicznych;
- 2) podejmuje rozstrzygnięcia w indywidualnych sprawach przewidzianych ustawą;

- 3) publikuje w Biuletynie Zamówień Publicznych ogłoszenia przewidziane ustawą;
- 4) prowadzi i ogłasza w Biuletynie Zamówień Publicznych listę arbitrów rozpatrujących odwołania od oddalenia lub odrzucenia protestów wnoszonych w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznych;
- 5) prowadzi i ogłasza w Biuletynie Zamówień Publicznych listę organizacji uprawnionych do wnoszenia środków ochrony prawnej;
- 6) zapewnia funkcjonowanie systemu środków ochrony prawnej;
- 7) opracowuje programy szkoleń, organizuje oraz inspiruje szkolenia z zakresu zamówień publicznych;
- 8) przygotowuje i upowszechnia przykładowe kryteria oceny merytorycznego poziomu szkoleń;
- 9) upowszechnia przykładowe wzory umów w sprawach zamówień publicznych, regulaminów oraz innych dokumentów stosowanych przy udzielaniu zamówień publicznych;
- 10) czuwa nad przestrzeganiem zasad systemu zamówień, w szczególności dokonuje kontroli procesu udzielania zamówień publicznych w zakresie przewidzianym ustawą;
- 11) upowszechnia zasady etyki zawodowej osób wykonujących zadania w systemie zamówień publicznych;
- 12) dąży do zapewnienia jednolitego stosowania przepisów o zamówieniach, przy uwzględnieniu orzecznictwa sądów oraz Trybunału Konstytucyjnego, w szczególności upowszechnia orzeczenia zespołów arbitrów, sądów oraz Trybunału Konstytucyjnego dotyczące zamówień publicznych;
- 13) prowadzi współpracę międzynarodową w sprawach związanych z zamówieniami publicznymi;
- 14) dokonuje analiz funkcjonowania systemu zamówień publicznych;
- 15) opracowuje i przedstawia Radzie Ministrów oraz Komisji Europejskiej roczne sprawozdania o funkcjonowaniu systemu zamówień publicznych.

Rada Zamówień Publicznych

Rada Zamówień Publicznych jest organem opiniodawczo-doradczym Prezesa UZP. Oznacza to, iż na wniosek Prezesa UZP może służyć mu stosowną opinią czy radą w zasadzie we wszelkich sprawach dotyczących funkcjonowania systemu zamówień publicznych. Rada w szczególności:

- 1) wyraża opinie w szczególnie istotnych sprawach systemu zamówień, przedstawionych jej przez Prezesa UZP;
- 2) opiniuje projekty aktów normatywnych dotyczących zamówień publicznych;
- 3) opiniuje roczne sprawozdania Prezesa UZP o funkcjonowaniu systemu zamówień publicznych;
- 4) ustala zasady etyki zawodowej osób wykonujących określone w ustawie zadania w systemie zamówień publicznych;
- 5) opiniuje na zasadach określonych w ustawie zastrzeżenia do zaleceń pokontrolnych Prezesa UZP.

Arbitraż

Zadaniem arbitrów jest rozpatrywanie odwołań wniesionych w toku postępowania do Prezesa UZP. Odwołanie rozpatruje zespół trzech arbitrów wskazanych przez Prezesa UZP na podstawie jawnego losowania komputerowego. Przewodniczącym zespołu arbitrów jest osoba posiadająca wyższe wykształcenie prawnicze. Arbitrzy są obowiązani orzekać bezstronnie, zgodnie z przepisami prawa, dochowywać zasad etyki arbitra, a w postępowaniu kierować się zasadami godności i uczciwości. Przy rozpatrywaniu odwołań arbiter nie jest reprezentantem żadnego z uczestników postępowania, co więcej nie może występować jako pełnomocnik w postępowaniu odwoławczym w sprawie zamówień publicznych. Arbitraż nie ma charakteru zawodowego. Arbitrzy najczęściej rekrutują się spośród osób aktywnych zawodowo jako pracownicy zamawiających, tj. urzędów centralnych, ministerstw, samorządu terytorialnego, gdzie często wykonują pracę w komórkach właściwych do spraw zamówień publicznych. Sprzyja to niewątpliwie rozumieniu specyfiki zamówień publicznych, w tym w szczególności specyfiki zamawiających.

Zamawiający i wykonawcy

Zamawiający

Zamawiającym jest osoba fizyczna, osoba prawna albo jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej obowiązana do stosowania ustawy. Katalog podmiotów będących zamawiającymi określa art. 3 ust. 1 Pzp. Podmioty te można podzielić na pięć grup.

- Do pierwszej grupy – art. 3 ust. 1 pkt 1,2, 3 i 3a Pzp – zalicza się jednostki sektora finansów publicznych, państwowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej oraz tzw. osoby prawa publicznego, a także związki tych podmiotów. Zgodnie z art. 4 ustawy o finansach publicznych sektor finansów publicznych tworzą:
 - 1) organy władzy publicznej, w tym organy administracji rządowej, organy kontroli państwowej i ochrony prawa, sądy i trybunały,
 - 2) gminy, powiaty i samorząd województwa oraz ich związki,
 - 3) jednostki budżetowe, zakłady budżetowe i gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych,
 - 4) państwowe i samorządowe fundusze celowe,
 - 5) państwowe szkoły wyższe,
 - 6) jednostki badawczo-rozwojowe,
 - 7) samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej,
 - 8) państwowe i samorządowe instytucje kultury,
 - 9) Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego i zarządzane przez nie fundusze,
 - 10) Narodowy Fundusz Zdrowia,
 - 11) Polska Akademia Nauk i tworzone przez nią jednostki organizacyjne,

12) inne państwowe lub samorządowe osoby prawne utworzone na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych, z wyłączeniem przedsiębiorstw, banków i spółek prawa handlowego.

Przykładem państwowych jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej mogą być jednostki organizacyjne Wojska, Policji, Straży Pożarnej, a także Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe.

Podmiotami prawa publicznego są osoby prawne, utworzone w szczególnym celu zaspokajania potrzeb o charakterze powszechnym niemających charakteru przemysłowego ani handlowego, jeżeli jednostki sektora finansów publicznych lub państwowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, pojedynczo lub wspólnie, bezpośrednio lub pośrednio przez inny podmiot: a) finansują je w ponad 50%, b) posiadają ponad połowę udziałów albo akcji, c) sprawują nadzór nad organem zarządzającym lub d) mają prawo do powoływania ponad połowy składu organu nadzorczego lub zarządzającego. Przykładem podmiotu prawa publicznego mogą być Polskie Koleje Państwowe.

- Do drugiej grupy – art. 3 ust. 1 pkt 4 Pzp zalicza się podmioty, jeżeli zamówienie jest udzielane w celu wykonywania jednego z rodzajów działalności, o której mowa w art. 132 (chodzi o sektor wydobywczy, gospodarki wodnej, energetyczny, transportu, pocztowy), a działalność ta jest wykonywana na podstawie praw szczególnych lub wyłącznych albo jeżeli podmioty zaliczone do pierwszej grupy, pojedynczo lub wspólnie, bezpośrednio lub pośrednio przez inny podmiot wywierają na nie dominujący wpływ, w szczególności: a) finansują je w ponad 50%, b) posiadają ponad połowę udziałów albo akcji, c) posiadają ponad połowę głosów wynikających z udziałów albo akcji, d) sprawują nadzór nad organem zarządzającym lub e) mają prawo do powoływania ponad połowy składu organu zarządzającego. Cechą różnicującą podmioty zaliczone do tej grupy w stosunku do podmiotów zaliczonych do grupy pierwszej jest ich prywatnoprawny status. Są to przeważnie prywatni przedsiębiorcy, działający w formie spółek prawa handlowego.
- Kolejną grupę – trzecią, stanowią podmioty, jeżeli łącznie zachodzą następujące okoliczności: a) ponad 50% wartości udzielanego przez nie zamówienia jest finansowane ze środków publicznych lub przez podmioty zaliczone do pierwszej grupy, b) wartość zamówienia jest równa lub przekracza kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 Pzp, c) przedmiotem zamówienia są roboty budowlane obejmujące wykonanie czynności w zakresie inżynierii lądowej lub wodnej, budowy szpitali, obiektów sportowych, rekreacyjnych lub wypoczynkowych, budynków szkolnych, budynków szkół wyższych lub budynków wykorzystywanych przez administrację publiczną lub usługi związane z takimi robotami budowlanymi. Przykładem podmiotów zaliczonych do tej grupy mogą być prywatni przedsiębiorcy, którzy uzyskali środki publiczne na inwestycje w obiekty o charakterze użyteczności publicznej, np. obiekty sportowe.
- Czwartą grupę stanowią podmioty, w przypadku których zamówienie jest finansowane z udziałem środków, których przyznanie jest uzależnione od zastosowania procedury udzielania zamówienia określonej w Pzp. Charaktery-

styczne dla tej grupy, w odróżnieniu do pozostałych, jest to, iż o obowiązku stosowania Pzp będzie decydował podmiot przyznający środki beneficjentowi. W pozostałych przypadkach o obowiązku tym decyduje ustawa.

- I wreszcie ostatnią grupę – piątą, stanowią podmioty, którym podmioty zaliczone do pierwszej grupy udzieliły koncesji na roboty budowlane, w zakresie, w jakim udzielają zamówienia w celu jej wykonania.

Omawiając przepisy dotyczące zamawiających, warto zwrócić uwagę na instytucję **centralnego zamawiającego**. Centralny zamawiający będzie mógł przygotowywać i przeprowadzać postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, udzielać zamówień oraz zawierać umowy ramowe na potrzeby zamawiających z administracji rządowej (lub innych zamawiających), jeżeli zamówienie jest związane z działalnością więcej niż jednego zamawiającego. Aktualnie w polskim systemie zamówień publicznych nie utworzono centralnego zamawiającego. Należy się jednak spodziewać, iż instytucja taka powstanie. Będzie ona zawierała umowy ramowe oraz udzielała zamówień publicznych na wybrane dobra na rzecz administracji rządowej, np. zakup samochodów, paliwa, komputerów oraz oprogramowania czy materiałów biurowych, a docelowo zapewne również na inne dobra.

Po stronie zamawiającego występuje szereg osób wykonujących określone czynności w toku postępowania. Jedną z takich osób jest **kierownik zamawiającego**. Jest to osoba lub organ, który jest uprawniony do zarządzania zamawiającym, np. zarząd w spółkach prawa handlowego, dyrektor generalny w ministerstwie, prezydent w mieście. Kierownik zamawiającego jest odpowiedzialny za przygotowanie i przeprowadzenie postępowania. To on dokonuje następujących czynności w toku postępowania: wykluczenia wykonawcy, odrzucenia oferty, wyboru oferty najkorzystniejszej czy unieważnienia postępowania. Po stronie zamawiającego występować może również, a w przypadku zamówień publicznych o wartości przekraczającej 60 000 euro będzie występować, **komisja przetargowa**. Jest ona zespołem pomocniczym kierownika zamawiającego, powoływanym do oceny spełniania przez wykonawców warunków udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia oraz do badania i oceny ofert. Po stronie zamawiającego występować mogą również osoby, którym powierzono określone czynności związane z przygotowaniem postępowania lub jego przeprowadzeniem. Może się zdarzyć tak, iż przygotowanie postępowania oraz jego przeprowadzenie, z zastrzeżeniem czynności, których może dokonywać wyłącznie kierownik zamawiającego lub przez niego upoważniony pisemnie pracownik zamawiającego, zostanie powierzone osobie trzeciej, najczęściej firmie doradczej operującej w obszarze zamówień publicznych.

Uwaga: Zamawiający jest obowiązany określić sposób porozumiewania się zamawiającego z wykonawcami oraz przekazywania oświadczeń i dokumentów, a także wskazać osoby uprawnione do porozumiewania się z wykonawcami. Z reguły zamawiający wskazuje do kontaktu z wykonawcami odrębnie osobę właściwą w zakresie procedury oraz osobę właściwą ze względu na przedmiot zamówienia. Ta pierwsza to zwykle pracownik komórki organizacyjnej właściwej ds. zamówień publicznych, np. Biura Zamówień Publicznych, ta druga – komórki, w której zostało wygenerowane zapotrzebowanie.

Wykonawcy

Wykonawcą jest osoba fizyczna, osoba prawna albo jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, która ubiega się o udzielenie zamówienia publicznego, złożyła ofertę lub zawarła umowę w sprawie zamówienia publicznego. Oznacza to, iż wykonawcą jest zarówno podmiot, który wyraża zainteresowanie – wolę – ubiegania się o zamówienie publiczne, a wola ta przejawia się np. pobraniem specyfikacji istotnych warunków zamówienia (SIWZ), jak i podmiot, który złożył ofertę – oferent, czy wreszcie podmiot, który jest stroną umowy w sprawie zamówienia publicznego, następnie realizujący tę umowę.

Uwaga: wykonawcy mogą wspólnie ubiegać się o udzielenie zamówienia publicznego. W takim przypadku powinni ustanowić pełnomocnika do reprezentowania ich w postępowaniu albo do reprezentowania i zawarcia umowy w sprawie zamówienia publicznego. Nie oznacza to jednak, iż wykonawcy wspólnie ubiegający się o udzielenie zamówienia publicznego wyzbywają się prawa do osobistego działania.

Uwaga: pełnomocnikiem może być jeden z wykonawców lub inny podmiot, któremu wykonawcy udzielą stosownego pełnomocnictwa.

Do wykonawców wspólnie ubiegających się o udzielenie zamówienia publicznego stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące wykonawcy.

Pamiętaj: jeżeli oferta wykonawców wspólnie ubiegających się o udzielenie zamówienia publicznego zostanie wybrana, zamawiający może żądać, przed zawarciem umowy w sprawie zamówienia publicznego, umowy regulującej współpracę wykonawców.

Umową regulującą współpracę wykonawców z reguły będzie umowa konsorcjum. Istota konsorcjum przejawia się w zobowiązaniu uczestników do współdziałania dla osiągnięcia wspólnego celu poprzez podejmowanie oznaczonych w umowie działań. Celem tym może być wspólne ubieganie się o zamówienie publiczne, a następnie jego realizacja.

Wykonawcy wspólnie ubiegający się o zamówienie publiczne ponoszą solidarną odpowiedzialność za wykonanie umowy w sprawie zamówienia publicznego i wniesienie zabezpieczenia należytego wykonania umowy.

Pozostałe podmioty

Organizacje zrzeszające wykonawców, stowarzyszenia i inne podmioty

Do pozostałych podmiotów występujących w systemie zamówień publicznych należą organizacje zrzeszające wykonawców, wpisane na listę organizacji uprawnionych do wnoszenia środków ochrony prawnej. Listę prowadzi Prezes UZP. Wpisane na listę mogą zostać podmioty działające na podstawie przepisów o:

- 1) izbach gospodarczych,
- 2) rzemiośle,
- 3) samorządzie zawodowym niektórych przedsiębiorców,

- 4) organizacjach pracodawców,
- 5) samorządach zawodowych architektów, inżynierów budownictwa oraz urbanistów.

Organizacjom zrzeczającym wykonawców wpisanym na listę prowadzoną przez Prezesa UZP przysługują, przed upływem terminu do składania ofert, w przypadku naruszenia przez zamawiającego przepisów Pzp, środki ochrony prawnej. Lista dostępna jest na stronie www.uzp.gov.pl w zakładce „UZP”. Aktualnie znajduje się na niej 121 organizacji zrzeczających wykonawców.

Ważne miejsce w systemie zamówień publicznych zajmują stowarzyszenia zrzeczające osoby zainteresowane zarówno praktycznymi, jak i teoretycznymi aspektami zamówień publicznych. Przykładem takiego stowarzyszenia może być Ogólnopolskie Stowarzyszenie Konsulatów Zamówień Publicznych, którego celem jest usprawnienie funkcjonowania systemu zamówień publicznych, wymiana doświadczeń, doskonalenie umiejętności oraz poszerzanie wiedzy osób stowarzyszonych. Więcej informacji na temat stowarzyszenia patrz www.oskzp.pl.

Podmiotem podejmującym prace naukowo-badawcze z zakresu zamówień publicznych, jednocześnie wydającym specjalistyczny kwartalnik poświęcony zamówieniom publicznym „Prawo Zamówień Publicznych”, jest Instytut Zamówień Publicznych – patrz www.izp.pl. Warto również wspomnieć o podmiotach wydających specjalistyczne czasopisma poświęcone problematyce zamówień publicznych, firmach szkoleniowych oraz firmach doradczych specjalizujących się w tej problematyce, a także o podmiotach uprawnionych do przeprowadzania atestacji – patrz lista podmiotów uprawnionych do przeprowadzania atestacji www.uzp.gov.pl.

4.1.4. Podstawowe informacje statystyczne na temat rynku zamówień publicznych w Polsce

Rok	Wartość rynku ⁵³		
	zamówienia publiczne powyżej 60 000 euro	zamówienia publiczne od 6000 do 60 000 euro	Razem (w euro)
2003	-	-	41 mld
2004	38,5 mld	9 mld	47,5 mld

Wartość polskiego rynku zamówień publicznych w 2005 r. szacuje się na **74 mld zł**⁵⁴.

⁵³ Opracowano na podstawie Sprawozdania z funkcjonowania systemu zamówień publicznych w 2003 i 2004 r.

⁵⁴ Źródło: Gazeta Prawna 19.05.2006 r.

4.2. Ogłoszenia o zamówieniach publicznych

Zamawiający jest obowiązany, w zależności od wartości zamówienia publicznego oraz trybu udzielenia zamówienia, do zamieszczania ogłoszeń o zamówieniach publicznych w swojej siedzibie w miejscu publicznie dostępnym, na swojej stronie internetowej, na stronach portalu internetowego UZP, do przekazywania ogłoszeń Prezesowi UZP w celu opublikowania w Biuletynie Zamówień Publicznych, do przekazywania ogłoszeń Urzędowi Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich (UOPWE) w celu opublikowania w Dzienniku Urzędowym UE i wreszcie publikowania ogłoszeń w dzienniku lub czasopiśmie o zasięgu ogólnopolskim.

Zamawiający może opublikować ogłoszenie o zamówieniu publicznym również w inny sposób niż określony powyżej.

W związku z dość dużą liczbą źródeł informacji na temat ogłoszeń nazwaliśmy je, dla uproszczenia, „publicznymi źródłami informacji o ogłoszeniach o zamówieniach publicznych”. Ważne miejsce w polskim systemie zamówień publicznych zajmują źródła informacji o ogłoszeniach prowadzone przez wyspecjalizowane firmy, z reguły prywatne. Informacje o ogłoszeniach dostarczane przez te firmy nazwaliśmy „prywatnymi źródłami informacji o ogłoszeniach o zamówieniach”.

Pamiętaj: protest dotyczący treści ogłoszenia wnosi się w terminie:

- 7 dni od dnia publikacji ogłoszenia w BZP lub na stronach portalu internetowego UZP – jeżeli wartość zamówienia jest mniejsza niż kwoty określone w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 11 ust. 8 Pzp;
- 14 dni od dnia publikacji ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym UE lub zamieszczenia SIWZ na stronie internetowej – jeżeli wartość zamówienia jest równa lub przekracza kwoty określone w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 11 ust. 8 Pzp.

Uwaga: analizując ogłoszenie o zamówieniu publicznym, powinniśmy zwrócić szczególną uwagę na opis warunków udziału w postępowaniu oraz opis sposobu dokonywania oceny spełniania tych warunków.

4.2.1. Publiczne źródła informacji o ogłoszeniach o zamówieniach publicznych

Siedziba zamawiającego

Ogłoszenia o zamówieniach publicznych zamieszczane w siedzibie zamawiającego z reguły będą znajdowały się w budynku, w którym zamawiający prowadzi swoją działalność, w miejscach swobodnie dostępnych dla każdego zainteresowanego, zwykle na Tablicy ogłoszeń.

Strona internetowa zamawiającego

Ogłoszenia o zamówieniach publicznych zamieszczane na stronie internetowej zamawiającego zwykle można znaleźć w zakładce „zamówienia publiczne”.

Portal internetowy UZP

Na stronach portalu internetowego UZP – www.portal.uzp.gov.pl – zamieszczane są przede wszystkim ogłoszenia o zamówieniach o wartości od 6000 do 60 000 euro. Strona portalu internetowego UZP umożliwia wyszukiwanie ogłoszeń publikowanych w BZP.

Biuletyn Zamówień Publicznych

Zamawiający jest obowiązany przekazywać do Prezesa UZP, w celu publikacji w Biuletynie Zamówień Publicznych, ogłoszenia o zamówieniach publicznych od wartości przekraczającej 60 000 euro do wartości określonej na podstawie art. 11 ust. 8 Pzp. Ogłoszenia zamieszczane w BZP dostępne są na stronie UZP – www.uzp.gov.pl, w zakładce „Biuletyny”. Wykonawca może uzyskać dostęp do każdego z Biuletynów i zamieszczonych w nim ogłoszeń:

- 1) wg spisu treści (wg numerów pozycji), np.: 1. Przetargi nieograniczone: 1.1. roboty budowlane, 1.2. dostawy, 1.3. usługi; 2. Przetargi nieograniczone – sektorowe, 2.1. roboty budowlane; 3. Przetargi ograniczone, 3.1. roboty budowlane, 3.2. dostawy; 4. Negocjacje z ogłoszeniem, 4.1. roboty budowlane, 4.2. usługi; 5. Ogłoszenia o planowanych zamówieniach; 6. Wyniki postępowań; 7. Sprostowania,
- 2) wg indeksu (wg województw), np.: 1. Ogłoszenia o rozpoczęciu postępowania; 2. Plany; 3. Ogłoszenia o zakończeniu postępowania; 4. Sprostowania.

Uwaga: do dyspozycji wykonawców postawiono wyszukiwarke:

- 1) pozwalającą na wyszukiwanie uproszczone – wg kryteriów: a) rodzaj ogłoszenia, b) fraza tekstowa w ogłoszeniu, c) miesiąc, d) rok oraz
- 2) pozwalającą na wyszukiwanie zaawansowane – wg kryteriów: a) miejscowość, b) województwo, c) rodzaj ogłoszenia, d) przedmiot zamówienia, e) zamawiający, f) rodzaj zamówienia, g) fraza tekstowa w ogłoszeniu, h) okres objęty wyszukiwaniem lub miesiąc, rok, i) numer biuletynu, j) numer pozycji ogłoszenia.

Dziennik Urzędowy UE

Zamawiający jest obowiązany przekazywać do Urzędu Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich, w celu publikacji w Dzienniku Urzędowym UE, ogłoszenia o zamówieniach publicznych od wartości przekraczającej kwoty określone na podstawie art. 11 ust. 8 Pzp. Ogłoszenia zamieszczane w Dzienniku Urzędowym UE (w jego suplemencie) dostępne są, na stronie Tenders Electronic Daily (TED) – <http://ted.publications.eu.int/official/>. Strona pozwala na wyszukiwanie: a) zwykłe – wg kryteriów: kraj, zamówienie, procedura, kod CPV, fraza, b) rozszerzone – wg kryteriów (oprócz wymienionych wcześniej); miejscowość, dokument, data dokumentu, data publikacji, termin, kod NUTS, nazwa instytucji zamawiającej, rodzaj działalności, c) zaawansowane.

Linki do bazy danych ogłoszeń o zamówieniach publicznych państw członkowskich UE oraz Islandii, Norwegii, Szwajcarii zamieszczone są na stronie Systeme d'Information pour les Marches Publics (SIMAP) – <http://www.simap.europa.eu/>.

Dziennik lub czasopismo ogólnopolskie

Zamawiający jest obowiązany do zamieszczania ogłoszeń o zamówieniach publicznych w dzienniku lub czasopiśmie o zasięgu ogólnopolskim, jeżeli wartość zamówienia jest równa lub przekracza wyrażoną w złotych równowartość kwoty 20 000 000 euro – dla robót budowlanych oraz 10 000 000 euro – dla dostaw i usług.

4.2.2. Prywatne źródła informacji o ogłoszeniach o zamówieniach

Uwaga: informacje o ogłoszeniach dostarczanych przez firmy prywatne dotyczą również ogłoszeń o zamówieniach o wartości do 6000 euro, tj. nieobjętych regulacją Pzp.

Na polskim rynku funkcjonuje co najmniej kilka firm świadczących usługi polegające na gromadzeniu, przetwarzaniu oraz udostępnianiu informacji na temat ogłoszeń o zamówieniach.

Ważne jest to, iż zainteresowany wykonawca może uzyskiwać informacje odpowiadające prowadzonej przez niego działalności, zdefiniowane przez wykonawcę wg określonego wybranemu przez niego kryterium. Z reguły informacje przekazywane są drogą mailową (na wskazany przez wykonawcę adres) lub/oraz poprzez dostęp do bazy serwisu wyposażonego w odpowiednią wyszukiwarke.

Uwaga: możesz otrzymywać wyselekcjonowane informacje o zamówieniach na wskazany adres mailowy.

Ceny⁵⁵ usług wynoszą od kilkudziesięciu złotych za miesiąc do kilkuset złotych za rok, np.:

- 1) www.biznes-polska.pl – a) abonament miesięczny – 40 PLN, b) abonament kwartalny – 110 PLN, c) abonament półroczny – 220 PLN, d) abonament roczny – 400 PLN,
- 2) www.forum-przetargi.pl – a) abonament kwartalny – 249 PLN, b) abonament półroczny 498 PLN, c) abonament roczny – 996 PLN,
- 3) www.przetargi.info – a) abonament miesięczny – 69 PLN, b) abonament kwartalny – 198 PLN, c) abonament półroczny – 378 PLN, d) abonament roczny – 708 PLN,
- 4) www.PrzetargiPolskie.pl – a) abonament miesięczny – 40 PLN, b) abonament kwartalny – 110 PLN, c) abonament półroczny – 215 PLN, d) abonament roczny – 340 PLN,
- 5) www.pressinfo.pl – a) abonament miesięczny – 150 PLN, b) abonament kwartalny – 430 PLN, c) abonament półroczny – 800 PLN.

⁵⁵ Dane zostały udostępnione w kwietniu 2006 r.

4.2.3. Podstawowe informacje statystyczne nt. ogłoszeń o zamówieniach

W roku 2004 opublikowano w BZP⁵⁶ 31 226 ogłoszeń o zamówieniach publicznych (wszczynających postępowanie), w tym: a) 30 239 ogłoszeń o zamówieniu (bez ogłoszeń zamawiających sektorowych), b) 913 ogłoszeń o zamówieniu sektorowym, c) 74 ogłoszenia o konkursie,

W 2004 r. polscy zamawiający opublikowali 10 610 ogłoszeń w Dzienniku Urzędowym UE, w tym: a) 321 wstępnych lub okresowych ogłoszeń informacyjnych, b) 6980 ogłoszeń o przetargach lub konkursach, c) 3309 ogłoszeń o udzieleniu zamówienia oraz wynikach konkursu.

Ogłoszenia o zamówieniach, w tym zamówieniach publicznych, zamieszczone w serwisach prowadzonych przez firmy prywatne⁵⁷:

- 1) www.PrzetargiPolskie.pl: a) liczba ogłoszeń w 2005 r.: 114 059, w tym przetargi nieograniczone: 106 806, przetargi ograniczone: 796, licytacje: 3159, konkursy: 2520, negocjacje z ogłoszeniem: 647, inne: 131; b) liczba ogłoszeń do kwietnia 2006 r.: 44 055, w tym przetargi nieograniczone: 41 716, przetargi ograniczone: 43, licytacje: 1035, konkursy: 1158, negocjacje z ogłoszeniem: 14, inne: 89;
- 2) www.biznes-polska.pl – a) liczba ogłoszeń w 2005 r.: 205 964, b) liczba ogłoszeń do kwietnia 2006 r.: 62 437;
- 3) www.forum-przetargi.pl – a) liczba ogłoszeń w 2005 r.: 23 267, b) liczba ogłoszeń do kwietnia 2006 r.: 21 457;
- 4) www.pressinfo.pl – a) liczba ogłoszeń w 2005 r.: 200 086, b) liczba ogłoszeń do kwietnia 2006 r.: 64 910.

4.3. Warunki udziału w postępowaniu oraz oświadczenia i dokumenty potwierdzające ich spełnianie. Wykluczenie z postępowania

4.3.1. Warunki udziału w postępowaniu

O udzielenie zamówienia mogą ubiegać się wykonawcy, którzy:

- 1) posiadają uprawnienia do wykonywania określonej działalności lub czynności, jeżeli ustawy nakładają obowiązek posiadania takich uprawnień,
- 2) posiadają niezbędną wiedzę i doświadczenie oraz dysponują potencjałem technicznym i osobami zdolnymi do wykonania zamówienia publicznego,
- 3) znajdują się w sytuacji ekonomicznej i finansowej zapewniającej wykonanie zamówienia publicznego,
- 4) nie podlegają wykluczeniu z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego – patrz. art. 24 ust. 1 i 2 Pzp.

⁵⁶ Opracowano na podstawie Sprawozdania z funkcjonowania systemu zamówień publicznych w 2004 r.

⁵⁷ Dane zostały udostępnione w kwietniu 2006 r.

Wyróżnia się dwie koncepcje dotyczące warunków udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego.

Według pierwszej warunki te określa wyłącznie art. 22 ust. 1 Pzp. Przepis art. 22 ust. 1 Pzp ma charakter bezwzględnie obowiązujący, co oznacza, iż zamawiający nie ma możliwości odstąpienia od żądania spełnienia wymogów określonych tym przepisem. Zamawiający nie może również zawężyć ani rozszerzać określonego w art. 22 ust. 1 Pzp katalogu warunków udziału w postępowaniu, bowiem to sam ustawodawca zdecydował, iż uprawnionymi do ubiegania się o udzielenie zamówienia publicznego są wyłącznie wykonawcy posiadający odpowiedni potencjał ekonomiczny, techniczny czy finansowy, dający rękojmię należytego wykonania zamówienia publicznego. Zadaniem zamawiającego jest natomiast opisanie sposobu dokonywania oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu. Innymi słowy, warunki udziału w postępowaniu określone są wyłącznie w art. 22 ust. 1 Pzp, tym samym nie ma możliwości doprecyzowywania, uszczegółowiania czy też tym bardziej określania dodatkowych warunków udziału w postępowaniu.

Zgodnie z drugą koncepcją zamawiający jest uprawniony, czy nawet zobowiązany, do określenia warunków udziału w postępowaniu, ich doprecyzowania bądź uszczegółowienia. W przepisie art. 22 ust. 1 Pzp określone zostały warunki, jakie spełniać powinni wykonawcy ubiegający się o udzielenie zamówienia publicznego. Są one sformułowane w sposób ogólny, a ich adresatem jest zamawiający. To zamawiający precyzuje warunki udziału w postępowaniu w kontekście potrzeby udzielenia konkretnego zamówienia publicznego. Takie rozumienie art. 22 ust. 1 Pzp wyprowadzane jest z treści przepisu art. 22 ust. 2 Pzp, zgodnie z którym zamawiający nie może określać warunków udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego w sposób, który mógłby utrudniać uczciwą konkurencję, a zatem – a contrario, może określać te warunki z poszanowaniem zasady zachowania uczciwej konkurencji.

Od warunków udziału w postępowaniu należy odróżnić **opis sposobu dokonywania oceny spełniania warunków**. Warunki udziału w postępowaniu, zgodnie z pierwszą koncepcją, zostały określone przez ustawodawcę w art. 22 ust. 1 Pzp. Określono je jednak w sposób generalny, mający zastosowanie do wszystkich zamówień publicznych. Tymczasem zamówienia publiczne udzielane przez zamawiających różnią się od siebie, choćby ze względu na wartość, przedmiot zamówienia czy jego zakres. Tym samym określone przez ustawodawcę w sposób generalny warunki muszą podlegać konkretyzacji w danym postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego. Konkretyzacji spełniania warunków udziału w postępowaniu służy opis sposobu dokonywania oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu.

Opis ten polega na określaniu przez zamawiającego przejrzystych przesłanek, np. kryteriów, jakimi będzie się kierował przy podejmowaniu decyzji dotyczących spełniania warunków określonych w art. 22 ust. 1 Pzp. Opis sposobu dokonywania oceny spełniania warunków, po pierwsze, jest obowiązkiem zamawiającego wynikającym z Pzp (patrz np. art. 36 ust. 1 pkt 5 Pzp), a jego brak stwarzałby możliwość podejmowania przez zamawiającego decyzji arbitralnych. Po drugie, jest wykonaniem zobowiązania określonego przez ustawodawcę nakazującego,

zamawiającemu dopuszczenie do udziału w postępowaniu wyłącznie wykonawców spełniających warunki udziału w postępowaniu, określone w art. 22 ust. 1 Pzp, a tym samym ograniczenia możliwości powstania sytuacji, w której wykonawca nie będzie w stanie wykonać zamówienia publicznego lub wykonać zamówienia publicznego z należytą starannością, i wreszcie, po trzecie, opis sposobu dokonywania oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu służy również wykonawcom w realizowaniu ich funkcji kontrolnej, tj. oceny prawidłowego przebiegu postępowania, w tym czynności zamawiającego związanych z oceną spełniania warunków udziału w postępowaniu. Realizację tej funkcji umożliwia ustawa, której celem jest zapewnienie prawidłowości, przejrzystości działań zamawiającego i uniemożliwienie niczym nieograniczonej swobody w zakresie zamówień publicznych.

Opis sposobu dokonywania oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu, czy też kryteria spełniania warunków udziału w postępowaniu, powinni być sformułowany w sposób obiektywny, podyktowany np. zakresem czy też zaawansowaniem technologicznym zamówienia publicznego. Innymi słowy, określone przez zamawiającego kryteria powinny być adekwatne do specyfiki zamówienia i nie mogą prowadzić do naruszenia zasad określonych w Pzp. Zamawiający określając warunki udziału w postępowaniu, ma z jednej strony swobodę ich precyzowania, z drugiej zaś podlega pewnym ograniczeniom.

Różnica między koncepcjami sprowadza się do tego, iż według pierwszej z nich warunki są określone wyłącznie w art. 22 ust. 1 Pzp, natomiast konkretyzacji w danym postępowaniu warunków udziału w postępowaniu służy opis sposobu dokonywania oceny spełniania warunków. Zgodnie z drugą natomiast to zamawiający określa warunki udziału w postępowaniu.

W orzecznictwie wykształcił się pogląd, według którego zakazane jest formułowanie warunków udziału w postępowaniu uniemożliwiające swobodny dostęp do udziału w postępowaniu lub stawiające wybranych wykonawców w uprzywilejowanej sytuacji w stosunku do pozostałych. Jednocześnie wskazuje się, iż w interesie zamawiającego leży, by jego zamówienie realizowane było przez wykonawcę dysponującego niezbędną wiedzą i doświadczeniem nabytym przy wykonywaniu prac o takim samym lub podobnym charakterze. Zamawiający ma prawo do określenia warunków udziału w postępowaniu i opisu sposobu dokonywania oceny spełniania tych warunków. Prawo to nie daje jednak zamawiającemu nieograniczonej swobody we wprowadzaniu tych warunków, gdyż przepisy Pzp nakazują przygotowanie i przeprowadzenie postępowania o udzielenie zamówienia w sposób zapewniający zachowanie uczciwej konkurencji i równe traktowanie wykonawców. Przepisy Pzp zabraniają określania warunków udziału w postępowaniu w sposób, który mógłby utrudniać uczciwą konkurencję, czyli wprowadzać nieuzasadnione bariery ograniczające wykonawcom wzięcie udziału w postępowaniu. Zamawiający jest obowiązany zachować niezbędną równowagę między jego interesem, polegającym na uzyskaniu gwarancji należytego wykonania zamówienia publicznego, a interesem potencjalnych wykonawców, których nie wolno, przez wprowadzenie nadmiernych wymagań, z góry eliminować z udziału w postępowaniu.

Określone przez zamawiającego kryteria powinny rzeczywiście świadczyć o tym, iż wszystkie podmioty je spełniające dają rękojmię należytego wykonania zamówienia publicznego, natomiast w stosunku do podmiotów niespełniających tych kryteriów zachodzi prawdopodobieństwo, iż nie będą w stanie zrealizować danego zamówienia publicznego. Podkreślić jednak należy, iż wspomniany wyżej nakaz zachowania uczciwej konkurencji oraz równego traktowania wykonawców nie może być utożsamiany z nakazem dopuszczenia do udziału w postępowaniu wszystkich podmiotów, w tym niezdolnych do wykonania zamówienia w sposób należyty.

Opisanie sposobu dokonywania oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu w praktyce może okazać się trudne. Nie da się określić jednoznacznych kryteriów, które mogą mieć zastosowanie do wszystkich postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, bowiem jest to czynnik zindywidualizowany i będący pochodną przedmiotu zamówienia publicznego oraz jego zakresu. Z reguły skutkować to będzie tym, iż określone przez zamawiającego kryteria znajdą zastosowanie w jednym postępowaniu, w innym zaś spotkać się mogą z zarzutem naruszenia zasad Pzp.

Uwaga: warunki udziału w postępowaniu są określone już w ogłoszeniu.

Pamiętaj: możesz złożyć protest dotyczący warunków udziału w postępowaniu, jeżeli zostały one postawione w sposób niezgodny z Pzp, w szczególności naruszając zasadę uczciwej konkurencji oraz równego traktowania wykonawców.

Uwaga: jeżeli nie spełniasz warunków udziału w postępowaniu, możesz ubiegać się o zamówienie publiczne wspólnie z innym wykonawcą (lub wykonawcami). W takim przypadku należy ustanowić pełnomocnika do reprezentowania wykonawców w postępowaniu albo reprezentowania i zawarcia umowy w sprawie zamówienia publicznego.

Stosownie do art. 23 ust. 1 Pzp wykonawcy mogą wspólnie ubiegać się o udzielenie zamówienia publicznego. Do takich wykonawców stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące wykonawcy. Oznacza to, iż przy dokonywaniu oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu wykonawców wspólnie ubiegających się o zamówienie publiczne zamawiający jest obowiązany brać pod uwagę i sumować potencjały wykonawców wspólnie ubiegających się o udzielenie zamówienia publicznego.

Sporne jest to, czy warunek określony w art. 22 ust. 1 pkt 1 Pzp jest obowiązany spełnić każdy z wykonawców wspólnie ubiegających się o udzielenie zamówienia publicznego, czy należy badać spełnianie tego warunku, sumując potencjały wszystkich wykonawców wspólnie ubiegających się o zamówienie publiczne.

Na tym tle zarysowują się dwie koncepcje.

Według pierwszej, w przypadku wykonawców wspólnie ubiegających się o udzielenie zamówienia publicznego, warunek określony w art. 22 ust. 1 Pzp, tj. uprawnienia do wykonywania określonej działalności lub czynności, sprawdza się u każdego z wykonawców odrębnie, natomiast warunki określone w art. 22 ust. 1 pkt 2 i 3 Pzp, tj., wiedzę i doświadczenie, potencjał techniczny oraz potencjał finansowy, bada się, sumując potencjały wszystkich wykonawców wspólnie ubiegających się o zamówienie publiczne.

Zgodnie z drugą, w przypadku wykonawców wspólnie ubiegających się o udzielenie zamówienia publicznego, warunki określone w art. 22 ust. 1 pkt 1–3 Pzp, tj. zarówno uprawnienia do wykonywania określonej działalności lub czynności, jak i wiedzę, doświadczenie, potencjał techniczny oraz potencjał finansowy, bada się, sumując potencjały wszystkich wykonawców wspólnie ubiegających się o zamówienie publiczne. Gdyby zamawiający wymagał, aby każdy z wykonawców działających wspólnie posiadał uprawnienia do wykonywania określonych czynności, podczas gdy jeden z nich posiada takowe w zakresie wystarczającym do wykonania całego zamówienia, byłoby to żądanie naruszające przepisy Pzp zakazujące nieuzasadnionego ograniczania konkurencji.

Możliwym sposobem wyeliminowania ewentualnych wątpliwości w zakresie spełniania warunków udziału w postępowaniu, o których mowa w art. 22 ust. 1 pkt 1–3 Pzp, przez wykonawców wspólnie ubiegających się o zamówienie publiczne jest wskazywanie przez zamawiającego warunków udziału w postępowaniu w odniesieniu do wykonawców wspólnie ubiegających się o udzielenie zamówienia publicznego.

Pamiętaj: jeżeli oferta wykonawców wspólnie ubiegających się o zamówienie publiczne zostanie uznana za najkorzystniejszą, zamawiający będzie mógł, przed zawarciem umowy w sprawie zamówienia publicznego, żądać przedstawienia umowy regulującej współpracę tych wykonawców. Zwykle będzie to umowa konsorcjum.

Ocena spełniania warunków udziału w postępowaniu następuje poprzez weryfikację składanych przez wykonawców oświadczeń i dokumentów.

4.3.2. Oświadczenia i dokumenty

Stosownie do art. 26 ust. 1 Pzp zamawiający **żąda** od wykonawców dokumentów potwierdzających spełnianie warunków udziału w postępowaniu, jeżeli wartość zamówienia publicznego jest równa lub przekracza kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 Pzp, natomiast **może żądać** dokumentów, jeżeli wartość zamówienia publicznego jest mniejsza niż kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 Pzp.

Zgodnie z przepisem art. 25 Pzp zamawiający może żądać od wykonawców wyłącznie oświadczeń i dokumentów niezbędnych do przeprowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego. Oznacza to, iż zamawiający nie musi żądać wszystkich dokumentów wskazanych w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 25 ust. 2 Pzp, ale wyłącznie tych, które są niezbędne do przeprowadzenia postępowania. Rozporządzenie wymienia maksymalny zakres dokumentów, jakich może żądać zamawiający, niemniej jednak to do zamawiającego należy określenie, które z nich, jako niezbędne, powinny być złożone przez wykonawców w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego w celu potwierdzenia spełniania warunków udziału w postępowaniu. Za niezbędne należy uznać dokumenty potwierdzające spełnianie warunków udziału w postępowaniu, o których mowa w art. 22 ust. 1 pkt 1 i 4 w zw. z art. 24 ust. 1 Pzp.

Każdy wykonawca powinien spełniać warunki udziału w postępowaniu określone przez zamawiającego i to na wykonawcy spoczywa ciężar udowodnienia faktu spełnienia wszystkich warunków. Sposobem udowodnienia spełnienia warunków udziału w postępowaniu są dokumenty składane przez wykonawców oraz oświadczenia o spełnianiu tych warunków.

Oświadczenie o spełnianiu warunków udziału w postępowaniu ma charakter obligatoryjny. Wykonawca jest obowiązany do złożenia oświadczenia niezależnie od wartości zamówienia publicznego. Przepis art. 44 Pzp nie nakłada obowiązku złożenia oświadczenia o spełnianiu warunków udziału w postępowaniu wedle ustawowo określonej formuły. Przyjmuje się, iż treść oświadczenia o spełnianiu warunków udziału w postępowaniu, o którym mowa w art. 44 Pzp, powinna odnosić się do treści przepisu art. 22 ust. 1 Pzp.

Dokumenty:

- W celu potwierdzenia, że wykonawca posiada uprawnienie do wykonywania określonej działalności lub czynności oraz nie podlega wykluczeniu na podstawie art. 24 Pzp, zamawiający może żądać następujących dokumentów:
 - 1) koncesji, zezwolenia lub licencji, jeżeli ustawy nakładają obowiązek posiadania koncesji, zezwolenia lub licencji na podjęcie działalności gospodarczej w zakresie objętym zamówieniem publicznym;
 - 2) aktualnego odpisu z właściwego rejestru albo aktualnego zaświadczenia o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej, jeżeli odrębne przepisy wymagają wpisu do rejestru lub zgłoszenia do ewidencji działalności gospodarczej, wystawionego nie wcześniej niż sześć miesięcy przed upływem terminu składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego albo składania ofert;
 - 3) aktualnych zaświadczeń właściwego naczelnika urzędu skarbowego oraz właściwego oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych lub Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego potwierdzających odpowiednio, że wykonawca nie zalega z opłacaniem podatków, opłat oraz składek na ubezpieczenie zdrowotne i społeczne lub zaświadczeń, że uzyskał przewidziane prawem zwolnienie, odroczenie lub rozłożenie na raty zaległych płatności lub wstrzymanie w całości wykonania decyzji właściwego organu – wystawionych nie wcześniej niż trzy miesiące przed upływem terminu składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego albo składania ofert;
 - 4) aktualnej informacji z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie określonym w art. 24 ust. 1 pkt 4–8 ustawy, wystawionej nie wcześniej niż sześć miesięcy przed upływem terminu składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego albo składania ofert;
 - 5) aktualnej informacji z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie określonym w art. 24 ust. 1 pkt 9 ustawy, wystawionej nie wcześniej niż sześć miesięcy przed upływem terminu składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego albo składania ofert.

- W celu potwierdzenia opisanego przez zamawiającego warunku posiadania przez wykonawcę niezbędnej wiedzy i doświadczenia oraz dysponowania potencjałem technicznym i osobami zdolnymi do wykonania zamówienia, zamawiający może żądać następujących dokumentów:
 - 1) wykazu wykonanych robót budowlanych w okresie ostatnich pięciu lat przed dniem wszczęcia postępowania o udzielenie zamówienia, a jeżeli okres prowadzenia działalności jest krótszy – w tym okresie, odpowiadających swoim rodzajem i wartością robotom budowlanym stanowiącym przedmiot zamówienia publicznego, z podaniem ich wartości oraz daty i miejsca wykonania oraz załączeniem dokumentów potwierdzających, że roboty te zostały wykonane należycie;
 - 2) wykazu wykonanych, a w przypadku świadczeń okresowych lub ciągłych również wykonywanych, dostaw lub usług w okresie ostatnich trzech lat przed dniem wszczęcia postępowania o udzielenie zamówienia, a jeżeli okres prowadzenia działalności jest krótszy – w tym okresie, odpowiadających swoim rodzajem i wartością dostawom lub usługom stanowiącym przedmiot zamówienia publicznego, z podaniem ich wartości, przedmiotu, dat wykonania i odbiorców oraz załączenia dokumentów potwierdzających, że te dostawy lub usługi zostały wykonane należycie;
 - 3) wykazu niezbędnych do wykonania zamówienia narzędzi i urządzeń, jakimi dysponuje wykonawca;
 - 4) informacji na temat przeciętnej liczby zatrudnionych pracowników lub liczebności personelu kierowniczego w okresie ostatnich trzech lat, a w przypadku gdy okres prowadzenia działalności jest krótszy – w tym okresie, jeżeli przedmiotem zamówienia publicznego są roboty budowlane lub usługi;
 - 5) wykazu osób i podmiotów, które będą uczestniczyć w wykonywaniu zamówienia wraz z informacjami na temat ich kwalifikacji zawodowych, doświadczenia i wykształcenia niezbędnych do wykonania zamówienia publicznego, a także zakresu wykonywanych przez nich czynności;
 - 6) stwierdzających, że osoby, które będą uczestniczyć w wykonywaniu zamówienia publicznego, posiadają wymagane uprawnienia, jeżeli ustawy nakładają obowiązek posiadania takich uprawnień.
- W celu potwierdzenia opisanego przez zamawiającego warunku znajdowania się przez wykonawcę w sytuacji ekonomicznej i finansowej zapewniającej wykonanie zamówienia publicznego, zamawiający może żądać następujących dokumentów:
 - 1) sprawozdania finansowego albo jego części, a jeżeli podlega ono badaniu przez biegłego rewidenta zgodnie z przepisami o rachunkowości – również z opinią odpowiednio o badanym sprawozdaniu albo jego części, a w przypadku wykonawców niezobowiązanych do sporządzania sprawozdania finansowego innych dokumentów określających obroty oraz zobowiązania i należności – za okres nie dłuższy niż ostatnie trzy lata obrotowe, a jeżeli okres prowadzenia działalności jest krótszy – za ten okres;

- 2) informacji banku, lub spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej, w którym wykonawca posiada rachunek, potwierdzającej wysokość posiadanych środków finansowych lub zdolność kredytową wykonawcy, wystawionej nie wcześniej niż trzy miesiące przed upływem terminu składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego albo składania ofert;
- 3) polisy, a w przypadku jej braku innego dokumentu potwierdzającego, że wykonawca jest ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej w zakresie prowadzonej działalności.

Uwaga: regulacje szczególne dotyczące wykonawców mających siedzibę lub miejsce zamieszkania poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej omówiono w pkt 7. (Wybrane zagadnienia dotyczące dostępu do zamówień publicznych dla wykonawców mających siedzibę lub miejsce zamieszkania poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej).

Forma dokumentów

Dokumenty są składane w formie oryginału lub kopii poświadczonych za zgodność z oryginałem przez wykonawcę. W przypadku składania elektronicznych kopii dokumentów powinny być one opatrzone przez wykonawcę bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu.

Uwaga: zamawiający może żądać przedstawienia oryginału lub notarialnie poświadczonych kopii dokumentu wyłącznie wtedy, gdy złożona przez wykonawcę kopia dokumentu jest nieczytelna lub budzi wątpliwości co do jej prawdziwości.

Pamiętaj: dokumenty sporządzone w języku obcym są składane wraz z tłumaczeniem na język polski, poświadczonym przez wykonawcę. Tłumaczenie nie jest wymagane, jeżeli zamawiający wyraził zgodę na złożenie dokumentów w jednym z języków powszechnie używanych w handlu międzynarodowym lub języku kraju, w którym zamówienie jest udzielane.

Dokumenty składane na potwierdzenie, że oferowane dostawy, usługi lub roboty budowlane odpowiadają wymaganiom określonym przez zamawiającego

Uwaga: w celu potwierdzenia, że oferowane dostawy, usługi lub roboty budowlane odpowiadają wymaganiom określonym przez zamawiającego, zamawiający może żądać w szczególności:

- 1) próbek, opisów lub fotografii;
- 2) zaświadczenia podmiotu uprawnionego do kontroli jakości potwierdzającego, że dostarczane produkty odpowiadają określonym normom lub specyfikacjom technicznym;
- 3) zaświadczenia niezależnego podmiotu zajmującego się poświadczaniem zgodności działań wykonawcy z normami jakościowymi, jeżeli zamawiający odwołują się do systemów zapewniania jakości opartych na odpowiednich normach europejskich;
- 4) zaświadczenia niezależnego podmiotu zajmującego się poświadczaniem zgodności działań wykonawcy z europejskimi normami zarządzania środowiskiem, jeżeli zamawiający wskazują środki zarządzania środowiskiem, które wyko-

nawca będzie stosował podczas realizacji zamówienia na roboty budowlane lub usługi, odwołując się do systemu zarządzania środowiskiem i audytu (EMAS) lub norm zarządzania środowiskiem opartych na europejskich lub międzynarodowych normach poświadczonych przez podmioty działające zgodnie z prawem Unii Europejskiej, europejskimi lub międzynarodowymi normami dotyczącymi certyfikacji.

Pamiętaj: wykonawca może, zamiast zaświadczeń, o których mowa w pkt 2–4, złożyć równoważne zaświadczenia wystawione przez podmioty mające siedzibę w innym państwie członkowskim Europejskiego Obszaru Gospodarczego, natomiast zamiast zaświadczeń, o których mowa w pkt 3 i 4, złożyć inne dokumenty potwierdzające odpowiednio stosowanie przez wykonawców równoważnych środków zapewnienia jakości i stosowanie równoważnych środków zarządzania środowiskiem.

4.3.3. Wykluczenie z postępowania

Wykluczenie z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego jest pochodną oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu. Ocena ta przeprowadzana jest zgodnie z określonym przez zamawiającego opisem sposobu dokonywania oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu – na podstawie złożonych przez wykonawców wymaganych oświadczeń i dokumentów.

Katalog przesłanek wykluczenia z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego jest zamknięty. Przesłanki wykluczenia określa wyłącznie art. 24 ust. 1 i 2 Pzp. Wystąpienie którejkolwiek z przesłanek oznacza dla zamawiającego obowiązek dokonania czynności wykluczenia danego wykonawcy z postępowania. Tak samo w przypadku wykonawców wspólnie ubiegających się o zamówienie publiczne – wystąpienie którejkolwiek z przesłanek w odniesieniu do jakiegokolwiek z wykonawców wspólnie ubiegających się o zamówienie publiczne oznacza obowiązek zamawiającego dokonania wykluczenia wykonawców wspólnie ubiegających się o zamówienie publiczne.

- **Art. 24 ust. 1 pkt 1 Pzp**

Stosownie do art. 24 ust. 1 pkt 1 Pzp z postępowania o udzielenie zamówienia wyklucza się wykonawców, którzy w ciągu ostatnich trzech lat przed wszczęciem postępowania wyrządzili szkodę, nie wykonując zamówienia lub wykonując je nienależycie, a szkoda ta nie została dobrowolnie naprawiona do dnia wszczęcia postępowania, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest następstwem okoliczności, za które wykonawca nie ponosi odpowiedzialności.

- **Art. 24 ust. 1 pkt 2 Pzp**

Stosownie do art. 24 ust. 1 pkt 2 z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego wyklucza się wykonawców, w stosunku do których otwarto likwidację lub których upadłość ogłoszono, z wyjątkiem wykonawców, którzy po ogłoszeniu upadłości zawarli układ zatwierdzony prawomocnym postanowieniem sądu, jeżeli układ nie przewiduje zaspokojenia wierzycieli poprzez likwidację majątku upadłego.

- **Art. 24 ust. 1 pkt 3 Pzp**

Stosownie do art. 24 ust. 1 pkt 3 Pzp z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego wyklucza się wykonawców, którzy zalegają z uiszczeniem podatków, opłat lub składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne, z wyjątkiem przypadków gdy uzyskali oni przewidziane prawem zwolnienie, odroczenie, rozłożenie na raty zaległych płatności lub wstrzymanie w całości wykonania decyzji właściwego organu.

- **Art. 24 ust. 1 pkt 4–8 Pzp**

Stosownie do art. 24 ust. 1 pkt 4–8 Pzp z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego wyklucza się wykonawców – odpowiednio osoby fizyczne, spółki jawne, których wspólnika, spółki partnerskie, których partnera lub członka zarządu, spółki komandytowe oraz spółki komandytowo-akcyjne, których komplementariusza, osoby prawne, których urzędującego członka organu – prawomocnie skazano za przestępstwo popełnione w związku z postępowaniem o udzielenie zamówienia, przestępstwo przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową, przestępstwo przekupstwa, przestępstwo przeciwko obrotowi gospodarczemu lub inne przestępstwo popełnione w celu osiągnięcia korzyści majątkowych, a także za przestępstwo skarbowe lub przestępstwo udziału w zorganizowanej grupie albo związku mających na celu popełnienie przestępstwa lub przestępstwa skarbowego.

- **Art. 24 ust. 1 pkt 9 Pzp**

Stosownie do art. 24 ust. 1 pkt 9 Pzp z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego wyklucza się podmioty zbiorowe, wobec których sąd orzekł zakaz ubiegania się o zamówienia, na podstawie przepisów o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary.

Z przepisu art. 24 ust. 1 pkt 9 Pzp wynika, iż na jego podstawie mogą być wykluczone z postępowania o zamówienie publiczne wyłącznie podmioty zbiorowe. Tym samym, obowiązek przedkładania dokumentów potwierdzających spełnienie warunku art. 24 ust. 1 pkt 9 Pzp dotyczyć może wyłącznie tych wykonawców, którzy są podmiotami zbiorowymi w rozumieniu przepisów o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary, a nie wszystkich wykonawców ubiegających o zamówienie publiczne.

Przepis art. 2 ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary, wymieniając zamknięty katalog podmiotów, które definiuje jako „podmioty zbiorowe”, nie obejmuje swym zakresem osób fizycznych. Tym samym, nie będzie ich dotyczył art. 24 ust. 1 pkt 9 Pzp.

- **Art. 24 ust. 1 pkt 10 Pzp**

Stosownie do art. 24 ust. 1 pkt 10 Pzp z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego wyklucza się wykonawców, którzy nie spełniają warunków udziału w postępowaniu, o których mowa w art. 22 ust. 1 pkt 1–3 Pzp.

- **Art. 24 ust. 2 pkt 1 Pzp**

Stosownie do art. 24 ust. 2 pkt 1 Pzp z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego wyklucza się również wykonawców, którzy wykonywali bezpośrednio czynności związane z przygotowaniem prowadzonego postępowania lub po-

sługuwali się w celu sporządzenia oferty osobami uczestniczącymi w dokonywaniu tych czynności, chyba że udział tych wykonawców w postępowaniu nie utrudni uczciwej konkurencji. Przepisu nie stosuje się do wykonawców, którym udziela się zamówienia na podstawie art. 62 ust. 1 pkt 2 lub art. 67 ust. 1 pkt 1 i 2 Pzp.

- **Art. 24 ust. 2 pkt 2 Pzp**

Stosownie do art. 24 ust. 2 pkt 2 Pzp z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego wyklucza się wykonawców, którzy złożyli nieprawdziwe informacje mające wpływ na wynik prowadzonego postępowania.

Z przepisu art. 24 ust. 2 pkt 2 Pzp wynika jednoznacznie, że nie każda nieprawdziwa informacja podana przez wykonawcę skutkuje wykluczeniem go z udziału w postępowaniu. Dodatkowo przepis ten wymaga wykazania wpływu nieprawdziwej informacji na wynik postępowania. Innymi słowy, chodzi tu o sytuację, w której fakt złożenia nieprawdziwej informacji podważyłby ustalony przez zamawiającego wynik postępowania (zmieniłby rezultat tego postępowania).

- **Art. 24 ust. 2 pkt 3 Pzp**

Stosownie do art. 24 ust. 2 pkt 3 Pzp z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego wyklucza się wykonawców, którzy nie złożyli oświadczenia o spełnianiu warunków udziału w postępowaniu lub dokumentów potwierdzających spełnianie tych warunków lub złożone dokumenty zawierają błędy, z zastrzeżeniem art. 26 ust. 3 Pzp.

- **Art. 24 ust. 2 pkt 4 Pzp**

Stosownie do art. 24 ust. 2 pkt 4 Pzp z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego wyklucza się wykonawców, którzy nie wnieśli wadium, w tym również na przedłużony okres związania ofertą, lub nie zgodzili się na przedłużenie okresu związania ofertą.

4.4. Tryby udzielania zamówień publicznych oraz przepisy szczególne

Wykonawca może ubiegać się o udzielenie zamówienia publicznego w ośmiu trybach, tj. przetargu nieograniczonym, przetargu ograniczonym, negocjacjach z ogłoszeniem, dialogu konkurencyjnym, negocjacjach bez ogłoszenia, zamówieniu z wolnej ręki, zapytaniu o cenę oraz licytacji elektronicznej. Przepisy dotyczące trybów udzielania zamówień publicznych zawarte są w Dziale II w rozdziale 3. „Tryby udzielania zamówień”. Dodatkowo Pzp przewiduje również inne sposoby zaspokojenia zapotrzebowania zamawiającego. Warto zwrócić uwagę na postępowania mające na celu zawarcie umowy ramowej czy ustanowienie dynamicznego systemu zakupów, a także na konkurs oraz postępowania mające na celu udzielenie koncesji. Przepisy dotyczące tych instytucji zawarte są w Dziale III „Przepisy szczególne”.

Wspólną cechą zarówno trybów udzielania zamówień publicznych, jak i regulacji zawartych w przepisach szczególnych jest to, iż choć są różnymi procedurami, to jednak wszystkie zmierzają do zaspokojenia zapotrzebowania zamawiającego na dane dobro.

4.4.1. Tryby udzielania zamówień publicznych

Przetarg nieograniczony

Przetarg nieograniczony to tryb udzielenia zamówienia, w którym w odpowiedzi na publiczne ogłoszenie o zamówieniu oferty mogą składać wszyscy zainteresowani wykonawcy.

W trybie przetargu nieograniczonego zamawiający może nabywać wszystkie rodzaje zamówień publicznych, tj. usługi, dostawy oraz roboty budowlane, bez ograniczenia ich wartości oraz bez konieczności wystąpienia przesłanek warunkujących skorzystanie z tego trybu.

Przetarg ograniczony

Przetarg ograniczony to tryb udzielenia zamówienia, w którym, w odpowiedzi na publiczne ogłoszenie o zamówieniu, wykonawcy składają wnioski o dopuszczenie do udziału w przetargu, a oferty mogą składać wykonawcy zaproszeni do składania ofert.

W trybie przetargu ograniczonego zamawiający może nabywać wszystkie rodzaje zamówień publicznych, tj. usługi, dostawy oraz roboty budowlane, bez ograniczenia ich wartości oraz bez konieczności wystąpienia przesłanek warunkujących skorzystanie z tego trybu.

Negocjacje z ogłoszeniem

Negocjacje z ogłoszeniem to tryb udzielenia zamówienia, w którym, po publicznym ogłoszeniu o zamówieniu, zamawiający zaprasza wykonawców dopuszczonych do udziału w postępowaniu do składania ofert wstępnych niezawierających ceny, prowadzi z nimi negocjacje, a następnie zaprasza ich do składania ofert.

W trybie negocjacji z ogłoszeniem zamawiający może nabywać wszystkie rodzaje zamówień publicznych, tj. usługi, dostawy oraz roboty budowlane, bez ograniczenia ich wartości.

Dialog konkurencyjny

Dialog konkurencyjny to tryb udzielenia zamówienia, w którym po publicznym ogłoszeniu o zamówieniu zamawiający prowadzi z wybranymi przez siebie wykonawcami dialog, a następnie zaprasza ich do składania ofert.

W trybie dialogu konkurencyjnego zamawiający może nabywać wszystkie rodzaje zamówień publicznych, tj. usługi, dostawy oraz roboty budowlane, bez ograniczenia ich wartości.

Negocjacje bez ogłoszenia

Negocjacje bez ogłoszenia to tryb udzielenia zamówienia, w którym zamawiający negocjuje warunki umowy w sprawie zamówienia publicznego z wybranymi przez siebie wykonawcami, a następnie zaprasza ich do składania ofert.

W trybie negocjacji bez ogłoszenia zamawiający może nabywać wszystkie rodzaje zamówień publicznych, tj. usługi, dostawy oraz roboty budowlane, bez ograniczenia ich wartości.

Zamówienie z wolnej ręki

Zamówienie z wolnej ręki to tryb udzielenia zamówienia, w którym zamawiający udziela zamówienia po negocjacjach tylko z jednym wykonawcą.

W trybie zamówienia z wolnej ręki zamawiający może nabywać wszystkie rodzaje zamówień publicznych, tj. usługi, dostawy oraz roboty budowlane, bez ograniczenia ich wartości.

Zamawiający zaprasza do negocjacji wybranego przez siebie wykonawcę. Wraz z zaproszeniem wykonawca otrzymuje informacje niezbędne do przeprowadzenia postępowania, w tym istotne postanowienia, które zostaną wprowadzone do treści umowy w sprawie zamówienia publicznego.

Zapytanie o cenę

Zapytanie o cenę to tryb udzielenia zamówienia, w którym zamawiający kieruje pytanie o cenę do wybranych przez siebie wykonawców i zaprasza ich do składania ofert.

W trybie zapytania o cenę zamawiający może nabywać wyłącznie dostawy oraz usługi powszechnie dostępne o ustalonych standardach jakościowych, a wartość zamówienia publicznego jest mniejsza niż kwoty określone na podstawie art. 11 ust. 8 Pzp.

Licytacja elektroniczna

Licytacja elektroniczna to tryb udzielenia zamówienia, w którym za pomocą formularza umieszczonego na stronie internetowej, umożliwiającego wprowadzenie niezbędnych danych w trybie bezpośredniego połączenia z tą stroną, wykonawcy składają kolejne korzystniejsze oferty (postąpienia), podlegające automatycznej klasyfikacji.

W trybie licytacji elektronicznej zamawiający może nabywać wyłącznie dostawy oraz usługi powszechnie dostępne o ustalonych standardach jakościowych, a wartość zamówienia publicznego jest mniejsza niż kwoty określone na podstawie art. 11 ust. 8 Pzp.

4.4.2. Przepisy szczególne

Umowy ramowe

Umowa ramowa to umowa zawarta między zamawiającym a jednym lub większą liczbą wykonawców, której celem jest ustalenie warunków dotyczących zamówień publicznych, jakie mogą zostać udzielone w danym okresie, w szczególności cen i, jeżeli zachodzi taka potrzeba, przewidywanych ilości.

Zamawiający może zawrzeć umowę ramową po przeprowadzeniu postępowania, stosując odpowiednio przepisy dotyczące udzielania zamówienia w trybie przetargu nieograniczonego, przetargu ograniczonego lub negocjacji z ogłoszeniem.

Dynamiczny system zakupów

Dynamiczny system zakupów to ograniczony w czasie elektroniczny proces udzielania zamówień publicznych, których przedmiotem są dostawy powszechnie dostępne nabywane na podstawie umowy sprzedaży lub usługi powszechnie dostępne.

Zamawiający może ustanowić dynamiczny system zakupów oraz udzielać zamówień publicznych objętych tym systemem, stosując odpowiednio przepisy dotyczące udzielania zamówienia w trybie przetargu nieograniczonego.

Konkurs

Konkurs jest przyrzeczeniem publicznym, w którym przez publiczne ogłoszenie zamawiający przyrzeka nagrodę za wykonanie i przeniesienie prawa do wybranej przez sąd konkursowy pracy konkursowej, w szczególności z zakresu planowania przestrzennego, projektowania urbanistycznego, architektoniczno-budowlanego oraz przetwarzania danych.

Nagrodami w konkursie mogą być:

- 1) nagroda pieniężna lub rzeczowa,
- 2) zaproszenie do negocjacji w trybie negocjacji bez ogłoszenia co najmniej dwóch autorów wybranych prac konkursowych lub
- 3) zaproszenie do negocjacji w trybie zamówienia z wolnej ręki autora wybranej pracy konkursowej.

W przypadkach, o których mowa w pkt 2 i 3, przedmiotem zamówienia jest szczegółowe opracowanie pracy konkursowej.

Koncesja na roboty budowlane

Koncesja na roboty budowlane to zamówienie publiczne na roboty budowlane, z tym że wynagrodzeniem za ich wykonanie jest prawo do eksploatacji obiektu budowlanego albo takie prawo wraz z zapłatą.

Koncesji na roboty budowlane udziela się, stosując odpowiednio przepisy dotyczące udzielania zamówienia w trybie przetargu nieograniczonego, przetargu ograniczonego albo negocjacji z ogłoszeniem.

4.4.3. Zamówienia sektorowe

Zamówienia sektorowe

Zamówienia sektorowe to zamówienia udzielane przez zamawiających, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 3 Pzp, i ich związki oraz zamawiających, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 4 Pzp, jeżeli zamówienie jest udzielane w celu wykonywania jednego z rodzajów działalności, o której mowa w art. 132 Pzp (chodzi o sektor wydobywczy, gospodarki wodnej, energetyczny, transportu, pocztowy).

Pzp ustanawia szczególny reżim udzielania zamówień sektorowych charakteryzujący się pewną elastycznością w stosunku do wyżej omawianych tzw. zamówień klasycznych.

4.5. Wniosek o dopuszczenie do udziału w postępowaniu oraz oferta

Wniosek o dopuszczenie do udziału w postępowaniu

- **Etap I**

Wykonawca składa wniosek o dopuszczenie do udziału w postępowaniu w trzech trybach, tj.:

- 1) w przetargu ograniczonym,
- 2) w negocjacjach z ogłoszeniem,
- 3) w dialogu konkurencyjnym.

Wspomniane tryby charakteryzują się tym, iż w pierwszym rzędzie zamawiający dokonuje weryfikacji wykonawców w zakresie spełniania przez nich warunków udziału w postępowaniu, a w kolejnych etapach zaprasza do:

- 1) w przetargu ograniczonym – składania ofert,
- 2) w negocjacjach z ogłoszeniem – do składania ofert wstępnych, a następnie do negocjacji wykonawców, którzy złożyli oferty wstępne i, wreszcie, do składania ofert wykonawców, z którymi zamawiający prowadził negocjacje,
- 3) w dialogu konkurencyjnym – do dialogu, a następnie do składania ofert.

Uwaga: wraz z wnioskiem o dopuszczenie do udziału w postępowaniu wykonawca składa oświadczenie o spełnianiu warunków udziału w postępowaniu, a jeżeli zamawiający żąda dokumentów potwierdzających spełnianie warunków, również te dokumenty. **W sprawie rodzajów dokumentów, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy – patrz pkt 3.2. oraz 7.1.**

Uwaga: składając wniosek o dopuszczenie do udziału w postępowaniu, należy w szczególności pamiętać o złożeniu wszystkich wymaganych przez zamawiającego dokumentów, w formie wskazanej w ogłoszeniu. Składając dokumenty potwierdzające spełnianie warunków udziału w postępowaniu w zakresie wymaganego doświadczenia, należy pamiętać, aby wykazać posiadane doświadczenie w zakresie zbliżonym do przedmiotu zamówienia, pamiętając o wykazaniu tego doświadczenia w możliwie najwyższym stopniu.

Uwaga: podmioty wspólnie ubiegające się o udzielenie zamówienia powinny zwrócić szczególną uwagę na to, jak został określony przez zamawiającego sposób spełniania przez nich warunków udziału w postępowaniu.

Pamiętaj: nie wszystkie warunki możliwe są do spełnienia łącznie, spełnienie niektórych, np. art. 22 ust. 1 pkt 4 Pzp, wymagane jest od wszystkich wykonawców wspólnie ubiegających się o udzielenie zamówienia publicznego.

- **Etap II**

Zamawiający zaprasza odpowiednio do składania ofert, ofert wstępnych oraz dialogu, wykonawców, którzy spełniają warunki udziału w postępowaniu, w liczbie określonej w ogłoszeniu, zapewniającej konkurencję:

- 1) w przetargu ograniczonym – nie mniejszej niż 5 i nie większej niż 20,
- 2) w negocjacjach z ogłoszeniem – nie mniejszej niż 5, a jeżeli wartość zamówienia publicznego na roboty budowlane jest równa lub przekracza wyrażoną w złotych równowartość kwoty 20 000 000 euro, a na dostawy lub usługi – 10 000 000 euro, nie mniejszej niż 7,
- 3) w dialogu konkurencyjnym – nie mniejszej niż 5, a jeżeli wartość zamówienia publicznego na roboty budowlane jest równa lub przekracza wyrażoną w złotych równowartość kwoty 20 000 000 euro, a na dostawy lub usługi – 10 000 000 euro, nie mniejszej niż 7.

Jeżeli liczba wykonawców, którzy spełniają warunki udziału w postępowaniu, jest mniejsza niż określona w ogłoszeniu, zamawiający zaprasza odpowiednio do składania ofert, składania ofert wstępnych lub dialogu wszystkich wykonawców spełniających te warunki, natomiast jeżeli jest większa – zamawiający zaprasza wykonawców, którzy otrzymali najwyższe oceny spełniania tych warunków.

W tym ostatnim przypadku zamawiający tworzy swego rodzaju listę rankingową składającą się z wykonawców, którzy spełniają warunki udziału w postępowaniu, ułożoną w ten sposób, że otwiera ją wykonawca spełniający warunki w „największym stopniu”.

Informacja na temat opisu warunków udziału w postępowaniu wraz z podaniem ich znaczenia oraz opisem sposobu dokonywania oceny spełniania tych warunków zamieszczana jest już w ogłoszeniu o zamówieniu publicznym.

Oferta

Pzp nie zawiera legalnej definicji pojęcia oferty. Wyróżnia się dwie koncepcje – według pierwszej oferta jest pojęciem z zakresu prawa cywilnego – zgodnie z art. 66 § 1 Kodeksu cywilnego oświadczenie drugiej stronie woli zawarcia

umowy stanowi ofertę, jeżeli określa istotne postanowienia tej umowy, według drugiej koncepcji oferta jest zbiorem dokumentów składanych przez wykonawcę w postępowaniu o zamówienie publiczne.

Pzp zawiera definicję **oferty częściowej**, przez którą należy rozumieć ofertę przewidującą, zgodnie z treścią SIWZ, wykonanie części zamówienia publicznego, oraz definicję **oferty wariantowej**, tj. oferty przewidującej, zgodnie z warunkami określonymi w SIWZ, odmienny niż określony przez zamawiającego sposób wykonania zamówienia publicznego.

Zamawiający może dopuścić możliwość złożenia oferty częściowej, jeżeli przedmiot zamówienia publicznego jest podzielny.

Uwaga: wykonawca może złożyć oferty częściowe na jedną lub więcej części zamówienia publicznego, chyba że zamawiający określi maksymalną liczbę części, na które oferty częściowe może złożyć jeden wykonawca.

Zamawiający może dopuścić możliwość złożenia oferty wariantowej, jeżeli cena nie jest jedynym kryterium wyboru.

Pamiętaj: przed upływem terminu do składania ofert możesz zmienić lub cofnąć ofertę.

Uwaga: składając ofertę, należy w szczególności pamiętać o złożeniu wszystkich wymaganych przez zamawiającego dokumentów, w formie przez niego wskazanej.

Z zawartością ofert nie można zapoznać się przed upływem terminu otwarcia ofert. Otwarcie ofert jest jawne i następuje bezpośrednio po upływie terminu do ich składania, z tym że dzień, w którym upływa termin składania ofert, jest dniem ich otwarcia.

Pamiętaj: zamawiający może żądać od wykonawców wyjaśnień dotyczących treści złożonych ofert. Zamawiający w celu ustalenia, czy oferta zawiera rażąco niską cenę w stosunku do przedmiotu zamówienia, zwraca się w formie pisemnej do wykonawcy o udzielenie w określonym terminie wyjaśnień dotyczących elementów oferty mających wpływ na wysokość ceny.

Zamawiający odrzuca ofertę, jeżeli:

- 1) jest niezgodna z ustawą,
- 2) jej treść nie odpowiada treści SIWZ,
- 3) jej złożenie stanowi czyn nieuczciwej konkurencji w rozumieniu przepisów o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji,
- 4) zawiera rażąco niską cenę w stosunku do przedmiotu zamówienia,
- 5) została złożona przez wykonawcę wykluczonego z udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia lub niezaproszonego do składania ofert,
- 6) zawiera omyłki rachunkowe w obliczeniu ceny, których nie można poprawić na podstawie art. 88 Pzp, lub błędy w obliczeniu ceny,
- 7) wykonawca w terminie siedmiu dni od dnia otrzymania zawiadomienia nie zgodził się na poprawienie omyłki rachunkowej w obliczeniu ceny,
- 8) jest nieważna na podstawie odrębnych przepisów.

Uwaga: na czynność odrzucenia oferty możesz wnieść protest w terminie siedmiu dni od dnia otrzymania informacji o odrzuceniu oferty.

Zamawiający wybiera ofertę najkorzystniejszą na podstawie kryteriów oceny ofert określonych w SIWZ. Kryteriami oceny ofert są cena albo cena i inne kryteria odnoszące się do przedmiotu zamówienia, w szczególności jakość, funkcjonalność, parametry techniczne, zastosowanie najlepszych dostępnych technologii w zakresie oddziaływania na środowisko, koszty eksploatacji, serwis oraz termin wykonania zamówienia. Kryteria oceny ofert nie mogą dotyczyć właściwości wykonawcy, a w szczególności jego wiarygodności ekonomicznej, technicznej lub finansowej.

Uwaga: na czynność wyboru oferty najkorzystniejszej możesz wnieść protest w terminie siedmiu dni od dnia otrzymania informacji o wyborze.

4.6. Środki ochrony prawnej

Postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego ma charakter postępowania cywilnoprawnego. Zamawiający wszczynając postępowanie, czyni to wyłącznie w celu zaspokojenia swojego zapotrzebowania na dane dobro, tj. zawarcia umowy w sprawie zamówienia publicznego i jej realizacji przez wykonawcę. Zamawiający wszczynając postępowanie, jest obowiązany do jego przeprowadzenia w sposób zapewniający równe traktowanie wszystkich wykonawców. Z kolei wykonawcy przystępując do postępowania, są obowiązani do zachowania zgodnie z regułami określonymi przez Pzp. W ten sposób uczestnicy postępowania, jego organizator – zamawiający oraz wykonawcy, znając reguły i stosując się do nich, zachowują równowagę, która umożliwi wybór najlepszego z nich. Po stronie zamawiającego, jako gospodarza postępowania, nie brak jednak instrumentów, które mogą sprzyjać zachwianiu wspomnianej równowagi. Gdyby tak się stało, jej przywrócenie zapewnić mają określone w Pzp środki ochrony prawnej, tj. protest, odwołanie i skarga.

Środki ochrony prawnej przysługują wykonawcom i uczestnikom konkursu, a także innym osobom, jeżeli ich interes prawny w uzyskaniu zamówienia doznał lub może doznać uszczerbku w wyniku naruszenia przez zamawiającego przepisów Pzp.

Przed upływem terminu do składania ofert, w przypadku naruszenia przez zamawiającego przepisów Pzp, środki ochrony prawnej przysługują również organizacjom zrzeszającym wykonawców, wpisanym na listę organizacji uprawnionych do wnoszenia środków ochrony prawnej prowadzoną przez Prezesa UZP.

Uwaga: środki ochrony prawnej nie przysługują wobec rozstrzygnięcia sądu konkursowego w zakresie oceny prac konkursowych oraz wyboru najlepszych prac konkursowych, a w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego, którego wartość nie przekracza wyrażonej w złotych równowartości 60 000 euro, nie przysługują środki ochrony prawnej w postaci odwołania i skargi.

Środek ochrony prawnej w postaci skargi przysługuje również zamawiającemu.

Protest

Protest wnosi się do zamawiającego. Protest przysługuje:

- 1) wobec treści ogłoszenia o zamówieniu publicznym,

- 2) wobec czynności podjętych przez zamawiającego w toku postępowania oraz
- 3) w przypadku zaniechania przez zamawiającego czynności, do której jest obowiązany na podstawie Pzp.

Uwaga: protest wnosi się, zgodnie z wyborem zamawiającego, pisemnie, faksem lub drogą elektroniczną, z tym że zawsze dopuszczalna jest forma pisemna.

Jeżeli protest został wniesiony faksem lub drogą elektroniczną, zamawiający, na żądanie protestującego, jest obowiązany potwierdzić fakt jego otrzymania.

Pamiętaj: żądaj potwierdzenia złożenia protestu.

Składając protest, dopilnuj aby był on podpisany przez osobę uprawnioną do wnoszenia protestów w imieniu wykonawcy.

Pamiętaj: protest powinien wskazywać oprotestowaną czynność lub zaniechanie zamawiającego, a także zawierać żądanie, zwięzłe przytoczenie zarzutów oraz okoliczności faktycznych i prawnych uzasadniających wniesienie protestu.

Czynnościami zamawiającego najczęściej będącymi przedmiotem protestu są: a) ogłoszenie o zamówieniu publicznym, b) SIWZ, c) wykluczenie wykonawcy z postępowania, d) odrzucenie oferty, e) wybór oferty najkorzystniejszej, f) unieważnienie postępowania.

Przykładem zaniechania zamawiającego może być: a) niewyjaśnienie treści SIWZ w odpowiedzi na pytania wykonawców, b) nieudostępnienie protokołu z postępowania w odpowiedzi na wniosek wykonawcy.

Protest wnosi się w terminie siedmiu dni od dnia, w którym powzięto lub można było powziąć wiadomość o okolicznościach stanowiących podstawę jego wniesienia.

Uwaga: protest dotyczący treści ogłoszenia, a jeżeli postępowanie jest prowadzone w trybie przetargu nieograniczonego, także dotyczący SIWZ, wnosi się w terminie:

- 1) 7 dni od dnia publikacji ogłoszenia w Biuletynie Zamówień Publicznych lub zamieszczenia siwz na stronie internetowej lub na stronach portalu internetowego UZP – jeżeli wartość zamówienia jest mniejsza niż kwoty określone na podstawie art. 11 ust. 8 Pzp;
- 2) 14 dni od dnia publikacji ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym UE lub zamieszczenia SIWZ na stronie internetowej – jeżeli wartość zamówienia jest równa lub przekracza kwoty określone na podstawie art. 11 ust. 8 Pzp.

Jeżeli postępowanie jest prowadzone w trybie innym niż przetarg nieograniczony, protest dotyczący postanowień SIWZ wnosi się w terminie siedmiu dni od dnia doręczenia SIWZ, jednak nie później niż:

- 1) trzy dni przed upływem terminu składania ofert – jeżeli wartość zamówienia jest mniejsza niż kwoty określone na podstawie art. 11 ust. 8 Pzp;
- 2) sześć dni przed upływem terminu składania ofert – jeżeli wartość zamówienia jest równa lub przekracza kwoty określone na podstawie art. 11 ust. 8 Pzp.

Pamiętaj: w odpowiedzi na wezwanie zamawiającego możesz przystąpić do protestu wniesionego przez inny podmiot.

Przystępując do protestu, musisz wskazać swój interes prawny w przystąpieniu oraz określić swoje żądanie w zakresie zarzutów zawartych w proteście. Zgłoszenie przystąpienia do protestu należy wnieść do zamawiającego, przekazując jednocześnie kopię zgłoszenia wykonawcy, który wniósł protest.

Uwaga: masz bardzo krótki termin na zgłoszenie przystąpienia do protestu – trzy dni od dnia otrzymania wezwania od zamawiającego, a w przypadku protestu dotyczącego treści ogłoszenia oraz SIWZ, w przetargu nieograniczonym – do upływu terminów na złożenie protestu.

W przypadku uwzględnienia protestu zamawiający powtarza oprotestowaną czynność lub dokonuje czynności bezprawnie zaniechanej.

Odwołanie

Od rozstrzygnięcia protestu przysługuje odwołanie.

Odwołanie wnosi się do Prezesa UZP w terminie pięciu dni od dnia doręczenia rozstrzygnięcia protestu lub upływu terminu do rozstrzygnięcia protestu, jednocześnie przekazując jego kopię zamawiającemu.

Odwołanie należy złożyć w Biurze Podawczym UZP.

Żądaj potwierdzenia złożenia odwołania.

Pamiętaj: nadanie odwołania w placówce pocztowej operatora publicznego jest równoznaczne z wniesieniem do Prezesa UZP.

Składając odwołanie, pamiętaj, aby było ono podpisane przez osobę uprawnioną do wnoszenia odwołań w imieniu wykonawcy, co najlepiej potwierdzić, załączając do protestu pełnomocnictwo.

Odwołanie powinno zawierać:

- 1) imię i nazwisko lub nazwę (firmę) oraz adres, numer telefonu i faksu odwołującego się;
- 2) imię i nazwisko lub nazwę (firmę) oraz adres, numer telefonu i faksu zamawiającego;
- 3) określenie przedmiotu zamówienia publicznego,
- 4) wskazanie strony internetowej, na której została udostępniona SIWZ, jeżeli zamawiający udostępnia ją na tej stronie;
- 5) datę wniesienia protestu;
- 6) zwięzłe przedstawienie zarzutów;
- 7) wniosek co do rozstrzygnięcia odwołania;
- 8) uzasadnienie faktyczne i prawne odwołania;
- 9) podpis odwołującego się lub jego przedstawiciela albo pełnomocnika;
- 10) załączniki – kopię protestu, kopię rozstrzygnięcia protestu, jeżeli protest został rozpatrzony, dowód uiszczenia wpisu od odwołania w wymaganej wysokości, a także ewentualne pełnomocnictwo.

Pamiętaj: wpis uiszcza się najpóźniej w dniu wniesienia odwołania na rachunek bankowy UZP. Numer rachunku znajduje się na stronie internetowej www.uzp.gov.pl.

Pamiętaj: możesz przystąpić do postępowania odwoławczego wniesionego przez inny podmiot.

Przystępując do postępowania odwoławczego, musisz wskazać swój interes prawny w przystąpieniu oraz stronę, do której przystępujesz. Zgłoszenie przystąpienia doręcza się Prezesowi UZP, kopie przystąpienia przekazuje się zamawiającemu oraz wykonawcy wnoszącemu odwołanie.

Uwaga: postępowanie odwoławcze toczy się wg przepisów Pzp oraz przepisów rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie regulaminu postępowania przy rozpatrywaniu odwołań.

Pamiętaj: możesz ustanowić pełnomocnika do reprezentowania w postępowaniu odwoławczym. Średnie wynagrodzenie pełnomocnika z tego tytułu waha się od 2000 do 4000 PLN. Przed zamknięciem rozprawy przed zespołem arbitrów, na podstawie rachunków przedłożonych do akt sprawy, możesz złożyć wniosek o zwrot kosztów postępowania, w tym kwoty wpisu, kosztów związanych z dojazdem na wyznaczone posiedzenie lub posiedzenia zespołu arbitrów, kosztów pomocy prawnej, w tym wynagrodzenia pełnomocnika, jednak nie wyższych niż 3600 PLN.

Patrz: rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów w sprawie wysokości oraz szczegółowych zasad pobierania wpisu od odwołania oraz szczegółowych zasad rozliczania kosztów w postępowaniu odwoławczym.

Zespół arbitrów oddała lub uwzględniła odwołanie. Uwzględniając odwołanie, zespół arbitrów może nakazać dokonanie lub powtórzenie czynności zamawiającego albo ją unieważnić.

Zespół arbitrów nie może orzekać co do zarzutów, które nie były zawarte w proteście. Okoliczności skutkujące unieważnieniem postępowania o udzielenie zamówienia zespół arbitrów bierze pod uwagę z urzędu.

Skarga

Na wyrok oraz postanowienia zespołu arbitrów kończące postępowanie odwoławcze przysługuje skarga do sądu.

Skargę wnosi się do sądu okręgowego właściwego dla siedziby albo miejsca zamieszkania zamawiającego.

Skargę wnosi się za pośrednictwem Prezesa UZP w terminie siedmiu dni od dnia doręczenia orzeczenia zespołu arbitrów, przesyłając jednocześnie jej odpis przeciwnikowi skargi.

Skarga powinna czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego oraz zawierać:

- 1) oznaczenie zaskarżonego orzeczenia,
- 2) przytoczenie zarzutów i ich zwięzłe uzasadnienie,
- 3) wskazanie dowodów,
- 4) wniosek o zmianę orzeczenia w całości lub w części.

Uwaga: w postępowaniu toczącym się wskutek wniesienia skargi stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o apelacji, jeżeli przepisy Pzp nie stanowią inaczej.

Pamiętaj: możesz ustanowić pełnomocnika do reprezentowania w postępowaniu skargowym. Średnie wynagrodzenie pełnomocnika z tego tytułu waha się od 3000 do 4000 PLN.

Sąd oddała skargę, jeżeli jest ona bezzasadna. W razie uwzględnienia skargi sąd zmienia zaskarżone orzeczenie i orzeka co do istoty sprawy. Jeżeli odwołanie zostaje odrzucone albo zachodzi podstawa do umorzenia postępowania, sąd uchyla wyrok oraz odrzuca odwołanie lub umarza postępowanie.

4.7. Wybrane zagadnienia dotyczące dostępu do zamówień publicznych dla wykonawców mających siedzibę lub miejsce zamieszkania poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

4.7.1. Dokumenty i oświadczenia

Jeżeli wykonawca ma siedzibę lub miejsce zamieszkania poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zamiast dokumentów, o których mowa w rozporządzeniu w sprawie rodzajów dokumentów, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy oraz form, w jakich te dokumenty mogą być składane, w § 1 ust. 1:

- 1) pkt 2, 3 i 5 – składa dokument lub dokumenty wystawione w kraju, w którym ma siedzibę lub miejsce zamieszkania, potwierdzające odpowiednio, że:
 - a) nie otwarto jego likwidacji ani nie ogłoszono upadłości,
 - b) nie zalega z uiszczaniem podatków, opłat, składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne albo że uzyskał przewidziane prawem zwolnienie, odroczenie lub rozłożenie na raty zaległych płatności lub wstrzymanie w całości wykonania decyzji właściwego organu,
 - c) nie orzeczono wobec niego zakazu ubiegania się o zamówienie;
- 2) pkt 4 – składa zaświadczenie właściwego organu sądowego lub administracyjnego kraju pochodzenia albo zamieszkania osoby, której dokumenty dotyczą, w zakresie określonym w art. 24 ust. 1 pkt 4–8 Pzp.

Dokumenty, o których mowa w pkt 1 lit. a i c oraz pkt 2, powinny być wystawione nie wcześniej niż sześć miesięcy przed upływem terminu składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia albo składania ofert. Dokument, o którym mowa w pkt 1 lit. b, powinien być wystawiony nie wcześniej niż trzy miesiące przed upływem terminu składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia albo składania ofert.

Jeżeli w kraju pochodzenia osoby lub w kraju, w którym wykonawca ma siedzibę lub miejsce zamieszkania, nie wydaje się dokumentów, o których mowa w ust. 1, zastępuje się je dokumentem zawierającym oświadczenie złożone przed notariuszem, właściwym organem sądowym, administracyjnym albo organem samorządu zawodowego lub gospodarczego odpowiednio kraju pochodzenia osoby lub kraju, w którym wykonawca ma siedzibę lub miejsce zamieszkania.

4.7.2. Wybór oferty w zamówieniach sektorowych – towary z UE

Uwaga: w zamówieniach sektorowych zamawiający może, w przypadku zamówienia publicznego na dostawy, odrzucić ofertę, w której udział towarów pochodzących z państw członkowskich UE lub państw, z którymi Wspólnota Europejska zawarła umowy o równym traktowaniu przedsiębiorców, nie przekracza 50%, jeżeli przewidział to w SIWZ.

Bibliografia

1. P. Granecki, P. Kuźma, A. Olszewska, „Zamówienia publiczne w praktyce po nowelizacji”, Warszawa 2006 r.
2. A. Kurowska, J. Lesiński, „Pytania i odpowiedzi. Podmiotowość oddziału firmy zagranicznej w zamówieniu publicznym”, Prawo Zamówień Publicznych nr 2/2006.
3. E. Krych, „Co utajniać, a co udostępniać. Zamawiający musi badać, które informacje mogą być zastrzeżone”, Prawo Zamówień Publicznych, nr 3/ 2005.
4. W. Łysakowski, „Środki ochrony prawnej. Poradnik”, Urząd Zamówień Publicznych, Warszawa 2004 r.
5. M. Sarnowski, „Przystąpienie do protestu”, Prawo Zamówień Publicznych nr 1/2005.
6. M. Sarnowski, „Nowe rozporządzenia wykonawcze do ustawy Prawo zamówień publicznych dotyczące środków ochrony prawnej”, Informator UZP, kwiecień 2004.
7. G. Wicik, „Na czym polega dialog konkurencyjny”, Dobra Firma – dodatek do Rzeczpospolitej z 15.05.2006 r.
8. G. Wicik, „Ogłoszenia w Polsce i UE”, Rzeczpospolita z 15.03.2004,
9. G. Wicik, „Zamówienia publiczne w Niemczech”. Wprowadzenie. Opracowanie tłumaczeń, Urząd Zamówień Publicznych 2001 r.
10. P. Wiśniewski, G. Wicik, „Konkurs w zamówieniach publicznych”, Rzeczpospolita z 15.05.2006 r.
11. P. Wiśniewski, K. Mikoda, „Protest w zamówieniach publicznych – część 1”, Prawo Zamówień Publicznych nr 2/2005.
12. P. Wiśniewski, „Zamówienia sektorowe”, Rzeczpospolita z 15.03.2004 r.
13. „Guide to Tendering for Public Contracts” Enterprise Ireland i Forum on Public Procurement (Irlandia).
14. „Vademecum de la legislation et des procedures en matiere de marches publics” (Belgia).
15. „Vademecum marches publics”, Commission Communautaire Française (Belgia).
16. W. Timmermans, M. Gelders, „Standstill obligations in European and Belgian Public Procurement Law”, Public Procurement Law Review 6, 2005.
17. R. Jurcik, „Legal Developments in Public Procurement in the Czech Republic after EU accession and proposed changes following the new procurement directives”, Public Procurement Law Review, 1, 2006.
18. R. Krc, „The Czech Republic – draft legislation on concession contracts and concession proceedings”, Public Procurement Law Review, 2, 2006.
19. S. Arrowsmith, „The Law of Public and Utilities Procurement”.
20. Komisja Europejska „Public Procurement in the European Union. Practical Guide on Remedies”, 2000.
21. D. Roos, P. Bjurman, „The Law on Public Procurement in Sweden”, Public Procurement Law Review 7, 1998.
22. Komentarze do ustawy Prawo zamówień publicznych:
 - a. „Prawo zamówień publicznych. Komentarz.”, pod red. T. Czajkowskiego, Urząd Zamówień Publicznych, 2004,
 - b. „Prawo zamówień publicznych. Komentarz”, J. Pieróg, C. H. Beck, 2004,
 - c. „Prawo zamówień publicznych. Komentarz”, M. Płużański, C. H. Beck, 2004,
 - d. „Prawo zamówień publicznych. Komentarz”, A. Panasiuk, A. Mikołajczyk, T. Siedlecki, oficyna wydawnicza Branta, 2004,
 - e. „Prawo zamówień publicznych. Komentarz”, M. Stachowiak, J. Jerzykowski, W. Dzierżanowski, Zakamycze, 2005.

